

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Luciani viri q̄ disertissimi cōpluria opuscula longe festiuissima ab Erasmo Ro-
terodamo & Thoma moro interpretibus optimis in latinorum linguam tra-
ducta. hac sequentur serie.

Ex Erasmi interpretatione

Toxaris siue de amicitia Luciani dialogus.

Alexander qui & Pseudomantis eiusdem.

Gallus siue Somnium eiusdem quoq; luciani

Timon seu Misanthropus.

Tyrannicida seu pro tyrannicida eiusdem declamatio.

Cum declamatione Erasmica eidem respondente.

De iis qui mercede conducti degunt dialogus eiusdem.

Et quædam eiusdem alia

Ex Mori traductione.

Tyrannicida Luciani Moro interprete.

Declamatio Mori de eodem.

Cynicus Luciani a Moro versus

Menippus seu Necromantia Luciani eodem interprete.

Philopseudes seu incredulus Luciani ab eodē Moro in latinā linguā traductus:

Ex ædibus Ascensianis.

Reuerendo Patri Domino Ricardo Episcopo vvintoulenfi Erasmus Roterodamus. Sa-
lurem plurimam dicit.

E Priscorum vsq; sæculis mos hic in hæc nostra tempora deductus est amplissime
pater: vt calēdis ianuariis principe incuntis anni die munuscula quæpiam missi-
tentur: q̄ nescio quid lætioris omnis afferre credūt: tū tū ad quos abeūt: tū illis ad
quos redeūt. Itaq; quā ego dispicerē ecquid tandē muneris a nobis irret ad tū Parronū: ad
tā potentē amīcū: neq; quicq; in mea reperīrem supellectile præter meras chartulas: profe-
cto chartaceam strenā mittere sum coactus: q̄ quid aliud potius mitti conueniebat ab ho-
mine studioso: ad præsulē omnibus quidem fortunæ muneribus magnificentissime cumu-
latum: Sed qui virtutem: virtutisq; comites: honestas litteras infinitis calculis anteponat
quicq; tanq̄ contemptim poenēq; dixerim inuitus fortunæ dona admittat: animi bonis quā
sit opulentissimus: tamē semper magis ac magis cupiat ditescere! Porro nostrū hoc munus-
culum: si nulla alia licet: saltem Terentiani Parmenonis exemplo: hoc nomine cōmendabi-
mus: q̄ nō ex Aethiopia verum e Samosata vsq; Græciæ vrbe sit profectum. Est autem dia-
logus Luciani: cui titulus Toxaris siue de amicitia: quem nos paucis his diebus latinum fe-
cimus. Qui quidem (vri spero) nō omnino futurus est ingratus tuæ excellētiæ: vel ob id q̄
amicitiā prædicat: rem adeo sanctam vt barbarissimis etiā nationibus olim fuerit venerā-
da: Nunc christianis vsq; adeo in desuetudinē abiit: vt non dicam vestigia: sed ne nomē qui-
dem ipm extet: quā nihil aliud sit christianismus: q̄ vera perfectaq; amicitia: q̄ cōmori Chri-
sto: q̄ viuere in Christo: q̄ vnum corpus vna anima esse cum Christo: hominū inter ipsos ta-
lis quædam cōmunitio: qualis est membrorū inter se corporis. Neq; minus tamen iucundus
q̄ frugifer futurus est: si modo decorum obseruet. quod in personis sitū est. Nam Mnesippi
Græci sermo q̄ tot⁹ Græcanicum quiddā sapit: comis: facit⁹: festius: contra Toxaridis Scy-
thæ oratio: q̄ tota Scythicū quiddā spirat: simplex: icōdita: aspera. sedula: seria fortis. Quin
etiam dictionis discrimē quasiq; diuersum filum a Luciano de industria affectatum pro no-
stra virili referre curauimus Hanc igitur qualemcūq; clientuli tui strenulā amplissime præ-
sul felicibus auspiciis accipe. Et Erasmus sicuti iam pridem facis: amare: ornare: iuuare per-
ge. Vale Londini Calendis Ianuariis. MDVL.

TOXARIS SIVE DE AMICITIA DIALOGVS LVCIANI ERASMO
 Reierodamo Interprete. Interloquutores. Mnesippus græcus. Toxaris Scythæ.
 Mnesippus.

9 Vid ais Toxaris! Sacrificatis Orestæ ac Pyladi vos Scythæ: deosq; esse il-
 los creditis! Toxa. Sacrificamus Mnesippe: Sacrificamus inquâ: haud tñ
 deos esse arbitrati: sed viros bonos. Mne. An verò mos apud vos etiâ bo-
 nis viris: postea q̃ vita defunctis: finit p̃inde vt diis sacra facere! Toxa. Nō
 istuc mō: verū eisdē festis diebus ac celebribus cōuentibus honoramus. Mne. Quid capta
 res aut sperantes ab illis! Neq; em̃ quo beniuolentiâ illorū cōcilietis: ob id rē diuinā illis fa-
 citis: quū iam sint mortui. Toxa. Nihil officiat fortassis: si et eos qui mortui sunt: propicios
 habemus. Quāq; nō ob id tantū hæc facimus: quin magis existimamus nos rem vehemē-
 ter cōducibilē: et his qui in vita sunt esse facturos: si p̃stantiū virorū memoriā celebremus:
 honorēq; habeamus iis: q̃ vita defuncti sunt. Siquidē hac ratiōe futurū arbitramur: vt multi
 apud nos illorū similes euadere cupiāt. Mne. Ista qdē recte iudicatis: at Pyladē atq; Orestē:
 quo noīe potissimū suspexitis: vt diis eos æquaueritis: idq; adeo quū hospites vobis eēnt:
 vel (qd̃ grauius) hostes! Quippe posteaq; naufragio electi ab iis qui tū Scythiā incolebant
 essent cōprehēsi: abductiq; vt Dianæ imolarent aborti carcerarios: neq; nō oppressis excu-
 biis: et regē trucidarūt: & assumpta sacerdote: quin ipsa quoq; Diana sublata: nauigio sese
 proripuerūt: irrita publica scytharū lege. Qd̃ si ob istiusmodi facta honorē habetis viris: fa-
 cile assequuti fueritis: vt multos illorū similes reddatis. Iamq; ipsi ab hoc die vsq; ad prisca
 illa respicite nū vobis expedierit multos in scythiam Orestes ac Pylades appellere. Nā mi-
 hi quidē isto pacto mox futurū videt: vt religionis ac deorū expertes reddamini: diis qui re-
 liqui sunt: ad eundē modū e regione vestra in exiliū ablegatis: postea opinor deorū oīm vi-
 ce: viros q̃ illos electū venerāt: diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in vos fuerunt: iis tanq̃
 diis sacrificabitis. Qd̃ si nequa q̃ horū gratia Orestem ac Pyladē colitis: sed aliud quippiam
 Toxaris in vos beneficii cōtulerūt: qua gratia quū olim nō esse deos iudicaueritis: nūc e re-
 glione sacra illis facientes: deos esse decreuistis. Et qui tū parū aberant vt victimæ fierent:
 iis nūc victimas offertis. Eūvero ridicula videat ista: & cū his q̃ quodā statueratis pugna-
 tia. Toxa. Et ista qdē Mnesippe p̃clara sunt virorū illorū facinora: q̃ cōmemorasti: videlicet
 duo cū essent: tam ingentē ausum audere: vt tam p̃cula sua patriā p̃fecti mare transmittē-
 rent: Græcis ad id vsq; tēporis intacti (nisi solis iis: qui Argo in colchidē traiecerūt exerci-
 tum) nihil expauescent: neq; fabulas q̃ de illo ferunt neq; appellationē veriti: qd̃ in hospitii
 vocaret: videlicet (opinor) qd̃ fere vndiq; gētes accolerent. Deinde quū iam capti essent:
 vsq; adeo strēnue sese gesserint: neq; sat habuerint: si tātū incolumes euaderēt: nisi & a Re-
 ge acceptā cōrumeliā viti: & Diana sublata abnauigassent. Quid! An nō admirāda hæc: &
 quæ diuino quodā honore digna iudicent: quicquid est hominum qui virtutē suspiciunt!
 Quāq; non ista spectantes in Oreste ac Pylade pro heroibus illos habemus. Mne. Atq; iam
 dices: quidnā præter ista suspiciēdū patrarint atq; diuinū! Nā quātū ad nauigationē & pe-
 regrinationē attinet: non paucos profecto diuiniores istis ostendero: negotiatores: atq; in-
 ter hos præcipuos Phœnices: qui nō in pontū: neq; ad Meotiden vsq; aut Bosphorū tantū
 enauigant: verū quaqua versus: Græcū ac Barbarū mare permetiūtur. Hi siquidē omnem
 orā: & oīe littus (vt ita dixerim) perscrutati in annos singulos: extremo demū autumno
 in suā patriā reuertunt: quos scilicet ad eandē rationē pro diis habeto: idq; etiā si cōplures
 illorū caupones ac sallamentarios esse reperies. Toxa. Audi nunc o vir admirande: cōside-
 raq; quāto nos q̃ Barbari vocamur: rectius vobis de bonis viris sentiamus. Siquidē in Argo
 atq; Micenis ne sepulchrum quidem vllum insigne videre est Orestis ac Pyladis: apud nos

Luciani.

vero & tēplum ostendit: ambobus illis cōmuniter sacrum (Ita ut par erat amicis) et hostiæ of-
 ferunt: reliquisq; omnis honos. Porro q; hospites erāt non scythæ: id vero nihil obstat: quo-
 minus boni viri iudicētur: neq; em̄ perpendimus cuiates sint: viri honesti ac probi: neq; in-
 uidemus: si cum amici nō fuerint: res egregias gesserūt. Quin magis admirātes ea q; patra-
 runt: ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Qd autē potissimū stupentes in
 illis viris efferimus: illud est: q; nobis visi sunt amici inter sese longe optimi extitisse: atq;
 aliis exēplo fuisse: quasiq; legē statuisse: quēadmodū oportet amicos omnē inter se cōmuni
 care fortunā: curariq; a scythis: q; quidē essent prastatissimi. Itaq; q̄cūq; alter cū altero: vel
 alter pro altero tulit: ea maiores nostri descripta in columna aerea: reposuerūt in tēplo Ore-
 stis: ac leges statuerunt: ut ea colūna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis: si memi-
 nissent quæ in illa essent adscripta. Itaq; poene patris quisq; sui nomē citius obliuisceretur:
 q̄ res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu tēpli: eadē quæcūq; in colum-
 na norant: p̄scolarū picturis adumbrata visuntur: nempe Orestes vna cū amico nauigans:
 deinde fracta inter adruptas cautes ipsorum naue: cōpræhensus: & ad victimā adornatus:
 iamq; Iphigenia inītiat eos. Ex aduerso vero in altero pariete idem iam vinculis exutus de-
 pictus est ac thoantē occidens: multosq; ex scythis alios. Postremo soluētes: abducta Iphi-
 genia ac dea. Porro scythæ frustra scaphā adoriunt iam nantē hærētes gubernaculis: ac cō-
 scēdere conantes. Deinde re frustra tērata: alii quidē ex eis saucii: alii vero eius rei metu cō-
 pulsī: natatū semet in solum recipiūt: ubi vel maxime liceat perspicere: quātā alter in alterū
 beneuolentiā p̄stiterit: in cōflictu cū scythis. Fecit em̄ pictor vtrūq; de hominibus in semet
 ruentibus securū: propellentē autē eos: qui in alterū ferunt: ac præ illo laculis occurrere co-
 nantē: pro nihiloq; ducentē si intereat ipse: modo seruet amicū: vel suo ipsius corpore præ-
 ueniens excipiensq; ictus in illum intentos. Iam vero tantā illorū beneuolentiā: atq; in rebus
 tristibus cōmunionē: fidem: humanitatē: veritatē: deniq; cōstantiā alterius in alterū amo-
 ris: hæc haud quāq; humana putemus esse: verū animi cuiusdam prastantioris: q̄ pro more
 vulgariū istorum mortaliū: qui donec secundis ventis nauigat: amicis indignatur nisi ex
 æquo participes fiant rerum lætarum: q; si vel paululū eis venti reflare coeperint: aufugia-
 unt: solos in periculis deferentes. Enimvero: ut et illud noueris: nihil amicitia melius arbi-
 trantur scythæ: neq; est in quo scythæ magis honestetur: q̄ in adiutandis amicis: cōmunicā-
 disq; rebus acerbis: quēadmodū neq; probum apud nos malus vllum: q̄ amicitia deserto-
 rem videri. Has ob res Orestem ac Pyladem veneramus: q; p̄stantes extiterint in scythæ-
 rum virtutibus: atq; in amicitia præcellētes: id qd nos oīm maxime admiramur. Appellati-
 onem quoq; ex his illorū factis imposuimus: ut coraci vocentur: qd quidē nostra in lingua
 perinde sonat ac si quis dicat: dii amicitia præfides. Mne. Hui Toxaris: profecto nō arcum
 modo valuerunt Scythæ: bellicisq; in rebus cæteris antecelluerūt: verū vident & ad oran-
 dum persuadendumq; oīm aptissimi. vnde mihi quum dudū secus videretur: nūc eidē me-
 rito fecisse videmini: qui sic Orestem ac Pyladem in deorum numerū retuleritis. verū illud
 me fugerat: vir optime q; pictor quoq; bonus esses. Ad modū cuius euideret ostendisti no-
 bis: quæ sunt in Orestis templo: picturas: pugnaq; virorū: alteriq; pro altero suscepta vulne-
 ra. Tamen si nō putarā: amicitia vsq; adeo cultā fuisse quondā apud scythas: magis autē q;
 barbari essent atq; agrestes. Simultate quidē: ira: rabieq; perpetuo cōmitti: amicitia autē ne
 in familiarissimos quidē exercere solitos: idq; cōficiens: quū ex aliis q; de illis audimus: tum
 ex hoc q; p̄genitores suos vita defunctos deuorat. Toxa. An nos græcis quā aliis in rebus:
 tū in his q; ad parentū attinēt cultū: sanctiores magisq; pii sumus: in p̄sentiarū haud quāq;
 cōtenderim. Qd autē nostrates amici: lōge fideliores sint amicis Græcis: q; amicitia ra-
 tio maior apud nos q; apud vos: haud difficile fuerit docere. Ac p; deos Græcorū: ne tibi mo-

lestum sit audire: si quod perspexi dixero: multum iam temporis apud vos versatus: vos enim mihi videri demini: preclarioribus ceteris de amicitia verba posse facere: vim vero factam illius: adeo non solum pro sermonum dignitate non exercere: ut sat vobis sit predicare eam: & quantum sit bonum ostendere. At ubi visum venit: deficientes a sermonibus: nescio quomodo e medio negotio aufugitis. Ceterum qui tragœdi in scenam progressi: istiusmodi amicitias vobis representant: plerique laudatis atque applauditis: ac per se mutuo periculis illis illachrymaris: ipsi vero nihil dignum laude pro amicis prestare audent. Quin si quando forte accidar: ut egeat amicus: ibi protinus non secus atque insônia: perculati eualescunt vobis multae illae tragœdiae: vosque similes relinquit in manibus istis ac mutis personis: quod diducto rictu: atque immane hiantes: ve minimū quidē loquuntur. At nos ediuersos: quo sumus in dicendo de amicitia posteriores: hoc in praestanda ea praecedimus. Quare si videat ita in praesentiarum agamus: priscos illos amicos valere sinamus: si quos vel nos vel vos ex his qui olim fuere: recensere valemus: quoniam ista quidē parte vos nimirum superaueritis: compluribus ac grauius adductis testibus: nepe poetis: qui Achillis & Patrocli amicitia: tum Thesei Perithoi: neque non aliorum necessitudinē: pulcherrimis versibus carminibusque cōtexuerunt. Quin paucos quosdam in mediū adferamus: ex his qui nostra ipsorum memoria fuerint: atque eorum res gestas exponamus. Ego quidē Scythicas. tu vero Graecanicas. Et in his vter superarit: melioraque produxerit amicorum exemplis & victor esto: ac suam ipsius victoriā promulgato: tanquam qui pulcherrimū honestissimūque certaminē decertarit: adeo ut ego quidē non paulo malim mihi in singulari victo certamine dextrā amputari: nam ea est apud scythas victo poena: quod in amicitia quopiam inferior iudicari: praesertim Graecos: ipse scythas quissim. Mne. Quamquid est haud mediocris negotii cum viro: ita ut tu es: bellatore: singulari certamine cōgredi: tum admodum instructo missilibus ac penetralibus narrationibus: haud tamen usque adeo ignauiter tam cito vniuersam deserēs gratiā: tibi cessero. Etenim vehemēter absurdū fuerit: quod duo illi tantum vicerint scytharum: quantum fuisse declarant: tum fabulae: tum vestrae picturae: quas paulo ante scite admodum representabas: Graecos omnes: tot nationes: tot ciuitates: nullo defendere vinci abs te. Nam istuc si fiat: non dextrā: quē admodum apud vos solet: sed linguā execari cōueniat. Sed vtrum spectare nos oportet: numerūve eorum: quae amice quos gesserit: an magis quo plures alteruter amicos referre poterit: hoc victoria dignior videbitur. Toxa. Nequaquam: imo non multitudine vis horum spectet: verum si quod tu narrabis factis: quae quod narrabo videant praestantiora magisque penetrantia: tum nimirum etiā si numero paria sint opportuniora magisque letalia mihi faciet vulnera. Ac poene memet adictus accommodabo. Mne. Probe loqueris. Statuamus igitur: quod erit satis. Toxa. Mihi quidē satis fore videtur: si vterque quoniam narret exempla. Mne. Idem mihi videtur: ac prior dicitor: verum adiuratus: nimirum non nisi vera dicturum: alioqui fingere eiusmodi: non admodum fuerit difficile: palam autē refellere non possunt. Porro si iuraris: nefas fit: non habere fidem. Toxa. Iurabimus: si quid etiā iureiurando opus esse censes. Mne. At quis tibi e diis nostratibus: num satisfaciatur Iuppiter philius? Toxa. Et maxime. Ego quoque tibi nostratē iurabo: meapte in lingua. Mne. Testis igitur esto Iuppiter philius: quicquid dicturus sum apud te: ea nimirum: vel quod viderim ipse: vel quae ab aliis quoad fieri potuit: diligentissimē me perceperim: narraturum: nihil ex me ipso commiscere alienatūque. Ac primo quidē loco Agathoclis Diniāque amicitiam referam: quae apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic qui famius fuit: non ita pridem vixit: vir in amicitia quidem praecipuus: ita ut re declarauit. ceterum reliquis in rebus vulgo famiorum nihilo praestantior: neque genere: neque ceteris item opibus. Huic cum Diniā Ephesio Lyfionis filio amicitia a puero intercesserat. Porro Diniās supra modum ditatus est: et quē admodum solent illi qui nuptae nati sunt: complures & alios secum habebat: satis quidē idoneos illos: et ad cōpotandum et ad voluptariam cōsuetudinē: ab amicitia vero longe alienissimos. Atque inter hos interim

habebatur & Agathocles: cōiuebatq; & cōpotabat illis: nō admodum approbans eam uiuendi rationem. Dinias autē nihilo hunc potiores habebat: q̄ ceteros adulatōres. Tandē etiā offendere coepit: crebrius obiurgans: molestusq; videbatur: quippe qui admoneret eū malorum: prāciperetq; ut seruaret: quā multo labore parata: pater illi reliquisset: adeo ut ob hac ne ad cōmestationes quidē illum deinceps adhiberet: sed solus cum illis cōmestaret celare cupiens Agathoclem. Demū ab assentatoribus illis misero persuasum est: q; adamaretur a Chariclea Demonactis vxore viri illustris: atq; inter Ephesios in honoribus ciuilibus primariis. Iam & litterulæ a muliere ad illum missitæ: & certa semī marcida & mala q̄dam admorsa: deniq; quicquid ad hanc lenæ machinatur in adolescentes quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inferant: primūq; hac incendunt opinione: q; sese credant amari. Nam plurimum illicet & hoc: prāsertim eos qui sibi formosi videntur: donec imprudentes in casses inciderint. Erat autē Chariclea vrbana quidem & elegās muliercula: at supra modum meretricia: semperq; illius quicūq; forte adisset: etiam si quis admodum leuiter cōcupiuisset: quin si vel aspexisses duntaxat: protinus adnuebat. nec vilo pacto metuendum erat ne quando recusaret Chariclea: admirabilis autem alloqui artifex: quauisq; meretricē doctior: irretire amatorem: & ambiguus quum adhuc esset totū subigere: at quum iam teneretur incitare: ac magis magisq; accendere: nunc ira: nunc blandimentis: ac mox fastidio: deinde inecta suspicione: quasi ad aliū sese deflexura esset: postremo omni ex parte egregie docta erat mulier & absoluta: artibusq; omni ingenio in amantes instructa. Hanc igitur tum Dinias adulatōres accersuerant in adolescentulum: multaq; adsimulabant quo eū in amorem Charicleæ impellerent: illa porro quæ compluris iam adolescētes iugularat: & in numerabiles amores fuerat mentita: domosq; opulentas euerterat: varium quoddam atq; inexpugnabile malum: vbi nacta manibus est: simplicem & huiusmodi artium imperitum adolescentulū: haud quāq; amittebat ex vnguibus: sed vndiq; oppugnans temptansq; vbi iam omnium esset compositum ipsa dum capta capta perit: tum infelici Dinias innumerabilium malorum extitit causa. Nam primum quidem statim litterulas illas ad illum datæ ac subinde missitat ancillulam quæ renunciaret ut fieret ut vigilaret: postremo ut misera prae amore suffocatura esset sese. Donec iam beatus ille persuasus: sibi formosus esse videretur: atq; Ephesiorum vxoribus prāter ceteros adamabilis. Ac tandem in congressum adductus est multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat coniectura: fore ut caperetur a muliere formosa: ad voluptatem congressi docta: & in loco fieri: & inter loquendum miserabiliter suspirare. & iam abeuntem amplecti: & ad eunti obuiam occurrere: & formam colere sic: ut maxime placitura esset: interdum vel voce vel cithara: quibus omnibus in Diniam vsa est. At vbi sensit excruciarī: iamq; amore illaqueatum: ac subitugum esse factum: aliud ad hanc excogitat: quo miserum subuertat: gravidam se ex eo simulat: (nam hoc quoq; efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem) Neq; postea commeabat ad illum: affirmans a viro obseruari sese: qui iam amorem persensisset. Hic vero rem iam non vltra ferre potis erat neq; durare quibat: quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur: adulatōresq; ad eam miserabat: ac Charicleæ nomen inelamabat. imaginemq; illius amplexus (candido enim lapide fecerat) elulabat. Demum in limine abiiciens sese iactabatur planeq; res extremæ demētiae specie obtinebat. Siquidē munera reddita sunt mulieri: nō pro malorū aut corolarū precio: sed solidæ domus: agri: famulæ: vestes florulentæ: auri quantū optaret. Quid multa! Breui Lyfionis domus antea inter lones nobilissima exhausta est: atq; exinanita. Deinde vbi iam exuccus esset: eo relicto: alium quempiam adolescentulum Cretensem: bene

nummatum venata est: illique substituit: iam videlicet illum adamabat: atque is quidem cre-
debat. itaque Dinias neglectus non a Chariclæa modo: verum etiam ab assentatoribus (nam
isti quoque ad Cretensem amatorem iam desciverat) abiit ad Agathoclem: iam pridem non
insciuntque illi res misere haberent. At initio quidem veritus: tamen exposuit omnia: amorem
egestatem: arrogantiam mulieris: rivalem Cretensem: in summa non victurum sese: nisi cum
Chariclæa consuetudinē haberet. Ille vero intempestivum esse ratus id temporis exprobra-
re Dinias: quapropter ex amicis vnum sese non adiisset: sed tum quidem assentatores suos
sibi anteposuisse: diuendita: quam vnam habebat in Samo: domo paterna: pretium illi attu-
lit talia tria. Quæ simul atque recepisset Dinias: haud clam erat Chariclææ: rursus subito
formosus factus: rursus ancilla & litterulæ: & expositulatio: quæ iam diu sese non adiisset: con-
currerunt. Item adulatores applaudentes: ut videretur Dinias adhuc esse quod daret. cum autem
pollicitus esset sese venturum ad illam: venissetque primo fere somnox: essetque intus Demonax
Chariclææ maritus: siue quæ alioqui persenserat: siue de composito prodicioneque uxoris (nam
utrunque fertur) exiliens velut ex insidiis: & atrium iubet occludere: & Diniam comprehendit
ignem ac flagra minitans: neque non gladium tanquam in moechum educens. Ille porro reputans
quibus in malis esset: vecte quopiam de proximo: ut iacebat: arreptostum ipsum occidit De-
monactem: in tempus adigens: tum Chariclæam: atque hanc quidem non lectu vnius: verum
etiam & vecte sepius & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muri stabant:
rei novitate attoniti. Deinde comprahendere conati: quum in hos quoque ferro insiliret: ipsi
quidem aufugerunt. Dinias autem clam sese subduxit: tanto patrato facinore. Ex ad auro-
ram usque apud Agathoclem diuersabatur: pariterque & quæ facta essent reputabat: & quid
in posterum esset euenturum considerabant. ut autem diluxit: milites aderant (iam enim
res erat divulgata) comprahensumque Diniam: nec hunc iam insipientem homicidium: ab-
ducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic cum ad persarum re-
gem remittit. nec ita multo post relegatus est Dinias in Glaron insulam ex Cycladibus: vnam
damnatus a rege: ut in ea quo ad viveret: exularet. Agathocles autem cum reliquis in re-
bus nunquam defuerat: tum pariter soluit in Italiam: & amicorum solus vna est iudicii comi-
tatus: nihilque commertus fuit in vincula. Porro ubi iam in exilium profectus est Dinias: ne-
tum quidem desertus est ab amico: Quin potius ipse suapte sponte damnatus: versaba-
tur in Glaro: simulque cum illo exulem agebat. At quum iam rerum necessariarum omnium
inopia laborarent: locans se ipsum purpuratis vna cum aliis vinabat: quodque hinc partum
est referens: Diniam alebat. Quin & egrotanti diutissime inservivit: & ubi vita defunctus
est: noluit unquam in patriam reverti: verum inibi perseveravit in insula: pudori sibi fore ratus:
si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi greci factum amici rettulerunt: quod quidem non
ita pridem accidit. haud enim scio an anni quinque præterierint: atque Agathocles in Glaro vi-
tam obiit. Toxaris. At utinam iniuratus ista Mnecippe dixisses: videlicet quo mihi fas
esset: eis non habere fidem. Adeo Scythicum quendam amicum Agathoclem istum de-
scripsisti: quin vereor ne quem & alium isti similem narres. Mnecippus. Audi iam &
alium Toxari Euthydicum chalcidensem. rettulit autem mihi de hoc Simylus nauclerus
Megaræsis: adiurans profecto se et esse rem factam esse. Alebat enim nauigauisse sese ex Ita-
lia Athenas: circiter Pleiadum occasum: collecticios quosdam homines vehementem: in
his fuisse Euthydicum: vnaque cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. At na-
tu quidem eos æqualis fuisse: verum Euthydicum: valentem robustumque: Damonem contra suppal-
lidum ac valetudinarium: quasi quæ nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reualluisset. Itaque
ad Meliam usque feliciter alebat Simylus nauigasse ipsos. Ceterum ubi transmisso fratre in ipso

Luciani.

iam Ionio mari nauigarēt: tempestatē maximam eis incubuisset. Quid autē attinet multa referre: mīmanis quasdā procellas ac simiosas tum grandines: & si quæ alia tēpestatis mala: vt vero iam haud procul abessent a Zacyntho nuda nauigantes antennæ: præterea & funes quosdam trahentes: quo nimirum vim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium Damonem: qui in tanta iactatione nauigasset: vomuisse in mare propendentem. Deinde: vt coniicio: naue vehementius in eam partem in quam ille propēdebat inclinata: simulq; propellente fluctu excidisse cum prono capite in pelagus: neq; nudum tamen videlicet: vt misero vel natare commode liceret. Mox itaq; succlamasse quum præfocaretur: vixq; sese ab vndis sustolleret. Porro Euthydicum simul atq; audisset: nam forte fortuna nudus in strato tum erat: abiēcisse semet in mare: arreptq; Damone qui iam desiciebat (diutius enim ista videri poterant luna scilicet relucēte) vna cum illo fluitasse: pariterq; summo vertice extitisse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese miseratos virorum calamitatem: verum nequisse: q; vento præualido raperentur. Illud tamen fecisse: subera complura ad illos proiecisse: tum ex contis aliquot: vt ab iis suspensi natarent: si quem forte ex eis nansciscerentur. Postremo cauforia quoq; tabulata: quæ quidem erant neutiq; exigua: cogita iam per deos. Quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quisq; addeat: ne hominem amicum: qui noctu decidisset in mare: vsq; adeo sæuiens. q̄ communicata morte! lamq; adeo mihi ante oculos pone: imminētes procellas: fragorem vnda: circumfrentium: spumam vndiq; effervescentem: noctem: ac desperationē. Ad hæc illum iam præfocari incipientem: vixq; vndis extantē: manusq; porrigentem amico: hūc autem incontanter insilientem: simulq; nantem: prorsusq; sollicitum: ne se prior Damō interiret. sic enim profecto cognosces: q; haud ingenerosum: hunc quoq; amicum: videlicet Euthydicum rettulerim. *Toxaris.* Vtrum perierunt viri Mnesippeian salus quæpiam ex insperato illis contigit! Adeo ego illis non mediocriter timui. Mnesippus. Bono animo es Toxaris: seruati sunt: quin hodieq; Athenis agunt: ambo philosophiæ dantes operam. Nā Si mylus ea demum narrare poterat: quæ noctu videre licuit. hunc delapsum: illum desilientem: simulq; nantes: quatenus per noctem dabatur aspicere. Porro quæ post hæc acciderint: si qui cum Euthydico versantur: narrāt. Primum quidem: subera quædam forte nactus. suspendisse de his sese: atq; ita hærentes fluitasse perq̄ incommode. Deinde vbi tabulata conspexissent iam sub auroram annasse: consensissq; illis commode nantes appulisse Zachyntum. post hos aurem: qui neutiq; mali sunt: vt ego quidem autumo: accipe iam tertium: nihilo istis inferiorem: Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio: & Charixeno Sicyonio amicis vtebatur: & iis quidem opulentis: quum ipse pauperrimus esset. Hic vita decedens testamentum reliquit: aliis quidem fortasse deridiculum: tibi vero: haud scio: an tale sit appariturum: viro probi: & apud quem amicitia in precio sit: quiq; vel cum præcipulis in ea certare queas: sic enim in eo scriptum erat. Lego Aretæo quidem: matrē meam alendam: atq; in senectā fouendam: Charixeno vero filiā meā elocandā cum dote: quanta ab illo maxīma dari poterit. Erat autem illi mater anus: ac filiola iam matura nuptis. Si quid autem interim acciderit: alterutri huius quoq; partem (vt aiunt) alter habeto. Huiusmodi lecto testamento: ii qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant: at amicitiam quæ illi cum his viris intercesserat ignorabant: rem pro ludo iocoq; ducebant. Nemo certe aderat: qui non cum risu discederet: q; eiusmodi hæreditatē Aretæus & Charixenus essent accepturi: atq; ita alebant. Siquidem persoluent Eudamidæ: superstites ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes: quibus ista erant legata: vt audierunt: venerunt ilico agnoscentes rataq; facientes ea quæ erant testamento mandata. Itaq; Charixenus quinq; duntaxat dies superstes: diem obiit. Aretæus autem optimus successit.

for factus: tum illius tum suo ipsius suscepto onere: & matrem alit Eudamidæ: & filiam non ita pridem elocauit: ex quinque talētis quæ possidebat: duobus in propria filia dotem: duobus in amici filia erogatis. Ac nuptias ambarū eodem die fieri voluit. Quid tibi Toxaris Aretæus iste videtur: numnā leue amicitiæ argumentum exhibuisse: adita huiusmodi hæreditate: neque deserto amici sui testamento: an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus: vt sit vnus e quinque! Toxaris. Et iste quidem egregius: quæquidē Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum: quia fuit erga amicos. declarauit enim quod & ipse eadem fuisset facturum erga illos: tamen si non essent ea scripta in testamento: verum ante alios venisset non scriptus talium hæres. Mnesippus. Probe dicis Sed quantum iam tibi narrabo: Zenothemim Charimoleum: Massilia oriundum comonstrabatur mihi in Italia: patriæ nomine legatum agēti: vir decorus: procerus: ac diues: vt apparebat. Assidebat illi vxor in rheda iter facienti: quum alioqui deformis: tum dimidia nempe dextra corporis parte manca: alteroque capta oculo: teterrimū quoddam & refugiendum terriculū. Deinde quum demiraretur si: decorus ille quum esset ac venustus: sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum comonstrabat: causā exponit: quare in id matrimoniarum incidisset. nouerat enim comperte oīa. nam ipse quoque Massiliensis erat. Menecrati (inquit) huius fædæ patri: amicus erat Zenothemis: viro diuiti ac honorato: ipse iisdem rebus par. Deinde aliquanto post facultatibus exurus est: ex condemnatione Menecrates: quo tempore pariter infamis & ad capeffendos magistratus inidoneus est iudicatus a sexcentū viris: tanquā qui sententiā iniquā pronunciaffet. Ad hūc autem modum inquit: nos Massilienses multamus: si quis corrupte iudicet. Grauius itaque ferebat Menecrates. Primum quod esset condemnatus: deinde quod e diuite pauper. Postremo quod ex nobili repente factus esset infamis: ac reiectitius. At præter cætera eū ipsa discruciauit: filia iam nubilis: utpote annos nata decem & octo: quam ne cum omni quidem patris substantia quā ante condemnationem possederat: dignatus fuisset quisque ingenuus ac pauper facile accipere: quæ tam infelici fuerit fortuna. Quin & concidere dicebatur: idque circa lunam crescentem. Hæc ubi apud Zenothemim deploraret: bono inquit animo es Menecrates: Neque enim ipse egebis necessariis: & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum intenerit. Atque hæc eloquutus: statim apprehensa illius dextra: deduxit domū. Ibi quoque opes quæ illi multæ erant: partitus est cum illo: ac cæna apparari iussa: conuiuio accepit amicos: & in his Menecratem: veluti iam e necessariis cuiuspiam persuasisset: vt puellam in matrimonium acciperet: posteaque autem conuiuium peregerant: libassentque diis: tum vero plenum illi calicem porrigens: accipe inquit Menecrates: a genero symbolū affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuam Cydimachā: dotem autem iam olim accepi: talenta quinque & viginti. illo vero respondente absit ne feceris o Zenothemis: neue ipse usque adeo insanias: vt te qui & iuuenis es & formosus: conspiciā cū deformi puella ac debilitata coniugatū. Hæc inquit illo loquēte: hic sponsam adiunctam tollens abduxit in thalamū: ac paulo post prodit: ea deusignata. atque ex eo tempore cum illa viuit: supra modum diligens: & quemadmodum vides circumsferens eam. Et non solum non pudet matrimonii: verum etiam perinde atque cohonestatus eo: sic ostendat propterea quod negligit corporis formam ac fæditatem: ad hæc opes: & famam: tantum amici rationem habet Menecratis: neque arbitratur eum sexcentum virum sententia: detriorem esse factum: quantum ad necessitudinem. Quamquā pro his iam illi gratia rettulit fortuna: ad hūc modum. Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est quod tollens hunc parer: intulit in curiam: frondibus oleaginis coronatum: ac pullis amictum: quo plus miserationis auro concillaret. At infans ardebat iudicibus: manibusque complodebat: Itaque curia commota super illo: remisit multam Mene-

erat atq; ille iam rei famæq; restitutus est eiusmodi patrono vsus apud Iudices. Hæc affirmabat massiliensis Zenothemim amici grā fecisse: haud mediocria: sicuti vides, neq; quælia passim Scythæ factitant: qui concubinas formosissimas summa cura deligere dicuntur. Restat nobis quitus. Neq; vero mihi videor aliū quēpiam debere dicere: Demetrio summi præterito. Nauigarat in Aegyptū Demetrius: vna cū Antiphilo Alopecensi: qui cū illi iā inde a teneris annis fuerat amicitia: atq; ephœbus ephœbo cōuixerat: pariterq; fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam disciplinā sequutus sub Rhodio illo sophista: Antiphilus vero medendi scientiā exercuerat. At hoc tēporis forte profectus fuerat in ægyptum: ad spectaculum Pyramidū Mēoniscq;. Nā audiuerat illas quum eēnt sublimes: vmbra nō iacere: Mēonē autē vocē ædere: exoriente sole, harum igitur rerū cupiditate aduētus Demetrius: videlicet vt pyramidas intueretur ac Mēonem audiret. Sextū iam mensem aduerso nilo nauigabat: relictō Antiphilo: q; is itinere atq; æstu defessus esset. Huic autē interea calamitas incidit: q; singularē quēpiam amicū postularet. Nā puer eius vt nomie ita & patria Syrus: inita societate cum sacrilegis aliquot: vna cum illis in Anubis tēplū irrupit sublatq; deo ad hoc phialis aureis duabus tum caduceo: aureo & hoc, neq; non cyncephalis argentis, atq; id genus aliis: omnia apud syrum deposuerāt. Deinde forte compræhens: (capti enim fuerant diuidentes nescio quid) rem omnem protinus confessi sunt: destituti in rota: deportatiq; venerunt in ædes Antiphili ibi res furto sublatas depromebāt: sub lectica quadā in abdito conditas. Syrus itaq; ilico vinctus: vnaq; herus huius Antiphilus, atq; is quidē: iterea dum præceptorē audit: auulsus. Hæc opitulabatur quispiā: quin magis hii qui fuerant hactenus amici: auersabantur hominē tāq; qui templum Anubis sacrilegio compilasset, seseq; impiari credebāt: si cū illo bibissent: aut edisset. Porro duo qui reliqui erant pueri: quicquid erat in domo cōuasantes: fuga discesserunt. In vinculis igitur erat miser Antiphilus multū iā tēporis, habitus interim oīm: quātum in carcere erat: sentium scelestissimus, porro pfectus carceris Aegyptius homo supsticiosus ratus sese gratum facere deo: atq; illius vlcisci vices, grauis Antiphilo iminebat. Quod si quādo defenderet: affirmans se nihil eiusmodi patrasse: ipudens habebatur, atq; hoc nomine multo etiā magis erat inuisus. Subegrotabat itaq; iā maleq; habebat, nec mirum: q; qui humi cubaret: idq; etiā noctu, neq; crura sineretur ptendere: ligno inclusa, nā p diem Cyphone strangebatur: altera manu vincta ferro, at noctu cogebatur totus in vinculis esse. Ad hæc insuper domicilii pector ac pfocatio: multis ibidē vinctis: locumq; angustum pmentibus: adeo vt vix respirarēt: tum ferri stridor: ac somnus exiguus. Hæc oīa molesta erant atq; intoleranda: nimirū hominī eiusmodi rerū insueto: minimeq; ad tā durū vitæ genus exercitato. Quum vero iā deficeret ac ne cibū quidē capere posset: reuersus est tādē & Demetrius: nihil dū sciens eorū q; acciderant: vt autē cognouerat: quo in loco res eēt: statimq; curriculo ad carcerem venisset: tū quidem admissus non est: ppter ea q; vespera iam esset: & carceris custos iam dudum oclusis foribus dormiebat: ministris excubias agere iussis. At mane quum esset: ingressus: multis videlicet pcibus admissus: accedēs multo tēpore q̄rebat Antiphilum: q; malorū multitudie sic immutari: vt agnosci nō quiret. Circumiens igitur e vinctis vnūquēq; cōtemplabatur: eorū more: qui familiaritū cadauera iam marcida facta requirunt in stragibus. Quod nī nomē fuisset eloquutus: Antiphilū Denomenis filium: me longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset: vsq; adeo præ malis erat trāsfiguratus, vt vero ad vocem agnitam respondisset: atq; aduente illo comā diduxisset: eam a vultu abigens sordidā atq; impexam: ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt: adiuuantes: in tam inopinato spectaculo, verum aliquanto post: posteaq; & ipse sibi redditus: & Antiphilum recipiēs Demetrius: de singulis esset illum diligenter percontatus: bono ani

mo esse iubet. Tum dissecto pallio: dimidiato quidem induitur ipse: reliquum autem illi donat: detractis illi putribus atq; detritis quibus erat opertus panniculis. Atq; ex eo die modis omnibus illi aderat: curam eius agens: inseruiensq;. Locans enim sese iis qui versabantur in portu mercatoribus: a mane ad medium vsq; diem: oneribus gestandis nō parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus: mercedis partem Carcerario in manum dabat: quo illi mansuetum hunc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curam: assatim suppeditabat. Atq; interdū quidem aderat Antiphilo quo illum consolaretur. vbi vero nox occupasset: pro carceris foribus: facto ex herbis thorulo: substratisq; frondibus: acquiescebat. Et in hūc quidē modū aliquandiu degebāt: vt Demetrius nullo vetāte ingrederet: atq; ob id mirius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in Carcere latrone quopiā idq; vt putabat venenos: et custodiæ exactissime obseruata: neq; deinde quisq; admissus in domicilium in quo vincti seruabātur. Quas ob res dubius atq; anxius: quum alla via nō pareret qua liceret amico adesse: adito præfecti Collega: seipsum deferat tanq̃ in irruptione templi Anubis: communem operam addidisset: id simul atq; confessus est: abductus est ilico in carcerem: vinctusq; iuxta Antiphilum. Nam hoc magnis precibus vix obtinuerat a carcerario: vt proxime Antiphilo atq; eadem in trabe vinctetur. Hic igitur vel maxime declarauit: quanto in illum fuerit amore: quum sua ipsius incōmoda negligeret (namq; hoc inuenerat ipse) illud autem curæ haberet: quo pacto fieri posset: vt ille et q̃ plurimum dormiret et minimum angeretur. Atq; ita cōmode tolerabant: cōmunicatis inter ipsos malis. donec aliquanto post: tale quiddam accidit: quod finem ferme eorum imposeret calamitati. Siquidem e vinctis quispiam: haud scio vnde nactus limam: adiunctis cōiuratis captiuorū plerisq; catenam insecuit: qua seriatim erant astricti: Cyphonibus in hanc insertis: soluitq; omnes. Qui quidem facile trucidatis: quippe paucis custodibus: cōglobati profiliere. Atq; si quidem ilico quo quisq; poterat dissipati: postea pleriq; sunt comprehēsi. Porro Demetrius et Antiphilus inibi remanserunt: Syro quoq; retento qui iam aufugere parabat: Vt autē diluxisset: Aegypti præses: cognito qd acciderat: emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis qui erant cum Demetrio: soluit a vinctulis collaudatos: q; soli non aufugissent. At illis haud quā sat erat: vt hoc titulo dimitterentur. Clamabat autem Demetrius: sibiq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat: si pro maleficis habitis: viderentur vel commiseratione: vel ob id laudis: q; non aufugissent: dimitti. In summa compulere iudicem vt causam exactius excuteret. At hic vbi repperit: nihil eos cōmeritos collaudatos illos: Demetrium autem seorsum quoq; admiratus: liberos esse iussit: consolās super poena: quam tulerant: præter ius in vincula cōlecti: Quin etiam ambos munere prosequutus est: idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem milibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Aegypto est. Demetrius autē sua quoq; viginti milia relinquens amico: concessit in Indiam: profectus ad Brachmanas: tantum hoc loquutus Antiphilo: merito sibi iam ignoscendum videri: q; tum ab eo discederet. Neq; enim sibi opus fore pecunia: quoad is p̃seueraret esse: qui erat: videlicet qui possit paucis esse contentus: neq; illum amplius egere amico: quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt Toxaris amici græci. Qd̃ n̄ initio norasses nos: tanq̃ qui verbis nos actarem? idē p̃fecto relaturus erā tibi cōplures ofones: atq; eas egregias: quas Demetri⁹ habuerit i iudicio quū interī p̃ seipso nihil defenderet: p̃ Antiphilo vero: lachrymas fuderet: atq; etiā supplex esset: totāq; causā in sese reciperet donec Syrus flagris casus ābos eos liberos fecit. Hos igit paucos e plurimis: quos mihi primū mēoria suggestit: tibi narraueri p̃claros ac firmos ami

Luciani.

cos: Quod reliquum est: iam decedens a narratione: tibi dicendi partes trado. Tu porro ut Scythas his non inferiores referas: sed longe præstantiores: tibi ipsi curæ fuerit: si quid de dextra sollicitus es: ne ea tibi præcidatur. Verum oportet strenuum præstare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit: si cum Orestem ac Pyladem admodum sophistice laudaris: pro Scythia dicēs orator ignauus appareas. Toxa. Recte tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam adhortaris: perinde quasi nihil sollicitus sis: ne tibi lingua execetur: victo in narrationibus. Sed iam exordiar: nihil quidem quemadmodum tu verbis phalerās atque adornans (neque enim is scytharū mos) præsertim quum res ipsæ longe magis loquatur quam verba. Nihil autem eiusmodi expectaueris a nobis: cuiusmodi tu cōmemorando laudibus extrulisti: puta si quis sine dote duxerit deformem mulierē: aut si quis amici filiæ nubenti: pecuniolā donauerit: duo talēra: ac per Iouem si quis spōte eat in vincula quum certo sciat se paulopost esse soluendum. Admodum enim leuia ista: neque quicquid inest in his: vel magni negotii: vel virile: quod sit. Ceterum ego tibi referam multas cædes: bellaque et mortes amicorum causa susceptas: ut intelligas vestra ista lufum esse: si cū scythicis conferantur. Neque tamen isthuc sine causa facitis. Sed merito parua ista miramini: propterea quod non sunt vobis admodum graues occasiones declarandæ amicitiae: quippe in alta pace viuētibz. Quemadmodum: nec in tranquillitate queas scire: bonus sit gubernator nec ne. Tempestate enim tibi opus fuerit: ad hoc ut dignoscas. At apud nos bella perpetua: et aut inuadimus alios: aut cedimus inuadentibus: aut ubi forte concurrimus: pro pascuis prædaque pugnamus. Hic potissimum opus est bonis amicis: eoque quam firmissime constitui mus amicitias: Sola hæc arma inuicta atque inexpugnabilia esse iudicantes. Prius autem volo tibi cōmemorare quo ritu faciamus amicos: non ex poculis: quemadmodum vos: neque si quis æqualis sit: aut vicinus: verum ubi strenuum quēpiam virū conspexerimus: quique præclara facinora patrare possit: in hunc omnes studio incumbimus: et quod vos in ambiēdis coniugis: id nos in amicis facere non grauamur: diu quasi procos agentes: nihilque non facientes: ne videlicet frustremur amicitia: neue relecti esse videamur. At ubi iam in amicitias cæteris repulsis: delectus est quispiam: protinus foedus initur: ac iusiurandum quod sit maximum nimirum et victuros eos pariter: et mortem oppetiturum: si sit opus: alterū pro altero. Atque ita facimus Etenim simul atque incisis digitis: sanguinem in Calicē destillauerimus: sumamusque intinctis gladiis: ambo pariter admouētes biberimus: non est quicquid deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi foedera: ad summum tres. Nam qui multis sit amicus: is eo loco habetur apud nos: quo cōmunes istæ atque adulteræ vxores: arbitramurque iam non perinde firmam illius amicitiam fore: posteaque est in plures partes dissecta.

Exordiar autem ab iis quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis: quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocæ: Quin potius ante tibi iurabo nostrum iusiurandum: quandoquidem istuc initio sum pollicitus. Non enim per Ventum & Acinacem: quicquid mentitur sum apud te: de Scythicis amicis. Mnesippus. Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desiderabam: proinde recte facis: qui nullū deorum iures. Toxaris. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dii Ventus et Acinaxis? Adeo ne te fugit quod nihil sit malus mortalibus vita ac morte? Per hæc utique iuramus: quoniam ens per Ventum & Acinacem iuramus: videlicet per Ventum: tanquam qui viuendi sit causæ: per Acinacem vero ut qui mortis sit auctor. Mnesippus. Atqui si ista idonea causa est: profecto multos alios quoque deos estis habituri: tales qualis est Acinaxis: puta Iaculū: lanceam: venenū: funē: atque his consimilia. Quandoquidē varius est iste deus Interitus: atque Iannus et

rabiles aperit vias: quibus ad illū fit aditus. Toxaris. vide q̄ contētiōse nunc: q̄q̄ subdole facis: dum medio sermōe interpellas me excutisq̄ ac disturbas orōem meā. At ip̄e loquēte silentiū agebā. Mne. Age: nō sum isthuc posthac facturus Toxaris. Et optimo iure obiurgas: quare perge cōfidenter qd̄ restat dicere: p̄inde quasi nec adsim dū loq̄ris. adeo tibi filebo. Toxaris. Quart⁹ igitur agebatur dies Dādamidī & Amizocæ: mutuū sanguinē pariter biberātī venerant interea in regionē n̄sam Sauromatae: cū equitū decē milibus: peditū autē bis tm̄ aduenisse ferebatur: si nimirū quū in nos irruissent imparatos: neq̄ expectātes illorū insultū: oēs quidē cedere cogūt: cōpluris autē repugnātes occidūt: nōnullos & viuos abducunt: nisi siqs effugerat tranās in vltiore fluminis ripā: vbi nobis dimidiū copiarū: & pars curruū erat. Sic em̄ id t̄pis castra fueram⁹ metati: haud scio quo cōsilio Archiplanorū. i. du cum nostrorū: ad vtrāq̄ Tanaidis ripā: Protinus itaq̄ & p̄das abigere: & captiua abducere: & rētorā diripere: & curribus potiri: atq̄ iis plarīsq̄ cū viris captis: & sub oculis n̄fis cōcubinas vxoresq̄ n̄sas cōstuprare. Nos porro rē idigne tulim̄s. At Amizoca quū duceretur (erat em̄ captus) noīatim inclāmauit amicū: misere vinet⁹ simulq̄ calicis & sanguinis cōmonefecit. Qd̄ simul atq̄ exaudierat Dādamis: nihil etiā cōtatus: spectāribus oībus: tranauit ad hostes: ibi Sauromatae dēlaris telis irruēt in illū: iā cōfixuri nisi succlamasset Zirim. Hoc verbi si qs sonuerit: postea nō interimūt: sed recipiūt: tāq̄ dederūt se p̄cio redimēdū. Morq̄ ad illos ducē adductus reposcebat amicū: ille redēptiōis p̄ciū postulabat. Neq̄ em̄ prius dimissurum sese: nisi maxim p̄ illo recepisset. Tum Dādamis q̄ possidebā inq̄: ea oīa a vobis direpta sunt. q̄ si qd̄ est qd̄ nudus p̄stare queam: id sum parus polliceri vobis: & imperato q̄qd̄ voles. Et si ista vis: meip̄m huius in locum recipe & abutere: ad qd̄cūq̄ tibi lūbitum erit. Ad hęc Sauromata. Nihil inq̄ opus retinere te p̄sertim quū te met dedideris. Quin tu p̄te eorū q̄ possides tradita: amicū abducto. Rogat ilico Dādamis: qd̄nā vellet accipere: ille oculos postulat. Atq̄ hic p̄tin⁹ exhibuit eruēdos. Deī vbi eēt erecti: iāq̄ p̄cī p̄solutum eēt Sauromatis: recepto Amizoca reuersus est innitēs illi: vnaq̄ tranātes incolūmes ad nos redierūt. Id factum aīm reddebat Scythīs omnibus: neq̄ iam victos eē rebātur sese: quū viderent: quod apud nos esset bonorū maxim: id nōdum eē abductū ab hostibus: verum sup̄esse egregiā mentē: & in amicos fidē. At idē Sauromatis formidinē non me diocrem incuriebat: reputātibus cū cuiusmōi viris: si se p̄parassēt: eēt pugnatū: tametsi tum quidē ex improviso superassent. p̄inde sub noctē: relictis maxima ex p̄te pecoribus in cēsiq̄ curribus fuga sese subdixerūt. Porro Amizoca nō tulit diutius: vt videret ip̄e: amico ceco Dādamide. sed ip̄s semet exoculauit. Atq̄ ita sedēt ābo omniq̄ cū honore a populo Scytharū publicitus alunt. Quid tale Mnesippe vos referre possitis? Et iā si qs tibi donet vt possis vel decē alios ad istos q̄nq̄ adiligere: etiā citra iusiurandū: si ita vis vt & multa liceat affingere? At ego tibi rē nudā exposui: Tu vero si quē talē narrasses: nō sū nesci⁹: quātas adornāde rei ḡsa phaleras narratiōi fueris admixtur⁹: quēadmodū supplicarit Dādamis: & quō sit excæcat⁹: & q̄ dixerit: & quo pacto redierit: & quēadmodū exceperit eum Scythæ: adgratulātes benēq̄ omniātes: atq̄ id gen⁹ alia: cuiusmōi vos ad demulcēdas aures soletis arrificio quodā addere. Audi igit & aliū huic parē Belitrā: hui⁹ Amizocæ consobrinum. Is vt detractū ex equo a leone Bastham amicū cōspexisset: nā forte simul erāt in venatū: iāq̄ leo circūplexus illū: iugulo admotus esset: atq̄ vnguibus laniaret: defiliēs & ip̄e inuolauit in tergū beluæ: reflexitq̄ in sese puocās auertēs: atq̄ inter dentes digitos inferens: conatus quoad licuit Bastham e rictu Leonis eximere: donec leo omisso illo iam semimortuo: ad Belitrā sese conuertit. atq̄ ip̄m quoq̄ circūplexus occidit. At ille moriēs (nam tanto āteuerit) Acinacē in Leonis pectus defixit. Itaq̄ pariter examinati sunt oēs. nos autē sepeliuim⁹ eos: duob⁹ aggestis tumulis iter se vicini: altero amicorū: altero e regiōe leōis.

Luciani.

Iam tertio tibi referam Mnesippe Macentæ Lōcharæ & Arfacomæ amicitia. Hic em̃ Arfa-
comas deperibat Mazæā Leucanoris filiā: q̃ regnabat in Bosporo: tū quū legatiōe fungeret̃
super tributo: qđ Bosporini semper nobis pendere soliti: id tēporis tertium iā mēsem vltra
diem legitimū distulerant. In conuiuio igitur quū Mazæam vidisset p̃ceram atq; decoram
virginē: amore captus est: grauiusq; discruciabat̃. Iā itaq; q̃ de tributis agebant̃: erāt trāsa
cta: Respōderatq; illi Rex: cōuiuioq; accipiebat: mox illū dimissur⁹. Est aut̃ mos in Bospho-
ro: vti p̃ci in cōuiuio petāt puellas: narrātes quā sint: q̃busq; rebus freti: decreuerint eas
in matrimoniū accipere. Atq; id t̃pis forte fortuna multi aderāt in cōuiuio p̃ci: reges: ac re-
gum filii: in his erat & Tigrapates Lazorū princeps: & Adymachus Machlynæ dux: aliq;
cū his p̃multi. oportet aut̃ vnūquēq; procū posteaq; exposuit q̃ sit & q̃ fiducia ad ābiēdas
nuptias accesserit cōuiuari cū reliq;: tacitūq; accūbere. Dein pacto cōuiuio: postulata phia-
la: vinū in mēsam effundere: atq; ita sp̃sām ābire: multū interea collaudantē sese: quo gñe:
q̃bus opibus: q̃ sit potētia. Ad hunc igit̃ modū cū multi iā libassent: postulassēq;: regna &
opes cōmemorantes: tandē Arfacomas: postulata phiala: non libauit (neq; em̃ mos apud
nos vinum effundere: quin magis cōtumelia ista esse iudicatur in deū) sed haustim bibēs:
Da mihi Rex inquit filiā tuam Mazæā vxorē: quī multo sum potior istis quantū ad opes ac
posseffiones attinet. Leucanore vero admirāte: neq; em̃ credebat rex pauperē Arfocomā ac
de plebe Scytharū eē: p̃contāteq; quantū pecorū: aut quantū habes plaustrorū. Arfacomas:
nam lis rebus vos diuites estis. Imo nec plaustra inqt possideo nec armenta: verū sunt mihi
duo amici: honesti: p̃biq;: quales aliū Scytharū nemini. At tū quidē ista dicēs risus est: cōtē-
ptūq; habitus: visusq; temulentus: Mane vero reliquis p̃latus est Adymachus: iāq; spon-
sam abducturus erat in Mazotidē ad Machlyenses. Porro Arfacomas domū reuersus ami-
cis indicat: quemadmodū reiectus esset a rege: risuq; habitus in cōuiuio: quū paup̃ esse pu-
taretur. Equidē illis dixerā inqt opes meas eē vos: o Lōchata atq; Macēta: vřamq; beneuolē-
tiam longe p̃stare: multoq; firmiorē eē Bosporanorū opibus. verū hęc dicentē me subsan-
nauit: contēpsitq;: & Adymacho scilicet Machlyēsī tradidit asportūdā sp̃sām: q; aureas
phialas se diceret habere decē: p̃terea currus q̃ternis sedilibus octagīta: ad hęc ouīū boūq;
multā copīā. Sic videlicet āteru lit fortibus viris pecorū multitudinem: operosa pocula: &
currus grauis: proinde o amici dupliciter excrucior: nam & Mazæam amo: & iniuria mihi
inter tantum hoīm illata: nō mediocriter mordet aīm meum. Arbitror aut̃ & vos ex æquo
iniuria affectos esse. Etenim ad vnūquēq; e nobis tertia contumeliæ pars p̃tinebat: si modo
ita viuimus: quēadmodū coepimus quū cōlungeremur: nimirū vt vnus homo simus: iisdē
dolentes: iisdēq; gaudentes. Imo inqt Lonchates vnusquilibet e nobis totus iniuria afficie-
batur: tū quū in te ista fierēt. Quomō igitur (inqt Macētes) his in rebus agemus! p̃ptes in-
quit Lōchates negotiū suscipiamus. Atq; ego quidē recipio Arfacomæ me caput appor-
tatum Leucanoris. Tu vero sp̃sām creptā huic adducas oportet: ita fiat (inqt) At tu Arfa-
comas: inter hęc: nā his pactis verisimile ē exercitu ac bello fore opus: hic mane: quo cōtra-
has & appares arma: equos: atq; aliarū rerū vim: quantā potes maximā. Facillime aut̃ plu-
rimos adifixeris: p̃tim q̃ ip̃e strenuus: p̃tim q̃ nobis non pauci sunt familiares. Maxime ve-
ro si defederis in tergo bouis Hæcybi placuissēt: hic quidē q̃tum potuit: recta p̃fectus est
in Bosporū: puta Lōchates: alter. i. Macētes ad Machlyēses: eques vterq;. At Arfacomas do-
mū manens: & cū æqualibus contulit: & ex familiaribus vim hoīm armauit. Demum & in
tergo bouis defedit. Cōsuetudo aut̃ de sedēdo in tergo bubalo huiusmōi est apud nos
vbi q̃s ab alio læsus est: cupitq; vl̃cisci: neq; par se pugnaē videt̃: tū boue imolato: carnes fru-
stuatim cōcīlas igni torret. Dehinc ip̃e porrecto humi corio: sedet in eo: in tergū reductis
manibus more eorū q̃ a cubitis vincti sunt. Et hoc qđ ap̃d nos maxīm est supplicādī genus

Appositis autem bouis carnibus: ad euntibus domesticis: preterea si quis alius velit: quisque premi sibi sumit: ac dextro pede tergum bouis calcas: per facultate pollicetur: hic quidem equites prebiturum se quinque suoque cibo: suoque stipendio: ille decem: alius plures. alius armatos pedites quot possit: atque qui pauperimus: seipsum duntaxat. Colligit itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus: & certissima fide coheret: & hostibus expugnatum difficillimum est: non aliter quam si iureiurando esset adactus. Nam in tergum ascendisse: instar iurisiurandi est. Arfacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: Coerentque illi eques quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites permiscue: vicies mille. At Lonchates ubi ignotus puenit in Bosporum: regem adit: tractatque quiddam de regni negotiis: aitque venire quidem sese publico Scytharum nomine: sed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iussisset. De publicis inquit negotiis hac in priuarum denuntiatur Scytharum: ne vestri pastores in planiciem usque transgrediantur: sed intra Trachonem pascant. Ceterum latrones de quibus ex postularis: regionem vestram incurserunt: negant eos publico consilio emitti: sed priuatim fuisse quosque lucri causa prodari: Quod si quis illorum deprehendatur: te dominum esse: ut punias. Hac quidem illi denunciant: at ego tibi indico: grauem in vos insultum futurum ab Arfacoma Mariatae filio: qui nuper legatum egit apud te: idque (opinor) quum filiam tuam postularit: non assequutus sit abs te: ob id indignatur: sed et in tergo taurino: septimum iam diem: contractusque illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit) Leucanor & ipse: cogi vim copiarum in tergum bouis. Quod autem aduersum nos cogerent: quod Arfacomas huius rei esset impulsor: id vero me fugerat. Atque in te inquit Lonchates hic apparatus constituitur. Mihi autem inimicus est Arfacomas: grauiusque fertur: quod sibi preferat a natu maioribus: & quod in omnibus illo videar esse prestantior. Quod si mihi spoponderis alteram filiam tuam Barcetim: alioqui nec indigno vestra affinitate: breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spodeo Rex inquit: videlicet supra modum formidine correptus: propterea quod non ignoraret iratum sibi Arfacomam: tum & alias quoque metuerit semper Scythas. At Lonchates: iurato inquit te prestiturum pacta neque inficiaturum. Id quum fieret: iamque resupinatus in coelum intrare vellet: Absit inquit ut hic: ne quis spectantium conciliat: quod gratia iuremus. Quin potius hoc templum martis ingressi: oculis fortibus iurisdum edamus: ubi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arfacomas: ve reor: ne me ante bellum immolet: manu iam nunc non parua cinctus. Introeamus inquit Rex Vos autem abistite quam longissime. Neque quisque ad templum adeat: quem ego non accersituro. Posteaque igitur ipsi quidem introgressi sunt: satellites autem percul abstiterunt: vibrato gladio simulque altera manu obturato ore: ne vociferaretur: ictum in pectus adexit. Deinde caput de sectum sub Chlamyde tenens prodibat: quasi confabulans interim cum illo breuique sese dicentes adfuturus: tanquam ad negotii quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eo ubi equum vinculum reliquerat: consilio illo redegrauit in Scythiam. Porro nemo est eum insequutus: quippe diu ignoratibus Bosporinis: quid acciderat: tum ubi rescissent: factiose de regno de certantibus. Hac itaque gessit Lonchates: prestititque promissum: allato Leucanoris capite. Porro Macetes in via factus certior super his quam in Bosporo acciderat: puenit ad Machlyeses: Primusque illis nuntium attulit de Rege trucidato. At populus inquit te Adymache gener cum sis ad regnum vocat. Proinde fac ut ipse prior occupas imperium arripas: in rebus perturbatis obortus: puellam vero te sequat a tergo in curribus. Facile enim isthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Bosporanorum: ubi Leucanoris filiam cognouerit. Ego porro non solum abauus sum: verum etiam sponsa tuae cognatus maternus: siquidem nostra e gente Mastera Leucanor asciuit uxorem. Et nunc tibi adsum: missus a Mastera fratribus sum in Alaniam denunciatus: ut quam potes ocysissime te recipias in Bosporum: neque circumspectes: donec implum ad Eubiotum deueniat: quod tamen si notus est Leucanoris: tum Scytharum partibus semper fuit: cum Alanis similitates gerit. Hac quidem dicebat Magentes. Erat autem eodem cultu ea

Luciani.

demq; lingua cum Alanis. Cōmune enī horumvtrumq; Alanis cum Scythis: nisi q; non magnopere comari sunt Alani: quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoq; illis erat assimilis: videlicet de tonsa coma: quatinus conueniebat Alanū minus esse comatum q̃ Scytham. Itaq; his reb⁹ factū est: vt illi fides haberetur: putareturq; Mastæ ac Mazæ cognatus eē. Et nūc inquit o Adymache: ad utrūvis paratus sum: vel p̃ficisci tecū in Bosporū: si uelis: vel manere si sit opus ac sp̃sām adducere. Istūc equidē inquit Adymachus longe malim: quandoquidem cognatus es: te puellam adducere: Nā si nobiscū vna p̃ficiscaris in Bosporum: vnū duntaxat equitē numero addideris. Quod si mihi vxorē aduexeris multorum instar fueris. Atq; ita factū est: & hic quidē iter ingressus est: Macētæ tradēs ducēdam Mazæā: quæ virgo etiā dū erat. At ille p̃ diem quidē illā curru uehebat: verū ubi nox incubuisset: impositā equo (nam id curarat vt alius quidā eques sese consequeretur) tū infiliens & ipse nequaquā deinceps ad Meotim iter faciebat: sed deflectens ad mediterraneam: relictis ad dextrā Mitreorū mōtibus: quum virginē interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset: intra tridū a Machlyensibus in Scythiam vsq; perueniens est viam statimq; equus eius ubi destitisset a cursu: paulisper astans examinatus est. Porro Macētes Arfacomæ Mazæā in manū dans. Accipe inquit a me quoq; id qd sum pollicitus. At illo ad insperatū spectaculū stupefacto: gratiasq; agente: Desine inquit Macentes: ac noli me aliū a teipso putare: nā mihi p̃fecto gratias agere: ob hæc q̃ feci: perīde est: ac si sinistra mea gratias agat dextræ: q; vulneratæ sibi subministravit: atq; officiose curā egit egrotantis. Ridicula nimirū & nos fecerimus: si iā dudum cōmissi: & quatenus licet in vnū conflati: magnū adhuc esse credamus: si qua pars nostri officiose quid egerit p̃ toto corpore. Etenim p̃ seipso fecit: quū pars sit totius beneficio adiuti. Atq; ad hūc quidē modū Arfacomæ gratias agēti Macētes respōdit. Ceterū Adymachus: ubi sensit insidias: nō perrexit ire in Bosporū: iam enim Eubiotus rex potiebat: accersitus a Sauromatis: ap̃d quos fuerat diuersatus: verum in patriā reuersus cum ingentibus copiis: irrumpit in Scythiā: pauloq; post irruit: & Eubiotus: quum græcos vndecunq; poterat secū ducens: tum Alanos & Sauromatas accersitos: vtrūq; vices mīlles. Cōiunctis autē copiis: Eubiotus atq; Adymachus nonaginta mīlia confecerūt. Atq; ex his tertia pars equites sagittarij: nos autē (nam & ipse ad hāc expeditionem contulerā: addens iis qui tergū taurinū conuenerāt: equites meopte sumptu instructos centū) contractis haud multo minus triginta milibus: vna cū equitibus: operiebamur insultū: ductore Arfacoma. vt autem admouētos illos conspeximus: contra duximus agmen: p̃missis in hostem equitibus. Atq; ubi iam diu acriter esset pugnatū: tandē cessere nostri: interrupta phalange. Postremo in duo desertū est vniuersum agmen Scythici: pars subduxit sese: non omnino palā victa: verum ita fugebat: vt locū dare videretur: Adeo vt Alani ad multū tempus insequi non auderent: prem alteram: q̃ eadē erat imbecillior cingentes Alani ac Machlyenses: vndiquaq; cedebant: cōsertim emissis iaculis atq; sagittis: sic vt vehementer laboraretur a nostris qui tenebātur obfessi. Et iā plariq; arma piecerāt: quorum in numero forte erat Lōchates & Macētes: iāq; ābo vulnus acceperāt: dū vterq; p̃ altero periclitaret. Hic quidē adusto foemore: puta lōchates. Porro Macētes securi sauciato capite: tum cōto in humerū impacto. Quod simul atq; sensit Arfacomas: quū in altero agmine esset nobiscum: turpe ratus: si desertis amicis non adesset: subditis equo calcatribus: cum clamore in hostes tendere cōpit: sublato gladio: adeo vt Machlyenses vim animi non sustinuerint: sed viam illi fecerint: vt transfiret. At ille receptis amicis: tum aduocatis & aliis impetum fecit in Adymachum: impactoq; in ceruicem gladio: ad zonam vsq; dissecuit. Quo fuso: dissipata est omnis acies Machlyensium: paulopost & Alanorum. Deniq; cum hīs græci quoq;. Atq; ita redintegrato prælio nos superiores ex

titimus: diuq; sumus insequuti: trucidātes: donec nox finē iposuit. Postero die ab hostibus venerunt legati: qui supplices pacē atq; amicitia orarēt. Bosporani duplicatum tributum penſuros sese pollicebantur. Machlyenses obſides daturos se confirmabant. Alani ita eam inuasiōe cōpensaturos sese spōdebant. vt Sindianos nostro noīe vellēt aggredi: gbuscum multo iā tēpore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragiis. In primis aut Arſa- comae & Lonchata: pax inita: duobus illis cūcta p arbitratu suo moderātibus. Huiusmodi Mneſippe audent Scythae amicorū causa facere. Mneſip. Tragica prorsus o Toxari: fabu- lisq; similia. Et ppicius sit Acinaces & ventus p quos iurasti: si quis ista non credat. non ad modum rephendendus esse videatur. Toxaris. At vide vir egregie: ne incredulitas ista ab inuidia vestra pficiſcat. Quāq; nō me deterrebis nō habendo fidē: quo minus & alia his consimilia referā: quae nouerim a Scythis esse gesta. Mne. Tantū ne longum facias vir opti- me: neq; vsq; adeo admissis vagisq; vtare sermonibus: vt nunc sursum ac deorsum Scythia Machlyanāq; pcurres: deinde in bosporū discedens: postremo rediens: prorsus abutare si- lentio meo. Toxaris. Parendū tibi & hanc pſcribenti legem: dicendūq; paucis: ne fatige- ris vna nobiscū: audiendo circūcurſitans. Quin magis auscultra q̄ in meipm amicus Sisin- nes noīe pſtiterit. Quī enim Athenas relictā patria pficiſceret: Idq; cupiditate græcanica rum litterarū: appulerā Amaſtrim ponticā. Ea est vrbs haud pcul a Caranibe diſſita in pmō torio obuia iis qui a Scythia nauigāt. Comitabatur aut Sifinnes mihi a puero amicus. nos igitur vbi res quasdam importatas in portu spectassemus: in eūq; e nauī subduxissemus eminus: nihil suspirantes mali: interea fures quidā effraſta ſera ſuſtulerunt vniterſa: adeo vt non reliqrint: quod vel in eū diem ſufficere poſſet. Ergo quī domū eſſemus reuerſi: co- gnito quod acciderat: nō viſum eſt inculare vel vicinos qui plures erant: vel hoſpitē: veriti ne plarīſq; Sycophāta: videremur: ſi dixiſſemus nobis ab aliquo ſublatos eē Daricos q̄drin- gentos: tum veſtiū permultū: ad hāc rapetia q̄dam: deniq; q̄quid habueramus. Conſulta- bamus igitur hiſce de rebus: quid eſſet faciundum omniū rerū egenis idq; in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita viſum eſt: ſtatim demerſo in illa Acinace: vitā fugere: priuſq; igna- tum quippiam aut indignū eſſet ferendum: vel fame vel ſiti euecto: contra Sifinnes con- ſolabatur: obſecrans ne quid tale facerē. Aiebat em̄ excogitaſſe ſeſe: vnde nobis victus ſup- peteret. Et eo quidē die baiuladis e portu lignis nobis allata mercede: victū ſuppeditauit mane aut obambulās in foro: pompā quandā aſpexit iuuenū (quēadmodū aiebat) elegan- tium ac ſtrennuorū. Hi nimirū viritim lecti: vt mercede propoſita certamē inirent: in ter- tium diem erāt decertaturi: Ergo quum oēs hui⁹ negotii conditiones auდიſſet: accedēs ad me caue poſthac inquit Toxari: ne teipm pauperē dixeris. Siquidē tertio ab hinc diē: dimittē te reddidero. Hāc ait. atq; interea egre parato victu: quum iā ſpectaculū eſſet inſtitutum. ſpectabamus & ipſi. etenim aſſumptū me duxit in Theatrū: tanq̄ ad iucundū aliquod no- tumq; ſpectaculū græcorū. Ergo vbi cōſediſſemus ſpectabamur. Ac primo quidē loco ſeræ parti iaculis confixa: atq; a canibus agitata: parti in hoīes quosdā victos emiſſa: nocentes quospiā: ita vt conſpiciebamus. vt aſit pdierunt qui erant ad ſingulare certamē cōducti: ac producto iuvene quodam prægrandi: dixiſſet præco. Si quiſq; velit cū hoc ſingulari certa- mine congregi: pdeat in mediū: præmiū pugnae accepturus: drachmarū decem miſſia: ibi prius aſſurrexit Sifinnes deſiliens: polliceturq; ſe dimicaturū: ſimulq; poſcit arma. Tum acceptam mercedē decem miſſia: mihi deferens in manū dat. Si vicerō inquit Toxaris: vna proficiſcemur: ſuppeterq; cōmeatus: ſin cecidero: ſepulto me: redi rursus i Scythiam. Ego quidem hiſ auditis ſingultiebā. at ille ſumptis armis: reliquum quidem corpus munitū: at galeam nequāq; impoſuit: ſed nudo conſiſtens capite pugnabat. Et initio quidem ipſe vulnus accepit: retorto gladio ſuccifo poplite: ita vt multū ſanguinis deſlueret. Ego interea

rim iam metu p̄mortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduersarium obseruans: ferit in pectore: transfigitq; ita vt protinus ad pedes illius procumberet. ille fessus: & ipse vulnere mortuo incubebat: parūq; aberat: quin ipse quoq; efflaret aīam. At ego accurrens erexi: aīmq; reddidi. Porro vbi dimissus est. Iam victor declaratus: sublatum illū: domū de portauī: multūq; temporis curatus a medicis: supuixit quidē: hodieq; agit apud Scythas: ducta in matrimonii sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Hæc res Mnesippe nō apud Machlyenses: neq; in Alania gesta est: vt testibus careat: & ficta credi queat: verū complures extant Amastriani: qui de pugna Sifinnæ memorāt. Finem iam faciam: Si tibi quinto loco factum Abauchæ retrulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Boristenerium ciuitatem: secum adducens & vxorem: quam vnice didigebat. liberos duos: alterum quidem masculum lactentem: altera vero erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes: & huius amicus Gyndanes: atq; is quidē e vulnere laborans: quod in via acceperat a latronibus: qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret: letus est in foemore: ita vt ne stare quidem posset præ cruciatu. Itaq; noctu dormientibus illis: nam forte in coenaculo quodam diuersabantur: ingens ortū est incendiū: omniaq; circūclusit: iāq; flamma vndiq; domū circūdedit. Ibi experrectus Abauchas: relictis liberis plorātibus: repulsa vxore: quæ inhærebat: iussa q; vt ipsa sese seruaret: amico in humeris sublato descendit: prumpensq; euasit: ita vt nequaquā incendio dederetur. Vxor infantem baiulans confessa est: monens puellulā: vt sese consequeretur. Ea vero semiuulsa abiecto ex vlnis infante: vix exiit e flāma. Deinde puellayna cum illa veniens: pene & ipsa extincta est. post hæc cum probro obiectaret quispiam Abauchæ: q; desertis liberis atq; vxore: Gyndanem extulisset: imo liberos inquit denuo parare: haud quaquā difficile: tum incertū an hii boni sint futuri. porro amici: diu fuerit priusq; inueniā: talem: qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi Mnesippe e pluribus his quinq; propositis: iā tempus est p̄nunciari vtri nostrū: aut linguam aut dexteram oporteat aputari. Quis igitur futurus est iudex? Mnesip. Nemo. Neq; em̄ constitueramus narratiōis arbitrum. Sed scin qd agemus? Quin in p̄tiarum nullo pposito scopo sumus iaculati: de integro delecto arbitro alia amicorū paria apud illum referamus: deinde vter succubuerit: ei tū quidem amputetur: vel mihi lingua: vel tibi dextra: aut si hoc crudele: qm̄ tu amicitiam admirari visus es: ego nihilo secius puto: nullā eē mortalibus possessionē hac p̄stātorē neq; pulchriorē: quin ipsi quoq; in vnum copulati: illud approbamus: vt ex hoc die in totā vsq; vitā simus amici: vtriq; victores: vtriq; maximis potiti p̄miis: videlicet pro vnica linguavnaq; dextra binas vterq; habituri: atq; insup oclōs quoq; quaternos: pedesq; quaternos: in sūma duplicia oīa. Eiusmodi nāq; quiddā est quum duo tresq; copulantur amici: qualem Geryonē scriptores depingunt sæuis manibus: ternisq; capitibus hominē. siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt: qui cōmuniter omnia gererent: vt dignum est his: qui amicitia cōiuncti sunt. Toxaris. Probe dicis: atq; ita faciamus. Mnesip. verū neq; sanguine opus est Toxaris: neq; Acinace qui nobis amicitiam cōfirmer: Hæc em̄ confabulatio: & q; eadē amamus: id multo certius est Calice illo quē bibitis: p̄pterea q; huiusmōi nō obligationē sed aīm postulare mihi videntur. Toxaris. Placent ista: iamq; amici atq; hospites simus: tu mihi hic in græcia: ego tibi si quando in Scythiam perueneris. Mnesippus. Nimirum vt sis sciens: nequaquā me pigeat vel longius etiam proficisci: si tales amicos nancisci liceat: qualem esse te Toxari ex tua oratione conficio.

Ornatissimo in Christo patri D. Renato Episcopo carnuteni. Erasmus Roterodamus Canonicus ordinis diui Aurelii Augustini. S. P. D.

QUum multis modis compertum haberem ornatissime pater q̄ candide de meo ingeniolo meisq; nugis sentias: vir alioqui naris emūctissima: profecturus in Italiam: vt esset interim quod te tui Erasmi commonefaceret: Luciani Pseudomantem misi: scelestissimum quidem illum: sed quo nemo sit vtilior ad deprahendendas coarguendasq; quorundam istorum imposturas: qui nunc quoq; vel magicis miraculis vel ficta religione: vel ad simulatis condonationibus: alijsq; id genus prætigijs vulgo fucum facere solent. Eum igitur leges (vti spero) nō modo cum fructu aliquo: verum etiam summa cum voluptate: propterea q̄ excellentia tua: q̄q; præter generis claritatem: fortunæ splendorē: muneris auctoritatem: scribis illis ac retriçis in studiis est absoluta: tamē propter summam ingenti festiuitatem miramq; morum iucunditatem: non solet admodum ab his etiam elegantioribus musis abhorreere: ac frugiferas has nugas arduis illis negotiis libenter intermiscere. Porro quicquid est vel nigri salis quē Momo tribuunt: vel candidi: quem Mercurio ascribunt: id omne in vno Luciano copiosissime reperias licebit. Carnutenis oppidi tam splendidum profecto tamq; celebre phanum fulmine conflagrasse: dici non potest: q̄ feram acerbe. Vale.

Luciani.

Luciani Alexander seu Pseudomantis: Erasmo Interprete.

V quidē charissime Celse: leuem forte quandā: ac faciliē prouinciā tibi videris quī iniungis: vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitā cōmentas: neq; nō audaciā prastigiasq; libro cōplexus: volumen ad te trāsmittā: verū si quis ea conet omnia ad plenū enarrare: id pfecto nō minoris sit negotii: q̄ Alexandri eius: cui Philippus fuit pater: res gestas litteris p̄dere: tātus hic celere: quātus ille virtute: attamen si cādide ignoscēterq; legere voles: & qd narrationi de erit id ex te imputare atq; addere: conatū hunc te authore capeſſam: & Augei bubile si non omne: at certe pro mea virili repugnare nitar: paucis aliquot elatis cophinis: nimirū vt ex his coniecturā facias: quātus: q̄q̄ imensus fuerit fimus vniuersus: quē ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborū interim noīe calūniā vereor tuo pariter ac meo: tuo qui iubeas memoriæ litterarūq; monumētis tradi: verum longe sceleratissimū meo qui sumā operā in hmōi narratione rebusq; gestis hominis: quē nequaquā oportebat ab eruditis legi: sed in frequētissimo quopiam & amplissimo theatro spectari a simiis aut vulpibus discerptū: q̄q̄ si quis hoc crimē nobis impegerit poterimus & ipsi nos exemplo quodā simili tueri: etenim Arrianus ille discipulus Epicteti vir inter Romanos cū primis laudatus ac p omnē vitā in litterarū studio versatus: quī simile quiddā fecerit pro nobis quoq; responsurus est. Nā is quidē Tillibori latronis vitā descripsit: nos vero multo crudeliore latronē memoriæ p̄demus: quippe qui nō in siluis ac mōtibus: sed ipsis in vrbibus sit latrocinat⁹: neq; qui Minyam tm̄ aut Idam sit pergrassat⁹: neq; paucas quasdā Asiæ partes: videlicet desertiores depopulatus: sed quī vniuersam (vt ita dixerim) Romanorū ditionē suo cōplerit latrocinio. Ac primū tibi depingā hominē: effigiē eius quoad potero proxime verbis adūbrās tametsi nō sum admodū pingēdi peritus. Corpore igif vt interim et hoc tibi repræsentem pcerus erat: & aspectu decorus: planeq; specie diuina quadā ac maiestatis plena: colore cādido: barba nō admodū hirsuta: coma partim natiua tectus: prim apposititia. Sed hac adeo sciēter efficta: vt vulgus fere nō sentisceret imitatā asciticiāq; esse. Oculi vehemēter acres ac versatiles: tū diuinū quiddā relucētes: vox dulcissima pariterq; clarissima. In sūma quo ad has res: nulla ex parte poterat improbari: ac figura quidē hominis erat huiusmodi. Ceterū mēs atq; animus. O malorū depulſor Hercules & auerſor tristiū Iuppiter: seruatoresq; dioscūri in hostes potius contingat incidere q̄ cū eiusmodi quopiā habere cōmeritiū. Siqdē ingenio: sollertia: acumine longe prastabat ceteris mortalibus: tū curiositas: docilitas: memoria: & ad disciplinas ingenii scēlicitas: horū vniq; supra q̄ credi possit illi suppetebat quibus tamen pessimā in partē est vsus. Et quum haberet arma tam egregia sibi suppeditata: illico nimirū omniū qui essent sceleribus nobilitati: facile sūmus euasit: vel superior Cecropibus: Euribato: Phrynonda: Aristodemo: Softrato. Nā ipse cū aliquādo Rutiliano scriberet genero: modestissimeq; de sese loqueret: Pythagoræ semet adſimulabat. At qui veniam mihi dabit Pythagoras: vir ille quidē sapiēs ac mēte diuina: ceterū si huius ætate vixisset puer: sat scio: præ hoc visus fuisset. Sed heus tu per gratias: caue putes hæc in Pythagoræ contumeliā me dicere: quas velim eos similitudine rerū gestarū cōmittere. Verū si quis deterrima quæq; & probrosissima: quæ de Pythagora per calumniā ferunt (quibus equidē haud quāq; fidē perinde vt veris habuerim) si quis tamen cōferat in vnū: ea nimirū omnia vix etiā minimā particulā adæquent Alexandrinæ versuriæ: prorsum em̄ imaginare mihi: et cogitatione fingē: q̄ maxime variā ingenii tēperaturā indolēq; ex mēdacio dolis periuriis: maleficiisq; confusam: promptam: audacē: versatilem: & ad efficiendū q̄ cogitasset: nullum refugientē laborē: appositā ad persuadendū: cuiq; facile fides habēda videret: tū quæ

mire simularet optima quæq; ea quæ a mente essent diuersissima præ se ferret. Primum igitur nemo cum illo congressus est qui non hac cum opinione discesserit: ut etiam mortaliū omnium optimum æquissimumq; præterea simplicissimum minimeq; fallacē iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerū conatus: quum nihil pusillum cogitaret: sed ad maxima semper appelleret animū. Ita: quum esset adolescens adhuc: formosus admodum: ætate videlicet tenera: ac velut herbescens: id quod licebat partim e stipula cōiicere: partim audire ex his qui ita prædicabant: passim sese prostituere: ac mercede sui copiam faciebat: his quibus libitum fuisset Inter multos autē incidit in hunc amans quidam præstigiator ex eorū numero: qui magiam et diuinas incantationes profitentur: tum illectameta ad cōciliandā in amoribus gratiam maiorum immisiones in hostes rationē eruendi: reperiendiq; thesauros: hæreditatē: successiones. Hic ubi cōspiceret bene ingeniātū puerū: atq; ad subministrandum arti negotioq; suo propensissimū: utpote qui non minus illius adamaret maleficia: quā ipse huius formā: eruditur eum: semperq; deinceps pro ministro est usus. At is publicitus quidem & apud vulgus medicum scilicet agebat: didicerat autem apud Thoonis ægyptiū coniugem Pharmaca mixta salubria multa: at noxia multa.

Carmen
Homerici.

Quorum omnium successor hic atq; hæres factus est. Porro doctor ille & idem amator natione Tyanæus erat: videlicet ex eorū numero: qui cum Apollonio Tyanæo diligenter erant versati: totamq; illius tragediam pernouerant. Vides quam e schola tibi hominē refero. Verū ubi iam barba plenus esset Alexander: Tyanæo illo vita defuncto: in egestatē redactus: deflorescere simul & forma: vnde victum parare licuisset: nihil postea paruū agitabat animo. Sed inito cōmercio cum Byzantino quopiam annaliū scriptore viro: qui in certamina descendunt omnium: ingenii longe sceleratissimi: Cocconas (opinor) erat nomen: circumibant: imposituris ludificantes: ac pingues homines (sic enim illi peculiari magorū lingua: vulgus appellat) detondentes. In his Macetim mulierē opulentā nati sunt: natu quidē grauiorem illam: quā ut amoribus esset idonea: sed quæ studeret etiamdū amabilis haberi. Ab hac victus copia supeditabatur: atq; hanc ex Bythynia in Macedoniam usq; sunt consequuti. Nam illi patria erat pelle: qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nūc a paucis: illisq; obscuris & humilibus incolitur. ibi quum cōspicerent: immanī magnitudine dracones placidos admodum ac mansuetos: adeo ut a mulierculis aderentur: & cum pueris vna cubarent: & calcantes ferrent neq; commouerentur: si quis stringeret præmeretq; deniq; perinde atq; infantes lac e papilla suggerent (nam sunt id genus apud illos permulti: vnde verisimile est: olim illā de Olympia de fabulā increbuisse: quū Alexandrū conciperet: huiusmodi dracone quopiam opinor: cum ea concubente) mercati sunt ex his serpentibus vnū: qui esset pulcherrimus: obolis sane paucis. Atq; (ut Thucydidis vtar verbis) hinc iam bellū oritur: nimirum cum duo facinorosissimi: & immanī audacia præditi: neq; nō ad maleficia promptissimi: societatem iniissent: facile perpenderunt: hæc duo potissimum in hominum vita tyrannidē obtinere: spem ac metum: quorū utroq; si quis ad cōmoditatem vteret: fore ut is illico ditisceret. Siquidē utriq; iuxta: vel ei qui metu laboraret: vel huic qui spe teneretur: videbant præscientiam quā maxime necessariā esse summeq; desiderari: atq; hac via Delphos olim fuisse ditatos factosq; celebres. Præterea Delum: Clarum: & Branchydes: nimirum hominibus per hos quos modo dixi tyrannos ad sacra cōfluētibus: ac futura prædiscere cupientibus: atq; huius rei gratia Hecatombas immolantibus: aureosq; dedicantibus lateres. Hæc ubi inter sese versassent: utroq; ac citro agitaissent: visum est varietinum oraculūq; cōstituere: etiam si res ea processisset: sperabant se protinus diuites atq; foelices fore. Quod quidem negotium magnificentius etiam illis successit: quā expectauerant initio: & vel spe melius euenit. Hinc iam spectare cœperunt: primum quidem de loco: deinde quonam exordio: quave ratione

Luciani.

negotium oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit: ut pote regionem a negotiatoribus frequentatam: tum Thraciæ Bithyniæque confinem: neque longe disitam ab Asia: Galatiæque cunctis item imminuentibus populis. At e diverso patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat: id quod erat res: ad huiusmodi negotiorum auspicationem aggressionemque hominibus opus esse crassis & stolidis: & qui viderentur admissuri. Cuiusmodi Paphlagonum affirmabat esse hos qui supra Aboni murum incolunt: nempe superstitionesque pluresque ac stolidos: qui si quis tantum apparuisset: tibicinem aut tympanistam: aut qui Cymbala pulsaret. Secum adducens: cibus (quod aiunt) vaticinans: illico vehementer omnes in illum inhient et perinde ut caelum quempiam intruantur. Hac de re quum controversia non nihil inter illos fuisset: tandem venit Alexander. Itaque profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere non nihil ipsis conducibile) in Apollinis templum: quod est apud Chalcedonios vetustissimum: areas defodiunt tabellulas: quas dicerent: breui admodum Aesculapum una cum patre Apolline in Pontum aduenturum: atque Aboni murum inhabitaturum. Earum tabellarum quum essent de industria repertæ: facile effecerunt: ut hic rumor in omnem usque Bithyniam ac Pontum dimanaret: multo autem ante alios in Aboni murum. Nam hi protinus statuerant etiam templum erigere: longaque fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas anticipia quadam atque ambigua obliquaque conscripsit responsa. Deinde paulo post diem obit a vipera (sicut opinor) iectus: in huius demortui locum accersitur Alexander: ac succedit iam comatus caesarisque promissa: tunicam indutus purpuream albo intermixtam: supra eam veste amictus candida: falcem tenens exemplo Persæ a quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagonum: qui ambos illius noscent patres obscuros atque humiles: tamen oraculo crediderunt ita canent.

Perfides genere gratus Phœbo iste videtur:

Dius Alexander podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat: ac natura mulierosus: adeo ut a Tricca ad Paphlagoniam usque in Alexandri matrem sit incitatus illectusque. Repertum est aliud oraculum: quasi Sybillæ prædiutantis.

Ad maris euxini litus: iuxtaque sinopam

Tirside erit quidam ausonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade: tribus ac decadis: referabit

Quinque alias monades: vicinæque ter repetita

Quadrordem numerum: referentem nomina diu:

Qui veniet laturus opem mortalibus egris.

Alexander itaque sepius inuectus in patriam: cum eiusmodi Tragedia: conspicuus erat ac splendidus: quum interim furore afflatus sese nonnunquam adsimulabat: ore spuma copulato id quod ille facile efficiebat: radicle (ea est herba lauandis lantibus idonea) radice comanducata. Cæterum illis diuinum quiddam ac formidandum spuma videbatur. At multo ante sibi finxerant parauerantque e linteis confectum draconis caput: quod specie quadam humanam præ se ferret: colorum fucis mire adsimulatum: quodque pilis equinis os & aperiret & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bisulca atra prominebat: quæ & pilis agebatur. Porro Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu: domique alebatur: quum res postulare: tum ab illis proferendus: unaque in partem Tragediam acturus: vel princeps potius huius futurus fabulæ iam vero ut erat maturum aggredi: tale quiddam machinatur noctu veniens ad templi fundamenta nuper effossa. Constitit autem in eis aqua: siue quod ea indidem alicunde destillauerat: siue quod ex æthere deciderat: illic ouum antea excauatum deponit: quod quidem intus occultabat fœtum recens editum serpentis. Id quum alte demersisset: in abditas luti cauernas

rursum illinc discessit. At mane quum in forū profuisset nudus: nisi q̄ subligari circum pendenda rectus erat: eoq̄ inaurato: tum falcem illam gestans: simulq̄ solutam ventilans iactansq̄ comā: eorum more qui a Cybele deorū matre afflati conueniunt: ac numine rapiuntur: cōscensā sublimi quapiā ara cōcionabatur: ciuitatem eam beatam esse prædicans: quæ mox deum propalam esset ostensura mortalibus. Porro qui aderant (nam cōcurrerat vniuersa ppe ciuitas) vna cum mulieribus: senibus: pueris: admirabant: ac vota facientes adorabant. At ille voces quasdā incognitas: nihilq̄ significātes: cuiusmodi sint Hebreorū aut Phœnicum: attonitos eos reddebat: vt qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat: nisi solum hoc: q̄ Apollinē Aesculapiūq̄ passim admiscebat. Sub hæc ad institutū templū curriculo fugiebat: accedensq̄ ad fossam ac fontem illum: quem iam ante conditum oraculum præstruxerant: ingressus aquā: magna voce canebat laudes Apollinis & Aesculapii: murebatq̄ deum: vt i dexter ac foelix in ciuitatem adueniret. Deinde phialam postulat. Eā porrectam a quopiam: facile immergens: vna cum aqua haurit & ouum illud in quo nimirum ille deum concluderat: candida cæra cæruisq̄ commissurā operculi ferruminans. Id quū manu coepisset: affirmabat iam Aesculapiū tenere sese. Interim illi stupidis defixisq̄ intuebantur oculis expectantes: quid nam esset futurū postea: iam dudum admirantes ouum in aqua repertum. Porro posteaq̄ fregisset idem: caua vola cōpressum: ac serpentis illius foetū exclusum excepisset: simul atq̄ mouentē hunc sese cōspicerent: ii qui aderant: ac digitis circumuoluentem: protinus vocē tollebant: deumq̄ consalutabant: ac ciuitatem eam fortunatā esse dictitabant. Singuliq̄ affatim votis implebātur: thesauros: opes: prosperā valetudinē: aliq̄ id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese domū abripuit: vna secum asportans: modo æditum in lucem Aesculapium: bis natum scilicet cum semel duntaxat nascantur homines: atq̄ eum non ex coronide per Iouem: neq̄ coruo: verum ex anserē progenitum. Populus autem vniuersus cōsequebatur: omnes afflati deo atq̄ ob spes animo conceptas furore correpti. Interdū igitur se domū continebat: sperans fore: id qd̄ & euenit: vt fama permoti Paphlagonū pars maxima cōcurreret. Ergo posteaq̄ vrbs ita esset hominibus referta: vt iam redundaret: sed quibus oībus iam antea tū cerebrū: tū cor esset exemptum: nec vlla parte similes viderent viris pane victitatibus (vt loquitur poetæ) verum qui præter solam figurā nihil a pecudibus distarent in ædiculis quibusdam: in lecto residens: eo videlicet ornatu: qui varē mire deceret: imponit in sinum Pellæi illū Aesculapiū qui quidē erat vt dictū est: maximus pulcherrimusq̄: hunc totū vbi collo circūdedisset: caudam foras prominere sinens: erat autē ingens adeo vt cū per pectus illius effunderet: pars tamē humi traheretur. Solū autē caput sub alis abditū teneret: illo nimirū omnia ferentes: lintheocū illud draconis caput: altera in amictus parte contextū ostēdebat: qd̄ prorsum illius sese draconis videret: qui a pectore prominebat scilicet. Iam vero mihi cogita: ediculas nō admodū illustres: nec ad facietatem vsq̄ luminis capaces: tum turbā hominū cōuenarum: quiq̄ aliis ex locis alii concurrissent: tumultuantes: ac prius etiam q̄ ista viderent mēte attoniti stupefactiq̄: deniq̄ spebus illis sublatis. Quibus ingressis nō mirum: si res visa est portentosa: videlicet ex modo pusillo serpente: intra pauculos dies tam immanē extitisse draconē humana specie: atq̄ eum insuper mansuetū tractabilemq̄. Protinus autē ad exitū properabāt: et priusq̄ exactius essent cōtemplati: protrudebant ab his qui noui semp ingrediebant. Porro e regione ianue p̄ quā intrabatur patefactum erat & aliud ostiū per quod exiretur. Cuiusmodi quiddā & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Alexandri morbo quum ille grauiter iam egrotaret: illi obsessā regīa desyderarent eum intueri: ac supremum alloqui. Atq̄ hoc spectaculi scelestus hic non semel: verum crebrius exhibuisse dicis: maxime si qui diuites aduenissent recēiores ac nouitii. Hoc loco mi charissime Celce: si vera fa-

Luciani.

teri volumus: aequi est veniā dare Paphlagonibus ac Ponticis illis hoībus nimirū crassis & ineruditis: si delusi sunt quum draconē manu cōtingerent: nā hoc quoq; largiebat Alexander: iis q; voluissent: quūq; cōspicerēt in dubia malignaq; luce imitatu illud illius caput os scilicet: nūc aperiēs: nūc claudēs: tanto artificio vt res plane Democritū aliqūē requireret aut certe Epicurum Methrodorumve aut aliū hmōi quēpiā: qui prorsus adamantinā aduersus hāc atq; id genus alia mentē obtineret: qui nullo pacto recederet: quīq; vel quid esset rei cōiecturis colligeret: vel si viā etiā modiq; peruestigare nō quiret: illud tamē antea sibi persuasum haberet: fugere quidē sese: modū rationēq; praeſtigiaturā: ceterū quicqd esset negotiū: prorsus simulatū fucatūq; esse ac ne fieri quidē vlla ratione potuisse. Paucis ergo diebus cōfluxit tum Bithynia tum Galatia: Thraciaq; eorū qui renūciabāt: vnoquoq; vt fit: affirmante sese primū nascentē vidisse deum: deinde paulo post eundē cōrectasse iā grandē admodū factū: vultu etiā hominī assimilem. Accedebāt ad hāc picturā: imagines: signa: deum referencia: partim ex ære: partim argento efficta. Postremo nomen etiā inditū: Nam Glycon appellatus est: idq; iussu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander.

Sum ille Glycon: hominum lux: ex Ioue tertia proles.

Ast vbi iam maturum esset: vt cuius rei gratia haecenus omnia fuerant excogitata: responsa quoq; redderet: iis qui requisitiuissent: diuinaretq; accepta videlicet ansa ab Anthilocho qui apud Cilices vatem egerat. Nam is quoq; post patris Amphiarei interitum: posteaq; q̄ ille inter Thebanos extare desisset: patria pulsus: atq; in Ciliciam profectus: haud incommode rem gessit: quum Cilicibus eūtura praeſiceret: binos obolos pro singulis accipiens responsis: ab hoc inquā arrepta ansa: praeſcit Alexander oībus q; aduenerant fore: vt deus ipse responsa daret: cuiusq; rei diem quendā certum praeſequutus est. Iussit autem vt quisq; qd videretur qdq; maxime discere vellent: id in libello cōscriberet: eumq; funiculis obuinctū cæra: argillave aut simili re quapiā obſignaret. Se vero receptis libellis: subitisq; adytis (iā enim oraculum erat extructum: & apparatæ cortinae) ordine per praeconē ac theologū euocaturum: eos qui tradidissent: dehinc vbi de singulis esset edoctus a deo: libellos redditurū ita vt traditi fuerant obſignatos: subscripto illis responso pro cuiusq; argumēto: deo nimirum respōdēte: quacūq; de re quis esset sciscitatus. Erat autē hic dolus: hominī cuiusmodi tu es: aut etiam (si modo dictū non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego: manifestatus neq; difficilis animaduersu: verū idlotis quibusq; nares essent mucro obſitæ minimeq; emittæ prodigiosum planeq; incredibile quiddā esse videbatur. Etenim quū varias teneret artes: quibus signa tollerent: quæ quisq; sciscitabatur: ea legebat: atq; ita quæ viderent ad interrogata respondebat. Deinde rursus obuincta obſignataq; reddebat: non sine summa admiratione eorū qui recipiebant: Plurimus em̄ hic inter illos erat sermo qui tandem scire potuisset iste: quæ ego illi tradidi: saneq; diligenter obſignata: signis imitatu neutiq; facilibus: nisi re vera deus esset quispiam cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus id effecit forsitan a me requires. Accipe quo videlicet imposturas eiusmodi depræhendere queas et coarguere. Prima ratio sic habebat. Eam cæra partem: quæ post signū hærebat: acu canedacta liquefactam diducebat. Tum vbi legisset rursus calefactam acu cæram: eam quæ a tergo funiculi fuerat: signo eodem manente: facile coagmētabat. Porro secundus modus cōstat per id qd Collyrium vocant. Id cōſicitur ex pice Beryttria: bitumine: ac lapide perspicuo: trito: tum cæra & masticha confectum. Igitur ex his omnibus collyriū igni calfactum inſicto prius suillo pingui: signo applicabat: ac symboli figurā excipiebat. Id simul atq; sic cum esset factū (siccabat autē protinus) cōmode resignabat libellos. Quibus perlectis: impositæ cærae denuo perinde atq; e lapide signū idē imprimebat: ad archetypi similitudinē

mire effectum. Posthac iam tertiam accipe rationem. Calce in Gluten infecta: quo vulgo codicillos adglutinant: atque ex his confecta ceu cera: mollem adhuc eam admouebat signo: statimque detrahebat. Nam illico siccescit: adeo ut cornu vel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum vti consueuerat. Sunt præter has: & aliæ complures viæ: quas omnes referre nihil necesse est: ne parum videar modestus: maxime quum tu: in his quos de magorum artibus conscripsisti commentariis: tum pulcherrimis tum vtilissimis: quique modestos reddere queant: si quis in eis euoluendis versetur: abunde multa retuleris: longeque his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracula: diuinabatque: non medio cri ad eam rem vtens ingenio: atque negotium reddens probabilis: dum aliis obliqua quædam & ambigua responderet: ad ea quæ proponebantur: aliis penitus obscura. Quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat: alios adhortabatur: prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis dietas remediaque præscribebat: quum sciret (vt initio diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri: vresino ex adype confecti. Porro spes rerumque successus & incrementa: neque non hereditatum obuentus: semper in aliud tempus reiciebat: Illud interim addens: cuncta hæc tum obtingent: quum ipse volam: quique vates meus Alexander me rogabit: proque vobis vota faciet. Denique merces erat unicuique responso præstituta: nempe drachma cum obolis duobus: ne vero pusillum aut exiguum fuisse putes amice hunc quæstum. quum in annos singulos ad septuaginta: aut octoginta milia redierit: usque adeo auidis & insatiabilibus hominibus: vt singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. Cæterum ea quæ capiebat non ipse solus solitus est insumere: nec rursus ad congerendas opes in thesaurum reponere: verum compluris & alios habebat secum adiutores ac ministros: tum qui scitarentur: qui versibus oracula conderent: qui responsa seruant: qui subscriberent: qui obsignarent: qui interpretarentur: quorum unicuique pro dignitate meritoque lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foras & in longinquas regiones emandarat: qui famam eius oraculi inter gentes dissiparent: affirmantes ipsum: etiam prædicere reuocareque fugitivos: fures ac prædones iudicare atque reuincere: thesauros effodiendos ostendere: morbo laborantibus medicari: quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Cōcurrebatur igitur vndique magnoque tumultu concitati adproperabant: sacrificabatur: dicabatur munera: eaque duplicata: prophetæ discipuloque dei: iam enim & tale quoddam oraculum exierat.

Muneribus decorare meum vatem atque ministrum

Præcipio: nec opum mihi cura: at maxima vatis.

Verum vbi iam plerique: quibus mentis plusculum inerat: non secus atque ex alta ebrietate resipiscentes: conspirassent in illum: præsertim ex his qui studebant Epicuro: iamque paulatim in oppidis depræhenderet vniuersa præstigiatura: fictusque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos ædedit: dicens impiis & Christianis impleri pontum qui non vererentur in sese turpissime maledicere: Eos fuisse lapidibus pelleret: si modo vellent propiciis habere deum: Porro super Epicuro: huiusmodi quoddam oraculum prodidit. Sciscitanti cuiuspiam quid ageret apud inferos Epicurus: plūbeis inquit cōpedibus victus in coeno defidet. Et adhuc miraris: si magnope creuit eius celebritas oraculi: quum videas interrogatiōes ademitium: quæ sine prudentes: quæ crudite: Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro sacrum & irrecōciliabile idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustus bellum gerat: homo præstigator: & mon-

Luciani.

stris ac portentis amicus: veris inimicissimus: q̄ cum Epicuro viro videlicet: qui rerum naturam perspectam haberet: quiq; vnus: quid in his esset verum: videret! Nam qui Platonē Chrysippum aur Pythagoram sequerentur: illis erat amicus: atq; alta cum illis pax intercedebat. At intractabilis ille Epicurus: sic enim appellabat eum: erat illi plurimum inuisus: atq; id merito: quippe qui hæc om̄ia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob causam inter vrbes Ponticas Amastrin in primis habebat exosam: eo q; acceperat eos qui cum lepido erant: alios item horum consimiles q̄ plurimos ea in ciuitate versari: Neq; vnq̄ Amastrino cuiq; oraculum reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri proconsulis respondere: deridicule profecto discessit: quum nec ipse: quemadmodum idoneum oraculum fingeret: inueniret: nec haberet: qui sibi in tempore posset componere. Nam quum ille de stomachi dolore conquerenti: vellet præscribere: vti suillum pedem cum malua præparatum æderet: hunc in modum ait.

Maluaca porcorum sacra cunimato sipydno.

Crebrius autem (vti iam diximus) Draconem ostendebat: illis qui vellent: haud totum tamen: sed caudam potissimum: ac reliquum corpus oculis exponens: caput vero ne videri posset: abditu seruabat. Verum quo magis etiam redderet attonitam multitudinem: pollicitus est: sese exhibiturum: ipsum dū loquentem: citraq; interpretem ædentem oracula. Deinde non magno negotio: gruū arteriis contextis: ac per lineum illud draconis caput quod erat arte adsimulatum: insertis: alio quopiam per has foris insonante responsitabat ad ea quæ proponebantur: voce nimirum per linteacum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa ἀνθρώποις dicebantur. Id est ipsius voce reddita: neq; quibuslibet: neq; passim dabantur: verum splendidis modo: atq; opulenti: & qui grandia largirentur: itaq; quod Seueriano redditum est: super expeditione in Armeniā suscipienda: ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis: sic ait.

Parthis Armeniisq; citato Marte subactis

Rhomam urbem repetes & claras Tybridis vndas:

Verrice certa gerens: radiis distincta serenis.

Deinde posteaq; vecors ille Gallus persuasus: incurfionem fecisset euenissetq;: vt vna cum exercitu cederetur ab Othryade: hoc oraculum e monumentis sustulit: atq; aliud in eius locum substituit huiusmodi.

Agmen in Armenios: ne duc: neq; enim expedit isthuc:

Ne tibi foemineis vir amictus vestibus: arcu

Exitum immittat: vitæq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissime fuerat commentus: vt posterioribus substitutisq; responsis: ea quæ perperam: maleq; euenissent sarciret ac mederetur. Sapius enim egrotis priusq; morerentur prædixerat fore: vt reualefcerent. Quibus morientibus: alterum oraculum ilico paratum erat: quod superiori diuersa caneret.

Post hac define opem morbo petere exitiali:

Mors etenim manifesta: nec euitare licebit.

Porro quū non ignoraret: qui in Claro ac Didymis Malloq; responsa ferebant: ipsos quoq; huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi: eos sibi reddebat amicos: plerosq; consultorum ad illos remittens: his verbis.

Nunc claron ito: mei vocem patris auditurus.

Et rursus

Branchydica accedas adyta: atq; oracula quæras.

Et iterum.

Mallon abi: Amphilocho: quærens oracula vatis.

Et hæcenus quidem de iis: quæ intra patriæ fines: vsq; ad Ioniam: Ciliciam: Paphlagoniam Galatiamq; designauit. Vt vero & in Italiam oraculi fama permanauit: inq; ipsam Romanorum urbem. Iam nemo omnium erat: qui non alius alium anteuertere studeret: dum hi quidem eo proficiscuntur ipsi: illi vero mittunt: potissimum hi qui potentia: atq; auctoritate plurimum in Republica pollebant. Quibus princeps quasiq; signifer extitit Rutilianus: vir alias quidem honestus ac probus: tum compluribus in præliis Romanorum: spectata virtutis. Sed qui in his quæ ad deos pertinent: parum sane saperet: vt cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa: adeo vt sicubi lapidem: vel inunctum: vel coronatum conspexisset: continuo procideret: atq; adoraret: ac diutius aduolutus vota faceret: bonaq; ac læta ab illo postularet. Hic igitur simul atq; de oraculo inaudisset: partim aberat: quin omisso: quem tenebat exercitum: in Aboni murum auolarit: alios autem post alios eo legabat. Porro qui mittebatur: seruili nimirum idiotæ quidam: facile decepti domum redibant: referentes: partim quæ viderant: partim tanq; vidissent: audissentq;: permulta insuper accitmulantes illis: quo domino fierent commedatiores. Inflammant itaq; senem infelicem & in vehementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens: quos habebat: quum plurimos: tum potentissimos: enarrabat: partim ea quæ ab iis quos miserat accepisset: partim quæ ex sese affinxerat. Et ad eum modum iste compleuit urbem concitauitq;: q̃ plurimis ite aulicis expauescatis: atq; attonitis. Qui protinus & ipsi cupiditate flagrante coeperunt: vt aliquid suis de rebus audirent. Porro Alexander aduenientes commiter excipiebat: ac reniis aliisq; magnificis donatos muneribus: ad eum remittebat. hoc agens: vt non solum senunciarent oracula: verum etiam dei Laudes canerent: ac portenditosa quædam de oraculo: deq; ipso mentirentur. Excogitarat autem ter scelestus ille quidam neutiq; inscitum: & ingeniosus: q̃ vt in vulgarem competat latronem. Etenim resignatis libellis ac perlectis: si quid offendisset in iis quæ proponebantur: ita scriptum: vt cum periculo ac discrimine eius qui scripisset: si proferretur: cõiunctum videretur apud se detinebat: neq; remittebat: quo videlicet obnoxios: ac propemodum seruos ob metum: sibi redderet eos qui miserant: quum in mentem illis veniret: cuiusmodi de rebus consultassent. Intelligebat autem esse consentaneum: vt qui opibus ac potentia præcellerent: eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera q̃ plurima ferebat: quippe q̃ non ignorarent: sese intra casses eius teneri. Liber autem aliquot ex his respõsis commemorare quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio: ex vxore priore suscepto: qui iam per ætatem maturus esset: vt disciplinis erudiretur: quem instituendo in litteris illi præceptorem deberet adhibere: Ita Respondit.

Pythagoram: ægregieq; canentem prælia vatem.

Deinde paucis post diebus extincto puero: ipse quidem herebat: nec habebat qd̃ inculantibus responderet: oraculo videlicet: ita te præsentem confutato. At Rutilianus optimus vltro occupans: defendebat oraculum: affirmans hoc ipsum portendisse deum: qui iussisset neminem quidem e viujs adolescentulo deligi præceptorem: sed Pythagoram potius atq; Homerum: iam olim defunctos: quibus cum credibile esset eum iam versari. Quid igitur Alexandro vicio vertere conuenit: Si istiusmodi homunculos dignos habuit: quibus fuscum faceret: Rursum eidem percontanti: cuius tandem animam esset sortitus: ait.

Principio fueras Pelides. deinde Menander.

Deinde is qui nunc es: post fax phœbæa futurus.

Luciani.

Octoginta ætuum: ac ceterum produxeris annos.

At hic septuagenarius interit: in insaniam versus: haud expectato dei promisso: quod hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de uxore ducenda percontati aliquando inconstanter ac palam respondit:

Ducto Alexandro natam: Lunaque puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissipat: filiam quam habebat: e luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse. quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est: formosos somno sopitos adamare. Porro Rutilianus vir prudētissimus: nihil cōtatus: protinus accersit virginem: nuptias conficit: sponsus iam sexagenarius: cōcumbitque socrum suam lunam solidis hecatombis placans: iamque sibi vnus e coelorum numero videbatur. At hic ubi semel in Italia re esset aggressus maiora indices adhuc excogitabat: & in omnes Romanæ dirionis partes: qui perferrent oracula: dimittēbat prædicens: cauendam esse pestilentiam: incendia: terremotus: se certa remedia traditurum: ne quid horum accideret pollicebatur: iamque quum pestilentia incubuisset: vnum quoddam tale oraculum: antophonon & hoc: quoquo versum gentium prodiderat: vnico carmine comprehensum. Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc versiculum videre erat passim pro foribus descriptum: tamque aduersus pestilentiam remedio futurum. Verum ea res plurimis diuersam in partem euenit: propterea quod fortuna quadam sic accidit: ut eae domus: quibus hic versus esset inscriptus: potissimum desolarentur: neque vero me putes illud dicere carmen incausa fuisse: ut interierint: verum casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio: an plerique freti carmine: negligētius ac securius dietam obseruarint: nihil aduersum pestem præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantibus haberent: & intonsum Apollinē telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quod plurimos Romæ constituerat: qui sibi qua quisque mente esset indicarent: ac priusquam oraculum aduissent illi: significarent quidnam essent percontaturi: quidque potissimum cupere viderentur: ut etiam priusquam aduenissent illi qui mittebantur. Ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta: aduersus Italicas vrbes præstruxerat. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat: tædarum permanus tradendarum gestationes: & sacrorum cerimonias: quæ quidem tribus ex ordine diebus continenter peragerentur. Ac primo quidem die Atheniensium ritu denuntiatio fiebat huiusmodi: si quis impius: aut Christianus: aut Epicureus mysteriorum explorator accessit: discedat: Ceterum qui deo credit & parent: sacris foeliciter intuentur. Sub hæc protinus exigebantur: illo præeunte: dicenteque: Foras pellantur Christiani: Tum multitudo acclamabat vniuersa: foras pellatur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperis agebatur: & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: Demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucē emergens: deique exortus. Porro tertio die Podaliri cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur: idque ex re propterea quod facies quædam incenderent. Postremo loco: lunæ atque Alexandri amores: ac nascens Rutiliani coniunx. At vero faciem gestabat mysteriaque agebat Endymion Alexander: quin hic dormiens scilicet: in medio iaceret: descenderet autem in eum e recti fastigio: tanquam e cælo: lunæ vicem agens. Rutilia quædam formosissima cuiusdam e Cæsareæ domus præfectis uxor: quæ nimirum ut amabat Alexandrum: ita vicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti: tum complexus agebantur: tum osculabatur: idque in propatulo. Quod nisi complures fuissent tædæ. Foran nonnihil & eorum quæ fieri solent infra sinum: patratum fuisset. Paulopost rursum introibat ornatu sacerdotali:

multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat. Io Glycon, assonabant autem bene canori scilicet homines: nempe præcones aliquot Paphlagones: Carbatinis calceati: plurimum alii nidorem ructantes: Io Alexander. Porro subinde inter gestandas tædas: atq; inter mysticas saltationes: fecerunt illius de industria renudatum: aureum apparebat: pelleris curi cõflicto: inaurata circumdata: atq; hæc ad tædarum fulgorem relucens. Itaq; cum duobus quibusdam: ex eorum numero: qui desipiēter sapientes sunt: super hac re verteretur altercatio: utrū Pythagoræ animi possideret. videlicet ob fecerunt aureum: an alium Pythagoræ illi cõsimile: atq; eam cõtrouersiam ad ipsum Alexandrū retulissent: rex Glycon oraculo litteris dissoluit.

Pythagoræ mens emoriturq; oriturq; vicissim:

Vatis at est animus diuina e meritis profectus.

Hunc pater auxilio misit iustisq; pijsq;

Et rursum.

Tecta Iouis reperer: Iouali fulmine tactus

Porro quum cunctis alijs denuntiaret: vt a puerili concubitu temperarent: ceteri re nefarias vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis viribus imperabat: vt tertio quoq; anno mitterent: qui deo dicarentur: eiusq; laudes apud se canerēt. Verum mitri oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos & ætate florentissimos: formaq; eximios. Quibus inclusis perinde vt emptitijs ad libidinē abutebatur: modis omnibus in eos debacchari solitus: præterea legem quoq; condiderat: ne quis maior annis octo: decim se se ad moto ore cõplecteretur: nec cum basio salutarer: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens: solis ætate formaq; floridis osculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditum: vt intra osculū cõstituti dicerētur. Atq; in hunc modū vecordibus ac stupidis mortalibus illudens: perpetuo deinceps suas nequitias exercebat: passim cõstitutus vxores: passim liberis abutens. Quin magnū quiddam cunctisq; optandum videbatur: si cuius vxorem vel aspexisset modo. Porro si quā etiam osculō dignatus fuisset: nemo non ita putabat: quicquid esset bonarum foelicitatū: id omne semel in eam domū influxurum esse. Erant insuper: atq; eæ non pauca: quæ se se etiam peperisse ex illo iactarent: quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. Luber etiam dialogum tibi referre Glyconis & sacerdotis: viri cuiusdam Tyanei: cuius sapientiam ex his: quæ sciscitatus est consilijs licebit. Hūc equidē legi pridē aureis descriptū litteris. Tji: in ipis sacerdotis ædibus: Dic (inquit) mihi rex Glycon: quis nam es? Sum inquit ille minor Aesculapius. Num alius ab illo priore: quid ais? Haud fas est vt isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus: atq; oracula redditurus? Ad millesimū tertium. Deinde quo demigraturus? Ad Bætra: atq; in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meos victu meaq; præsentia frui. At reliquæ fortes: puta quæ Dyndineis: Clari: Delphisq; reddūtur: utrū ab aurore profectus: tur Apolline: an vana sunt: quæ illic ædūtur oracula? Ne isthuc quidem scire quæ fieris. ne phas enim. Cæterum ego quis tandē posthæc vitā futurus sum? Camelus: deinde equus: posthæc vir sapiens: ac vates nō inferior Alexandro. Atq; hæc Glyconis cõsacerdotis cõfabulatio. Postremo & oraculum carmine cõprehensum edidit: quum non ignoraret illum amicum esse lepidū.

Ne pare lepidor: namq; hule fatum instat acerbum.

Micum etenim in modum metuebat Epicurum. sicuti superius dictum est: nimirum vt artificem ac sapientem: suis artibus hostem atq; insensum. Itaq; ex Epicureis quempiam animum se multis præsentibus cõarguere: propemodum in vitæ discrimen adduxerat. Si quidem adiens ille Clara voce dicebat. Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam

Luciani.

persuafisti: vt seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerferet: hoc nomine: quasi filium ipsius: qui tum Alexandriæ erudiebatur: occidissent. Atqui viuit adolescens incolu-
misq; reuersus est: famulis iam supplicio affectis: qui tua opera bestiis traditi perierunt. Por-
ro: huiusmodi quiddã acciderat: Quin adolescentulus amne aduerso in Aegyptum nauiga-
gasset: ad inundationem vsq; subducto nauigio: persuasus est: vt pariter in Indiã nauigan-
tem interisse puerum: vel a latronibus (nam id temporis permulti grassabantur) esse per-
emptum: reuersi sunt domum: renunciantes: quemadmodum e medio sublatus esset. De-
inde proditum oraculum: damnati serui. sub hæc adest adolescentulus: peregrinationem
suam enarrans. Atq; hæc quidem ille. At Alexander indignatione percitus: q; coargue-
tur: neq; ferens opprobratam sibi veritatem: iussit vt qui adestent lapidibus illum impete-
rent: alioqui & ipsos impios futuros: atq; Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare
coepissent. Demonstratus quidam: qui diuersabatur in pōto: primus hominem sui corporis
obtegens obiectu: morti subduxit: alioqui lapidibus obruendū: idq; iure optimo. Quid em̃
oportebat vnum inter tam multos insanientes: sanum esse: atq; a Paphlagonum stultitia
malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterum aduocatis iuxta oraculorū
ordinem iis qui proposuerant (nam id fiebat pridie q̃ responsa redderet) præcone rogāte
an vaticinari vellet: si cuiuspiam illorum ex adito respondisset: in malam rem: huiusmodi ho-
minem neq; recto quisq; excipiebat: neq; igni aquaue impartiebat: versū erat illi solū aliud
pro aliovertendum: tanq̃ impio deorūq; contemptori: atq; Epicuræ: qd̃ quidem probum
omnium erat grauissimū. Quapropter vnū etiã Alexander quiddam designauit deridicu-
lum. Nactus peculiare Epicuri sententias: librum (vti scis) longe pulcherrimum: summa
eim̃ Epicuræ disciplinæ decreta complectentem: mediū in forum deportauit: ac lignis fla-
culnis exussit. tanq̃ authorem ipm̃ exureret scilicet: ac cinerem abiecit in mare: oraculo in-
super eam in rem edito.

Edico decreta senis comburrere cæci.

Haud perpendit scelestus ille: quantū adferret is liber commoditatū: iis qui in eo legendo
versarentur: quantamq; illis quierem: tranquillitatem: libertatemq; pareret: ppter̃ea q; a
pauoribus: spectris: ac prodigiis liberaret: tum spes inanes: atq; immodicas adimeret cupi-
ditates: mentem sanā ac veritatem infereret: planeq; lustraret animū: non tæda quidē aut
squilla: aut aliis id genus nugamentis: immo recta ratione: vero: ac libertate. Accipe iã fa-
cinus quoddã hominis sceleratissimū: vnū inter oīa multo impudentissimum. Quum iam
non mediocrem in Regiam aditum sibi patefecisset: inq; aulā Cæsareā: p̃sertim Rutiliano
rem adiuuante: atq; approbante: quum bellum quod in Germania gerebat maxime flagra-
ret: Marco deo cum Marcomannis & Quadis conferente: oraculum diuulgauit: quo iube-
bat: vti duos leones viuos in Danubium immiteret: variis cum odoribus: ac sacris quibus-
dam magnificis: sed præstat ipsum oraculum referre.

Gurgitibus fluuii turgentis ab hymbribus iſtri:

Immisisse duos Gybeles edico ministros:

Monte feras alitras: tum q̃tum alit indicus aer

Florum atq; herbarum bene olentum. moxq; futura est

Et victoria: pax & amabilis: & decus ingens.

Ea quæ essent facta. quæadmodū ille p̃scripserat: leones quidē simul atq; in hostiū regionē
enataſſet: barbari canes quosplā aut lupos esse rati: fustibus arcebāt. At n̄ forum p̃tin⁹ ma-
xima strages est cōsequuta: viginti ferme milib⁹ simul extinctis. His successerūt ea q̃ in Aquil-
leia cōtigerunt: quæ parum abfuerat. vt vrbs ea caperet. At is ad id qd̃ euenerat Delphicoſ

illud responsum: Croesoq; redditum oraculum: frigide sane detorsit: dicens deum quidem prædixisse victoriam: haud tamen explicuisse: vtrum Romanorū esset futura: an hostium Tandem quum plurimi iam eam in urbem confluerent: premereturq; Abonotichitarum ciuitas multitudine eorū qui ad oraculū ventitabant: neq; sufficeret suppedītādis iis quæ ad victum erant necessaria: cōminiscitur oraculorū genus quoddā id quod nocturnū appellabat. Siquidē libellis indormire solet: vt aiebat ipse: deinde tanq̃ in somnio diuinitus edocētus respondebat: nihil certi tamen. Sed ambigue plerūq; ac confusim maxime si quos libellos cōspexisset: accuratius atq; obseruantius obsignatos. Ad hunc enim modū citra vltimum resignandi periculū: quicquid temere in mentē venisset subscribebat ratus & hoc ipm oraculis conuenire. Erant autē ad id nōnulli constituti interpretes qui mercedem non exiguā colligebant: ab iis qui eiusmodi capiebant oracula: vt enarrarent ea explicarentq; atq; hoc illorū munus conducticium erat. Nā interpretū quisq; talentū Artici pendebat Alexandro nōnunq;: quum neq; consuleret quisq;: neq; missus esset aliquis: immo quum ne esset quidem huiusmodi quippiam: tamen oraculum edebat: vti stultos mortales redderet attonitos. Quod genus illud erat.

Hunc age quare tuam qui rectus in ædibus: ac te
Clam prorsum: vxorem vultuq; oculisq; decoram:
Stuprat adulterio: seruorum ex agmine primus.
Ipse cui solus suafisti hæc omnia demens.
Eius enim florem libasti hoc dedecus: ille
Nunc tibi compensans: cum coniuge dormit hætilis:
Quin lidem: tibi iam pridem letale venenum
(Vt neq; quæ faciant: possis audire: nec vnquā
Cernere luminibus) recte furtimq; parauit.
Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca: iuxta
Parietem: sub cervicali condita: porro
Istis conscia criminibus tua serua calypso est.

Quis Democritus principio nō cōmoueret: vbi nominatim & authores & loca palam audisset designari. Verum ilico despuisset simul atq; cognouisset: quo hæc artificio gererent Insuper & barbaris non raro respondit: si quis patria lingua sciscitaretur: puta Syrice aut Gallice: verum haud facile reperiebat hospites: cōmuni gente cū iis qui rogationē proposuissent: proinde receptis libellis multū intercedere solet interualli priusq; oraculū redderet: quo videlicet interim per ocium posset & soluere tuto libellos: & nancisci qui cuncta posset interpretari. Qd̃ genus erat & illud Scythæ cuiusdam redditum oraculum.
Morphi ebargulis in vmbra chuenchieranc: relinquet lucem.

Alias rursum: quum nec adesset item quispiam: neq; tale quicq; omnino cōtingisset: citra catmen eloquutus est. Redito: vnde venisti. Siquidē is qui te misit hodie perlit: interemptus a Diocle vicino accedētib; latronibus: Magno: Celere ac Bubalo: qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterum pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset Alexander quum libellos palam atq; accurate obsignassent responsum nocturnum subscribitur Sabar dalachi Malach Artis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eadem rogationē proposuissē: puta cuius esset vates Homerus. Idq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit: videlicet deceptus a puero qui rogatus: qua gratia venisset vt remedium inquit pererem aduersus laterum dolorem.

Tyrmide te lubeo: ac lunari rore perungi.

Alteri vero vbi sciscitanti ei dictum esset: vtrum mihi satius esset in Italiam nauigio: an pe

Luciani.

desti itinere proficisci: respondit: nihil quidem quod ad Homerum attineret.

Carpe viam pedibus rate ne sulcaueris vndas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus: quorū de numero fuit & illud vnica rogatione proposita libello pro more inscripti: talis cuiusdā rogationes octo: nomen aliquod e mentitus missis drachinis item octo: præterea qđ fieri solitū esset adiungens. at ille persuasus partim missa mercede: partim inscriptione libelli: ad vnicam rogationem: ea erat huiusmodi: quādo deprehendendus esset impostor Alexander: octo misit oracula. Sed quæ neq; coelum (qđ aiunt) neq; terram attingerent. Verum absurda: & intellectu difficilia omnia. Qđ ille vbi in posterū persensisset: præterea qđ Rutilianum a matrimonio conatus essem auertere: suasissemq; ne prorsus in diuinatione spes reponeret sua: soderat me videlicet ita vt par erat: sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaq; tempore percontātī de me Rutiliano ita respondit.

Noctiuagis gaudet scortis: spurcoq; cubili.

In summa: iure optimo me inuisissimū habebat. Proinde quum me in oppidum aduenissem: sensisset: meq; Lucianum esse illū cognouisset: adduxeram autē milites duos: alterum lancea alterum conto armatum: quos quidē a Capidocia præfide mihi tum amico acceperam quo me ad mare vsq; deducerēt: accersit illos: saneq; comiter multa: cū humanitate. Ego quum aduenissem: complures apud illum reperio: porro bona quadam fortuna: & milites vna mecum adduxeram. Tum ille manum mihi porrigit osculandam: quēadmodū vulgo facere consueuerat: ego admotus perinde atq; osculum daturus acri morfu corripio: ita vt parum abfuerit quo minus illi manū mancā reddiderim. Itaq; qui præsentēs erant præfocare me accedere conati sunt: tanq; hominem sacrilegum. quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant: q; Alexandrum non autē prophetā compellassem. At ille oppido q̄ generose obnitens: compescuit illos: pollicitusq; est: se facile me placidum redditurum declaraturū: quātum posset Glycon: qui nimirum & hos qui maxime saeuirent ferocirentq; sibi redderet amicos. Moxq; ablegatis omnibus: mecum expostulauit negans se clam esse: quæ suasissem Rutiliano. Equid me læsisset: vt ista in sese facerem: quum possem illius opera apud illum magnas ad res promoueri. Equidem hanc hominis humanitatem cōmoditatemq; libenter accipio: perpendens nimirum quo forem in periculo constitutus. pauloq; post prodibam: iam illi factus amicus. Ea res profecto: illis qui videbant: vehementer erat stupenda: q; tam facile fuisset commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem: missis Xenis ac muneribus (Eram autē forte solus cum Xenophōte patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) pollicetur & nauim præbiturum sese: & remiges qui nos aucherēt. Etenim arbitrabar hæc animo simplici atq; officiose fieri. Verum vbi iam in medio essemus mari: videremq; gubernatorem lachrymantem: & nescio quid reliquis nautis cōtradictentem non optimæ de euentu spes me ceperunt. Erat autē illis ab Alexandro mandatū: vt tollentes nos in mare præcipites darent. Qđ si cōtigisset: facile qđ mecum gerebat bellum illi debellatū fuisset. Sed is qui lachrymabatur: effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidē ita loquutus est. Annos natus vt i vides: sexaginta: quum ante hac pie atq; inculpate vixissem: haud quā velim in hac tam grādi ætate præsertim quum vxorem & liberos habeam homicidio manus implare: indicās videlicet cuius rei gratia nos suscepisset: quæq; sibi mādasset Alexāder. Expositis autē nobis in Aegialos: quorū etiā egregius meministi Homerus retro legit cursum. Ibi forte nactus præter nauigātes legatos quosdā Bosporanos Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscētes: deportandi vectigalis gratia qđ in singulos pendebatur annos: quum exposuissem illis qđ me periculum circūnallaret: atq; illi se mihi cōmodos facilesq; præberent: receptus in nauigium incolumis in Amastrim perueni. Tan-

tillum abfuerat vt perierim. Ex hoc nimirum tempore: & ipse aduersus illum arma capte-
bam: omnemq; (qd aiunt) mouebā funē quo hominem vlciscerer: quē iam tum ante mihi
structas insidias oderam proq; summo ducebam hoste: propter morum impietatem. Jamq;
ad accusationem intenderam animū: non paucis mecū facientibus: maximeq; qui erant ex
Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verum qui tum Bithyniæ pontoq; præfide-
bat: nos cohibuit pene supplicās & obsecrans vti desisteremus. Etenim ob necessitudinem
quæ sibi cum Rutiliano intercederet: nequaquā posse supplicio afficere: nec si manifesto in cri-
mine deprehendisset. Atq; ita quidē ab iracundia destitit: meq; repressi nō in tempore rem
aggressor: quum iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid! An non & hoc
inter alia facinus audax Alexandri: a principe Romano postulare: vt Abonī murus: cōmu-
tato vocabulo: Ionopolis appellaretur: vtq; nomisma nouū signaret: altera quidem parte
Glyconis obtinens imaginem: altera vero Alexādrī: qui insignia aui Aesculapii: ac falcem
illam perfei: vnde maternū ducebat genus: teneret. Porro quum esset de sese vaticinatus:
oraculo prodito: satis decretum esse: vt annos viueret centum & quinquaginta: dehinc ful-
mine ictum interitum maxime miserando periturum: nondū septuaginta natus annos vi-
delicet (vti conueniebat Podalirii filio) pede ad inguē vsq; putrefacto: & vermibus scatēs.
Quo tempore simul & illud deprehensum est: q; caluus esset: quū medicis caput hume-
ctandū præberet: ad mitigandum cruciatum: id qd haud quā facere potuissent: nisi detra-
cto galericulo. hunc habuit exitum Alexandri tragœdia: atq; hæc fuit totius fabulæ cata-
strophe vt res videri possit prouidentia quadam esse gesta: quā casu nimirum ad hunc mo-
dum euenerit. Restabat illud vt & epitaphium vitæ acta dignū ei constitueretur: neq; non
certamina quædam agerentur ab iis qui in vaticinium coniurauerant: videlicet impostori-
bus insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus: vt is pronuncia-
ret: quē ex ipsis oporteret in oraculi successionem capeffendam eligi: atq; sacerdotali pro-
pheticaq; corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Paetus: quī artis professione
medicus: tum ciuis quum esset ista faciebat: neq; medico: neq; homine cano decora. At Ru-
tilianus certaminis arbiter incoronatos eos remittebat: ipsi sibi diuinandi auctoritatē ser-
uans: posteaq; inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca: quo degustamētum
hominis præberem: scribenda putauī: quum vt tibi gratificarer: hominī familiari atq; ami-
co: quēq; ego vnum omnium maxime suspicio: idq; plurimis nominibus: vel propter sapiē-
tiam singularem: vel ob amorem viri: vel ob morum mansuetudinē ac moderationē: vel
ob vitæ tranquillitatem: postremo comitatem atq; humanitatē erga hos quibus cum viuis
Tum vero (qd quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vlcisceret virum vere sa-
crum ingenioq; diuino: quiq; solus quæ vere sunt honesta: & nouerit & tradiderit: quiq; so-
lus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem. Deniq;
arbitror fore vt iis qui in hanc lectionem inciderint: liber hic nonnihil vtilitatis afferre vi-
deatur: dum quædam redarguit: quædam in opinionibus horum qui & recte sentiunt: con-
firmat ac stabilit.

Alexandri seu Pseudomantis Finis. Erasmo Interprete.

Luciani.

Ornatissimo viro D. Christophoro Vrsynico Erasmus.S.P.D.

E Quidē hac mēte semp fui ornatissime: idēq humanissime Christophore. vt a nullo prsum vitio pinde abhorrerim atq ab ingratitudine: nec vnq istos hoīs vocabulo dignos iudicari q alieni in se meriti tpe villo possēt obliuisci. Rursus eos existimaui brōs qb⁹ tm facultatis fortūz cōmoditas suppeditaui: vt bñ meritis possint parē remetiri grām: beatissimos aut qb⁹ licuisset acceptū bñficiū aliquo cū foenore repēdere. Proinde quū antehac sapenūero mecu repeterē: qū in me nihil pmeritū tua benignitas cōtullisset (Nā collatū arbitror qd ita delatū est: vt haud scio vtrū p fortunā an p meipm: certe per te nō steterit quo minus acceperim) circūspectarēq quonā argumēto possem aliquā saltem erga te memoris gratiq animi significationē dare: neq in tanta fortunā meā tenuira te quicq occurreret qd vlla ex parte: nō dicā tuis meritis respōderet: sed qd vel animo satisfaceret meo. Illud deniq mihi venit in mentē vt saltē istos quosdā nō inurbanos hoīs imitaret: q flosculo quopiā insigni aut alio simili simbolo missio: volūtatis ppenionē: pmpriq animi studiū testificari solent: psertim ipsi tenues erga eos quibus neq res: neq animus sit aliorū egens munerū. Ergo Græcanica ingrediētī *μουσεια* (Nā musarū hortū vel mediis vernant brumis) statim inter multos varia adblandiētes gratia: hic Luciani flosculus præter ceteros arripit. Eū nō vngue sed calamo decerptū ad te mitto: nō solū nouitate gratū: colore variū: specie venustū: nec odore modo fragrantē: verū etiā succo p̄sententaneo salubrem & efficacē. Omne tulit punctū (vt scripsit Flaccus) qui miscuit vtile dulci. Qd quidē aut nemo mea sentētia: aut noster hic Lucianus est affecutus: qui priscæ comœdiæ dicacitatem: sed citra petulantia referens: deū immortalē qua vafricie: quo lepore perstringit oīa: quo naso cuncta suspēdit: q oīa mirō sale perfricat: nihil vel obiter attingens qd nō aliquo feriat scōmate. præcipue Philosophis infestus: atq inter hos Pythagoricis potissimū ac Platonice ob p̄stigias: Stoicis item ppter intolerandū supciliū: hos punctū ac casum: hos omni telorū genere petiit. Idq iure optimo. Quid em odiosius: quid minus ferēdū: q improbitas virutis p̄fessione personata: Hinc illi blasphemū hoc est maledici vocabulū addidit: sed hi nimirū quorū vlcera retigerat: pari libertate deos quoq passim & ridet & lacerat: vnde cognomen inditū *δῆλον* speciosum p̄fecto: vel hoc nomine: qd ab impiis ac supstitiosis attributū. Floruit (vti putant) Traiani ferme rēporibus indignus (ita me deus amet) qui inter sophistas annumeret. Tantū obtinet in dicendo gratia: tm in inueniēdo felicitatis: tm in iocando leporis: in mordēdo aceti: sic titillat allusionibus: sic seria nugis: nugas seriis miscet: sic ridens vera dicit: vera dicendo ridet: sic hominū mores: affectus: studia: quasi penicillo depingit: neq legenda: sed plane spectanda oculis exponit: vt nulla Comœdia: nulla Satyra cū huius dialogis conferri debeat: seu voluptatē spectes: seu spectes vtilitatē. Ceterū si nominatim quæras huius argumentū dialogi: facit id qd semp facit. Pythagoram velut impostorē ac præstigiatorē taxat. Stoicorū fastū & sapientē barbā ridit: diuitū ac regū viraquantis sit erumnis obnoxia docet: contra q expedita res paupertas hilaris: suaq cōtenra sorte. Quē vti legas attentius: te maiorē in modū rogo: si quando tibi per tua licebit negotia frontē exporrigere. Audies em Gallum cū Hæro sutore confabulantē: magis redicule q vilius possit *γὰρ ἁπλοῦς*: sed rursus sapientius: q Theologorum ac Philosophorum vulgus nōnunq in scholis magno supercillo magnis de nugis disputat. Vale optime atq humanissime Christophore: & Erasmus inter tuos ascribito clientulos: amore: studio: officio: cessurum nemini.

Luciani Somnium siue Gallus Erasmo Interprete. Interloquutores.

Gallus. Micyllus.

T te scelestissime Galle cum ista tanta inuidencia: voceq; tam acuta: ipse perdat Iuppiter: qui quidē opibus affluētem me: ac dulcissimo in somnio versantem: & admirabili foelicitate fruētem: penetrabile quiddā & clamorū resonans expergefeceris: adeo vt ne noctu quidem effugere liceat paupertatem: vel te ipso longe nocentiorē. Atqui si coniectandum est: tum e silentio quod etiamdum ingens est: tum e rigore frigoreq; quod nondum me antelucanice quēadmodum affolet: morficat titillatq;

(Nam hic mihi certissimus gnomon aduentantis diei) ne medium quidem adhuc noctis est. Sed iste peruigil perinde quasi vellus illud aureum seruet: ab ipsa protinus vespera vociferari coepit. Verum haud quā impune: siquidem mox poenas de te sumam: fusteq; cōminuam: si diluxerit modo. Nā nunc negotium mihi facesseres subsiliens in tenebris. Gallus. Here Micylle: equidem arbitrabar me tibi gratum esse facturum: si quoad possem alta nocte lucem anteuertissem: quo posses antelucano surgens q̄ plurimum operis conficere. Etenim si priusq̄ sol exoriatur vel vnicā feceris crepidā: isthuc laboris lucro tibi accesserit: ad parandum victum. Qd si tibi magis libet dormire: equidem tuo arbitratu quietē egero longeq; magis mutus fuero piscibus. Cāterum rute videto: ne per somnium diues: esurias expectatus. Micyl. O prodigiorū auersor Iuppiter: O malorum depulsor Hercules! Quid hoc mali est! vocem humanam sonuit Gallus. Gal. Hoccine tandem tibi prodigium videtur: si eadem qua vos lingua loquor! Micyl. Quid! an non hoc portentum! Sed auertite dis malum a nobis. Gal. At tu mihi videris admodum illitteratus esse: nec euoluisse Homerū Poemata: in quibus equus Achillis: cui nomen Xantus: posteaq̄ hinnitus longū valere vidisset: medio in praelio constitit: differens: totosq; versus ordine recitans: non quēadmodū nunc ego prosa oratione loquens: quin etiam vaticinabatur ille: deq; futuris edebat oracula: neq; quicq̄ prodigiosum facere videbatur: neq; is qui tum audiebat malorū auersorē: ita vti tu facis implorabat: quasi rem abominadā & auertendam audisse sese iudicaret. At quid tandē facturus eras: si tibi Argi nauis carina fuisset eloquuta: ita vt olim in Dodonaea sylua phagus per se loquēs oraculum ædidit! Aur si tergora direpta serpere vidisses: si carnes bouum mugire: semiasias solidasq; verubus transfixas! Ego vero: quum Mercurii sim assessor loquacissimū deorūq; omniū facundissimū: præterea cōtubernalis vobis & conuictor: haud mirum videri debet: si sermonem humanum edidici. Qd si mihi recipias taciturnū te: haud quā grauabor veriorē tibi causam aperire: vnde factū sit: vt eadem qua vos lingua loquar: & vnde mihi suppetat huius orationis facultas. Micyl. Modone isthuc ipm sit somnium Galle: qd ita meū loqueris. Sed dicito per Mercurium. O præclare: quid etiam aliud rei tibi sit in causa: vt istam linguam sones. Nam vt taceam: neq; cuiq̄ proferam: quid attinet te sollicitum esse! Quis em̄ fidem mihi sit habiturus: si cui narrē me Gallū hæc loquentem audisse! Gal. Ausculta igitur: nam orationem ex me audies: omniū (scio) maxime nouam atq; incredibilem. Siquidē hic quē nunc gallum esse vides: nō ita pridem homo fui. Micyl. Profecto & olim istiusmodi quiddā de vobis inaudierā. Adolescentulū quēpiam fuisse gallum: Marti adamatū: atq; hūc deo cōpotasse: collusitasseq; & in voluptatibus gessisse morem: itaq; cum Venerem adiret Mars: cum ea cubiturus: hunc quoq; Gallum vna secum adduxisse. Quoniā autē Solem potissimū metueret ne si e sublimi conspexisset: Vulcanus se proderet: foris ad hostium adolescentulum semper relinquere solitum: cuius iudicio certior fieret: quando sol emergeret. Deinde Gallum aliquando somno correptū: excubias deseruisse inscientem: Solemq; nullo præsentiente imminuisse Venetiæ: ac Marti secure

dormienti: propterea q̄ consideret gallū indicaturū fuisse: si quis interuenisset. Itaq̄ Vul-
 canū a sole edoctum eos deprehendere implicitos atq̄ irretitos illis vinculis: quæ iam olim in
 illos fuerat fabricatus. Porro Martem simul atq̄ dimissus est: indignatum aduersus gallū
 fuisse: atq̄ cum in auem transmutasse: iisdem armis: vt in capite pro Galea cristam obtine-
 ret. Hanc ob causam quo vos Marti purgetis: quum iam nihil opus simul atq̄ solem exorire
 tem sensistis: multo ante vociferari: atq̄ illius exortū prænunciare. Gal. serunt quidē & illa
 Micylle: At quod ego sum narraturus: multo aliud quiddā fuit: atq̄ adeo nuper admodū
 in Gallum trāsformatus sum. Micyl. Quonā modo? Nam isthuc maximopere cupio cogno-
 scere. Gal. Audisti de Pythagora quodā Mnesarchida Samio? Micyl. Num sophistam illū
 dicis: & præstigiatores qui instituit: ne quis vel carnes gustaret: vel fabas ederet: suauissi-
 mum mihi edulitū: salubre & parabile a mensa submouens? Præterea autē: qui mortalibus
 suasit ne intra quinquennium loquerent? Gal. Scis nimirū & illud: quæ admodū priusq̄ Pytha-
 goras esset: Euphorbus fuerit. Micyl. Præstigiatorē & prodigiorū artificem hominē aiunt
 fuisse o Galle. Gal. Ille ipse ego tibi sum Pythagoras. Quare parce queso mihi conuiciari:
 præsertim quū ignores quibus sim moribus. Micyl. At hoc rursus multo etiā q̄ illud por-
 tentosius: Gallus philosophus! Attamen expone Mnesarchi gnate: qui factum sit: vt ex ho-
 mine aulis: ex Samio Tanagraus repēte nobis prodieris. Neq̄ em̄ ista verisimilia: neq̄ oīno
 facilla creditu. Quādoquidē duas quasdam res iam mihi videor in te animaduertisse nimī-
 um alienas a Pythagora. Gal. Quas? Micyl. Alterum quidē: q̄ garrulus es: & obsteperus:
 quum ille filere in solidos quinque annos (si memini) præceperit. Alterū vero plane cū illius
 legibus pugnat. Etenim cū non habere qd̄ tibi oblicerē: fabas heri (sicuti nostri) ad te attuli
 At tu nihil cōratus: protinus eas sublegebas: vnde fit vt necesse sit: aut e mentitum esse te
 Pythagoram esse: quū aliud quiddā sis: aut si Pythagoras es: legem prætergressum esse te:
 tusq̄ violasse: quum fabas ederis: perinde ac si caput patris cōmederis. Gal. Non cognosti
 Micylle quæ sit harum rerū causa: neq̄ quæ ad vnūq̄q̄ vitæ genus conducant. Ego tum
 quidem non esitabam fabas: propterea q̄ Philosophus essem. Nunc cōtra comesturus sim
 quippe a vitio congruas: neq̄ nobis repudiandū pabulū. Verū si molestū nō est: audi quæ ad-
 modū e Pythagora coeperim esse id qd̄ sum in præsentia q̄q̄ in multis vitæ generibus an-
 te hac vixerim. Et quid ex vnaquaq̄ transformatione sim cōsequutus. Micyl. Narra queso:
 Nā mihi quidē auditu iucundissimum fuerit. Adeo vt si quis mihi deferat opinionē: vtrū
 te ista narranter audire malim: an rursus foelicissimum illud somniū qd̄ paulo ante vidi vi-
 dere: haud sciam vtrum electurus sim. vsq̄ adeo cognata germanaq̄ videntur esse ista tua
 cū suauissimis illis visis: ex æquo vos æstimo: te pariter ac præclarū illud insomnium. Gal.
 Etianū tu somnium illud qd̄ dudū tibi visum est in animū reuocas & inania quædam obser-
 uans simulachra: atq̄ (vti loquūtur poetæ) euandam quandā foelicitatē memoria cōsecta-
 ris? Micyl. Immo illud scias Galle: ne vllō quidē tēpore vnq̄ visi illius mihi venturā obliuio-
 nem. Tantū mellis somnium aufugiens in oculis mihi reliquit: vt præ illo vix queam palpe-
 bras attollere: rursus in somnū cocunt es. Itaq̄ perinde quasi alæ in auribus citentur: talem
 quendā strepitū mihi cōmouēt ea quæ vidi. Gal. Nouū quendā Hercule mihi narras amo-
 rem insomniū: siquidem a latum quum sit (sicut aiunt) metasq̄ volandī præscriptas habeat
 somnū: iamq̄ septa transilit: in auribus etiam vigilantis obuersans: adeoq̄ mellitū & cui-
 dens apparet. Quare peruelim audire: cuiusmodi nam sit istud: qd̄ te supra modū delectat.
 Micyl. Gestio narrare. Nā dulce est hoc ipm̄ meminisse: & cōmemorare de illo quippiā. Ve-
 rum heus Pythagoras: quādo tu narrabis de tuis transformationibus? Gal. Vbi tu Micylle
 defieris somnare: melq̄ illud ab oculis absterferis. Interim prior dicito: vt intelligam: vtrū
 ne per portas eburneas: an per corneas tibi somnium aduolarit. Micyl. Neq̄ per has neq̄ p

libro Pythagora. Gallus. Atqui duas has tantum commemorat Homerus. Micyl. Vale
re finas delirij illi Poetam: qui nihil de somnis intellexit. Paupertina fortassis somnia per
istas cōmeāt portas: qualia videbat ille: neq; id admodū pspicue: quippe captus oculis. Mi
hi vero p aureas quasdā portas dulcissimū hoc aduenit somnū: & ipm aureū: & aureis vni
dūq; circūamictum: & auri plurimū secū adducēs. Gallus. Define optime Mida de auro fa
bulari. Nā dubio procul ex illius votis istud tibi accidit insomnū. & solidas auri venas mihi
duxisse videris. Micylus. Mulram auri vim vidi Pythagora mulcam: q̄ putas pulchris quo
fulgore choruscantis. Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit: nam in memoriā redi
ge: siquidem meministi: quū aquā pstantissimā dicens: postea auri admiratur: idq; iure: sta
tim in initio carminis vnus oīm bellissimū. Gallus. Num illud queris?

Aqua est illa quidem optima:

Ceterum aurum: vti candens

Iguis: ita enitenstior

etibus eminet: eximie vnum

Ceteras supra opes: quae

Gloriam ac decus addunt.

Micylus. Per Iouem: isthuc ipsum: perinde em ac si insomnū meū videat Pindarus: ita prae
dicat aurū: sed vt eadē cognoscas q̄le fuerit: auscultā iā sapientissime Galle. Meministi vt he
ri nullū domi cibū accepis: siqdē Eucrates diues ille forte mihi in foro fact⁹ obui⁹: lotū me
in tpe ad cenā venire iusserat. Gal. Isthuc equidē plane memini. Nā totū esuriebā diē: do
nec mihi p̄funda tandē vespera domū reuersus: subuidus vnoq; madēs: qnq; illas fabas
p̄ferres nō admodū opiparā cenā Gallos: q̄ quondā fuerit Athleta: q̄ olympia nō segniter
olī decertauit. Micyl. Ast vbi reuersus a cenā fabas tibi obieci⁹: obdormi prī⁹. Tū mihi
iuxta Homē: ābrofia sub noctē diuinū quoddā haud dubie sōnū assistēs. Gal. Sed pri⁹ q̄
tibi apd Eucratē acciderit Micylē narra: & cuiusmōi fuerit cenā. Nihil ei phibet te denuo
cenare: si veluti sōnū quoddā ei⁹ cenā reducas: & q̄ tū ederis rurū cōmemorationē q̄i ru
nimes. Micyl. Credebā molestū futurū: me si hāc quoq; rettulissē: vix postea q̄ tu desideras
en id quoq; narrabo. Quū nūq̄ āre hac in vita cenassē apd vllū diuitē: o Pythagora: heri bo
na q̄piā fortuna in Eucratē incidi: atq; ego qdē simul atq; dñm illū salutassē: ita vti cōsue
ueram: subducebā me: ne pudori illi essēm: si lacera in veste fuisse affectar⁹. At ille. Micylē
inquit: hodie natalicia fillae celebros: plurimosq; ad conuiuiū amicos imitauit: vix qm̄ alit:
quēdam ex his incōmoda eē valetudine: neq; posse pariter ad cōuiuiū nostrū accedere: tu
eius loco ventos: lotus: nisi ipse forte q̄ vocatus est: semet adfuturū renūciarit. Nā nūc qdē
ābigit. Hoc vbi audissē adorato diuitē discedebā: omīs obsecrās deos: vt algidā febrē aliquā
aut laterū dolorē: aut podagrā morbi auctariū imitterēt valetudinario illi: cui⁹ ego scilicet oc
cupator: cenāq; vicari⁹: & haeres erā vocar⁹. Interi hoc spacti qd vīq; ad balnei tps int̄cessit
lōgissimū scīm eē iudicabā: dū subinde respicio: quot pedes in gnomone Index h̄ret ista: &
q̄ illos iā lauissē cōsentaneū eēt. Hic vbi tps tādē aduenisset: ocyus nie corripio: atq; ab eo
nitide admodū cultus: sic obuerso palliolo: vt qua esset pte purissimū: ea viderēt. Offendo
aut ad fores: & alios cōplures in qb⁹ etiā illū (gestabat aut a viris q̄tuor sarcinae in morē)
cuius eram subconuicia vocatus: qui male habere dictus erat: atq; id etiam prae se ferebat:
q̄ afflicta esset valetudine. Nam ex alto gemebat: tussiebatq; ac serebat: velut ex abditos
q̄ egrē redderetur totus pallidus ac tumens: annos natus circiter sexaginta. Fereba
tur autem philosophus quispiam esse: ex his qui apud adolescentulos nugas deblaterant.
At barba mīre erat tragica: supraq̄ credi posset: tonsoris egēs. Porro increpante Archibio
medico: quāobrē quū ista eēt effectus aduenisset: nō oportet inq; pmissa deserere p̄sertim
hoīem philosophū: etiā si mīre vigeant & insistent morbi. Putabit em̄ Eucrates sese a nobis

haberi ludibrio. Haud quāq̄ inq̄ egotimo collaudabit te si domi potius apud te velis emori q̄ in conuiuio: aiam vna cū Phlegmate excreans. Atq̄ ille quidem prae arrogantia diffinitu-
 labat sese dīctetum audisse. Haud multo post accessit & Eucrates iam lotus: Conspicatur
 Thesmopolide (nam id erat philosopho nomen) praeceptor inquit probe quidem factū abs-
 te: qui ipse ad nos veneris: Tamen si nihilo deterius tibi fuerat futurum. Siquidem etiā ab-
 senti omnia ordine missa fuissent. Haec simul atq̄ dixerat: interrogeditur manus illi porri-
 gens pariter & famulis innitenti. Ego igitur iam abire parabam: verum ille conuersus vbi
 diu secum hesitasset: posteaq̄ me tristem admodum videret: ades inquit tu quoq̄ Micylle
 ac nobiscum caena. Nam filium in mulierum conclau vna cum matre conuiuū agere tu
 bebo: quo tibi sit locus: ingrediebar itaq̄: quum parū abfuerit: vt lupo hians discederem:
 verum ingrediebar pudefactus q̄ Eucratidis filiolū cōuiuio viderer expulisse: at vbi iam
 tempus esset: vt discumberemus: primum tollētes Thesmopolim composuerunt: haud si-
 ne negotio per Iouem: quinq̄ (si diis placet) proceri iuuenes: ceruices illi supponentes vna
 diquaq̄: quo nimirum in eodem habitu permanere: ac longum etiam tempus durare pos-
 set. Deinde vbi nemo iam tollerare posset: vt iuxta illum accumberet: me adductum reclī-
 nant: vt eadem in mensa essemus. Deinceps cenabamus o Pythagora: opiparam quana-
 dam & variā cenā: multoq̄ in auro: multo item argēto. Pocula erant aurea: minist-
 stri formosi: tum cantores: & concitandi risus artifices. In summa: iucundissima quāpiam
 erat vita: nisi q̄ vnum quiddam me vehementer male habebat: Thesmopolis obstrepens
 atq̄ abturbans: virtutē nescio quam mihi cōmemorans docensq̄: q̄ duae negationes vni-
 cam efficerent affirmationem: q̄q̄: si dies sit: nox non sit. Nonnunq̄ & cornua mihi di-
 ctabat esse: atq̄ id genus multa philosophabatur erga me: quibus eiusmodi nihil opus: pla-
 neq̄ voluptatē interpellatione minuebat: quū non sineret exaudiri eos qui cicbara voceq̄
 canebant. Habes galle de caena. Gal. Non admodū suauī Micylle: maxime posteaq̄ cū illo
 deliro sene sortitus eras accubitu. Micyllus. Audi nunc & insomniū. Visus ē mihi Eucra-
 tes ipse quū orbus esset liberis: nescio quomodo ex vita decedere. Dehinc vbi me accersisset
 ac testamentū condidisset: quo me in solidū heredē omnīū scripserat: paululo tempore su-
 perstes emori. Porro ipse videbar adire facultates: & tum aurum argentumq̄ ingentibus
 quibusdam scaphis exhaurire: perpetuo subcaturiens & affatim affluens: tū autē vestes
 mēsas: pocula: ministros: Oīa mea: vt par erat eē. Postea cādido vehiculo vectabar resup-
 nus: cūctis q̄ intuebant cōspiciendus & admirandus. Accurrebāt p̄multi: ac circū egtabāt: cō-
 plures sequebant. Ego interim illius indutus vestitu: & ānulos gerēs: circiter septuaginta
 digitis insertos: epulū quoddā splendidū videbā adornari: quo amicos acciperē. Iāq̄ illi: ita
 vt in somniō fieri cōsētaneū est: aderāt: iā epulā erāt cōportatā. Iā potus ex animi snia mi-
 nistratus. In his quū versarer: & aureis phialis p̄biberē oībus q̄ aderāt amicis: quū iā infer-
 rentur bellaria: intēpestiuo tuo clamore pturbasti nobis cōuiuīū: nū tibi videor iniuria sto-
 machatus in te? Nā vel trīs noctes p̄petuas libētē adhuc somniū illud quod mihi accidit
 videre cupiā. Gal. Adeo ne es auri cupidus & opū auidus Micylle: idq̄ ex oībus vnum ad-
 miraris: ac felicitatem vnicā esse iudicas: si plurimū possideas auri? Micyllus. Equidem
 haud solus ita cogito Pythagora: quum ipse quoq̄ tum quum Euphorbus esses: auro atq̄
 argento comis intexto: prodibas pugnaturus cum Achuis: idq̄ in bello vbi ferrum q̄ aus-
 gestare satius fuerat. At tu etiam tum voluisti calamistris auro internexis in periculum de-
 scendere. Atq̄ ob eam (opinor) causā: Homerus comas tuas gratiis similes dixit: q̄ au-
 ro argētoq̄ reuincirent. Etenī lōge nimirū meliores atq̄ amabiliōres videbant: q̄ eēt au-
 ro religatae vnaq̄ cū eo relucerēt. Neq̄ istuc nouū ē auricome: Si tu Pārtho p̄e p̄gnat⁹ auz
 in p̄cio hūisti: Qui & ipse deoq̄ oīm: hoīm q̄ p̄ ille Sātrio Rheaq̄ p̄genit⁹: quū argolicā illā
 puellā adamaret: vbi nihil iueneret amabili⁹ in qd̄ sese trāsfōrmaret: neq̄ quo Acrisi custo

dias posset corrumpere: audisti videlicet: ut aurum sit factus: atque ita per regulas illapsus: potius est ea quam deperibat. Iam vero quod tibi commemorem: quod multos videri praebeat aurum! Et ut eos quibus adfuerit: bonosque & sapientes & potentes reddat. decus & gloriam illis concilians: utque nonnunquam ex obscuris & infamibus: claros ac celebres repente efficiat: nam non isti vicinum mihi & eiusdem artificii Simonem: qui paucis ante diebus apud me cenauit: quum legumen coqueret saturnalibus: duasque extorum cesuras immitteret. Gallus. Nouissimum illum breuem: qui fictilem ollulam quam nobis erat unica: suffuratus: peracta cena abstulit: sub ala gestas. Nam ipse vidi Micylle. Micyl. Atqui quum eam sustulerit: tam multos ille deos postea iurabat. Sed quid non prodebas: ac vociferabare tum o galle: quum nos furto spoliari conspiceres! Gallus. Coccyzabam: quod mihi solum licebat id temporis. verum quid Simon ille! Nam videre de illo dicturus nescio quid. Micyllus. Ei consobrinus erat: vir supermodum diues nomine Drimylus: is quoad vivebat: ne obolum quidem donauerat Simonem: nam qui daret: quum ne ipse quidem pecunias attingeret! At simul atque mortuus est nuper: vniuersis illis opibus iuxta leges: Simon ille: qui pannos putres: qui patellam circumlingebat: gaudens potitur: purpura ostroque circumtectus: famulosque & currus: & aurea pocula: & mensas eburnis innixas pedibus possidet: ab omnibus adoratur: iamque nos ne aspiciat quidem. Etenim nuper quum illum procedentem conspexissem: Salue inquam Simon. At ille indigne ferens: Edicte inquit pauperi isti: ne vocabulum meum diminuatur: neque enim Simon sed Simonides appellor. Porro (quod est omnium maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atque is quidem eludit eas ac fastidit: & alias quidem adit: comemque sese praeber: alias porro quae negliguntur: necem illis minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidem eos qui sunt deformissimi transfiguratur: & amabiles reddit: non cecus atque caecus ille poeticus. Audis insuper & a Poetis dictum: O aurum auspiciata res & ostentum optimum. Et rursum. Aurum est quod opibus imperat mortalium: Sed quid interim risisti galle! Gal. Quoniam tu quoque per inscitiam Micylle simili modo falleris opinione de diuitiis: quemadmodum vulgus verum (crede mihi) longe etiam eruditius vitam viuunt quam vos. Haec autem loquor: qui ipse & pauper & diues aliquando fuerim: atque omne vitae genus sum expertus. Porro paulo post ipse quoque haec omnia cognosces. Micyl. Per Iouem tempus istud iam est: ut & tu referas: quemadmodum sis transfiguratus: & quod in vno quoque vitae genere perspexeris. Gallus. Ausculta hoc tam praemonitus: me neminem foeliciter vitam quam tu sis: vnumque vidisse. Micyllus. Quam ego sum o galle! Hanc foelicitatem tibi ipsi imprecor. Nam videre me tibi ridendum proponere: Verum age: narra: exordiens ab Euphorbo quo pacto fueris in Pythagoram transformatus. Deinceps ordine ad gallum usque: consentaneum enim est te varias res tum vidisse: tum tulisse: nimirum: tam diuersis vitae formis. Gallus. Quae admodum initio ab Appolline profecta anima: in terram deuolarit: & corpus humanum subiecit: ut illic poenam quandam depederet: id longum dictu futurum sit. Praeterea neque mihi referre fas est: neque tibi eiusmodi audire: verum ubi Euphorbus factus essem. Micyllus. sed ego priusquam essem is qui nunc sum: O praecclare: quisnam eram! hoc mihi prius dicito: numquid & ego versus fuerim in idem ut tu. Gallus. Maxime. Micyllus. Quis igitur eram: si quo modo potest dicere: peruelim enim isthuc cognoscere. Gallus. Tu formica fueras indica: ex eadem genere quae aurum effodiunt. Micyllus. Et postea neglexi infelix: vel paucula frustra in vitam importare: quum illo essem alitus! Sed age: quid post haec futurus sim dicito. quandoquidem consentaneum est scire te. Etenim si quid bonae sit rei: iam nunc suspendero me ab ista partica in qua tu nunc stas. Gallus. Isthuc profecto nulla ratione possis cognoscere. Ceterum quum Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in troia pugnabam: atque a Menelao necatus: aliquanto post tempore: in Pythagoram perueni. Porro eousque absque tecto

perdurabam: donec Mnesarchus aliquando mihi domum ædificaret. Micyllus. Obsecro te num absq; cibo potuq; Gallus. Maxime: Nihil enim istis rebus opus: nisi corpori durarar. Micyllus. Illud igitur prius dicito: ea quæ ad Troiâ gesta sunt: nū ita se habet: qualia fuisse dixit Homerus? Gallus. Quinam ille scire potuisset Micylle: qui quidē dum ista gererentur ipse Camelus erat in Bactris. Cæterū ego tibi tm̄ effabor diuinitus: nihil id temporis extimium fuisse: neq; Aiace vsq; adeo magnū: neq; Helenam adeo formosam: quemadmodum arbitrantur: siquidem vidi: candida quandā & procera ceruice: vt hinc cygno progeneratam sese adsimularent: Cæterū vehementer anū: aqualē ppemodum Hecubæ. Hanc Theseus primum raptam in Aphidnis possedit. Is vixit Herculis ferme ætate. Porro Hercules prius Troiam ceperat: patrū nostrorum memoria: qui per id temporis maxime florebant. Nam hæc mihi Panthus narrauit: admodum adolescēs: affirmans se vidisse Hercule. Micyllus. Quid autem Achilles? Num talis erat. nempe quauis in re p̄stantissimus? An & isthæc fabulamenta sunt. Gallus. Cum illo quidem congressus non sum: neq; quæam adeo comperere de rebus Græcorū dicere: Etenim qui scire potui: quū hostis essem? Certe Patroclum illius amicum: haud ita magno negotio peremi lancea dissectū. Micyllus. Deinde te Menelaus: multo minore negotio: verū istis de rebus satis. Nūc Pythagorica farsa refer. Gallus. Illud in summa Micylle: sophista quispiam eram (oportet em̄ videlicet fateri verum) Alio qui: non impitū: neq; inexcercitatus in honestissimis disciplinis: Profectus sum autē in Aegyptum: quo cū pphetis congregarer: de sapientia cōmunicaturus. Hic adyta subiui atq; ibi Ori & Isidis libros perdidici. Post rursus in Italiā renaui gabā: ac Græcos iuxta ea q̄ in Aegypto didicerā: ita institui: vt me p̄inde ac deū suspicerēt. Micyllus. Equidē inaudierā isthæc: p̄terea quæadmodū creditus fueris: defunctus in vitā rediisse: vtq; auresi fœmur illis subinde ostēderis: verū illud mihi dicito: quid tibi venit in mentē: vt legē statueres vtī neq; carnibus neq; fabis vescerentur homines. Gal. Ne pconteris ista Micylle. Micyl. Quā ob rē o galle! Gal. Nam pudet hisce de rebus verū fateri. Micyl. Atqui nō cōuenit: vtī id facere graueris apud hoīem contubernalē & amīcū: nā herum posthac absit vt dixerim. Gal. Nihil sanī: neq; p̄clari quicq; erat. verū animaduerte bā: si cōsuetā modō: atq; id etiā vulgus p̄cepissem: nō fore: vt mortales in admirationē adducerē: sed quo pegriniora magisq; aliena pposuissem: futurū vt hoc magis nou⁹ magisq; videret admirāndus. Proinde instituerā in animo: nouæ quiddā rei designare: eiusmodi pposito decreto: cui⁹ causa eēt inexplicabilis: quo videlicet aliis aliud cōlectantibus: oēs redderent attoniti: quæadmodū in obscuris oraculis solet vsu venire: Micyl. Illud vide vt rides me: tu quoq; nō min⁹ atq; Crotoniatas: ac metapōticos: & tarētinos cūq; his alios: qui muti sequunt ruāq; adorāt vestigia: q̄ tu calca ta reliquisti: verū vbi Pythagorā exueras: quē postēū induisti. Gal. Aspasiā Melitensem illam meretricem. Micyllus. Pape quid ego audio. Siquidem inter alia mulier quoq; fuit Pythagoras. Itane fuit aliquando tempus: quo tu Galle generosissime oua pariebas: cūq; Pericle rem habebas: iam Aspasia videlicet: atq; ex illa grauida facta es: Præterea lanam tondebas tramāq; deducebas. Postremo meretricium in morem gestiebas vultumq; componebas. Gallus. Ista quidem omnia feci: tamen si non ego solus: verum & ante meum Tiresias: tū Elati proles Carneus. Proinde quicquid in me conuiciū dixeris: tantūdem & in illos dixeris. Micyllus. Age igitur. vtra tibi vita erat suauior: quū vir esses: an quū Pericles tecum haberet consuetudinem. Gal. Vide cuiusmodi isthūc est: qd̄ percontaris nempe cui ne Tiresiæ quidem expedierit respondere. Micyllus. Atqui si minus fateare tu: tamen isthuc Euripides satis explicuit: quum ait se malle ter sub Clypeo consistere: q̄ parere semel. Gallus. Imo præmoueo te paulo post puerperam fore: siquidem & tu mulier es olim futurus. Idq; sæpius longo nimirum seculorum orbe atq; recurso. Micyllus.

Non tu pendebis O galle: qui quidem omnis mortales Milesios aut Samios esse ducas! Nā aiunt te etiam tum quū Pythagoras esses: venusta forma decorū: Sæpius Aspasiā fuisse Tyranno: verū age secundū Aspasiā: in quē virū aut mulierē denuo renat⁹ es: Gallus. in Cratem Cynicū. Micyllus. O Castor: q̄ dissimile. Ex scorto philosoph⁹: Gallus. Deinde rex: deinde pauper: paulo post satrapes: dehinc equus: graculus: rana: aliq̄ innumerabilia: p longum em fuerit singula recensere: Postremo gallus: atq̄ id sæpius: nā hoc vitæ genere sum delectatus: interea & aliis diuersis mortalib⁹ seruiui: regibus: pauperib⁹: diuitibus. postremo nunc tibi: rideoq̄ cotidie: quū video te paupertatis tedio cōplorantē eiulantēq̄: ac diuitum admirantē fortunas: ppter ea q̄ ignores q̄tum illis adsit malorū: alioqui si curas nostris quibus illi distringuntur: teipm pfecto riseris: qui antea credideris es: q̄ sit opulētus statim felicitissimū esse oīm. Micyllus. Ergo Pythagora: aut quid maxime gaudeas appellari: ne confundā orōem si te nunc hoc: nunc illo noīe compellem. Gallus. Nihil aberraueris: siue Euphorbū: siue Pythagorā: siue vocoris Aspasiā: siue Cratem: quandoquidē ista omnia sum vnus: nisi q̄ rectius feceris si (id qd̄ in pñtiarum eē videor) gallū me voces: ne auē hāc parui ducere: contēnereq̄ videare: pferim quum tam multas contineat animas. Micyllus. Ergo galle: quandoquidē omnia pene viuendi gñā iam exptus es atq̄ omnia cognita habes age dilucide mihi narrato: quæ sint peculiaria diuitū advitæ rōem: quæ pauperū pprie: quo videlicet cognoscā: vere ne ist huc affirmes: me diuitibus esse feliciorē. Gallus. En hunc ad modum: interim ppende Micylle. Te quidē non magnope tangit cura belli: si quādo rumor sit aduentare hostes: neq̄ sollicitus es: ne in agros incursantes populētur: neue hortū pculcent roterantq̄: aut vineas vastent: sed simul atq̄ tubam audieris: si tamen audieris: de te ipso vno circumspectas: quos deflexus seruari queas: ac discrimen effugere. Contra illi tum de sese solliciti sunt: tum animo discruciant: cū de moenibus quicquid opū possidebant in agris: id omne tolli deportariq̄ conspiciūt. Ac siue inferendū est aliqd̄ in ærariū: soli accersuntur: siue in præliū exeundū: piclitrantur: aut peditū turmis: aut equitū alis pfecti. Tu interim vimineū gerens Clypeū: expeditus ac leuis: ad salutē consulendū: paratus victorale cōuiuium agere: si quando victor exercitus sacra fecerit. Rursum pacis tpe: tu quidem quum de plebe sis ingressus in contionē: tyrannidem in diuites obtines: illi vero trepidāt paultatq̄: ac largitionibus choragiisq̄ te placent: siquidem quo tibi balnea: ludi spectacula: reliquaq̄ id genus abunde suppedient: ea omnia curant illi: At tu: cenfor & acerbus expēsor: perinde quasi dominus: ne alloquio qnidē interdū dignaris illos: q̄ si tibi collubitiū sit: ingēribus saxis in illos degrandinas: vel facultates eorum publicas facis ipse neq̄ calūniatorem me tuus: neq̄ latronē: ne tollat aurum: vel ædium conscenso fastigio: vel pariete perfoſso. neq̄ necesse habes rationibus occupari: neq̄ exactionib⁹ neq̄ tibi cum sceleratis dispēsatoribus consiliandū est: neq̄ tantas in sollicitudines distraheris: verū simul atq̄ crepidā vnā perferis: mercedēq̄ rettuleris septem obolos: sero rursum surgis crepusculo: & si libuerit lauat: tum empto saperda quopiam aut moenide piscicula: aut paucis ceparū capitulis temet ipse oblectas: Canens platurmq̄: optimaq̄ cum paupertate philosophās: adeo vt eas ob res salubri sis valentiq̄ corpore: obduruerisq̄ aduersus gelu: siquidem labores: qui te exacuūt: muniuntq̄: certatorem haud quāq̄ contemnendum reddunt: aduersum eas res: quæ compluribus inexpugnabiles esse videntur. Atq̄ hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quod si quando leuis coeperit febricula: paulo negotio eam medicatus: proptinus exilio: inedia temet inde excurtiens. Illa porro fugit ilico: quippe metuens te: quem videat etiam frigore ali saturumq̄ fieri: ac medicorum certis illis recurſibus longum plorare renunciantem. At illi ex aduerso: propter intemperantiam vitæ: quid tandem mali non habent infelices! Podagras: Phrises: Pulmonum exulcerationes: Aquas.

Luciani.

intercutes: nam hæc omnia a sumptuosis illis conuiuiis nascuntur. proinde quicūq; & his Icarī in morē: vt fere faciunt sese attollunt: propiusq; se soli admovent: haud cogitantes q̃ illas habeant cara adglutinatas: ingentem nonnunq̃ ruīnæ strepitum mouēt. Cæterū qui Dedalī exemplo non admodum sublimia: neq; excelsa appetunt: verū humilia terræq; vicīna: adeo vt cara nonnunq̃ salis aspergine madesceret: it̃ tuto plarumq; ac citra discrimē transuolarunt. Micyllus. Moderatos istos & cordatos narras. Gallus. verum aliorū Micylle naufragia foedissima cōspicias: nēpe: vbi croesus: reuulsis aliis risum exhiberet persis. consensio rogo: Aut Dionysius: quum abdicatus Tyrannide corinthiorum in vrbe ludi litterarii magistrum ageret: post gestum tantum imperiū: puellōs compellens: vt syllabas connecterent. Micyllus. Dic mihi Galle: Tu quum rex esses (nam ais te regem quoq; fuisse) cuiusmodi tandem id vitæ genus experiebaris? Mirum tu tum foelix eras: quādoquidem: id quod est bonorum omniū caput possidebas. Gallus. Ne mihi in memoriā regeras o Micylle vsq; adeo supra modum infœlix tum eram: Nam quoad res externas: quemadmodū dixisti: plane fortunatus esse videbar: at intus innumerabilibus curis distringebar. Micyllus. Quibus tandem curis? Nam rem prorsus absurdam neq; credibilem narras. Gallus. Equidem impe-
rabam regioni neutiq; exiguæ Micylle: omnigenarū rerū feracis: tum incolarum frequentia neq; non vrbiū pulchritudine: cū primis admirandæ. Præterea fluminibus nauigabilibus irriguæ: ac mari portuoso commodæ. Ad hæc equa spectatissima atq; excellens: satellitium haud exiguum: triremes: pecuniarum vis maior q̃ vt posset numerari: vasorum argenteorum plurima copia: reliquaq; omnis illa principatus Tragœdia strepitusq; & apparatus supraq; credi queat: extructa: atq; accumulata. Itaq; quum prodire: plariq; adorabāt deum quempiam intueri sese rati: aliq; trudentes alios concurrebant: quo me cōspicerent: nonnulli consensio rectis: magni æstimabant: si plene contemplari licuisset quadrigam: stragulam: diadema: tum eos qui a tergo comitabantur: ego inter hæc mihi conscius: quantæ me res discruiarent. versarentq;: illos quidem propter inscitiam venia dignos iudicabā: at me meipsum miserecebat: qui prægrādibus illis Colossis viderer p̃similis: quales vel Phydias: vel Myron: vel Praxyteles fabricatus est. Etenim illorum quilibet quoad ea quæ foris apparent: Neptunus ipse est: aut Iuppiter mirifice decorus auro: eboreq; compactus: & aut fulmen: aut fulgur: aut tridētem fuscina dextra sustinet. Cæterū si immisso capite quæ sunt intus inspicias: videbis vectes quosdam paxillos: & clauos introrsum p̃minentes: neq; non vinima: cuneosq;: & picem sublitā: & allam itē id genus deformitatem: intrinsecus inhabitantem. Omitto recēdere muscarū mustelarūq; vim: quæ nonnunq̃ in eis mās sitāt. Huiusmōdī quidam res nimirū rex quoq; videtur. Micyllus. Nōdum explicuisti: lursū: & clauos: & vectes: qui nam fuerint in imperio: neq; foeditatē illam plurimam quæ nam sit: nam istū ad modū vectari: tā multis impare mortalibus: ac numinis instar adorari. Hactenus quidē cū Colossi exemplo quadrat. Siquidem hæc quoq; diuinū quiddam & admirandum: nunc autē q̃ sint intra Colossū expofito. Gallus. Quid primo loco tibi referā Micylle: vtrū metus: curas mordaces: suspiciōes: odiū: quo regē p̃sequunt: it̃ qui cū illo viuūt: insidias: atq; eas ob res somnī rarū & hunc ip̃m ptenuem: ac plena tumult⁹ in somnia: cogitatiōes p̃plexas: spes semp̃ im-
probas: an oculi penuriā: & occupatiōes: iudicia: expeditiōes: edicta: foedera: cōsultationes. q̃b⁹ rebus sit: vt ne somnio quidē aliquo suā frui liceat. verū vt oib⁹ de rebus solus dispiciat necesse est: milleq; negotia sustineat. Quippe nec Attidem Agamēnona dulcis habebat Sōnus: mītigenas versantē pectore curas. Idq; quū reliq̃ oēs Achīui sterterēt: Adde q̃ lydiū illum discruciat: filius mutus: p̃sam vero: Clearch⁹ ad Cyrum desciscens: Atq; alium quempiam: Dion cum Syracusanis nonnullis ad aurem communicans: Rursus alium quendam: vrit Parmenion collaudatus: Item perdiccam Ptolomeus: Ptolomeum Seleucus Quin

illa quoque molestiam adferunt: amasius per vim non sponte conuiuens: concubina alio gaudens: tum si qui defectionem parare dicatur: aut duo quattuorve satellites inter sese consueverint. Porro (quod est omnium grauissimum) amicissimi quique vel maxime sunt formidandi: semper metuendum: nequid magni mali ab illis exoriat. Nam alius a filio veneno necatus est: alius item ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. Micyl. Apagesis Atrocitas mira: sunt ista quae narras o Galle. Mihi igitur multo sit tutius operam cerdonicam prouum incubere: quam ex aurea bibere phiala: comiter delatum haustum: ceterum cicuta ac nitroque temperatum. Nam mihi quidem hoc unum est periculi: ut si paulum aberret Smilion deflectatque a recta incisione: summum secatis digitum exiguo sanguine tingit. At isti quemadmodum narras: letifera agunt conuiuia: atque id innumerabilibus in malis constituti. Deinde ubi conciderint persimiles esse videntur Tragoediarum histrionibus. Nam multi sicut videre licet: quoad Cae-cropes sunt scilicet: aut Sisyphi aut Telephi: diademata gestant: argenteisque capulis gladios: comaque ventilant: & auro intertextam Chlamidem: quod si quis (qualia nimirum permulta solent accidere) impulsos illos inedia in scena praecipites derisum profecto moueat spectatorem: videlicet persona una cum ipso diademate contrita: vero autem actoris capite luxato cruribusque maxima ex parte renudatis: ut iam interioris amictus quam miseri sint panni: fiat perspicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerunt appareat deformitas: haud quam ad pedis modum respondentium. Vide ut me iam similitudines conferre docueris optime Galle. Ceterum Tyrannis talis quaedam res tibi visa est esse: verum ubi equus esses: aut canis: aut piscis: aut rana: quomodo eam vitae rationem ferebas? Gal. Istum quem nunc suscitasti sermonem & longior sit: neque huius temporis. illud autem unum in genere dixerim nullam ex omnibus vitam: mihi non visam tranquilliorē vitam humanam: naturalibus duntaxat cupiditatibus & vitiis circumscriptionem. Siquidem publicanum equum: aut Sycophantam ranam: aut sophistam graculum: aut populatorum culicem: aut cinedum gallum: atque id genus alia quae vos studio comminiscimini: haud quam inter illos videbis. Micyl. Quae dicis o Galle: fortassis vera sunt: verum non me pudebit apud te fateri: quod mihi accidit. Haud unquam quidam dediscere cupiditatem illam a puero mihi insitam: videlicet ut diues euadam. Quin nunc quoque somnium illud ob oculis versatur: aurum ostentans: potissimum autem scelestus ille Simon excruciat: qui quidem tantas inter opes delicitur. Gal. At ego te isto leuabo morbo Micylle: tamen si nox etiamdum est. Surge modo: ac sequere me. Siquidem ad ipsum te Simonem adducam: atque in aliorum diuitum aedes: quo nimirum videas: quomodo res habeant apud illos. Micyl. Istuc quo pacto? clausis foribus? Num me parietes transforare compelles? Gal. Nequaquam. verum Mercurius: cui sum sacer hoc optanti mihi largitus est: ut si quis longissimam caudam plumam: quae ob molliem inflectitur. Micyl. At qui duas habes eiusmodi. Gal. At dextram ex his autissimam: cuius ego gestandam dederis: quo ad volueris: fores omnis poterit aperire: cunctaque videre: ipse inuisibilis. Micyl. Equidem ignorabam o Galle te praestigiari quoque peritum esse. Porro si mihi istuc semel praestiteris: videbis ilico Simonis vniuersas opes: huc deportatas: nam eas huc rediens transferam. At ille rursum circumdodet: ebibetque putria coria quibus consuevit soleas contingere. Gal. Atqui ne phas sit istuc facere. Siquidem Mercurius illud mihi mandauit: ut si quis pennam tenens istiusmodi quippiam patrarit: vociferans furem proderet. Micyl. Rem ne utique verisimilem narras: nepe Mercurium quum ipse sit fur: non sinere alios: ut idem faciant. Sed tamen abeamus. Nam aurum auferam: si modo possim. Gal. Pennam prius reuellit Micylle. Quid hoc rei? ambas reuulsi. Micyl. Tutius hoc quidem o Galle: tum tibi minus scelerum sit futurum: ne altera caudae parte mutilatus claudices. Gal. Age sane. sed utrum Simonem prius adimus: an alium quaeptum? Micyl. Haud alio imo ad Simonem: qui videlicet pro dissyllabo: tetrasyllabas esse affectet: posteaque diues euasit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur hac in re facio? Gal. Pennam serae admoue.

Luciani.

Micyl. Ecce autem; dii boni: ostium perinde atq; clauis resiliit. Gal. Perge porro præcedens vides illū vigiliantē ac supputantē? Micyl. Video per Iouem: & quidē ad obscuram fiticulo samq; lucernulam. Præterea pallet: haud scio vnde Galle: totusq; exaruit: atq; extenuatus est mirum ni curis. Neq; eū auditum est: illum alioqui male habere. Gal. Ausculta quid dicat: siquidem intelliges: quibus de causis ad eum modum sit affectus. Simon. Nimirum septuaginta illa talenta: puto admodū sub lectica defossa sunt. Neq; quisq; alius omnino vidit. At vero: sedecim illa Sossylus equiso vidit me sub præsepi occultantē: itaq; de curando stabulo non est admodum sollicitus: q̄q; nec alias admodum laboris appetēs: verisimile est autē illum multo etiam his plura sustulisse. Nam vnde alioqui Tibius heri tam ingens salamentū illi obsonio proposuisset: rū aut aiunt illum monile emisse vxori: drachmis quinq; Hei misero mihi. Hic omnia mea dissipabit bona. Quid q; ne pocula quidem sat in tuto recondita sunt: quum sint multa. Vereor eū: ne quis ea suffosso pariete: tollat. cōplures mihi inuident: atq; insidias parant. Præter cæteros autē Micyllus iste vicinus. Micyl. Ita per Iouem. Nam tibi sum similis: ac patellas sub ala gesto. Gal. Tace Micylle: ne protinus ipso in furto nos prodas. Simon. Optimum igitur fuerit: vt ipse insomnis seruem. Omnem obibo domū in orbem obambulans. Quis iste: video te per Iouem: O parietum perfossor: posteaq; es columna: bene res habet. Pernumerabo denuo refoffum argentum: ne quid forte dudū me fugerit. En rursus obstrepuit mihi nescio quis. Nimirū obseruor atq; insidiis appetor ab omnibus vbi mihi gladius! Si quēq; depræhendero: rursus aurum defodiamus. Gal. Sic tibi habent o Micylle res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiā: donec noctis adhuc aliquantulū superest. Micyl. O miser: cuiusmodi viuit vitam: hostibus eueniat: ad hunc modum diuitem esse. Itaq; pugno illi in maxillam illiso: volo discedere. Simon. Quis me pulsauit! Latrocinio despolior miser. Micyl. Plora ac vigila aurigq; similis corpore reddaris: quādo quidem illi affixus deditusq; es. Nos autē si videtur Gniphonem foeneratorem visamus. Nam nec is procul hinc habitat: ipsa nobis suapte sponte fores patuerūt. Gal. Vides hunc quoq; curis inuigilantem: & vsurarum rationes iterantem digitis contortis: cui propemodū relictis his omnibus: sit in filpham: aut culicem aut muscam abundū. Micyl. Equidem video miserum ac vecordem hominem: ne nunc quidē multo meliorem viuere vitam: q̄ Silphæ: aut culicis. Adeo totus & hic a curis & rationibus est extenuatus. Nunc ad alium eamus. Gal. Ad tuum si videtur Eucratem. En tibi fores per se patuere. Quin introimus! Micyl. Paulo ante hæc omnia mea erāt. Gal. At etiam nunc tu diuitias somnias! vides igitur Eucratem ipsum quidem a famulo: virum natu grandem. Micyl. Video profecto quiddam haud quāq; virile. Porro altera ex parte ipsam item vxorem a coquo cōstuprari. Gal. Quid ergo? Num optaris & horū hæres existere Micylle: cunctaq; possidere quæ sunt Eucratis? Micyl. Haud quāq; Galle. Immo fame citius interierim: q̄ id genus quippiam patrare valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt q̄ si a domesticis perfoderer. Gal. Sed iam nunc quādoquidem dies serme diluxit: domum ad nos redeamus. Reliqua rursus alias videbis Micylle.

Somnii siue Galli Finis Erasmo Interprete.

U Ide quarum audacia mihi suppediter singularis quaedam ingenii tui morumq; facilitas: humanissime Ruthalle: qui quum neutiq; ignorem te inter Aulicos primores: vel autoritate: vel gratia: vel splendore: vel eruditione principum esse: tamē non verear meas nugas rudes adhuc vixq; e prima scheda repurgatas ad tuam excellentiam mittere. Sed quid facerem? Iam urgebat nauis: ventos & aestum nulli seruire clamitans. Itaq; ne nihil mei apud hominem tam nostri studiosum relinquerem id qd tum forte erat in manibus: Misanthropi misi nimirum ad virum vnum omnium Philanthropotaton. Is est Luciani dialogus: quo vix alius lectu vel utilior vel iucundior: versus quidem ille iam pridem ab alio nescio quo: sed ita versus: vt interpretes hoc modo demonstrare voluisse videatur: sese neq; Graece scire: neq; latine: neq; temere adeo quis suspiceretur eum interpretem subornatum esse ab illis qui Luciano male volunt. Tu nostram hanc audaciam boni consules: & Erasmi in eorum numero pones qui tui sunt amantissimi. Vale.

Luciani Timon siue Misanthropus Erasmo interprete.

Iuppiter Philiae hospitalis: sodalicie: domesticae: fulgurator: iusiurandi dicentia bicoge: gradistrepe. Et si qd aliud tibi cognomen in tonantes poetae tribuit: maxime quoniam heret in versu. Nam tu illis tu multinois factus: carminis ruinam fulcis: metrique explēs hiatum. Vbi tibi nunc magni crepusculi fulgur: graui feruor tonitru: ubi ardens candens ac terrificum fulmen? Nam haec omnia iam palam apparent nugas esse fumumq; poeticum: nec omnino quicquam praeter nominum strepitum. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia expropterea nescio quomodo penitus extincta sunt frigetq; adeo vt ne minimam quidem sint illulam iracundiae aduersus nocentes reliquam obtineant. Itaq; citius quiuis ex illis qui peieraturi sunt: extinctum ellychium metuerit quam flammam fulminis cuncta necantis: usque adeo titiōnem quēpiam in sese vibrare se putant: vt incēdium aut fumum ab illo proficiscens: nihil quicquam formidet: verum hoc solum vulnere inferri possent iudicent: vt fuligine compleantur. Quibus rebus factum est: vt iam Salmonēus: tibi sit ausus etiam obtrinare: neq; id admodum ab re: quippe aduersus Iouem usque adeo ira frigidum: vir ad facinora feruidus: audaciaq; tumida. Quid ni enim faciat: ubi tu sub mandragora steretis: qui neq; peierantes exaudias: neq; eorum qui flagitia committunt respectum agas? Cecutis autē lippitudine: & hallucinatis ad ea quae fiunt: auresq; iam tibi obsurduerunt: instar horum qui aetate defecti sunt. Quandoquidem quum iuuenis adhuc esses: acrisq; animo: vehementerq; ad iracundiam permulta in homines maleficos ac violentos faciebas. Neq; tum vniq; tibi cum illis erant induciae. Sed perpetuo fulmen erat in negotio: perpetuo obuiabatur: Egis obstridebat tonitru: fulgur continenter iaculorum in more demississime ex edito loco deuolantium torquebatur. Terrae quassationes: cribri instar frequētes: ad haec nix cumulatim: neq; non grando saxorum in morem: atq; vt tecum grandius loquar: hymbresq; rapidi & violenti ac flumen quotidie exundans. Hinc tamen repente deucalionis aetate naufragium ortum est: vt omnibus sub aqua demersis: vix vnica scapula seruaretur: quae in montem Lycorem appulit: humani generis quasi sint illulas quasdam seruans vnde sceleratius etiam genus imposterum propagaretur. Nimirum igitur dignum secordia praemium ab illis re-

Luciani.

portas: quum iam nec sacra faciat tibi quisq; nec coronas offerat nisi si quis obiter in olympicis: ac ita ut ne is quidem rem admodum frugiferam facere videatur: sed priscum quēdā ritum magis referre: ac pene Saturnū. O deorū generosissime: te reddunt magistratū abdicantes. Omitto loqui: quotiens iam tēplum tuū sacrilegio cōpilarint: quū tibi etiam ipsi in olympiacis manus admoliti sunt. Atq; interea tu allifreme pigritabaris vel excitare caues: vel vicinos aduocare: ut auxilio accurrentes illos cōprehenderent: quum etiā dum ad fugam adornarētur. Sed egregius ille gigantumq; extinator & Titanū victor sedebas: quū tibi caesaries ab illis circūtonderetur decemcubitale fulmen dextra tenens. horum igitur o praeclare quis tandem erit finis: quā tu adeo secure despicias: aut quomodo de tantis maleficiis poenas sumes? Quot Phaetōtes aut Deucaliones: satis idonei sint ad explandū tā inexhaustam morum iniquitatem? Etenim ut de cōibus fileam: de iis quā mihi acciderunt dicam: quum tam multos Athenienses in sublime euerim: ex pauperrimis diuites reddiderim cunctisq; quotquot opus haberent suppeditarim: immo semel vniuersas opes in amicos iuuandos effuderim: simul atq; his rebus ad inopiam deueni: iam ne agnoscor quidē ab illis: nec aspicere dignant me: qui dudū reuerbantur: adorabant: meoq; de nutu pēdebant. Qd si quādo per viam ingrediens forte fortuna in eorum quēpiam incidero: perinde ut euersam hominis iam olim defuncti statuam: ac tēporis longitudine collapsam praetereunt quasi ne norint quidē. Porro alii procul conspecto me alio sese detorquent: existimātes sese inauspicatum: abominandūq; visuros spectaculū quē non ita pridē seruatorem & adiutorem suum esse praedicabant. Itaq; praementibus malis ad extrema redactus consilia: sago arrepto: terram exerceo: quaternis conductus obolis: atq; hic cum solitudine cunq; Ligone philosophor: hoc interim lucri mihi videor facturus q; post hac non intuebor plerosq; praeter meritum sequidis fortunae successibus vrentes. Nā illud vel maxime vrit. Iam igit tandem aliquando Saturni Rheaq; proles excusso profundo isto grauiq; somno (nam Epimenidē quoq; dormiendo vicisti) vibrato fulmine: aut ex oeta relucens: ingenti reddita flamma iram aliquam strennui illius ac iuuenilis Iouis offende nisi vera sint quā a Cretensib; de te tuaq; sepultura feruntur. Iuppiter. Quis hic est Mercuri: quē audio sic vociferantem ex Attica: ad crepidinē montis hymeti: horridus totus: ac squalidus: pelleg; hircina amictus: fodit aut ut arbitror nam pronus incumbit homo loquax & confidēs: nūnam Philosophus est? Neq; em̄ alioquin adeo impia nefariq; in nos fuerat dicturus. Mercurius. Quid ais pater: an non nosti Timonem Echecratidis filiū Colytensem? Hic nimirum est qui nos saepenumero in sacris legitimis cōsilio accepit: is repente diues factus: is qui totas hecatombas apud quem splendide Ioualia festa consueuimus agitare. Iup. Hem quānam ista rerū cōmutatio: hiccine honestus ille diues: quem tam frequentes cingebant amicti? Quid igitur accidit ut hoc sit habitus: squalidus: erūnosus: fessor conducticius vti conficio: quum tam grauem Ligonem gerat? Mer. Ad hunc modū illū quodāmodo probitas euerit: atq; humanitas & in omēs quicūq; egerent misericordia. At re vera vecordia potius facilitasq; nullusq; in suscipiendis amicis delectus: quippe qui neutiq; intellexerit: sese coruis lupisq; largiri. Quin magis quum a vulturibus tam multis misero Iecur eroderetur: ob id amicos eos necessariosq; iudicabat quasi beneuolentia erga sese afficerent: quū illos epulae magis caperent. Ergo posteaq; ossa penitus nudassent circūrosissentq; deinde si qua medulla suberat hanc quoq; admodū diligēter exussissent aufugerūt: exuccū & radicitus defectū destituentes adeo ut postea: ne agnoscant quidem aut aspiciant: tantū abest ut sint qui suppedirent impartiantq; has ob res fessor: & sago opertus pelliceo: urbem praē pudore fugiens mercede terram exerceat: aduersus ingratos atra bile stomachatur: qui quidem sua benignitate ditati: admodū fastuose nunc p̄tereant ac ne nomen quidē ap̄ Timon vocet noverint.

Iup. Atq; profecto vir neuitq; fastidius neq; negligendus: iure optimo indignatus: qui
 tis tantis in malis agat. Quare sceleratos istos adultores ipsi quoq; fuerimus imitari si eſſi
 virum neglexerimus: qui tantū taurorū & ouium pinguissimas quasq; nobis in aris adoles-
 uerit. Quatū nidor etiamdū mihi in naribus refidet. Tamenſi propter negocia maximāq;
 turbam peierant: tū vi non iure agentium neq; non aliena rapienſium: præterea ob for-
 midinē: quā mihi pariūt ſacrilegi: qui quidē tū multū ſunt: tū obſeruari difficiles: adeo
 vt ne minimū quidē nos cōſultare ſiniant. Iampridē profecto ad Articam regionē oculos de-
 torſiſſe: maxime poſtea q̃ Philoſophia & de verbis digladiationes: apud iſtos increbuerunt
 ita vt pugnantibus inter ſe iſtis vociferantibusq; ne exaudire quidē mortaliū vota liceat.
 vnde mihi neceſſum eſt: aut auribus obturatis ſedere aut dirampt ab eis conſicq; qui vir-
 tutem quandā & incorporea quandā micraſq; nugas ingenti vociferatione cōnectunt: hæc
 in cauſa fuerunt vt hūc quoq; neglexerim: quū haud mediocriter de nobis ſit meritis. Qd̃
 reliquum eſt Mercuri tu Plutū adducēs quantū potes ad iſtum abeas. Porro Plutus vna
 ſecum ducat & theſaurū: & vniq; apud Timonem perſeuerent. Neq; vſq; adeo facile de-
 migrent: etiam ſi q̃ maxime ruriſum illos per benignitatē ex adibus exegerit. Cæterum de
 palponibus illis atq; ingratitude qua in hunc ſunt uſi: in poſterum conſultabo: poenāſq;
 dari ſunt ſimul atq; fulmen inſtaurauero. Nam fracti ſunt in eo reſuſa cuſpide duo e ra-
 diis maximi quum nuper auditis in ſophiſtam Anaxagoram iaculari: qui ſuis familiarib⁹
 ſuadebat nullo pacto eſſe viles nos qui dī vocaremur. At illum quidē errore non ſerlebā
 propterea q̃ Pericles obtenta manu cum protexerit: in lacunar retortum illud excuſſit:
 neq; multum abſiit: quia ipſe quoq; in ſaxum impactū fuerit: eluſus. Quāq; interim vel id
 ſupplicii ſatis magnum in iſtos fuerit ſi Timonem conſpexerint: egregie locupletem factū.
 Mercur. Quantū habet momentū altum vociferari & obſtrepere: audacemq; eſſe. Idq; nō iſ-
 modo qui cauſas agunt: verum etiam qui vota faciunt condamnabile. En mox e pauperrimo
 diues euāſerit Timon qui ſe in precādo clamorū: & improbum præſtiterit: louemq; red-
 diderit arrentum. Qd̃ ſi ſilentio fodiſſet incuruus: etiam nunc foderet neglectus. Plutus.
 At ego Iuppiter: haud quāq; rediturus ſum. Iup. Quid ita non rediturus optime Plute: præ-
 ſertim a me inſuſus? Plu. Quoniā per Iouem iniuria me affecit efficiens: & in multa fragmēta
 diſſecans: idq; quum illi paternus eſſem amicus: ac me poene dixerim ſuſcinis ex adibus ex-
 truſit: nec aliter q̃ il qui e manibus ignem abſciunt. Num ruriſus ad iſtū ibo: paraſiſtis adula-
 toribus & ſcortis donādis. Ad eos me mittere Iuppiter qui nūnos intellecturi ſint: qui am-
 plexibus quibus equidem in precio ſim: & maiorem in modū exoptatus. At hi ſtupidi cum
 inopia cōmerciū habeant quā nobis anteponūt atq; ab ea accepto ſago Pelliceo: Ligoneq;
 ſat habeant quum duos lucrantur obolos: decem talenta cōtempnim dono dare ſoliti. Iup.
 Nihil iſtiusmodi poſt hac in te facturus eſt Timon: quippe quē Ligon abunde ſatis corrip-
 erit: niſi prorsus nullum dolorem ſentiunt illius iſta te videlicet potius q̃ inopiam eſſe præ-
 optandam. At tu mihi calumnioſus admodum ſemperq; tuæ penitens ſortis videris eſſe
 qui nunc Timonem incuſes: q̃ tibi patefactis ſoribus libere permiſſerit vagari: neq; inclu-
 dens: neq; Zelotypus in te. Porro alias diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabere: quum di-
 cerēs te ab illis repagulis: clauibus ac ſignorum obſtaclis impreſſiſſe: fuiſſe coneluſum
 vt ne proſpicere quidē in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas: affirmans præ-
 ſocari te nimis tenebris: eoq; pallidus nobis occurrebas & curis conſectus: digitis etiam
 ex aſſiduo colligendi coaceruādisq; vſu contractis contortisq; ſi quādo dareſ oportuni-
 tas: auſugientū quoq; ab illis te mīntrabare. In ſumma: rem ſupra modū acerbā iudicabas
 in æreo ferreoq; thalamo daniæ exēplo: virginem aſſeruari: idq; ab obſeruantiſſimis mole-
 ſtiſſimiſq; pedagogis aliā vſurā & rationē. Proinde abſurde facere alebas hos: q̃ te pter

modum adamarent: neque (quum liceret) frui auderent: neque quum ipsis esset in manu amore suo secure vterentur. Sed vigiles obseruarent ad signum ac seram oculis nunquam conuenientibus: neque usque dimotis semper intuētes: abunde magnū fructum arbitrantess: nō quod ipsis fruendi facultas adesset: sed quod nemini fruendi copiam facerent: non aliter quam in praesepti canis nec ipsa vescens ordels: nec equus famelicus id facere finens. Quin etiam ridebas istos: qui parceret afferuarent: & (quod esset absurdissimum) ipsi quidem sibi subtraherent: vererenturque contingere: non intelligerent autem fore: ut aut sceleratissimus famulus aut dispensator aut liberorum pedagogus furtim subiret ludibrio habiturus: infelicem & inamabilem haerem quae postea finat ad fuliginosam & oris angustū lucernulam ac sicutulosum scirpulum vstris tumbulare. Quid itaque: an non iniquum quum haec quondam inenaueris nunc in Timone diuersa his criminari? Plutus. Atqui si rem vere perpenderis utrumque me iure facere iudicabis. Nam et Timonis ista nimia leuitas: negligentiaque potius: haud beneuolentia studiique in me merito videbatur. At e diuerso: qui me ostis ac tenebris inclusum seruabant id agentes: quo scilicet crassior saginatioque ac vehementer corpulenta onustus euaderet: quum interim neque ipsi contingerent neque in lucem producerent ne vel aspiceret a quopiam: hos dementes & contumeliosos in me iudicabam: quippe qui me nihil commertum tot in vinculis me cogeret sitque earumque putrescere: haud intelligentes quod mox demigrent: me alii culpam cui fortuna fuerit relicturi. Nec hos igitur probos: sed ne illos quidem qui nimirum facile mihi manus admouent. Sed qui (quod est optimū) mediocritate vrantur: uti nec prorsus abstineant: neque penitus profundant. Etenim illud per louē cōsidera Iuppiter: Si quis ubi puellulam & formosam lege duxisset uxorem: postea neque obseruet nec vlla omnino zelotypia prosequatur: videlicet finens illam noctu atque interdum quocumque libitū sit: congregi cum his quicunque cuperet: vel producat potius ut adulteret: fores aperiens: ostentansque: & quoslibet ad illam inuitas: nam hic amare videbitur: profecto hoc tu nequaquam dices Iuppiter: qui saepenumero amorem senseris. Rursus si ingenuam lege domū deducat: uti liberos legitimos progeneret. ceterum nec ipse contingat florentem aetate decoramque virginem: nec alium finat aspiciere sed inclusam orbam: se silentemque in perpetua virginitate contineat: idque pro amore se facere praedicet & hunc quidem praeferat pallore corpore exhausto: oculis refugis: num fieri potis est ut huiusmodi nō desipere videatur: quippe qui quum liberis oportuerit operam dare fruique coniugio: puellam adeo formosam atque amabilem finat emarcescere: per omnem vitam tanquam carceri sacerdotem a lenis huiusmodi & ipse indigne serocuum a nonnullis ignominiose cedor calcibus sanctorumque atque exhaustior a nonnullis contra perinde ut stigmaticus fugitiuus compedibus vincior. Iup. Quid est autem quod aduersus illos indigneris: quando quidem utrumque poenas egregias iungunt. Alteri quidem dum tantillum in morem neque bibere sinuntur neque edere: sed ore sicco duraxat inhiant auro. Alteri vero dum his exemplo Phinei cibos harpyae ipsis e faucibus eripiunt. Sed abi iam Timone multo posthac vsurus cordatiore. Plu. Ille igitur iureiurando cohercebit ne me velut e perforato cophino: vel priusquam influxerint: properet effundere quasi conet occupare: ne possim insinere: ne si copiosius infundar: vnde illū inuoluam. Alioquin in danaidū doli aquam illaturus videor frustra: infusus: vase nō continente. verū poene priusquam infusum sit: effuso eo quod infundatur: tanto latior hiatus doli per quem effundit: neque sisti potest effluxus. Iup. Proinde ni hiatus istum obturauerit perpetuumque per stillationem sistere studuerit: te pro pedem effuso: facile rursus sagum: & Ligonem in doli fece reperiet: sed interim abire atque illum diuitē reddite. At tu Mercuri fac memineris: ut rediens Cyclopes ex Aetna tecū aducas quo fulmen cuspidē restituta refarciant. Nam eo nobis acuminato opus sunt. Mer. Eamus Plute: quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam: O praecclare quod non cecus modo: verum etiam claudus esses. Plu. Atqui nō hoc mihi perpetuum Mercuri verū si quando

proficiscor: Ioue missus ad quempiam: rum nescio quo pacto: tardus sum & utroque claudus pede. Ita ut egre ad meram pertingere queam: sene nonnunquam interim facto qui me operiebatur. Porro qui discedendum est: alatum videbis: multo auius celerior: unde fit: ut vix iam amoto repagulo: ego iam pconis voce victor pronuncier salu stadium transmissus ne videntibus quidem aliquoties spectatoribus. Mercurius. At ista quidem haud vera narras. Immo ego tibi permultos comemorare queam: quibus heri ne obolus quidem eras: quo restim emerent: qui hodie repente diuites facti splendide viuunt: albis quadrigis vehantur: quibus ante ne asellus quidem suppeditarit. Si tamē purpurati: aurumque manibus gestantes obambulant. Qui ne ipsi quidem opinor credere possunt: quin per somnium diuites sint. Plutus. Ist hac alia res est Mercuri: neque enim tū meis ipsius ingredior pedibus: nec a Ioue sed a dite ad istos transmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est: ac magna donans: id quod ipso etiam nomine declarat. Itaque quoties est mihi ab alio ad alium demigrandum in tabellas iniiciunt me: ac diligenter obsignantes sarcinæ in morem sublatum transportant. Interea defunctus ille alicubi in ædibus iacet in tenebris vetere linceo in genua in lecto reclusus: de quo feles digladiantur. Porro qui me sperauerunt obtinere in foro operiuntur hiantes: non aliter quam hyrundinem aduolantem stridentes pulli. deinde ubi signum detractū est & lineus ille funiculus incisus: apertaque tabellæ: iamque nouus dominus pronunciat: siue cognatus quispiam siue adulator siue seruulus draucus: qui puerili obsequio fauorem emeruerit: etiam tum mento subrafor: pro varis & opiparis voluptatibus. quas illi iam exoletus suppeditaauerat: ingens scilicet pium ferens generosus quisquis ille tandem fuerit: nonnunquam me ipsis cum tabellis arreptum. fugiens adportat commutato nomine ut qui modo Pyrrhus: aut Dromio: aut Tibullus: iam Megacles: aut Megabizus: aut Proarchus appelleretur. Ceterum illos nequicquam hiantes relinquit: verumque luctum agentes: quicquidmodi Thynnus ex intimo lagenæ sinu sit elapsus: quin non parum magnam escam deuorant. At hic repete totus in me intruens: homo vitæ mundioris atque elegantioris rudis pingui illotaque cute: qui compedes etiam dum horrescit: & si quis præteriens loro increpet: arrectis stet auribus: quicquid pilstrinum: perinde uti templum adoret: non est deinceps tolerandus: illis quibuscumque uiuit: verum & ingenuos afficit contumelia: & conseruos flagris cedat: licet ipse quoque eadem quandoque expertus in sese: donec aut scortulo cuiquam irretitus: aut equorum alendorum studio captus: aut adulatoribus sese permittens deierantibus: Nireo formosiorē esse: Cecrope: Codrope generosiorē: callidiorē vlysse: vnum autem vel sedecim pariter Cræsis opulentiorē momento temporis semel profundat infœlix quæ minutatim: multis ex periuriis rapinis flagitiis: fuerant collecta. Mercurius. Ista ferme sic habent uti narras: verum ubi tuis ipsius ingrederis pedibus: qui tandem cæcus quum sis viam inuenire soles? Aut qui dignoscis ad quosnam Iuppiter te miserit: dignos illi visos qui diuitiis abundant? Plutus. Enimvero. credis me reperire istos ad quos mittor? Mercurius. Per Iouem haud quaquā. Neque enim alioquin Aristide præterito ad Hipponicum & Calliam accederes: ad hæc complures ex Atheniēsis alios: qui ne obolo quidem digni sint. Ceterum quid facis quandoquidē es emissus? Plutus. Sursum ac deorsum circum cursans oberro: donec imprudens in quempiam incurrero: hic autem quisquis ille sit qui forte primus me nactus sit: abducit ac possidet: te Mercuri pro lucro propter spem obiecto: venerans atque adorans. Mercurius. Num ergo fallitur Iuppiter: qui quidem credat ex ipsius animi sententia: dirari abs te hos quos ille dignos existimarit qui ditescerent? Plutus. Ex iure quidem optimo fallitur o bone: quippe qui quum me cæcum esse non ignoret emittat vestigatum: rem usque adeo repertu difficilem & iam olim e vita sublaram. Quam ne lyncæus quidem facile inueniret: quæ nimirum adeo obscura sit ac

Luciani.

minuta Itaque quum rari sint boni: improbi porro in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facile in huiusmodi mortales incurro ac retibus illorum illigor. Mercuri. At qui sit ut quoties eos deferis celeriter aufugias quum via sis ignarus. Plutus. Tum demum acutum cerno pedibusque valeo: ubi ad fugam tempus inuitat. Mercurius. Iam illud quoque mihi responde: qui sit: ut quum sis oculis captus (dicendum enim est) praeterea pallidus: postremo claudus: tam multos habeas amantes adeo ut omnes in te defigant oculos: & si potiantur foelices videantur: sin frustrentur: non sustineant viuere. Ex his equidem non paucos noui qui sic perdit te amarint ut sese in profundum immensumque pelagus praecipites dederint: ac scopulis abruptis illiserint rati fastidiri sese abs te propterea quod illos initio non respexisses. Quamquam scio: tu quoque fateberis si quomodo tibi ipsi notus es furere istos: qui eiusmodi amore sunt demerati. Plutus. At enim credis me qualis sum talem istis videri nempe claudum aut caecum: aut si quid aliud adest mihi vicii? Mercuri. Quid nunc o Plute nisi forte & ipsi omnes caeci sunt. Plutus. Haud caeci quidem: o optime: verum inscitia errorque quae nunc occupant omnia: illis offundunt tenebras: ad haec ipse quoque ne per omnia deformis sim: persona vehementer amabili reclusus: inaurato gemisque picturato eis occurro: at illi rati sese natiui vultus venustatem aspicere: amore capiuntur: dispereuntque nisi potiantur. Quod si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit dubio procul futurum sit ut se ipsi damnent qui tantopere cecutierint adamantes res neutrumque amandas ac foedas. Mercuri. Quid ergo posteaquam eo peruentum est ut iam diuites euaserint: iamque personam ipsam sibi circumposuerint rursum falluntur. Adeo ut si quis illis detrudere conetur: pene caput potius quam personam abiciant. Neque enim verisimile est etiam tum illos ignorare: auro bracteatum esse formam quum intus cuncta inspexerint. Plutus. Ad id non parum multae res: o Mercuri mihi sunt adiumento. Mercurius. Quanam? Plutus. Simul atque qui me primum nactus est apertis foribus exceperit: clanculum una mecum introit elatio: vecordia: instantia: mollices: violentia: dolus: atque alia item innumerabilia a quibus omnibus posteaquam est animus occupatus: iam admiratur quae neutrumque sunt admiranda: & appetit ea quae sunt fugienda: meque cunctorum illorum quae introierant malorum patrem stupet: quum illorum satellitio vallatum videt. Quidvis potius passurus quam uti me compellatur relicere. Mercuri. Ut leuis ac lubricus es Plute retentu difficilis: ac fugax: neque ullam praebens ausam certam quo praesens tenere: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentium in more inter digitos elaberis: at ediuerso paupertas viscosa: prensu facilis: totoque corpore mille vinctos gerit hamos: ut qui attigerint ilico haereant: neque facile queant auelli. Verum interea dum nugamur rem haud paruam omisimus. Plutus. Quam? Mercuri. Nempe quia Thesaurum non adduxerimus: quo vel imprimis erat opus. Plutus. Isthaec quidem ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto illo ad vos ascendere soleo. Iussuque intus manere foribus occlusis neque cuiquam aperire nisi me vociferantem audierit. Mercuri. Iam igitur atticam superamus. Tu me consequitor chlamydi adhaerens donec extremam viam attigerimus. Plutus. Recte facis Mercuri quum me per viam ducis. Etenim si me desereres forsan oberrans: in Hyperbolum aut Cleonem inciderem: sed quis hic stridor ceteri ferri saxo impacti? Mercurius. Timon hic est qui proxime montanum & petricosum fodit solum? Pape: adest & paupertas & labor ille. Tum robur: sapientia: fortitudo atque id genus aliorum turba: quorum omnium agmen fames iungit: longe praestantius quam tui sint satellites. Plutus. Quin igitur quam ocyssime discedimus? Neque enim vllum operae praecium fecerimus cum homine eiusmodi vallato exercitu. Mercuri. Secus visum est Ioui quare ne metu deterreamur. Paupertas. Quo hunc nunc Mercuri: manu abducis? Mercurius. Ad hunc Timonem: ad quem a Ioue sumus ire iussi. Paupertas. Ita ne rursum Plutus ad Timonem posteaquam ego hunc in deliciis turpiter gerentem sese suscepi: commendansque sapien-

tia & labori strenuū: multiq; p̄ciū virū reddidi! Adeo ne despiciēda: insur̄iaq; idonea vobis iudicor vt hunc q̄ mihi vnica erat possessio eripiaris: iā exactissima cura ad virtutē exultū: vt Plutus hic vbi denuo susceperit per contumeliā & arrogantia illi manu infecta: talē red diderit qualis erat dudum: mollē & ignauū rursū mihi restituat: vbi iā nihili factus erit & reliculus. Mercur. Sic O Paupertas iā placitū est. Pauper. Equidē ab eo: At vos labor & sapientia reliquiq; cōsequimini me. Porro hic breui cognoscet: qualis in se fuerim: quā nunc relinquer: nempe adiutrix bona & rerū optimarū doctrix. Quicū donec habuit cōmercium sano corpore: valētiq; animo p̄seuerauit: virilē exigēs vitā: & ad sese respiciens: Supuacua aūtē & vulgaria ista aliena ita vt sunt existimās. Mercur. Discedunt illinos ad eū adeamus. Timō. Quinā estis o scelesti: aut qua gratia huc aduenistis hominī opario mercenarioq; negotiū exhibitori: verū haud quāq; lati abibitis scelesti vt estis oēs: nā ego vos ilico glebis & saxis p̄titos cōminuā. Mercur. Nequaq; O Timon ne ferito neq; enī ferieris mortales. verum ego sum Mercuri⁹: hic Plutus. Misit nos Iuppiter votis tuis exauditis. Quare q; bene veritatē opes accipe defistens a laboribus. Timon. Atqui vos iā ploraueritis etiā si diū sitis vt dicitis. Siquidē odi pariter oēs tum deos tū homines: Sed huic cæco quisquis is fuerit: mihi certum est ligonem impingere. Plutus. Abeamus per Iouē Mercuri: quandoquidē hic homo mihi videtur non mediocriter insanire: ne malo quopiā accepto discedā. Mercur. Ne qd ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatē asperitatēq; ac manibus obuiis excipe bonam fortunā: rursū diues esto: rursū Atheniensiuū princeps & ingratos illos despicio quū solus florebis. Timon. Nihil mihi vobis est opus ne obturbate. Sat opum mihi Ligo: p̄terea fortunatissimus sum si nemo propius ad me accesserit. Mercurius. Adeo ne q̄so inhumaniter hūc cōne sermonē Ioui renūcio sauum & ferocē! Atqui par erat forsitā homines tibi haberi inuisos: vt qui tā multa indigna in te cōmisissent: deos odio te p̄sequi nequaq; erat consentaneū: quū illi tantope tui curā agant. Timon. At tibi Mercuri: Ioui q; me respicitis plurimā equidē habeo gratiā. ceterū hunc Plutū nequaq; recepero. Mercurius. Quid ita? Timon. Qm̄ pridem innumerabiliū malorum mihi fuit author: quū me assentatoribus proderat: immittens qui insidiis appeterent: simultatem excitarent: mollicie perderet: inuidiā obnoxium redderet: deniq; quū repente me adeo perfide ac proditorie destituerit. Contra paupertas optima me laboribus viro dignissimis exercens: me cumq; vere ac libere conuiuens & quibus opus erat suppeditaui laborauit & vulgaria ista docuit contemnere: effectiq; : vt mihi vitæ spes omnis ex meipso penderent: demonstrans quam essent opes veræ meæ: nempe quas neq; adulator assentās neq; sycophanta minitans neq; plebes irritata neq; concionator suffragiorum auctor neq; Tyrannus intentis insidiis queat eripere: itaq; iam validus effectus ob laborem: dū hunc agellum grauiter exerceo: neq; quicq; eorum quæ sunt in ciuitate malorū aspicio: abunde magnū & sufficientem victum mihi Ligo suppeditat. Quare tu Mercuri qua venisti viam remetiens recurre: vna tecum Plutum adducens ad Iouem: illud mihi sat fuerit si effecerit vt om̄s mortales: omnem ætatem eiulent. Mercurius. Nequaq; o bone: neq; em̄ om̄es ad eiulandum sunt accomodi. Quin tu iracunda pueriliaq; ista missa face: ac Plutum excipe. non sunt reicienda munera: quæ a Ioue profisciscunt. Plutus. Vni Timon vt contra te partes deffendam meas an grauiter ferēs: si quid dixerō. Timon. Dicite nec multis tamen neq; cum prociis quemadmodum perditissimi isti solent oratores. Nam huius Mercuri gratia te feram paucis dicentem. Plutus. Atqui multis mihi potius erat dicendum: tot nominibus abs te accusato. Attamen vide: num qua in re tu quēadmodū ais laeserim: q̄ quidem dulcissimarū quarūq; rerum tibi extiterim author opifexq; authoritatis: p̄fidētiæ coronarum: aliarum item voluptatum: mea opera cōspicius eras: celebris & obseruandus. Cæ.

rerum si quid molesti ab adulatoribus accidit: non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia: propterea quod me tam ignominiose: viris illis execratis suppeditans: qui te mirabantur: ac praestigis dementabant: mihique modis omnibus infidias struebant. Illud postremo loco dicebas quod te prodiderim: ast isthuc contra criminis in te possum retorquere: quum ipse sim modis omnibus a te reiectus: praecipue exactus ex aedibus. Vnde pro molli chlamyde: sagum istud charissima tibi paupertas circumposuit. Itaque restis est mihi hic Mercurius: quod opere Iouem orauerim: ne ad te venirem: qui tam hostiliter esses in me debaccharus. Mercurius. At nunc vides Plute in cuius hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetudinem age. Tu vero fode quantum potes. Tu interim Thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim si tu accersieris. Timon. Parendum est Mercuri: rursusque ditescendum. Quid enim facias quum dii compellant: tamen vide: in quas turbas me miserum conicies: qui quidem quum ad hunc usque diem felicissimè me vixerim: tantum auri repente sum accepturus nihil commertus mali: tantumque curarum suscepturus. Mercurius. Sustine Timon mea gratia: tamen si graue est isthuc atque intolerandum: quo videlicet palpones illi praefredia rumpantur. Ego porro superata aethria in coelum reuolauero. Plutus. Abiit ille quidem sicut apparet. Nam ex alarum remigio facio coniecturam: Tu vero hic operire: si quidem digressus Thesaurum ad te transmirtamus: sed feri fortius. Tibi loquor auri Thesauri: Timoni huic audiens esto: offerque temet eruedum. Fodi Timon altius impingens. Ceterum ego a vobis digredior. Timon. Age iam O Ligo: nunc mihi tuas vires explica: neque defatigare: dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iuppiter: amici Chorybantes: ac lucifer Mercuri: vnde nam auri tantum? Num somnium hoc est? Metuo ne carbonem reperturus sim experies. Atqui aurum profecto est insigne: fuluum: graue: & aspectu multo iucundissimum. Pulcherrima Aurum faustitas mortalibus.

Quippe quod ignis in more ardens noctesque & dies reuides. Ades o mihi charissimum desideratissimique: nunc demum credo vel Iouem ipsum olim aurum esse factum. Etenim quae tandem virgo: non ex porrecto sinu usque adeo formosum amatorem excipiat: per regulas illas ipsum o Myda Croesaeque ac munera: delphico in templo dicata: ut nihil eratis si cum Timone: cumque Timonis opibus conferamini: cui ne per sarum quidem rex par est. O Ligo: sagum charissimum vos huic pani suspendi commodum est. At ego qui maxime semotum mercatus agrum: turriculaque seruandi auri gratia constructa: vni mihi affatim vixero: sepulcrum item inibi mihi defuncto parare est sententia. haec igitur decreta sunt placitaque in reliquis vitae: seiunctio: ignorantia: fastidium erga mortales omnis. Porro amicus: hospes: sodalis: aut arma misericordiae merae nugae. Tum commiserari lachrymantem: suppeditare egentibus: iniquitas: ac motum subuersior: at vita solitaria: qualis est lupis unusque sibi amicus Timon: ceteri omnes hostes & insidiarum machinatores. Cum horum quopiam congesti: placulum adeo ut si quem aspexero distaxat inauspicatus sit ille dies. In summa: non alio nobis habeatur loco: qui signa saxea acceperit: neque specialè ab illis missum recipiamus: neque foedera feriamus. Mors hic solitudinem meam aduersus illos tueat. Ceterum tribules cognati populares. Postremo postquam ipsa frigida quidam & sterilia nostra: stultorumque mortalium gloria: solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse secum oblectet liber ab assentationibus: & onerosis laudibus diis sacra faciat: epuletur solus sibi ipsi vicinus sibi princeps excuties sese ab aliis. At tamen semet unum accipe certum esto quod si moriendum est: sibi ipsi coronam accipe. Nullusque nomen sit dulcius quam Misantropi. id est hominis odoris: mortis autem notae difficultas: aspiras: feritas: iracundia: inhumanitas. Quod si quem conspexero: incendio conflagentem: obrestantemque quo restinguam pice oleoque restingere: rursum si quem flumen undis abstulerit: usque manus porriges: imploret ut retineatur. hunc quoque

demerso capite propellem: ne possit emicare: hunc ad modū par pari relaturus est. hanc legem Timon tulit Echecratides Colytensis idem in comitiis suffragia tulit. Age hæc decreta sunt: hæc fortiter tueamur. Cæterū magno emerim: vt id omnibus innotescat q̄ opibus abūdo: nam illa res illos præfocauerit: sed quid illud. Hem quæ trepidatio! vndiq̄ concurrunt: puluerulenti atq̄ anheliti: haud scio vnde aurū adorati: vtrum igitur hoc conscenso colle saxis eos abigere sublimi deiaculans: an hoc tantū in re lege mviolabimus: vt semel cum illis congregiamur: vt magis angantur: fastiditi repulsiq̄. Ita satius esse duco. Itaq̄ restemus quo illos iam excipiamus. Age prospiciam: primus eorum iste quis est? Nēpe Gnatonides adulator qui mihi nuper symbolum petenti funem porrexerat quū apud me sæpenuero solida dolia vomuerit! Sed bene est q̄ ad me venit: nam primus omnium vapulabit. Gnatonides. dixi in Timonē virum bonū non neglecturos esse deos! Salue Timon formosissime: iucundissime conuiuator bellissime. Timon. Scilicet & tu Gnatonides vulturū omnium edacissime atq̄ hominū perditissime. Gnatoni. Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus! Nam nouam tibi adfero cantilenam: ex his quos nuper didici dithyrambis. Timon. Atqui elegos canes: admodū miserrabiles: ab hoc doctus ligone. Gna. Quid isthuc? Feris o Timō! Attestor o Hercules: hei hei in ius te voco apud Ariopagitas qui vulnus dederis. Timon. Atqui si cōtere paulisper: mox cædis me reū ages. Gnatoni. Nequaq̄: quin tu plane vulnere mederi: paululo auri inuncto: Mirū emitis in modum p̄sentaneum id est remedium. Timon. Eriam manes! Gnato. Abeo. At tibi male fit: quī quidem ex viro cōmodo tam saluus factus sis auri gratia. Timon. Quis hic est qui accedit recaluaster ille Philiadides assentatorum omnīū execratissimus. hic quū a me solidum acceperit fundum: tū filiarum in dotem talēta duo: laudationis præmium quū me canentem reliquis filēribus omnibus solus maiorem in modum extulisset: deierans me vel oloribus magis esse canorum vbi me pridem agrotū conspexisset: nam adierā oraturus vt mei curam ageret: plagas etiā egregius ille vir impexit. Philiadides. O Impudentiā. Nunc demum Timonem agnoscitis. nunc Gnatonides amicus & coniuua enim uero habet ille digna se: quādoquidem immemor est atq̄ ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus æquales ac populares: tamen modeste agimus ne infilire videamur. Salue here. fac vt istos adulatōres obserues qui nūq̄ ad sunt: nisi in mensa: præterea a coruis nihil differunt. Neq̄ posthac huius ætatis: mortalitū vlli fidendum est. Omnes ingrati: & scelesti. At ego quū tibi talentum adducere: quo posses ad ea quæ velles vti: in via interim accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te q̄q̄ tibi forsitan me monitore nihil erat opus: viro nimirum adeo prudenti vt vel Nestori ipsi si necesse est consilium dare queas. Timon. Ita fiet Philiadides: sed age accede quo te ligone comiter accipiam. Philiadides. Viri caput mihi comminutum est: ab hoc ingrato propterea q̄ cum ea quæ in rem illius erant admonui. Timon. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit: tabulas dextra gestans: atq̄ se mihi cognatum esse. hic vna die de meo sedecim talenta ciuitati dependit: nam claminatus erat ac vinctus. At quū soluendo nō esset: ego misertus illum redemi. Porro quū illi forte obuenisset vt erechtheidi tribui distribueret ararkū: atq̄ ego adiens: id q̄ ad me redibat reposceret: negabat se diem nosse me. Demeas. Salue Timon præcipuum generis tui præsidium: fulcimētum Atheniensium: defensaculum Græciæ. Profecto iam dudū te populus frequēs: & vtraq̄ curia operitur. Sed prius decretū audi: qd de te cōscripsi: quādoquidē Timon Echecratidæ filius Colytēs vir nō mō p̄bus & integer verū etiā sapiēs: quantū altus in Græcia nemo: quū nunq̄ poēm vitā destitit optime de repu. mereri. Tū autē in olympicis vicit pugil: & lucta cursuq̄ die eodē: ad hæc sollēni q̄driga eq̄strisq̄ certamie. Timō. At ego ne spectator qdēvñq̄ in olympicis sedi. Deme. Quid tū spectabis posthac: sed ista cōla addi satius

est. Tum anno superiore aduersus Acharnenses pro rep. fortissime se gessit: & Peloponnesium duas acies fudit. Timon. Qua ratione? Quippe qui nec vnq̃ arma gesserim neq̃ vnq̃ militia dederim nomen. Demeas. Modeste tu quidem de teipso loqueris: nos tamen ingratum futurum: nisi meminerimus: Præterea scribendis plebiscitis: & inconsultationibus: & in administrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit reip. his de causis omnibus visum est curiæ plebi magistratibus tributum plebeiis singillatim communiter vniuersis: aureum statuere Timonem iuxta Palladem in arce: fulmen dextra tenentem: radiis temporum ambientibus: vtiq̃ septem aureis coronis coronetur: hæc coronæ hodie in dionysiis per tragædos novos promulgentur. Siquidē hodie: illi dionysia sunt agēda. dixit hoc suffragium Demeas orator propterea q̃ cognatus illius p̃pinquus: ac discipul⁹ eius sit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid voluerit: hoc igitur tibi suffragiū: sed vtinam & filium meum ad te pariter adduxissem: quem tuo nomine Timonem appellam. Timon. Qui potest Demeas: quum ne vxorem quidem duxeris vnq̃ quārum nobis scire licuit. Demeas. At ducam: nouo ineunte āno si deus permiserit: liberisq̃ operam dabo. Tum qd̃ erit natum (erit aut̃ masculus) Timonē nuncupabo. Timon. An vxorem tu sis ducturus: equidem haud scio: tanta a me plaga accepta. Demeas. Hei mihi. Quid hoc est rei? Tyrānidem Timō ocepas: pulsaq̃ eos qui sunt ingenui: ipse nec ingenuus plane nec ciuis: verū prope diem poenas daturus: quū aliis nominibus tum q̃ arcem incenderis. Timon. Atqui non conflagrauit arx: scelestē. Proinde palā est: te calūniatorē agere. Demeas. Verū effossio ærario diues effectus es. Timon. Atqui non est effossium isthuc. vnde me hæc quidem probabilius abs te dicuntur. Demeas. Verū effodietur post hæc: sed tu interim omnia quæ in eo condita: possides. Timon. Alterā itaq̃ plagam accipe. Demeas. Hei scapulis meis. Timon. Ne vociferare alloquin & tertiam tibi illidā. Etenim res plane ridicula mihi acciderit: si quū in ermis duas lacedæmoniorū acies fuderim: vnū scelestum hominē non p̃triuero. Tum frustra vicerim in olympiis & pugil & palestrites: sed quid hoc? An non philosophus Thrasycles hic est? p̃fecto ip̃sus est: p̃missa barba: subductisq̃ sup̃ciliis & magnū quiddā secū murmurans accedit Titanicum obtuens: caesariem per scapulas fluentem ventilans: alter quidam Boreas: aut Trifon: quiles eos Zeufis depinxit. Hic habitu frugalis: incessu moderatus: amictu modestus: mane mirū q̃ multa de virtute differit dānans eos qui voluptate capti sunt frugalitatem laudans: at vbi lotus ad cænā venit: puerq̃ ingentem illi calicem porrexit meraciore aut̃ maxime: perinde vt Lethes aquā ebibens: a diluculanis illis disputationibus diuersissima quæ sint: exhibet dum milui instar præripit obsonia: & proximum cubito opposito arcens: mento interim condimentis op̃pleto: dum canum ritu iugurgitat: prono incumbens corpore: perinde atq̃ in patinis virtutem inuenturum sese speret. dumq̃ vsq̃ adeo diligenter catinos extergit indice digito: vt ne paululum quidem reliquiarum sinat adherere. nunq̃ non querulus: tanq̃ deteriorem partem acceperit: vel si totam placentam: aut suam solus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus temulentus atq̃ ebrius: non ad tantum modo saltationemq̃: verum ad conuiuium vsq̃ & iracundiam. Ad hæc multus inter pocula sermo (tum enim vel maxime) de temperantia sobrietateq̃: atq̃ id quidem (vt aiunt) quū iam a mero male affectus ridicule balbutit. Accedit his deinde vomitus: Postremo sublatum eum de conuiuiō efferunt: aliqui ambabus manibus Tibicinæ inhærentem. Quāq̃ alloqui ne sobrius quidem vlli primariorum cessarit vel mendacio: vel confidentia: vel avaritia: Quin & inter assentatores primas tenet: peletat promptissime: anteit impostura: comitatur impudentia. In summa prorsus admirandum quoddam spectaculum est omni ex parte exactum varieq̃ absolutum. proinde non euilabit clarius videlicet quum sit modestus. Quid hoc tandem nobis Thracicles? Thra-

ficles. Nō hoc animo ad te venio Timon quo plerique isti qui nimirum opes admirati tuas: argenti: auri: opiparorum conuiuulorum adducti spe concurrunt: multaq; assentatione desinūt te: hominem videlicet simplicem: facileq; impartientem id quod adest. Siquidem haud ignores offam mihi in cœnam sat esse: tum obsonium suauissimum cepe aut nasturcium: aut si quando lubeat lautius epulari pusillum salis. Porro potum fons Athenis no uem saliens venis suppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potior. Nam aurum nihil magis apud me in precio est q̃ calculi qui sunt in littoribus. Sed tua ipsius gratia huc me cōtuli: vti ne te subuerterit pessima ista atq; insidiosissima res opulētia: quippe quæ multis sapenumero immedicabiliū malorum extiterit causa. Etenim si me audies potissimū opes vniuersas in mare præcipitabis: vtpote quibus nihil sit opus bono viro: quicq; philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamen in altum o bone: sed ferme ad pubem vsq; ingressus paulo ultra solum fluctibus: opertum me quidem vno spectante. Quod si hoc non vis: ture igitur eas potiore via ex ædib⁹ edicito: ac ne obolum quidem tibi facias reliquum: videlicet largiens tuis quicunq; opus habent: huic quinq; drachmas: illi minam: aliū talentum. Porro si qui erit philosophus: hunc æquum est duplam aut triplam ferre portionem. Quāq; hoc quidem mihi non mea ipsius gratia postulo: sed quo amicis: si qui egebunt: donem: sat est si modo perā hanc largitione tua expleueris ne duos quidem modios æginiticos capientem Nam paucis contentum modestumq; conuenit esse eum qui philosophatur: neq; quicq; ultra peram cogitare. Timon. Equidem ista quæ dicis probo Thrasicles. Ergo si videtur priusq; peram expleam: age tibi caput opplebo tuberibus: posteaq; Ligonem sum mensus. Thrasyclus. O libertas O leges. Pulsamur ab impurissimo: libera in ciuitate! Timon. Quid stomacharis O bone Thrasyclus! Num te defraudaui! Atqui adiciam vitra mensuram Choenices quattuor. Sed quid hoc negocii! Complures simul aduentunt. Blepsias ille: & Laches: & Gniphon: breuiter agmen eorum qui vapulabunt. Itaq; quin ego in rupē hanc conscendo: ac Ligonem quidem iamdudum fatigatum paulisper interquiescere sino! At ipse plurimis congestis saxis: procul eos lapidum grandine peto. Blepsias. Ne iace Timon Abimus enī. Timon. At vos quidem nec citra sanguinem: nec absq; vulneribus,

Timonis siue Misanthropi Finis Erasmo Interprete.

Luciani.

Luciani Tyrannicida. Erasmo Interprete.

Argumentum declamationis.

Quidam in arcem ascendit: uti Tyrannum occideret: Atque ipsum quidem non reperit: verum filium eius interemit: gladiumque in vulnere reliquit. Adueniens Tyrannus: ubi filium extinctum conspexit: eodem ense necem sibi consciscit. Is qui ascenderat: Tyrannique filium peremerat: primum tanquam Tyrannicida petit.

Declamatio.

Qui duo eodem die Tyrannos occiderim Iudices. Alterum quidem aetate iam affecta. Alterum aetate florentem & ad scelus successionem capeffendam magis idoneum: unicum tamen pro ambobus primum petitem venior: qui quidem unus omnium quotquot unquam tyrannicidae fuerunt: unico vulnere duos maleficos fuimus amolitus necique dederim: filium videlicet ense: patrem indulgenti charitate qua filium adamabat. Itaque Tyrannus pro his quae commisit abunde magnas poenas nobis dependit: quippe qui & vivus aspexerit: filium prius morte sublatum: et quod est omnium maxime novum: compulsus sit denique ipse sui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus est: ceterum occisus: alteram ad eandem operam mihi suam commodavit: dum qui vivo patri scelerum socius fuerat: eiusdem post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque sum is qui tyrannidem sustuli: pariterque mecum gladius quo cuncta confecta sunt meus: tamen si caedis ordine commutarim ac more modumque novarum communiendi sceleratos: nempe hunc qui valentior erat: quique vlcisci poterat: ipse perimem. Porro senem soli gladio referuans. His igitur de causis & amplius quiddam a vobis me consequuturum arbitrabar: praemiaque laturum: quae numero aequarent eos qui essent interempti: utpote qui non praesentibus modo malis vos leuarem: verum etiam futurorum formidine: quique stabilem pepererim libertatem nullo relicto qui scelera capeffat successionem: verum interim tantis rebus strenue peractis in discrimen adducor: ne praemio fraudatus a vobis discedam: ac ne solus non feram recompensam: quam leges a me servatae praestituerunt. At qui contradicit is mihi videtur non reipsum studio (quae admodum ait) hoc facere: sed quod extinctos esse illos graviter ferat: atque etiam qui illis mortis auctor extitit vlcisci conetur. Vos igitur Iudices mihi paulisper attredite: dum tyrannidis mala tamen si ipsi optime nostis commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est ut & beneficii mei magnitudinem intelligatis: & ipsi plus capiat is voluptatis: repellantur nimirum quibus sitis leuati malis. Neque enim quae admodum aliis quibusdam saepenumero accidit: idem & nos simpliciter atque unicam servitutem expectabamus: nec unius domini violentiam tolerabamus: verum soli omnium quos similis habuit calamitas duos pro uno tyrannos habebamus: & in geminas contumelias distrahebamur & infelices. Porro senex multo erat moderatior: quippe ad iras lentior: ad supplicia benignior: & ad cupiditates tardior: utpote cui iam aetas vehementiam impetus cohiberet: voluptatumque cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filii instinctu impelli ferebatur: ipse alioqui non admodum tyrannicus nisi quod illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium supra quam credi queat erat: id quod re declaravit: ita ut filius illi esset omnia illi parebat: per vim faciebat quicquid ille inderat: supplicio afficiebat quoscunque praeciperat: ac prorsus in omnibus illi obsequium dabat. In summa: filius in patrem tyrannum quendam agebat: pater filii cupiditatum satelles erat. Tamen si huic propter aetatem honorem cedebat: adolescens: soloque imperii nomine temperabat: tamen res & caput Tyrannidis erat ipse. Et quicquid tutamentum praesidiumque principatus: ab illo mutuaret: scelera tamen emolumentis solus fruebat. Ille erat qui satellites continebat: qui custodias obtinebat: qui tyrannidem affectantes e medio tollebat: qui infidias formidabat: ille qui castrabat ephebos: qui coniugia violabat: illi virgines producebant. Tu si quae caedes: si qua exilia: si quae pecuniarum

expilationes: delationes: contumeliae: ea omnia iuuenis temeritate gerebantur. Porro senex ille obsequabatur: comitemque scelerum sese praebebat: ac comprobabat duntaxat filii sui flagitia. Itaque quum ea res nobis erat intoleranda: propterea quod quum animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit: nullum flagitium modum imponunt: tum illud in primis discruciabatur: quod prospiceremus diuturnam vel aeternam potius seruitutem eam futuram: & per successionem alii post alium domino tradendam rempublicam populumque homini scelesti hereditatis instar obuenturum. Nam id aliis spem non exiguum facit: quod apud sese reputant: quod inter se dicunt: at mox cohercebitur: at mox demorietur. Paulo post liberi sumus futuri: verum de his nihil eiusmodi sperabatur: quin potius iam intuebamur. paratum Tyrannidis heredem. unde factum est ut ne aggredi quidem quisque fortium ciuili: & qui eadem quae ego animo statuisset: auderet. Sed desperabatur ab vniuersis libertas: atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cum tam multis configendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt: neque perpensa negotii difficultate refugium: neque ad suscipiendum discrimen repidam: verum solus: solus inquam aduersus adeo validam variamque Tyrannidem: vel non solus potius: sed gladio comite conscendi: quippe qui mihi sit auxiliatus: mecumque ex parte Tyrannum interemerit: quum mors mihi interim ob oculos obuerfabatur. At e diuerso perpendenti: quod publicam libertatem: mea caede redempturus essem. Ergo ubi in primam irruissem custodiam: neque mediocri negotio satellites submouissem: occidens interim: in quem incurrissem: & quicquid obstitere amolienti: ad ipsum negotii caput ferebar: ad vnicui Tyrannidis robur: ad nostram calamitatum fore atque irrupto arcis propugnaculo: quum viderem illum fortiter luente sese: multisque vulneribus resistentem: iam occidi. Et tunc tunc erat sublata Tyrannis: iam tunc mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes: nisi quod reliquus adhuc erat: senex solus: inermis: nudatus: custodiis: iam amisso magno illo suo satellite: desertus. Neque deinde dignus forti dextera: ibi nimirum mecum ipse ludices: haec animo reputabam. Cuncta mihi pulchre habet: cuncta confecta sunt: cuncta eo quo destinata perducta. At eum qui reliquus est quo tandem modo poenas dare conuenit? Me quidem meaque dextera nequaquam est dignus: praesertim si post splendidum facinus: iuvenile atque magnificum interimatur: priore illam caede dedecoratur? Carnifex aliquis quaerendus est illo dignus: verum post calamitatem: ne vel hanc ipsam lucrifaciat: videat: discrucietur: appositum habeat enssem: huic reliqua mando: haec ubi mecum statuisset: ipse quidem illinc discedo. At ille peregit id quod ego praediuinaueram: Tyrannum occidit: summamque meam imposuit fabulae. Adsum igitur populari administratione vobis adportans: cunctisque bono iam ut animo sint edicens: ac libertatem annuncians. Jam meis frui minime factis. Vacua sicut videtis: sceleratis hominibus arx. Imperat nemo: quin & magistratus creare liberum est & causas agere: & ex legibus contradicere. Atque haec omnia vobis mea contigerunt opera: meaque fortitudine: videlicet ex vna illa caede: post quam pater iam viuere non quibat. Aequum itaque censeo: ut his pro meritis debitum mihi a vobis praemium donetur: non quod lucri avidus: aut sordidus quispiam sim nec is qui mercedis gratia de patria benemereri statuerim: verum quod praemio cupiam officia mea comprobare: neque repudiari: aut inglorios fieri conatus meos: si velut irriti praemioque indigni iudicentur. At hic contradicit: negatque aequum facere me qui decorari munere: praemiumque ferre cupiam. Neque enim Tyrannicida esse me: neque quicquam a me: pro legis sententia confectum esse: verum facinori meo deesse quiddam: ad hoc ut praemium postulet. Percontor igitur illum quid praeterea regis a me? Nonne libertatem peperit? Numquid impar? Numquid lubet? Numquid ministrum domus? Num quis nocentium manus effugit meas? haud quam dixeris. Sed omnia plena pacis: omnes restituta leges: libertas manifesta: democratia stabilis: inuiolata connubia: pueri ruti virgines absque periculo: publicamque felicitatem solemnibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium author? Quis est qui illa sustulit: haec peperit? Etenim si quisque praeter me dignus

honore sit: cedam præmiū defistam a petēdo munere. Qd si solus omnia peregi audens periclitans: ascendens: interimens: excrucians: alterum vltus in altero: quid mea calūniaris officia! Quur facis vt popul⁹ parū erga me grauis existat! At em̄ non occidisti Tyrannū. Porro lex Tyrānicidæ præmiū decernit: verū dic mihi: nūquid interest: vtrum ipsum interimas: an mortis causam ministres! Mea profecto sententia nihil. Verum hoc solum spectauit legis conditor: libertatē democratiā: sceleratorum sublationem: huic honorē decreuit. Hoc præmio dignū iudicauit: quod quidem inficiari non potes: quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum: quo occiso ille non poterat viuere: nimirum ipse cædem peregi. Ego occidi: sed illius manu. Itaq; ne discepta de cædis modo: neq; illud expende quæ admodū interierit: verum an iam perierit: et an q; perit: id illi a me sit profectū. Quādoquidē & illud excussurus mihi videris: atq; his aduersus bene de rep. meritas calūniis vsurus. Si quis non gladio verum lapide: lignove: aut alio quouis pacto peremerit. Quid porro si fame Tyrannum obsedissem: ad mortis necessitatē compellēs: num ibi quoq; requisiturus eras a me cædem mea ipsi⁹ manu peractā: aut desyderari adhuc quiddā diceres. ad id vt legi factū a me satis videatur: atq; id quū scelestū: acerbius etiā atq; atrocioꝛe mortis genere trucidassem! Vnū hoc duntaxat specta: hoc require: hoc excute: Quis nocentium reliquus: aut quæ me tus expectatio: aut qd calamitatū vestigium! Qd si purgata omnia: si pacata: Profecto Syco phanticū est: modum rei gestæ calūniantē præmio frustrari velle: qd iis quæ virtute cōfecta sunt debeat. Equidē et illud meminī differtū in legibus: nisi forte propter diutinā seruitutem oblitus sum corū quæ ab illis dicūtur. Causam mortis esse duplicē: puta: si quis ipse occidat: aut si non ipse quidē occidit: neq; manu facinus peregit: verū compulit. præbuitq; mortis occasionē. Ex æquo et hunc quoq; lex censet supplicio affici oportere: Idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus valere oportere audaciā q̄ facinus: Ac postea superuacaneū est cædis rationē viāq; spectare: deinde hunc qui sic occiderit: tanq̄ homicidā poenas oportere dare censebis: ac nequaquā absoluēdū esse: At me qui per omnia cōsimili modo Remp. luui: non censes ea capere oportere quæ iis debentur qui beneficio iuuerunt. Neq; enim illud dicere possis me quidem imprudentē fecisse: sed extrū quendam cōmodum: fortuito fuisse consequutū præter animi inīam. Nam quid præterea iam formidassē: eo qui validior erat interēpto: Quur autē gladiū in vulnere reliquissē: nisi plane qd erat euenturū id ipsum prediuissē! Nisi forsan illud dices: hunc qui extinctus est Tyrannum non esse: neq; hanc appellationē in illum cōpetere: neq; vos multū præmiū hoc noīe: si ille fuisset occisus deceruros fuisse. Atqui istud dicere nō queas. An Tyranno interempto: ei qui cædis causam ministravit: p̄miū negabis! O curiositatē: de illo laboras: quo pacto interierit: quū interim libertate fruaris: aut ab eo qui Democratiā restituit: nescio quid superuacaneum præterea requiris! Atqui lex (vti fateris) caput rei gestæ spectat. Quæ vero ad id cōducūt: ea om̄ia missa facit: neq; iam vltra curiosius excutit. Quid em̄: an si Tyrannū exegerit quis plam: nō is iam Tyrannicidæ p̄miū cepisset: cepisset opinor: idq; iure optimo. Siquidem et hic pro seruitute libertatē peperisset. At id qd a me patratū est: non exiliū habet: non impo sterū instaurandæ Tyrannidis metū: verum absolutā sublationē totiusq; generis internitionem: omneq; malū radicis excisum. Et mihi per deos: iam ab initio ad finē vsq; (si videretur) rem totā perpendite. nam quid corū quæ ad leges pertinet sit prætermisum: et num qd in me desyderet ex his quæ Tyrannicidæ oportebat adesse. Principio mentē prius oportet suppetere fortem et amantē reip. quæq; pro cōibus cōmodis periculum adire nō recuset: quæq; priuato suo interitu multitudinis incolumitatē ausit redimere. Num hac parte quicq; mihi defuit! Num frāgebat animo! Num quum præscire per quæ pericula mihi per rumpēdū esset per ignauīā refugi: profecto nō potes dicere. In hac interim parte tm̄ cōmo-

rare: atq; æstima: an non vel voluisse tantū ista: ac statuisse: præclarū facinus futurū fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisq; argumēto præmiū postulare tanq̃ qui beneficio iuuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset: verū alius post me Tyrannum occidisset: dic mihi: num absurdum aut ingrātū fuerat dare præmiū? Maxime: si dicerem ciues volui statui aggressus sum voluntatis experimentū dedi: solus dignus sum qui præmiū ferā. Quid tū responsurus fueras? Nunc porro non hoc dico: sed insuper ascendi: periclitatus sum atq; innumerabilia priusq; iuuenē occiderem patraui. Neq; em̃ vsq; adeo facilē: factuq; procliuē esse rem existimetis: custodias perturbare: satellites opprimere: vnūq; hominem tam multos amoliri. Quum isthuc pœne maximū est omniū quæ sunt in Tyrannicidio: totiusq; negocii caput. Nam ipse iam Tyrannus non magna res est: neq; expugnatus: neq; confectū difficilis: verum ea quæ tuentur cōtinentq; Tyrannidem: quæ quidē si quis superarit is nimirū cuncta quæ destinauit peregerit: & perpussillū est id qd̃ superest. Sed ad Tyrannos puenire nunq̃ mihi cōtigisset: nī prius qui illum cingūt custodes oppressissem: omnesq; satellites ante debellassem. Nihil adhuc addo: verum in his rursus immoror. Custodiam oppressi: satellites superauit: Tyrannū incustoditū: inermem: nudū: reddidi. Verū his rebus cōfectis nō tibi videor honore dignus: an adhuc cædē ipam a me requires? Quin etiam si cædem quæris: ne ea quidem desyderabitur. Non sum incruentus: verū cædē peregi: magnam ac strēnuam: nempe iuuenis ætate ac viribus florentis: atq; omnibus formidādis: per quē ille ab infidiis erat tutus: cui vni fidebat: qui cōplurū satellitum instar erat. An non igit̃ quæso te præmio dignus iubeat: sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid em̃ si satellitē vnū: atq; adeo quid si Tyranni ministrum quēpiā interimissem? Quid si seruū aliquem charum: an non hoc quoq; magnū visum fuisset: cōscendisse mediāq; in arcem: mediis in armis: aliq̃ e Tyranni familiaris iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occisus est cuiusmodi sit considera. Filius erat Tyranni: vel Tyrannus poti⁹: crudelior: dominus intolerabilior: ad supplicia diti⁹: ad contumelias violentior: qd̃q; est maximū: hæres ac successor omniū quiq; in longum nostras calamitates posset prorogare: vñ hoc solum mihi confectū esse. Ipsum vero Tyrannum viuere adhuc: fuga ereptū: iam horū nomine præmiū postulo? Quid dicitis? Nō dabitis? An non & illum verebimini? An nō dominus: an non grauis: an non intolerandus erat. Porro nunc negocii caput: deniq; ipsum perpēdite. Etenim qd̃ hic a me requirit hoc q̃ fieri potuit pulcherrime confeci. Tyrannumq; aliena cæde occidi: non simpliciter: nec vulnere vno: id qd̃ fuerat optatissimū illi: videlicet tantorū facinorum sibi conficio: sed posteaq; illum prius multo dolore excarnificassem tum quo nihil habebat charius miserabiliter prostratum coram oculis ostendens puta filium in ipso ætū flore: tametsi scelestum quidē illum: attamen & ætate vigētem: & patri similem: sanguine taboq; oppletum: hæc nimirum sunt parentum vulnera: hi gladii: verorum Tyrannicidarū: hæc mors digna crudelibus Tyrannis: hæc vltio tantis sceleribus congruit. Caterum protinus interficere: protinus excidere sibi: neq; huiusmodi vllum spectare spectaculum: profecto nihil habet Tyrannico supplicio dignum. Neq; em̃ ignorabā vir egregie: non ignorabā inquā: neq; quēq; alium latuit: quāta ille charitate filium sit prosequutus: adeo vt illo extincto: ne paululum quidem temporis sibi in vita morandū esse fuerit ducturus. Atqui haud scio: an oēs patres: hūc ad modū affecti sint erga liberos: verū hic etiam vltra reliquos habebat quiddā idq; merito: quippe qui conspiceret: illū vnicū esse qui curaret: seruaretq; Tyrannidē: quiq; solus pro patre pericula susciperet: & tutamen imperio adderet. Itaq; si non ob charitatem certe ob rerum desperationem sciebam illum protinus exiturum e vita: perpensurū enim: iam nihil esse quur velit viuere: adēpto turamine qd̃ illi filius ministrauerat. Nimirū effectū vt hæc oīa illū agminatim circūfisterēt: forma: dolor: desperatio: formido: quiq; imposterū

Imminebāt metus. his aduersus illū auxiliis sum vsus: atq; ad extremū illud cōsiliū adegit!
 Interiit itaq; vobis orbus: ex cruciatus: plorans: lachrymans. Lūxit luctum: nō illū quidem
 diuturnū: verum qui satis magnus esset patri. Postremo qđ est omnīū acerbissimū: ipse sibi
 necem cōsciuit: quod quidē mortis genus: prae ceteris miserrimū: multoq; atrocius qđ si per
 alium inferatur: vbi mihi gladius! Num quis alius eum agnoscit! Num cuius alterius hoc
 gestamen erat! Quis eum in arcem induxit! Ante Tyrannum quis eo est vsus! Quis eum
 ad illum misit! O ensis particeps: successorq; meorum egregie factorum: post tāta pericula
 post tātas cades: cōtemnimur: & indigni prēmio iudicamur. Nam si huius tantū nomine
 prēmium a vobis postulareim: si sic dicerem iudices Tyranno quū mori vellet quū id tem-
 poris inermem se deprehendisset meus hic illi gladius inseruivit: & ad consequendā liber-
 tatē auxilio fuit vniuersis. hunc quoq; laude prēmioq; dignum iudicassetis. Porro dominū
 tam popularis rei non gratiā retulissetis! Nonne inter eos qui de Rep. benemeriti sunt scri-
 psissetis! Nonne gladiū inter sacra monumenta consecrassetis! Non illum secundum deos
 veneraremini! Nunc mihi considerate quae verisimile est fecisse Tyrannū: quae dixisse: pri-
 usq; sibi mortem conscisceret. Quum iuuenis a me trucidaretur ac multis etiā vulneribus
 cōfoderetur: idq; in his corporis partibus quae conspicuae magis magisq; sint oculis obuiā:
 videlicet vbi qđ maxime discruciet eum qui genuerat: quoq; primo statim conspectu pertur-
 baret: miserabiliter inclamabat: parentem implorans non adiutorem: nec opitulatorem:
 quippe qui senex iam esset atq; inuālidus: verū domesticarū cladum spectatorem. Nā ego
 interim discesserā: aut hor qui fuerā toti⁹ tragoediae: relinquēs actori cadaver: scenā: gladiū:
 reliqua qđ ad actū fabulae pertinebāt. At ille astās vbi filiū cōspexit quē habebat vnicū sem-
 uiuū: sanguinolentū: cāde cōspersum tū vulnera ppetua: plurima ac letalia: hūc ad modū
 exclamauit. O nate extincti sumus: interēpti sumus: tanq̃ Tyranni iugulati sumus: vbi ma-
 ctator! Cui me seruat! Cui me relinquit! qui quidē tā dudū ppter occisum te filii sum extin-
 ctus: nisi forte me tanq̃ senem contemnit. Ac lento supplicio me conficit: producitq; mihi
 mortem: redditq; mihi cādem longiorem. Atq; haec loquutus ensem quarebat. Nā ipse in-
 ermis erat: propterea qđ per omnia filio fideret: verū ne is quidē deerat vt qui iam dudū fue-
 rit a me paratus atq; ad facinus futurū relictus. Euulso igitur e cāde gladio: atq; e vulnere
 exempto ait. dudū me occidisti. Nūc finem malis impone gladio. Ades patri lugēti solamē
 senilemq; manum & infelicem adiua: iugula: Tyrannū occide: luctu libera: vtinam prior
 in te incidissem: vtinam in cāde priorē occupassem locū. Occidissem quidē sed tanq̃ Tyran-
 nus duntaxat: Sed qui crederē mihi superesse vltorem: nunc autē tanq̃ orbus occubo: nūc
 tanq̃ cui desit mactator. Atq; haec vbi diceret: gladiū adegit: tremens neq; sat potens. Cu-
 plebat quidē verū non suppetebant vires: ad facinus exigendū. Quot hic supplicia! Quot
 vulnera! Quot mortes! Quot Tyrannicidia! Quot prēmia! Postremo spectastis oēs iuue-
 nem dudum prostratum: nec exiguū profector: neq; mediocrium virum opus: ac senē hūc
 circumfusum: atq; amborum sanguinem cōmixtum: libertatis illam & victorialē victimā:
 meiq; gladii facinora. At gladius ipse in medio amborum: declarans qđ non indignū se dño
 praestitit restansq; qđ mihi fidam nauasset operam. Id si a me ipso fuisset patratum: minus fu-
 erat futurum. Nunc autē illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidem sum is qui Tyranni
 dem sustuli. Ceterum actio in multos est distributa: quē admodū in fabulis fieri consuevit.
 Ac primas quidem partes egit ipse. Secundas autem filius. Porro tertias Tyrannus ipse.
 Nam gladius omnibus inseruivit.

Erasmi Roterodami in declamationem suam epistola,

Erasmus Roterodamus Ricardo vvitfordo Britanno
docto lucundoq; amico S.P.D.

QUum annis iam aliquot totus Græcanicis in litteris fuerim Ricarde charissime
nuper quo cum litteris latinis redire in gratiam: latine declamare coepi: idq; im-
pulsore Toma moro: cuius (vti scis) rãta est faciãdia vt nihil nõ possit persuadere
vel hosti: tanta aut hominem charitate cõplector: vt etiam si saltare me restimq; ductare iu-
beat: sim non grauatur obtemperaturus. Tractat ille idem argumẽtũ: & ita tractat: vt nul-
lus sit omnino locus: quẽ non excutiat: eruatq;. Neq; enim arbitror (nisi me vehemẽs in il-
lum fallit amor) vnq̃ naturam finxisse ingenium hoc vno præsentiũs: prompti⁹: oculati⁹
arguti⁹: breuiterq; dotibus omnigenis absolutius. Accedat lingua ingenio par: tum mo-
rum mira festiuitas: salis plurimũ sed candidi duntaxat: vt nihil in eo desyderes qđ ad abso-
lutum pertineat patronũ. Quare non hoc animo laborem hunc suscepi: vt tantum artificẽ
vel æquarem vel vincerem: sed vti cum amico omnĩ dulcissimo: qui cum libenter solea
ria ludicraq; miscere: in hac ingeniorũ palestra quasi colluctaret: idq; feci eo libetius q; ma-
gnopere cupiam hoc exercitiũ genus: quo nullũ aliud æque frugiferum: in ludis nostris ali-
quando instaurari. Neq; enim aliud esse in cã puto: q; hac nostra tempestate quũ tam multi
sint qui scriptores eloquẽtissimos euoluant: tam pauci tamen existant: qui non infantissimi
videantur: si quando res oratorem poposcerit. Qđ si tum Ciceronis Fabi⁹q; autoritatem:
tum veterũ exemplum sequuti: in huiusmodi $\mu\epsilon\lambda\epsilon\tau\alpha\tau\sigma$ diligenter a pueris exerceremur:
non esset opinor tanta dicendi inopia: tam miseranda infantia: tam pudẽda balbuties: etiã
in his qui litteras oratorias publice profitentur. Nostram declamationẽ ita leges: vt eã me
pauculis diebus lusisse cogites non scripsisse. Horror aut vt & Moricam cõferas: itaq; iudi-
ces nũquid in stilo sit discriminis inter hos: quos tu ingenio: morib⁹: affectibus: studiũs vsq;
adeo similes esse dicere solebas: vt negares vltos gemellos magis iter se similes reperiri pos-
se. Vtrũq; certe ex æquo amas. Vtrũq; vicissim ex æquo charus. Vale meũ delictũ Ricar-
de festiuiſſime. Ruri. Ad calendas Maias. MDVI.

Declamatio desyderii Erasmi: non illa quidem versa: sed quæ superiori decla-
mationi e Luciano versa Respondeat.

I mihi causa hæc iudices: apud concionem popularem: quæ studiis potius
q̃ exacto rerum iudicio: duci consuevit esset agenda: ac non magis apud iu-
dices ex honestissimis ordinibus delectos: nimirum grauissimos sapientissi-
mosq;. non nihil pfecto vereretur: ne omnĩ animis noua hac & insperata læti-
tia gestientibus atq; (vt ita dixerim) exultantibus: nec satis attẽtos nec do-
ciles essem auditores habiturus. Porro fauentes beneuolosq;: multo minus: quippe qui frõ-
tem modo: quasiq; personã hui⁹ negocii intuẽtibus: nõ faciẽ ipsam: propius contẽplantib⁹
videri fortasse possim: in cõl totius ciuitatis gaudio: tũ aut in cã tã populari: velut importu-
nius obstrepere atq; obturbare. Enimvero quum oĩs affectus iutilis ẽ ad recte iudicandũ: tũ
ingens intẽperans atq; exundãs letitia: nõ solũ iudiciũ omne fundit⁹ tollere solet: verũetia

Fi

Erasmi Roterodami.

nostri sensum non raro nobis eripere: praesertim (si quem admodum haec nostra) post graues diuturnasque calamitates: ac veluti tempestatē sauiissimam: repente praeterque spem (quasi portus quidam) fuerit obiecta. Quid autē tā acerbum liberæ multitudini: quā seruitus? Quid tam dulce: quid tam exoptatū quā libertas? Itaque non rebus modo ipsis: sed vel inanibus harū rerum vocabulis: plebis animā queant ad quidlibet impelli: maxime primis his aliquot diebus dum gaudiorum adhuc velut æstus quidā impotēs: omnia sursum ac deorsum miscet: dum lætitiæ temulentia: dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupās: animū ad cogitandū instituere nō finit. Verum vestra iudices singularis sapiētia perspicacitasque: non hoc tantum scrupulo me leuat: verum et hanc mihi fiduciā suppeditat: vti sperem futurum: vt hoc contradicendi munus: quod equidē nec inuidētia: nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea et (vt opinor) nota reip. charitate suscepi: vobis non modo non inuidiosum: sed fauorabile plausibileque videatur. Etenim postquā viderē manifesta quadam deorum beneuolentia: post diuturnā ac miserrimā illam seruirtutē: toties reip. votis expetitā libertatē: aliquando contigisse: nihil prius curandū nobis esse iudicaui quā vt gratos nos exhiberemus in eos: a quibus nobis tā egregia fœlicitas esset profecta: quo videlicet munus suum huic vrbi propriū perpetuūque facere vellent: et cōstabilire: tuerique: quod largiri non essent grauati. Meminissēmusquē iisdē in manu esse vt eriperent ingratis: quod optantibus dedissent. Sunt autem: vel primæ gratitudinis partes: intelligere videlicet: cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratiōe mortales diuinæ beneficentiæ gratiā re ferre possumus: si beneficiū acceptum agnoscamus: si celebremus: si ad illos auctores referamus. Neque mihi cōmittendum putauī: vt dum nimium candidi in ciuem esse volum⁹: in deos ingrati impiique reperiamur. Neque enim isthoc nomine nūc perinde laboratur. ne hoc præmiū pereat atario: et huius lucris accrescat (quāquā id quoque longa iam Tyrannide exhaustius est: quā vt inde temere dari præmia cōueniat immerentibus) Illud agitur: ne diū immortales qui huius male consulta: nobis verterunt bene: hoc tantum munus a nobis tanquā ingratitis reposcant. Si quod ipsis solis debetur honoris: laudis: gratiæ: id illis fraudatis: in hominem contulerimus. At quem hominem obsecro? Nempe. qui quum priuatus contra leges Iuuenē occiderit: atque hac temeritate sua restitutæ liberratis periculosam occasionem modo præbuerit: idque adeo imprudens (vti mox docebimus) non veretur pulcherrimū Tyrannicidæ titulū: diis eripere: sibi arrogare: reip. diem dicere: ac leges ipsas in ius vocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere: nisi sibi totā hanc felicitatē ferat acceptam. Nullum quidē iudices: facinus speciosius Tyrannicidio: nullū diis dignius: verum hoc impudentior: qui sibi laudē tam eximiā vsurpat immeritus. Nullum præmiū honestius illustriusque: quā quod Tyrannicidæ debetur: Sed hoc impensius accuratiusque spectandū: ne temere decernatur indigno. Per multa siquidem: per multa ad id requiruntur: vt hoc tam egregio titulo: vt hoc tam diuino præmio: dignus quis esse videatur: quorum nihil in hunc competere: paulopost euincemus. Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi videatur: qui legibus: tum homicidiis: tum temeritatis poenas debeat: eum a legibus præmiū omnium maximum petere: petere dixi: imo flagitare: et ita flagitare: vt etiam si vnū: ex huius arbitrio dependerint: ætē multa insuper isti creditori sunt debituræ: quæ cōcta quū postulare iure potuisset: maluit tñ homo verecūdus: vnico p̄soluto reliqua sibi deberi: vt haberet nimirū quod obnoxia reip. quoties libido sit: possit impropere. Tum illud vtrū risu potius: an odio dignū existimē: quod in tribunalib⁹: quod apud ornatissimū seuerissimorū iudicū Confessū. Thrasonē quēdā nobis e comœdia retulit? Sēstis iudices vt e corona plæriq̄ risū tenere nequierit: dū p̄sonatus iste hercules tragoediā illam suā nobis recitabat: de sese terque quaterque Tyrannicidæ: de sapiente illo gladio cōmilitone suo: qui per se prudēs senē interemit: digno: videlicet: qui inter

sydera collocetur: domino in decorum numerum relato. Dii boni: quibus phaleris: quibus fucis: quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit: lactauit: exaggerauit: quæ militari lactantia: quæ Stentorea voce: quæ fastuoso vultu: quæ arrogatibus superciliis: quæ stupidis oculis: suum ipse vobis encomium detonabat: Quæso iudices ut etiam nunc hominis vultum diligenter attendatis: nonne vobis minitari videtur: nonne dicere: nil mihi præmissi decreueritis: haud feretis impune: incolumi diuino illo meo ac fortissimo gladio: qui vel sine me meas vices ubi lubeat acturus est: Quis tandem istam ferat lactantiam: vel in eo qui vere Tyrannum occidisset: Hæc quoque me causa iudices (neque enim inficiandum est) commouit: ut huius obfisterem petitioni: vel magis ut immoderatam arrogantiam: ut odiosam huius imputationem retunderem. videbam iam inde ab initio: quum certatim vniuersa ciuitas diis libertatis auctoribus grataretur: ut hic sese ira tumens in medium ingesserit: quæ indigne tulerit victimas diis seruatoribus immolatas: Sibi hunc honorem eripi: sese vnicum esse restitutæ libertatis auctorem proclamitabat. leges. aras. focos. omnia publica priuataque: suæ dextræ suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique iudices auguramini: si ad huius intolerabilem lactantiam: vestra auctoritas: vestra comprobatio: si præmium quasi pignus accesserit: Quid: nisi ut Tyranno submoto: alter quidam huic ciuitati paretur: qui ventosæ linguæ gloriæque quasi Tyrannidem quandam exerceat: Qui quotidie nobis odiosam istam suam Tragediam ingerat: quotidie dextram istam herculanam: et gladium prodigiosum minitetur: Vtrum est hoc iudices Tyrannide liberari: an mutare Tyrannum? Videtis ipsi quæ mihi naci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succedet? Quid minitaris oculis: Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in contradicendo (tuo scilicet munere) uti: quum tu sic aburare: qui liberum tibi putaris (id quod etiam in proscenio leges fieri vetant) crimen tam atrox: tam capitale in ciuem impingere: tantum quia lubuit: idque apud iudices iuratos: in tam frequenti ciuium corona: quod nequeas vel leuissimo confirmare argumento: siquidem quæ reliqua gloriose: tam illud impudenter dicebas: mihi nullam fuisse causam: quare tibi contradicendi partes susceperem: nisi quo Tyranni necem quæ me discruciaret scilicet: viderer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim in te liberet uti: mox intelligeres quæ atrocia: quanto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud: tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium: me longe minus etiam territabat quæ (quod vulgo dicitur) expelui redditum fulgur. Etenim præter quod neque affinitas: neque cognatio: neque necessitudo: neque emolumentum: neque prorsus alia res vlla mihi cum Tyranno intercessit: quæ mea referret illum viuere: sine quibus rebus nullam in quæque criminis hæere suspicionem: tu quoque scires: nisi nunquam tribunalia vidisses: ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror. meam fidem: integritatem: pietatem: totamque meam vitam sic huic reip. spectatam esse: ut isto crimine tibi potius improbitatis odium: quam mihi suspicionem vllam conciliaris. Vides quæ multis adductus sum causis ut tibi obfisterem. Denique (si scire vis) bona ciuium pars id a me enixissime flagitauit: ut sui patrocinium aduersum te capefferem. Negantes sibi videri Tyrannide liberos sese: nisi te a Tyrannicidæ præmio deicerem. Non quod pudeat homini debere hanc felicitatem: tamen si id quoque durum: ei debere qui sic imputet. Sed debere arrogantis: sane quæ molestum est. at debere: cui non debeas: isthuc verum: non grauissimum modo: verum etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem: vel verbo refrager: si modo is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori: tum qui nihil luuerit: id vero bis miserum est: bis stultum est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficium: quæ qui quod non dedit: id vult dedisse videri. Sed finge mihi nullam esse causam quæ tibi me opponeret: nisi quia sic animo lubitum sit meo: profecto nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quæ apud iudices tam sanctos agatur. Si vere præmissi meruisti: non tibi honorem

Erasmi Roterodami.

eripio: verum etiam vehementer illustro: quando non paulo magnificentius est Tyrannici
 dae praemii euitisse: quod tulisse. Sin minus: aequus veniam dabis: si boni civis fungor officio:
 si nullo modo emolumento remp. debiti praemii ream defendo: si stultitiae crimen: si impru-
 dentiae infamia: a ciuitate depello: Si non finio: ut nostro omnium periculo haec vrbs in de-
 os existat ingrata. Postremo si deorum immortalium causam ago: quibus honorem debitum
 tu conaris interuerrere: vel hinc sat liqueat: quanta religione reliquam causam egeris: qui
 statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur contra remp. fauet
 Tyranno. Quanquam ego illud quoque liberae ciuitatis esse iudico: hoc loco vel Tyrannorum cau-
 sas citra fraudem agere licere. Neque tamen a vobis postulo iudices: ut vel mihi proficiat in cau-
 sa hoc meum erga remp. studium: vel huic obfit tam insolens arrogantia: imo non depre-
 cor inuidiae suspicionem: non refugio: vel atrocissimam illam: quam iste mihi conabatur
 impingere: inuidiam: ut Tyranno fauisse videar: nisi certioribus: quod ut a quoque refelli possint:
 argumentis euincor: nisi demum et aduersario persuadeo: modo ne tergiferentur: ut quod ma-
 xime ciuilitate quis agat: nullum ei deberi praemium. Sin exactius: seueriusque: poenam etiam
 ab ipso deberi. Quae quidem dum quod potest breuissime facio: quaeso iudices ut me attentis ani-
 mis atque auribus audiat. Meministis iudices: ut iste inter dicendum subinde nobis conat⁹
 sit ob oculos ponere: id vnum spectare iusserit: quantis malis sublata Tyrannide simus
 leuati. Hoc passim inculcabat: hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud per-
 pendere voluit: nisi quod grauem seruitutem tolerassemus: nunc oprata libertate frueremur.
 Nimirum id tantum vos spectare voluit: quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc
 in quaestionem venit: quod misera sit Tyrannis: quod optanda libertas: Sed de illo cognoscitis iudi-
 ces: quum libertas huic vrbi sit restituta: quanta hinc laudis portio huius virtuti debeat
 et an id quod eventu cum huius facto coniunctum est: idem cum eius merito coniunctum vi-
 deri oporteat. Relegam autem eadem vestigia quibus ipse in causam ingressus est: quod equi-
 dem refellendi genus simplicissimum esse puto: sequarque partes illas quibus iste rem secu-
 tit: id nimirum agens: ut quemadmodum ingeniosi coniuatores iisdem carnibus alio atque
 alio modo coquendis condiendisque efficiunt: uti multa obsoniorum genera videantur: iti-
 dem iste nobis ex vnico homicidio multa facit Tyrannicidia. Reperam igitur ordine gra-
 dus illos quibus iste facinus suum sibi visus est mirifice attollere. et in quibus identidem re-
 stitabat: quod si me deturbante: vel in vno quolibet consistere poterit: tum ipse sese victorem p-
 nunciat licebit. Quot Tyrannicidia (inquit) quot praemia? Primum quod volui: deinde quod co-
 natus sum. Tum autem quod filium occidi plusquam Tyrannum: Postremo quod pater ob mortem
 huius sibi necem consciuit. Principio quod voluit iudices: quis non leuius esse videat: quod ut sit
 refellendum: nisi quod iste tanta voce intonabat: toties inculcabat: quod Tyrannum voluisset oc-
 dere: atque id (ut nihil iam accederet) tamen praemio dignum asseuerabat. Quid autem tam
 ridiculum: quod nudae voluntatis praemium a lege flagitare: quae adeo nihil ad se pertinere pu-
 tat: quid velint: aut in animo statuunt homines: ut neque poenam irrogent: si quid velis mo-
 do perperam: neque praemium ostendant: si quid officiose velis: verum ad vnumquemque volu-
 isse interpretatur: quod nulla vi coactus effecerit. Ergo ne (inquier) non magna facti pars
 est voluisse: quod quidem arduis in rebus vel solum sufficere solet: Recte sane. Sed apud deos
 modo: quippe quibus solis perspicuum est: quid nolis aut velis. ab his praemium expectan-
 dum: si quid praeclarum animo conceperis. Lex hominum vices agit: et quid in obscuris illis sinu-
 o cordis specub⁹ mortales agitent: adeo sua referre nihil putat: ut (non dicam abdita aut suspi-
 ciosa) sed ne ea quidem admittat quod populari sunt opinione famaque factata. Postremo ut non nisi
 coperta recipiat: non audiat nisi quod sunt certissimis argumentis deprehensa: probata: euita. Ce-
 do quod est facinus tam nefarium: cuius simplex voluntas in crimine vniquam est vocata: ista iudicia.

Aeaci Rhadamantiq; tribunalibus seruatur. Hic mihi non quid volueris: sed quid feceris: adferro. Qd si nulla lex vlli flagitio suppliciu minatur: qd in animo statueris tantu: quae tame dem est impudentia: pro merito qd prestare volueris duntaxat: perinde quasi praestiteris a lege praemium postulare! Quaequidē quum ad id vnum sit comparata: vt maleficia vel de terreat: vel coerceat: multoq; magis ad eius partes pertineat: nocētibus erogare poenam: q̄ benemerentibus largiri praemia (id qd mox copiosius demonstrabimus) posteaq̄ in criminibus non accipit insimulationē meræ voluntatis: quæso te in petendis premiis ostentationem voluntatis admittet! Quis autē est ciuium vel quantūlibet ignauus: qui non velit Tyrannum occidere: si tuto liceat! Quis non vel leno: saltē emolumentī causa velit! deniq; quis non facile simulare possit voluisse se: videlicet quo praemiu gratis auferat: vis itaq; dicam: quantum hoc totum habear momenti: voluisse occidere. Nempe perinde est: quasi te somnariis occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui praestitit beneficiu: ei lex beneficii rependit: at qui bene voluit tantu: ei quid debetur: nisi vt vicissim bene velit resp! Inunc et hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximia (inquis) animo versauisti: statui: decreui: an praemium negabitis! Non fraudaberis praemio: si isthoc nōse postules: verum illud interim praemii feres: velut homo nimiu perfrictae frontis: irrisus: explosus: exhibilatus discedes: quem non puduerit id a lege postulare: qd ne leno quidē ausit a quoq; petere: vt rē pro voluntate auferat: nemo tam vecors: qui concedat: vt voluntatē nescio quam: hoc est min⁹ q̄ verba: precio redimat. At non volui tantu (inquis) verum & periclitatus sum: ascēdit submoui satellites. Primum isthuc tu quidem cōsulte facis: q; de gradu illo defilisti: in quo nimis profecto incōmode stabas. q̄q̄ ne in hoc quidem multo cōmodius cōstitēris. Nam etiam si paulo minus absurdū videatur: haud ita multo minus impudens tamē est: quum lex palam praemium decernat ei qui factum praestiterit: te q; conatus modo sis: praemium postulare. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus: qd per illas est ciui priuato cum ciue priuato! Age quid si quis ciuium tecum iniūct cōtractum: ita vt ille pecuniam stipulat⁹: tu conditionem pactus esses: mirum nō suouerq; periculo: atq; is nondum praestita cōditio ne: nummos his verbis absteperat: Cedo mercedem: conatus sum: tentauī: admissus sum: an non protinus impudenti homini respondebis: cedo conditioneq; Nam de tuo conatu: quid mea refert! quandoquidē effectum abste pactus sum: non conatum: Pura totidem verbis tibi nunc respondere legem. Agnosco contractum: non muto pacta: debeo praemium: sed si tu conditionem praestitisti: si Tyrannum occidisti: verbis aut obligatur aut absolutur homines: Si conato pollicita sum praemium: non grauabor dare: sin ei qui facinus peregrisset: qd tandem ius est te ferre qd es stipularus: me non ferre qd sum pacta. In priuatis ac minutis contractibus: nemo am improbus inuenitur: vt lucrum conditione promissum postulet: non praestita conditione: nemo tam stultus: vt det: si quis postulet: et tu a rep. maximum omnium praemium postulas: q; conatus modo sis! Nihil mihi nisi nugas adfers. donec illud vnum audiam: qd te prestare oportebat: volui inquis: ascendi: perrupi custodias: submoui satellites: quantulum iam est illud qd superest! Quid adhuc desyderas! Nempe nihil in te desydere: praeter illud cui soli debebatur praemium. An nondum intellexisti: in istiusmodi contractibus: duplex esse periculum: quorum alterum ad hunc tantum: alterum ad illum proprie pertineat: videlicet persoluendae mercedis: et praestandae conditionis. Ego meo periculo praemii dependendi onus recipio: neq; tua referre puras: neq; refert q̄ angusta mihi res: vnde corradendum: quod debeam premium. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo: neq; mea quicq̄ interest: quo sudore: quo periculo: sit ea tibi praestanda: Totam istam curam: totum hoc negocium tibi relinquo: Quod si egociam praestita abste conditione: cōmemorē tibi: in agris meis male puenisse segetes: merces naufragio

Erasmi Roterodami.

peruisse: nihil auelli a malis debitoribus: non sine graui dispendio constari posse pecuniam: quam tibi debeā. dic obsecro: nōne nugas agere me dices: negans horum quicq̃ ad te perti-
nere! Hoc vno modo posse satisfieri tibi: si pecunia numeretur. Neq̃ quisq̃ est iudex tam ini-
quus: quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchre satisfactū existimas: si tu mihi tragœdi-
am adferas: q̃tum adieris periculi: quantū sudorum: quantum vigiliarum exhauseris: dum
studes præstare conditionē! Res est (mihi crede) calumniosior scrupulosiorq̃ q̃ vt legibus
tam occupatis conueniat: alienā expendere voluntatē: alienos penficulari conatus: quorū
suos quisq̃ nimio solet æstimare: non suos difficile est adamussim perpendere. At facti! faci-
lis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionē cadit: hūc reliqua illa cōsuevit meriti. Tam-
etsi non piget interdum æqui boniq̃ rationē habere. Verum in his litibus: quæ de vetere il-
la formula pendent: inter bonos bene agier oportet: at in contractibus: quæ neq̃ vi neq̃ do-
lo coierunt: quid est quod a præscripto recreatur: nisi quis velit omnino a pactis discedere!
Quid vis! Circūspice et si potes vsq̃ inuenire exemplū: non nego præmium. Sæpe numero
in pugilū olympicis: sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti. Cedo: nunquādo vidisti
quenq̃ tā impudentē: qui palmā sibi hoc noīe vēdicaret: q̃ strēnue certasset! Nō arbitror:
atq̃ id in re pœne ludicra: certe ad voluptatē cōparata. Et tu in tam serio omnīq̃ splēdi-
dissimo negotio: id tibi postulas: quod in scānicis illis pudeat vel impudentis sinum tenta-
re! Age quoties et illud vidisti euenire: vt qui sese fortissime doctissimeq̃ gessisset in cursu:
is a præmio longissime abesset: & ignauissimo faueret euētus: habeat ille sane: qđ causetur
excidisse habenas: consternatū equum: fractam rotā: iacet se vel arte vel viribus tāto præ-
cellentiorem: quanto Thersite præstitit Achilles: nisi metā prior attigerit: profecto postu-
landi præmiū ius nullum habebit: fortunam suam inculcare licebit. Caterum Agonothetæ
non indignabitur: propterea q̃ hoc animo in certamen descenderit: vt eius vteretur con-
ditione. id est ita demū præmiū ferret: si virtuti fortuna fauente: vicisset. alioqui si conatui
non tantū effectui præmium deberetur: tot palmis esset opus: quot in olympicū certamen
venissent. Quanq̃ in huiusmodi ludis qui solennitatis voluptatisq̃ gratia proponūtur: fit
interdum: vt victis quoq̃ præmia statuātur: non honoris sed solatiū gratia: verum seriis in
rebus atq̃ adeo periculosis: quænam obsecro lex vnq̃ mercedē statuit: nisi si quis facinus p-
egisset: & ita peregisset: vt omnis numeros implerit! A quo tu quantū absis: mox audies: nā
nunc de conatu tantū agimus. Lex igitur ciuicā promittit coronā: ei qui ciuem in bello ser-
uarit. Quis vnq̃ ad hunc honorem vel aspirauit: q̃ se telis obiecerit: q̃ non sine multis vul-
neribus discefferit! Profecto nisi ciue seruato: nemo ciuicā petit. Quis vnq̃ his verbis mura-
lem petit! Acrīter contendi iudices vt moenia superarem: Omnia feci: sed depulsus sum.
Quātumlibet enisus sit: nisi cōscenso muro: nemo tam inuerecundus: vt muralem coronā
sibi deberi dicat. Obsidionalē nemo flagitat nisi depulsa obsidione. Postremo nullus honos
petitur: nisi ab eo qui id effecerit: ad qđ honor inuitat. Qui nauim in tempestate desertam
ad littus perduxerit: huic ex lege vendicatio est earū rerum: quæ naui vhebantur. Quor-
sum attinet hic tuam iactare peritiam: sudores: pericula: conatus! Nihil nō feceris: quo na-
uem in tutum reduceres: sed victus tempestate deseruisti. Audebis quicq̃ ex his quæ sunt
in naui tibi vendicare! Aut si ausis. futurum speras: vt quisq̃ te vel pilū sinat attingere! Nō
opinor. Si quis: vnq̃ ouationē supplicationem: triumphū obtinuit: q̃ ad victoriam omnib⁹
neruis esset enisus: q̃ gnauiter se gesserit in bello: nisi superior discefferit: nisi præscriptū
a lege numerum hostium fuderit: aude et tu tibi præmium promittere: q̃ Tyrannicidium
sis aggressus. Quod si nemini hominū memoria contigit: desine tibi noua spe blandiri: de-
sine inaudito exemplo postulare: qđ sperare sit improbiissimū: dare postulanti stultissimum
Noli nobis cōmemorare: quanto capitis periculo murum arcis cōscenderis: qua virtute sa-

tellitium Tyrānicum perruperis: alios depuleris: alios occideris: quorum maximā partem tibi liberum est fingere: ad obtinendū Tyrannicidę pręmiū: duobus duntaxat verbis est opus: Tyrānum occidi: Quantumvis conatum exaggeres: alleues: attollas: non nisi Tyrānicidę debetur pręmium. Alioqui: quid dices: si eodem illo die quo tu arcem conscendisti: permulti pariter aggressi: sua quisq; virtute freti: quorum nemo tamē Tyrannum interemisset! Vtrū omnes Tyrānicidę pręmio potentur ex æquo: nempe quia conati! Age quid si multis strennue rem aggressis: vni culpam: qui sit omnium ignauissimus (vt nō semper virtuti responderet fortuna) cum contingat interficere: an non pręteritis reliquis hic vnus honorem auferet! Quamobrem tandē! Nō quia plus adierit periculi: sed quoniam id cōfecit: cui lex honorē decreuit! Hic tu fortasse rursus incipies deplorare frustra sumptam operam negabis æquū esse virtutis egregios conatus merito fraudari pręmio: nisi fortunę suffragio adiuuentur. Sed quę tandem potest esse iniqua conditio: quā nemo compellitur accipere: nisi cui cordi sit! Quantumlibet iniqua conditio proponitur: eam nimirū facit æquissimam: quisquis suapte sponte recipit. In aleę ludo (si fas est hoc exemplū conferre) quid iniquius: q̄ vel sumnum artificem ab imperitissimo superari: si modo latus cōmode cadat: At q̄ id adeo nemo tanq̄ iniquum causatur: propterea q̄ cui lusus huius lex non probatur: ei liberum erat nō suscipere. Itaq; lex quid pręstari velit: id palā atq; in medio pponit: Quid abste pręstari possit id tibi relinquit expendēdum. Illa nihil mauult: q̄ vt res q̄ optime cadat: q̄ si posteaq̄ nihil iam intentatū reliqueris: quominus effeceris: per fortunam steteris: intelligis opinor nihil habere te: qd̄ legi succenseas. Fortunam (si ita lubet) in ius voca: Cum lege nihil tibi rei: Quę vt nihil promittit: ita nihil debet: nisi pręstanti. Neq; vero existimemus iudices: istud a maioribus qui hanc legē rulerunt: sine summa ratione fuisse factum: vt conato pręmium non esse statuendū putarint. Videlicet illud cauerūt: non tantum ne accipres istas et inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent: verum etiam q̄ intelligerent Tyrannicidii conatum non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. vnde futurū prospiciebant: vt si conatui pręmium statuissem: temeritate conantiū resp. subuerteretur potius q̄ restitueretur. Etenim Tyrannis quid aliud est: q̄ graue capitaleq; ciuitatis huius Huic si quis medeatur ei merces digna proposita est: quā ita demū ferat: si remediū pręsentaneum attulerit. Verum huic malo neminē oportet admoliri manum: nisi certum artificem: qui sua diligentia. peritiāq; fretus: nō sinat hoc licere fortunę: vt dum ipse salutē dare conatur: illa vitam penitus eripiat. Quid: vtrum tu igitur in eiusmodi discrimine: conatum pręmio iudicas inuitandū esse: an potius poena deterrendū: nisi qd̄ conatus est quispiam: idem pręstiterit. Nec illud te subleuat: qd̄ mihi videbare: ratiocinando colligere: Quis lex in maleficiis poenā irroget simplici sceleris molitioni: par esse: vt multo magis in benefactis conatus habeat rationē. Nam oportere legem multo propensiolem videri: ad compensandam virtutem: q̄ ad retaliandā culpam. Atq; vide q̄ hic tota erras via. Principio nō anī madueris hoc Tyrannicidii facinus toto genere a reliquis discedere: propterea q̄ aliorum molitio cum priuato molientis periculo modo coniuncta est: huius cum Publico reip. discrimine copulata: vt temere moliri Tyrannicidii: nil aliud sit: q̄ temeritate priuata: rem omnium prode: Deinde lex nec in quouis crimine: nec qualemcūq; conatū in quæstionē venire finit: verum in paucis duntaxat: quę vel propter insignē atrocitatē hoc odii merentur: vel eiusmodi sunt: vt prius exitium adferant: q̄ conatus dent significationē. Quod genus parricidii: veneficium: proditio. Postremo non vides nihil esse simile totaq; natura rationeq; discrepare: poenę legitimā irrogationem: et. honoris largitionē: Nam alterum quidem proprie legum munus: alterū: quasi quædam de iure concessio: legisq; candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere: sic demum intelliges: si reputeris: q̄ multa fiat quę lex

iubeat addita poena ni pareas. q̄ multa item vetet: nisi obtemperaris: supplicium minitās. Contra: vix vnum atq; alterum esse ad quā prēmio sollicitet: Quādā enim eius moni sūt: vt durum ac seruuile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt: vxorē ducere: ope ram dare liberis: hic lex nimirū vrbanius ac verecundius tecū agit: patris non magistratus sumit habitum. precio ad id iuitat: quod alioqui gratuito te pręstare decebat. Rursus alia tamen si id genus sunt: vt a quouis nō improbo ciue pręstari velle oporteat: tamen et fortiora videntur q̄ vt a multis pręstari queant: et periculosiora q̄ vt multi velint suscipere. Nā inhumanum videtur cuiq̄ vitę suę contemptū imperare. Ad hęc igitur prēmio animat: quasiq; calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiā lōgius trahere: q̄ ad q̄ semet ipsa alstringit. Nec mirādū est: si attentior: si vigilatior: si exactior est in proprio naturaliq; munere suo: q̄ in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descēdit: Huic astipulatur illud: q̄ nouis etiā criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui: aut a simili lege mutuo sumi. Neq; tamen idē fieri consueuit: si quis quid noui facinoris cū laude patrauit: vt prēmii a cōsimili cōstitutioe decernatur: nisi lex extet: quā nominatim honorem statuatur eius facto: qđ roget vix habebit: qđ postulet haud quāq. Quur em̄ legi ne cesse sit passim ciuium suorum officiū mercede redimere: quandoquidē ne sit impunita im probitas: id publicitus omniū refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est: qđ non vel gratus patrię debeat ciuis: cui si vel animā impenderis: quid mirandum: si qđ ac ceperas id restit uis. Vt supplicio dignus sis: nisi parēti pietatis officium persoluas: nō prēmium ilico tibi debeat: si persoluas: iridem. Si quid in leges cōmittas non potes effugere supplicium: at nō statim illę tibi prēmii debiturę sint: si quid cum officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio cōtinerent: ne opus quidem esset vllis legibus: quippe: quā nō ad bonos mores cōparatę: sed malis e moribus natę sunt: id qđ vere vulgo dictirāt: ac phar maci vice fungantur. Finge itaq; nullas esse leges: quēadmodum de aureo Saturni sęculo fabulant Poetę: suo quēq; sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire benefacta: q̄ nulla lex prēmium decernat. Vti lex nō minatur nisi improbis: ita nō polliceť optimis ciuibus Quorū enim opus promisso: quum virtus absoluta: abunde seipsa cōtēta sit! Proinde petere qđ illa nō sit pollicita: profecto plusq̄ impudētissimū est: improbe flagitare: qđ ea cā dide ciuiliterg; promiserit: ciuis est probitatis non satis spectatę. Tu quid merueris: paulo post excutietur: interim finge sane: pręcipuam quandam vtilitatē attulisse: cui tamē ex lege prēmium nō debeat. Vtrum protinus clamitabis infrugiferū fuisse officium: ciuitatem in ius vocabis: plebē ingratam vociferabere: minitabere iudicibus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant! An potius ipsā virtutē abunde magnū sui prēmii iudicabis: oblectabis te conscientia recti: hunc esse maximū fructum officii duces: q̄ de aliis citra tuum emolumentū benemerendo: ad deorum benignitatem videaris accedere! Nimirum hęc tibi futura sunt satis: Si modo ciuis sis optimus: Qđ si nō contentus istis: aliud adhuc nescio qđ prēmii desyderes: certe maximo proximū est gloria. Hoc tu iam prope modum tulisti: quāto metiris precio: volitare per ora mortalium: celebrari: laudari: digitis notari mille: oculos omniū in te coniectos circumferre: Ista (inquā) vel maxima prēmii pars. nam pecunia sane q̄ exiguū momentū adfert: Tu conatus duntaxat es. permagna portio: vel caput potius ipsum: tuo deest facinori. At quum interim his rebus frueris: dū nō occiso Tyranno: tamen velut Tyrānicida celebraris: quāso te quātula pars abest a tuo prēmio: qđ laturus eras: etiā si Tyrannū occidisses. Postremo isthuc ipsum prēmium poene dixerim inuidendum mihi videtur: q̄ iam tibi licuit toties reip. Tyrānicidiū impurare: q̄ in celebri iudicio tibi contigit honestissimū prēmii flagitare: et in tam frequēti theatro spectante rep. magnificam istā tuam tragoediā peragere. Mihi videtur iudices beneficii tulisse gratiam:

quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ: tu deorū muntus imputas ciuitati: et sunt fortassis qui tibi libertatē acceptam ferant. An hæc tanta præmia contemnis: quæ vel vero Tyrannicidæ sufficere debuerant: nisi lex maluisset præmio conatū ab effectu distinguere. Quamq̃ nullū me hercle præmiū magis congruit ei qui Tyrannum conatus sit occidere: nec occiderit: q̃ vt illi contingat Tyrannicidæ præmiū sperare: nec ferre tamen. Hic cine erat ille gradus in quo nos rectū cōmorari iubeas! Quamq̃ hoc noīe tuus conatus min⁹ promeretur præmium: q̃ aliorū proposito fortuna modo defuit tibi voluntas: vt ais. Effecisti qd̃ voluisti. Id qd̃ erat necesse: nec fecisti nec voluisti. Sed iam dudū alium gradum (vt video) circūspectas: in quem te recipias. Nam in hoc q̃ citra omnē præmii spem cōsistas: intelligis. Age: sequemur te per omnia: et aliunde alio fugitantē persequemur: nec vsq̃ finem consistere. Atqui nō tantū aggressus sum inquis: verū etiam occidi: nempe filium: atq̃ id facinus in duo secas Tyrannicidia. et q̃ filium sustuleris plusq̃ Tyrannū: tum Tyrannidis successorē: et q̃ parenti: necato filio: mortis causam ministraris. De illo mox. nūc hoc cuiusmodi sit inspiciamus. Parentem ais abste: iugulato filio: eadem occisum opera. Negas enim referre: qua via peremeris: modo sustuleris. Imo splendidius isthuc videri vis: q̃ tuo quidē ense: verū ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta iudices oratio possit parum attentū fallere: præsertim hoc rē fucis illis suis & phaleris veditate: dum nobis ob oculos ponit: validum illum florentēq̃ iuuenem: sic patri adamatū crebris vulneribus confossum: parentem senem miserū: illi circumfusū: eodem exanimatū ense: sanguinem vtriusq̃ interea se confusū. Ista quidem dictū splendida: sed quid ad tuam causam attinent! Nemo tam cæcus: qui nō videat: nemo tam effrons qui neget: spectaculū illud multo omnīfucundissimū extitisse ciuitati: quum senem Tyrannū iuuenem videret incumbētem: exanimem exanimi: et in altero gauderet sese leuatum malis præteritis: in altero futurorū metu. Hæc quum per se maxima: quum reip. sint gratissima: quid attinet verbis exaggerare: illud vnum in hoc iudicio vertitur: vtrum tibi acceptū ferri oporteat: q̃ pater sine controuersia Tyrannus occisus est: an fortunæ superumq̃ dexteritati. Quod enim tuo gladio peremptus est: id vero q̃ est futile nihilq̃. Quid si tuo gladio ab eo qui eū vtendū abste rogasset: Tyrannus esset necatus: num tu protinus Tyrannicidæ præmiū petiturū venires! Lex occisori pollicetur honorē: tu eum iugulasti: de quo certe controuersum esse poterat: Tyranni nomine cēsendus esset: necne: cum de quo nihil erat dubitatiois reliquisti. Si prudēs: prudens excidisti a præmio. sin metu: multo minus etiā causæ est postulandi muneris: verum illud tute vehemēter vrgebas: vti prudens volensq̃ reliquisse viderere. Sed qd̃ randē erat istud tuum consiliū: quum tibi sic in manu esset non toto metu liberare remp. sed vltorem tui facinoris & verum certumq̃ Tyrannū relinquere: intelligebas (vt ais) omne negotium confectum: extincto iuvene: propterea: q̃ modis oībus futurum præscires: vt senex illico sibimet eodem gladio necē conscisceret. Videte iudices in manifestissimo mendacio quarrima conatur elabi: nisi diuinandi scientiā cōmentus fuisset: non poterat hinc explicare sese. Siquidē hæc vel augur vel haruspex: vel vates diceret: fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudētius quid vanius! quid veri dissimilius q̃ asseuerare: id certum præscisse te: qd̃ tale sit: vt quilibet alius exitus potius fuerit expectandus! An coniecturis es assequutus: id euenturū qd̃ euenit! At quid aliud effici cōiecturis poterat: nisi vt vel sperares: vel suspicarer! Porro in re tam ancipiti: quæ dementia erat spem incertam sequi: discrimen certum negligere! Sed audiamus obsecro: certas illas coniecturas: quibus hic nostervates præsentit inopinatum omnibus exitū. Iam ætate fessius erat inquis: iam viribus defectus: nec obtineri iam autumabat posse Tyrannidem: adempto filio. Tum indulgentius amabat: q̃ vt filio vellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeo

Erasmi Roterodami.

non esse naturæ rerum consentanea: ut iam omnibus videantur esse confutata: vel prius
 refellantur! Vtrum seni mentem ullam fuisse puras: an non puras? Si nō putas: fieri potuit
 ut illi tutum videretur: qđ neutiq̃ erat tutū: atq; ita protinus toto falleris augurio. Sin puq̃
 tas sapuisse: quur erat qđ vsq; adeo diffiderat? Quasi vero Tyrannus virib⁹ duntaxat vni⁹
 us hominis: ac non multo magis ingenio: versutia: calliditate: largitione: crudelitareq; cō-
 tineatur: quæ omnia si magis in senem q̃ in Adolescētem competunt: quur tu in diuersum
 torques augurium? An nō illa ætas vsu rerum callentior est: an nō altius dissimulat: an nō
 cauet diligentius: an non prospicit oculatius: irascitur implacabilius: tenacius iniuriæ me-
 minit: meliusq; in longinquum consulit? His solis rebus imperium Tyrannicū administra-
 tur. In militiæ duce: quantulū est illud momentum: qđ corporis vires adferunt: at in Tyrā-
 nide profecto multo minus. Quur magis illum terreret adeptus filius: q̃ extinctus satel-
 les quispiam audacior? quum arx superesset: approbe munita: superesset opes: arma: satel-
 litum ingens agmen: tot in ciuitate factiosi: potentescq; qui non solum Tyranni partes ad-
 iuuabant: verum etiam Tyrannos agebāt. Quos equidē spero nunc nobis non esse metuē-
 dos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen ne nimis secure negligantur: vsq; adeo ne
 senem cruda viriditq; (qđ omnes norunt) senecta callidū: animosum: ambitiosum: non stul-
 tum: vna filii mors consternauit: ut rebus desperatis protinus evita sibi migrandū duxerit?
 Præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorē: sed multo inuidiosiorē:
 idq; ob libidinem: atq; ætatis insolētiā temeritatemq;: adeo ut expedierit prope modum
 illi ad stabiliendā Tyrannidē filium e medio tolli. Etenim quo propius ad iusti Regni speci-
 em accesserit Tyrānis: hoc minus est inuidiæ obnoxia: magisq; tuta. Iuuenis ille solum hoc
 augebat: qđ maxime Tyrannos solet euertere. Vera illa Tyrannidis munimenta in callidū
 senis pectore erant collocata: sed tenerius adamabat filium: q̃ ut defuncto posset superesse.
 De matercula quapiam priuata loqueris: an de viro senē: callido: crudeli: deniq; Tyranno?
 Quid ego iudices in eo sermone argumētis coarguendo sumam operam: quem ipsa natura:
 quem mos: quem cōmunis omnium sensus repudiat? Quis vnq̃ isthuc audiuit? Tyrannum
 vsq; adeo pio in liberos fuisse aīo: ut nō dicā cōmori voluerit: sed conuiuere cōmode quie-
 rit? Credite mihi priuatorū isti sunt affectus. Tyrān⁹ neq; quid natura: neq; quid pietas: ne-
 q; omnino quid sit officiū nouit: Exiit hec omnia: simul atq; Tyrannū induit. Omnia com-
 modis: omnia metu: oīa necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamē ille amat) qui vel
 deos ipsos odit: quos aut metuit: et tollere nondū expedit: aut quorum opera ministerioq;
 ad fulciendum imperium indiget. Quod si villos ille posset amare: similes certe sui dilige-
 ret: impios: violentos: rapaces: scelestos: quando nihil ad conciliandā charitatem efficacius
 morum similitudine. Atqui ne improbi quidē illi chari sunt: nisi quaten⁹ adiuuant. Adeo
 ut præposterum vel peruersum potius quendam stoicum Tyrannus exprimat. Neq; enim
 quisq; tam Stoicus fuit: ut æque vacarit omnibus affectibus: atq; Tyrānus. hoc modo illos
 discernit: qđ Philosophus honesto metitur sua consilia: hic cōmodo. An ille vllum pietatis
 igniculum in quenq̃ mortaliū sentire potuit: qui in patriam: vitæ parentem altricemq;: qui
 in cælites omnium bonorum authores: tam sit impius: ut illā crudelissima opprimat serui-
 tute: horum phana despoliet: iura contemnat. Verum ut largiamur tibi nō nihil sinamusq;
 te priuatos affectus in Tyrannicū pectus: hoc est ignem in flumen transferre: an tandem
 persuadebis illud: vsq; adeo indulgenter illum adamasse filium: vsq; adeo in eum omnes vi-
 tæ suæ spes: voluptates: opesq; semel cōtulisse: ut illo sublato: ne minimā quidem vitæ cau-
 sam sibi reliquam esse putaret? Repete: non dicā ex hac ciuitate: verum ex vniuerso morta-
 lium genere: nō ex hoc sæculo sed ab orbe cōdito: et ab ipso (si vis) Promethei simulachro.
 Quotus quisq; fuit pater: quora quæq; matercula: quæ ob liberorū necem sibi fatū accersit

uerit! Naturalis hic dolor: & quem nemo fere non modeste ferat: priuatis parentibus vel indulgentissimis: muliercularū intemperatissimis affectibus mediocris luctus sufficit: Tyranni in filium charitati nō nisi solā mortē satisfactoriā esse tu lynceu prauidebas! Age hoc quoq; tibi donamus: vicerit homo Tyrannus priuatorum in liberos pietatē: vicerit indulgentia materculas omnis: qui tibi compertū esse potuit: vtro se dolor paternus inclinaret! In rabiem: an in desperationem! Quo diligebat impotentius: hoc erat probabilius vt senex natura ferus: ciuibus infensus: vel maxime vellet esse superstes: vel ob id deniq; quo veterem illam iram: nūc filii nece acerrime exasperatā irritatamq; reip. suppliciis saturaret Qd si alias vitæ pertesum fuisset: hæc nimirum vna causa poterat illum in vita retinere: Quid autem senili animo vindictæ cupidius! An nescis: q̄ impotētes ætas illa concipiat impetus: quo rapiatur æstu: quo flagrare soleat incendio: si quando atroci insigniq; contumelia la cessatur! Quæ vero potuit esse atrocior q̄ filii cædes: sic amari: vt tu quidē ais! Hæc nimirū quicquid in illo fuerit vnq̄ crudelitatis: quicquid sæuitiæ: quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis: si qua suppliciorū: fames: deniq; si quid Tyrānicū: id omne semel de integro poterat excitare quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia datæ orbitaris iniuria in rabiem solet agere: & tu Tyranno (quo nullū animal immitius) nihil tale metuendū esse certiss. m̄ augur existimasti: qd in Tigris videmus euenire! Qd si tibi vni compertū erat Tyranno sic in deliciis esse filium: quid igitur aliud tua fēbat opera: nisi vt sæuissima illa Tygris: raptu catulo: in rabiem versa: in miseram hanc ciuitatē: dilaniandā: discerpendamq; infiliret! Id si non euenit: magna diis gratia: tibi magnū debetur malū: qui q̄tum ad te pertinet: tā diram beluam in nostra capita fortunascq; immiseris: Elige nūc vtrū malis an verum fateri: nihil fuisse Tyranno cum nostris affectibus cōmune: an confingere: sic adamasse: vt matercularum quoq; vicerit delicias. Certe neutro modo tua constabit diuinatio. Quæ nisi constiterit: non est: qd ad eius rei laudē aspiret: quæ fortunæ cōmoditate te imprudēte euenerit. Postremo donemus & hoc tibi: vt præsciueris: & certū præsciueris: deo videlicet quoptam te certiorē faciente: nam alioqui fieri nequa q̄ potuit: perinde est ac si nō præscieris: qui præscientiæ tuæ fidem legi facere nō possis. Profer quibus prædixeris: id euenturū qd euenit: doce quis deorū: quando isthuc tibi prænunciarit. Nihil habes qd dicas. Verū postea q̄ rem feliciter euenisse videres: tum demum post factū vates esse cœpisti: quemadmodū vulgo tum fieri tum dici consuevit: post euentum stultos etiam sapere: et quo fortunæ beneficium verbis in te transmoueres: tragœdiā istam nobis cōminisci cœpisti: causas repperisti: quibus præcisse videre. Sed dii boni: q̄ non bonū poetam te præstitisti: qui tam inconsistētia: tam cum natura pugnantia finxeris: sæuissimum Tyrannū ob pietatem erga filium vltro vitam fugisse: ob vnius capitis necem: tutū sibi non putasse in vita cōmorari: quū omnia superessent: quibus Tyrannis et paratur et obtinetur. Sublato eo: in quo omne Tyrannidis præsidium collocarat: repente rebus suis diffusum: ad inferos abiisse. Age mitto nunc argumenta: hæc omnia vera non ficta credemus esse: tamen si ne fucū quidem vllum habēt veri! Si mihi ex omni hominū memoria: vel vnum Tyrannū potes nominare: qui liberos suos sic adamarit: vt nō spadones ac pellacas lōge prætulerit: qui sic illis indulserit: vt nō suspectos haberet obseruaretq;. Qui sic illis sit filius: vt non in barbaris quibusdam latronibus ac seruis stigmaticis plusq̄ in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi permultos referre possim qui filios sic oderint: vt viuos esse pati nō possent: adeo metuerent: vt ne cibum quidē vna capere vellent: adeo diffiderent: vt tum demum se tutos esse putarent: si quis illos e medio submouisset. Nullus inutilior Tyranni satelles: q̄ filius. Ex extrema barbarie conductitios inuult ille: sicarios: fugitiuos: homicidas: sacrilegos. His vitā suā mauult cōmittere: qui suā patria frui non possunt: & alienā euertere gaudeant: qui barbaricis fetiniscq; vitibus antecel-

lant: & gigantes illos impios referant: qui propter animi cupiditatē: nō difficile ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur: & propter ingenii feritatē a nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei Tyrannorū ministri: hi fiducia munimentum: praefidiq; Tyrannidis multo tutissimū. Hos si quid ademerit: cām videat dedisse: quur reb? Tyrānus diffidat. Nā fili? qua tandē ratione dominatū sustinebat: atate! at vtilior aetas grādiōr. Rebores! vnus erat. Prudētia! magis sapit senecta. Custodiis quas obtinebat: at si aduersum patrem obtinebat: mors illius senī etiā optāda. Si patris noīe: quid nisi vnus satelles adēptus erat! Nam custodiz quo deficerent: nisi ad eū cui alebant! Tūior igitur erat futurus Tyrannus amoto filio. Res enim Tyranno suspecta filius violētus & insolens: propterea q; reliqui illi barbari solo lucro contenti sunt. Filius illud prāmīū spectat: Tyrannidis successionē. Nec vllus pietati locus: vbi mentem possidet dira regnādi libido. Ibi contēptis naturae legibus: & filium horret pater: et patris interitū optat filius. Sed dicturis iam dudū nescio quid mane: praesens: nihil inexpugnatū omittā: vrges. Nisi pter modū adamauit filium: nisi diffusus ē: quur sibi mortem consciuit! Ist huc vero merito demirandū: quippe qd praeter omnīū: ac tuam etiam spem euenit. Verum ego nihil ad me pertinere puto: vt tibi rationē reddam: quid illi dii in mentē immiserint: vt sibi vim adferret: hoc tū euincere sat est te nullis coniecturis hūc exitū certo praescire potuisse: quātumlibet amarit filiū. Tamen si cā nō admodū obscura. Iam deorum si qui fuerūt huic infensi reip. iras diurna nostra calamitas satiauerat. Iā ppitios nostra vota: nra sacra cōmouerant: aderat illud fatale tps: quū impius ille senex diis atq; hoībus dignas admissorū poenas daturus erat. Iā aderant vltices Erinnes: aderāt Furiae: facib? & hydris oībus armatae: hae illi mentē ademerūt: hae vanā formidinē incusserunt: hae attonitum ad spontaneā suā cadem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur: q fugisse: qui filium peremerat: q vna caede contentum fore: qua quidē vna in re iure potes gloriari: q Tyrannum vehementer fefelleris: virū esse putabat qui hoc facinus peregisset. Credebat esse talem quales audierat esse solere Tyrannos qui magno suae vitae contēptu Tyranni caput impeterent: qui nō adorirentur facinus nisi ratione probe perspecta: qua possent perficere. Hanc suspiciōē Panille: aut si quis alius est deus nouis terriculis exagitabat. Arbitrabat instare sibi carnificē: sensit adesse necessitatē illam fatalem: quam nemini nocentiū vitare licuit. Itaq; qd huius vrbis pietati: qd deorū bonitati debetur: quur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris! vbi discrimen erat subeundū: ibi fugitabas. Nūc vbi res praeter spē pulchre cecidit: tutūq; putas: fortunae laudē in te deriuas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutum. Pone Tyrannū ira percitum: passim ciues ad exquisita supplicia rapere: p scribere: iugulare: in exilium agere: possessionibus exuere: Quid hic dices! Nō fines opinor eorum malorum causam: in te tanq; in authorem referri: & fortunae argumēto culpam depcaberis. Negabis tibi imputandū esse. si quid fortuito praeter propositum euenit. At nūc nōne iniurium est: vt qd boni: fortunae cōmoditate praeter spem euenit: id totū in te velut authorem velle traducere! Etenim te nihil expectasse minus: q id qd euenit: vel ipsa res clamat. Si hoc animo conscendisses arcem: vt filiū non patrem occidisses. Credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu: nescio: an metu potius in iuuenem incidisti: & tum deniq; diuina ista mens & futurorum praesaga: sed quae non nisi post euentū sua prodat oracula: te corripuit: quum esset fugiendū. Ibi demū iudices in re tam tumultuosa: secum velut oculos consultare coepit: vtrum senem sua dextra dignū existimaret. Ibi demum prauidere coepit fore: vt pater ipse sibi manus adferret. Et quo cōmentum tam impudens iudices efficiat paulo probabilius: quae nec vidit: nec videre potuit: ea perinde descriptit nimirum (vt ipse laetat) Poeta: quasi spectator attiterit: quid in mentē venerit Tyranno: quid dixerit: quid fecerit: quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profecto impudētiar:

fingere præcisse se quod esset euentu consequenturum: et quod non videris: id ita narrare: quasi
 videris. Quanto melius tuo cōmēto id est fabulæ sua fides cōstitisset si ita finxisses: te quā
 perempto iuvene: stricto gladio ad senē ire destinasses: repente a tergo adfuisse Palladē illā
 homericā: & iam euntē capillis reuocasse te: veruissē: ne tam luculētū facinus senili cæde
 obscurares: sese citra tuā operam: curaturā: vt ille suapte manu: sed tuo gladio peremptus
 gloriæ tuæ nihil tenebrarū offenderet: sed multū etiā adderet lucis. dehinc abditū te per ri
 mam cōtemplatū: vel (quod est te dignius) repente deā sepsisse te nebula: vt Tyrānicæ necis
 tutus & oculos spectator assisteres: nec prius illinc discessisses: quā negociū omne confectū vi
 disses. Hæc si cōfinxisses: paulomin⁹ malū poetā te præstitisses. Sed oculū opinor nō suppete
 bat ad omnes fabulæ parteis cōmode tractādas. Videlicet lucri cupiditate: te protinus ad
 præmiū postulandū rapiente. Nunc vel ipsa te prodir inconstantia: figmentiq; coarguit. In
 arcem ascendisti: quo Tyrannū occideres: neq; tum præuidebas quod sole ipso clarius videri
 vis. In medio negocio subito: nescio: quis de⁹ oculos tibi restituit: vt videres futurū id quod ac
 cidit. Porro si veris fidē facere voluisses: narrare debueras: quemadmodū nocturnus explo
 rator: furtim arcem cōscenderis: in ædes clanculū irrepseris: forte fort una obulo neminem
 dicā vt tollerēs aliqd: sed vt experireris: si quod tuto facinus posses designare. Hæc molietī cō
 modum fauisse fortunā. Itaq; quum adolescētem solum atq; incustoditum offendisses: (vt
 est ea nimirum ætas securior: periculiq; minus cogitans: præterea diuturna Tyrannis iam
 magnam metus partē exuerat) tum haud scio (vt mores illius erant) multo vino sepultū:
 atq; imodica libidine defessum: fortiter iugulasse scilicet: & somnum illi cum morte: id est
 germanum (vt ait Homerus) cū germano cōiunxisse: deinde vbi iam cardines procul str
 dere coepissent: exaudito videlicet morietis gemitu: ibi te metu examinatum ita fugisse: vt
 non vacarit gladium e vulnere tollere: quē nec parricidæ: nec ficarii solēt relinquere ne de
 præhendātur. Interea domi latitasse te: iam dudū de fuga cogitantē: et longinquas aliquas
 semotasq; mundi latebras animo circumspēctantē: in quibus abditus posses irritati patris
 sæuitiam fallere. lamq; te ad spontaneū exilium accincto: repente in vulgus exisse famam:
 liberam esse ciuitatem. Tyrannum vnacum filio iugulatum. reliquos metu fugisse: autho
 rem ignorari facinoris. Ibi repente: ad nouam tuā fabulæ catastrophē. immutasse te ani
 mum: & qui prius de salute fueras sollicitus: protin⁹ ad præmiū spem arrectum fuisse: lucri
 q; auditate: priusq; tibi satis esset excogitata ratio: qua totam huius inopinati euentus lau
 dem in te traduceres: profuisse in medium: id quod vidimus: clamitasse tuū illum esse ense:
 tuum facinus: non vnum præmium tuæ virtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset: sunt
 enim rerum naturæ consentanea: vsu comprobata: omnium opinione recepta. At tu dum
 sedulo quidem: sed tamen parum ex arte: tuam nobis præsentia niteris persuadere: quā mul
 ta cōminisceris: non dicam tota facie a vero distantia: verum etiam cum sensu cōmuni: cū
 more: cum natura penitus pugnantia: Primū Tyrannum tam maternelle filium adamasse: vt
 sine eo viuere noluerit. sic ob vnus mortem: metu fuisse consternatum: vt in vita manere
 non sit ausus: sic illi toto pectore filium: vt ipse nullas circum se custodias haberet: adeo fra
 ctū animi fuisse: vt tam chari pignoris truculēta cæde non potuerit ad vltionē inflammari:
 tam inualidum: vt tua dextra fuerit indignus. tam inermē: vt nī tu illi gladium reliquisses
 tuum: defuturum fuisse: quo se iugularet. Non vides quā non comperat: tam insignis in Ty
 rannum pietas: tam secuta in eam ætatē fiducia: tantus metus: in hoīem: excepto filio: reli
 quis oībus prædiis munitū: tāta consternatio: in hoīem tot periculis exercitatissimū: tāta
 imbecillitas in iratū! Quid igit erat: quur tu senē illū tātopere contēpseris! Vt indignū ha
 bueris: qui tua ista magnifica dextera iugularetur! Tu ne indignū iudicabas: quē occideres
 quum eum resp. non putarit indignū: quum formidaret: quem maximo suo cum dolore fer

ret: Non talem illum iudices non talem sensimus: ut cuique contemnendus videri debuerit. Neque tu eum unquam contempsisti: nisi forte contemnere est: misere formidare. Sciebas arcem armis refertam: sciebas superesse satellites: quorum vel unus (si seni vires decrant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (Id quod nemo nostrum nescit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenii feritas: etiam in illa senectute reliquerat. Tum non te fugiebat: frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammar: ut iuuenibus etiam validissimis: sapienter mero fuerit intolerandum: si quando solitum illud robur: quod ætatis gelu velut obtorpuerat: magno aliquo animi motu recadit. Quis autem tam inuolidus est ut non illi pudor: ira: dolor ingens vires suppediret? Hoc erat videlicet: quare tu filium quem patrem malueris occidere: quod illi inopinante: inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat: armato: vallato: irato denique. Hoc erat quare gladium relinqueres: ratus ne tantisper quidem morari tutum dum recipe res: metuens videlicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardior. Reliquisti inuisus quo Tyranno prodi posses: sed prodi maluisti: quod depræhedi. Neque ego nunc formidinem tuam accusor: Imo miror magis: quod pedibus consistere: quod fugere potueris: quum audires moueri Tyrannicam familiam: stridere arma intelligeres tibi non cum puero: sed cum vigilatibus: viris: accinctis: armatis: sobriis: irritatis: denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quod illum visquadeo filii mors commoueret: sed quod arbitraretur: & haud scio an vere se petiitum fuisse: dexteram tuam errasse tantum in filio. Id nunc & spera: non dicam hos iudices: viros omnium perspicacissimos: sed vel e media plebe quenquam esse tam mucosis naribus: cui non suboleat: imo qui non plane odoretur: persentiatque: totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poetæ solent: quum hærent in explicando Tragediæ argumento: hanc veluti deam diuinationem arte quadam induxisti: quo præsentionem tuam iudicibus probares. Sine qua videbas præmiū obtineri non posse. Sed occasione (inquit) ministravi paternæ mortis quod gladium quo se feriret reliquerim. Atque id solū non modo satis esse purat ad petendum præmiū: verum etiam meritum esse: ut ipse ens inter arma deorum consecratur: dominus pro deo præsentem colatur. O hominem suauem si has spes vere concepit: im pudenter: si quum non speret: postulat. Itane Tyranno gladius erat defuturus nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma: hoc est in syluam ligna portanda putasti? Nisi forte tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum: ut ultro ad mortis adegerit necessitate? An vero nihil referre putas: quam præbeas occasionem: quos quo animo? Primum gladium reliquisti quo nihil minus deest Tyranno: nunquam ferrum abest: non incubili: non in triclinio: non in sacris. Reliquisti metu trepidus: tua quidem in re illud interim demiror. quia fratre esse gladium tuum ausis appellare: quem habueris pro derelicto. Metu inquam exanimatus reliquisti: quem postea receptum optabas: reliquisti rem accipere. Quid si Tyrannus illum eundem ensē in ciuium iugulos destrinxisset? quod si eodem lectos aliquot ex huiusmodi iuuentute adolefcentes: filio suo inferias mactasset? Si Tyrannum occidisti: quia tuo occisus est gladio: & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euenit: nihil ad te pertinet: nam anceps occasio quam in partem cadat: id diis in manu est: si bene verterit: nihil gratiæ debet ei qui dedit imprudens. Sin male: temeritas imputat. Neque enim culpa vacatque periculosa ministrat occasionem: quod si feliciter: minerent omnes: sin infeliciter merito accidisse dicant. At quanto probabilius erat futurum: ut Tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur. Scio me iudices hac pluribus refellere verbis: quam necesse videat: quippe tam frivola: verum id mihi propositum est: nullum illi argumentum: non excusum: non exagitatū non reuictū præmittere. Quare quæso: ne pigeat ita ut adhuc fecisti patiens atque attente cognoscere: dum huc ab gradu firmissimo delicias. Hic sibi vehementer fidebat: huc acriter urgebat locum. Negabat vitari posse: quin præmiū deberet: quod præmiū necis causam ministrasset: si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet per derelictum) certe necato filio. Nam ita in legibus disertum aiebat nihil interere: utrum manu sua quis occidat: an mortis causam præbeat. Addebat æquum esse: ut

cum in maleficiis causam datam imputarent leges ad supplicium: multo magis idem obseruarent in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese in legibus esse disputata illud addens Thraſonice: nisi sibi diuturna seruitus: legum memoriã obliterasset. Non tu legum oblitus propter diuturnam consuetudinem: sed nunquid quid sibi velint leges inquisisse videris. Bis enim hic erras qui neque causæ datæ rationem: neque dantis animum discernas: id quod legibus traditum est: nec animaduertis: longe diuersam esse rationem: maleficii & beneficii imputandi. Quid ais noue iuris interpretis: ita ne satis esse iudicas: vel ad poenã vel ad præmium: qualẽcũque quomocũque causam dedisse. Nihil igitur refert: hæctor an aiacem occiderit manu: an gladium illud dederit quo se postea confodit. Atqui hanc laudem nunquid ille sibi vindicasset: tametsi probabile videri poterat: in eum usum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ætarios: omnes: vel ad poenam vocamus: vel ad præmium: quoties armis in eorum officina perfectis: aut iugulantur ciues: aut seruantur. Postremo quid hoc quod tu petis præmium: non ensis istius tui opifex petit potius. Tyrannus gladium erat habiturus: te non porrigente: tu porrigere non poteras: nisi huius industria tibi ministrasset. Age si telo inter venandum temere misso: forte Tyrannum vicinum interfecisses: clamares tibi Tyrannicæ deberi præmium. An potius nihil tibi deberetur laudis: quod imprudens & inscius iaculum torfisses. Immo in ius potius vocandus esses: qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris: nam quod in Tyrannum incidit: id nihil ad te. Quid si caupo vinum lene ac suaue quale Polyphemo dedit Vlyſſes: Tyranno vendidisses: atque ille eius dulcedine captus audius sese ingurgitasset: eaque re concepta febri decessisset: auderes ne Caupo: vini titulo Tyrannicæ præmium flagitare. At quis non te cum tua flagitatione: ut temulentum: vino quod madidum exploderet. Ceterum quanto frigidior titulo nunc idem postulas. Vt cuique coniecturis præcipi poterat: ut ætas vinosa tam illicibili vino audius intemperantiusque frueretur: crapulam consequeretur morbus: præsertim in sene: morbum mors. Vulgo hæc eueniunt. Tu eam Tyranno mortis causam dedisti: cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filii necem sibi manus intulit. Accedam propius. Finge te Tyranni coquum esse: probe callere palatum domini. Medicos interdicere cibum: quo tamen ille oppido quod lubens vescatur: interminari morbum capitalem: ni temperet. Id te non fugeret cum cibum tu arte tua: cupidiusque & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis. Consequitur edentem morbus: quem prædixerant medici: emoritur Tyrannus: liberatur ciuitas. Hic cine coquus e culina in forum profiliens: & adhuc iure madens: fuligine niger: Tyrannicæ præmiū postulabis. Mortarium: tunillum & ollas ostentabis: arma scilicet quibus Tyrannidem expugnaris. Non eris opinor tam impudens in ea causa qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit: probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulaſti filium quo pater ultro vitam relinqueret: & causam dedisti: ad quiduis potius quam ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius: quod ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si Tyranni amicam: quam ille misere ac perditè deperisset occidisses: eaque cognita re Tyrannus sibi vitam abruperet: auderes ad præmiū aspirare: auderes dicere: te certum præciſisse: fore: ut Tyrannus sponte fugeret e vita. Certe quod plures amicas extinctas sequuti sunt quam filios. Nemo tamen tibi crederet: nemo tibi præmiū decerneret: tuum factum periculosum & anceps diceret omnes fortunæ gratias haberent: cuius comoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abinde magnū præmiū existimarent: si commissi venia donatus discederes. Primum igitur diuersam imputandi maleficii. & ascribendi beneficii rationem conueniet distinguere: deinde causæ qualitatē: postremo animum. atque ita demum liquebit: quid tibi lex debeat. Nam quod aiebas legem pluxiorē esse oportere ad reddendum præmiū: quam ad infligendam poenā: id in priuilegiis: quæ in exemplum non vocant fortasse locum habet. In iure communi longe secus est. Siquidem (vnde superius demonstrauimus)

Erasmi Roterodami.

nulli nocenti lex non minatur poenam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficiis etiam conatum simpliciter supplicio prosequitur: in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum: nec iniquum: si lex est diligentior: in eo negotio ad quod unum est nata: atque instituta: quod in eo in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat: ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit non tantum casus. Hoc rursus interest: quod in benefactis nec causa idonea: nec animus idoneus satisfacit legi: nisi his accesserit euentus ite idoneus. In malefactis: si quid nocendi animo tentes: non expenditur: nec euentus: nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat: tibi nihil ad scelus defuisse: praeter fortunam: qua te subleuari: quod tandem ius sit! In euentu: simul et causam datam et animum expendit. Si animum viciosum comperit: nihil moratur causam: quod sit idonea: putat animum & euentum ad poenam commendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea: & non consequitur euentus: lex quasi coniuert ad id: & non putat ad suam cognitionem magno pere pertinere. Sin euentus est consequutus: etiam si de animi vicio doceri non potest: tamen temeritatis & negligentiae nomine poenam irrogat: partim propter suspectam dantis voluntatem: partim ut haec latebra: peccantibus eripiat: imprudens feci: discantque homines vel suo periculo cauere: quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens certam atque eundem noxae causam dederit: eum perinde lex censet quasi facinus manu peregerit: veluti si quis hostem opibus copiosis iuuerit: perinde est: ac si ipse arma contra ferat. Siquidem id suppeditauit: sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutuli imponendum curet ut naufragio intereat: aut in coelaue pensili testudine iuducat: ut ruina opprimatur. Aut iuxta lectulum aegroti: loco pharmaci: venenum ponat: futurum sperans ut eo hausto pereat. Tamen si non bibit aegrotus: tamen beneficii postulari potest qui posuit propter viciosam animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum: quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi voluntatem: nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi voluntate: adponas euentum: non effugiet temeritatis crimen: nisi illum inculpa ta ignorantia absoluerit. Porro si in loco non ad id destinato: puta in via publica aut in fundo alieno: arcu temet exerceas: Lex tecum non agit: nisi si quem occideris aut vulneraris: aut si cui damnum dederis. Ceterum quod facis: tuo facis periculo. Quod si quid horum consequutum est: cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrociniabitur imprudentia: quippe quae culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat praecauere quod probabiliter poterat praeteriri. Vides quanto discrimine dissita sint: inter quae tu nihil interesse dicebas. Primum non statum imputat ad praemium: quod ad poenam. Idque non a malignitate legum latoris: sed partim ex ipsa rei natura proficitur: partim a legum officio. Deinde discernitur animus: causa data diiudicatur. Spectatur euentus. Age nunc si libet tuam causam: qua tuum facinus aestimari vis: expendamus. Finge te certam: ineuitabilem mortis causam Tyranno dedisse. Sed imprudentem nulla tibi sit praemii petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur! Fortibus viris praemia dantur: non fortunatis tantum. Nam euicimus iam dudum opinor: ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium: ut pater sibi necem conscisceret: quod euenturum ne vates quidem quisque praescire poterat: tu nec suspicari. Immo postea quod rem plenam discriminis fortunae arbitrio commisisti quia bene successit: hoc nomine. lex te non postulat: at idem si male euenisset temeritatis poenas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpa ta ignorantia. Quid enim aequae formidandum erat: quod ne Tyrannus: simul atque occiso filio se peti insidiis persensisset: omnia Tyrannidis mala in nos conduplicaret: iam ut de animo res tibi constet causam dedisti non solum non idoneam: verum etiam periculosis simam reip. Vn hoc tibi argumento euidentissimo demonstrari! Finge te quemplam e ciuibus vicio occidisse: tum extincti patrem: id facere quod modo fecit Tyrannus! Vtrum tu duplici caedis crimine teneberis. an simplici! Simpliciter

opinor: At vxor & mariti mortē imputabit: qui necato filio: senī causā mortis dederis: atq; his ferme tuis argumentis vteretur. Indulgentissime filiū adamabat: in illum omnē familiæ curam reclinauerat: illo se oblectabat: atq; hæc & priuato sene cū fide dicet: quæ tu de Tyranno minus dure (ne dicā ridicule) dicebas. Adlet ea te scisse: præuidisse futurum: vt ille vitam fugeret orbatu filio: in quo vno omnia vitæ oblectamēta collocarat. Non tibi defuisse iugulandi senis voluntatē: sed hoc cātū egisse: vt miserabilius sua dextra perimeretur: vt odiū tuum plenius miseri patris malis exaturars. Ideo iuuenē necasse: in hūc vsū gladium in vulnere reliquisse. Vides quanto sunt hæc probabiliora in hoc q̃ in tuo negotio: et tamen negabis paternā necē ad te pertinere. atq; animi suspicionē. causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneā fuisse: quur ille sibi int man⁹ adferret. Te nec præscire: nec timere potuisse: id qd sit cūsequutū. Qd rarū extet exemplū patris ob filiū necem sponte fugientis e vita. Alioqui futurū fuisse: vt et mater sibi factum accerferet: quippe quam impotentius amare sit consentaneum: ac minus aduersum solorem animi viribus valere. Hæc nō dubitares tibi profutura: ad alterum crimen depellendum: & prodesse: dubio procul. Atqui quod in maleficiis valet: ne quid imputetur: id multo magis in hac causa valet: ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret a voluntatis suspitione: q; causas parum idoneas dederis: hic ex causis multo minus idoneis propter personam Tyranni: videri vis non modo quod euenit: fuisse suspicatus: verum etiam certum præscire. Ibi temeritatis postulari nō poteras: propterea: q; tamen si vicio abste data ē causa: tñ idonea nō sit ad id qd euenit. Imo ipsi tota res imputabit: & legibus poenas dabit: sepultura phbitus: q; ciuitati citra causā idoneā ciuem vnū ademerit. Tibi nō nisi vnus filii mors imputabitur: etiā si mater quoq; et filia: & sorores: et tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat nisi feliciter euenisset: quippe vbi summum reip. periculum & verteretur: & prætimere probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud præsidium ludices: qd iste tutissimū: ac poene inexpugnabile iudicabat: vnde ego illū ita deturbabo: vt nō solū sit nō habiturus: quo Tyrānicidii & huius laudis arcem obtineat: verū vix etiam latebram inuēturus vbi temeritatis ac maleficii poenam effugiat: quo nimirū intelligat q̃ non inimice: non curiose (vt agebat) secū agamus: vt quum possim in crimen ac poenam vocare: sat habeam ab honore nō pmerito secludere. Aut sibi deberi præmissi: vel hoc vno nomine q; iuuenē occiderit: iam plusq; Tyrannū: tum Tyrānidis paratū hæredem: etiā si hunc euentū diū nō dedissent: vt senex ipse vitā abrumperet. O deploratam impudentiā. Tu tibi præmium peteres: si Tyrannū suæ furia nō esset vltæ: diū quiduis potius dederint: q̃ isthuc qd tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione: quando quidem id tuto licet: tamen si ad solā mētionē inhorrescit animus. Tu re inquā occiso filio: relicto sene viuo: Tyrānicidæ præmium peteres! An potius nec ipse superesses: qui possis petere: nec esset resp. quæ dare posset! Nam tu aut exquisitus supplicii sexanima retis: aut in extremis archadis exul delitesceres: nos pro Tyranno iam immanissimū carnificem pateremur: & tuum caput vbicunq; terrarum latitares: diis imprecationibus deuoueremus: qui nos tua incogitantia vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantā malorum repestatē cōiecisses. Sed re filius erat Tyrān⁹ (inquis) patri pter inane nomē nihil erat reliquū. Quid ego audio: duos: igit hæc ciuitas Tyrannos alebat! Nā de patre nemo vnq; dubitauit: quin Tyrāni vocabulū mereretur. Quando aut ante hac vnq; fando iudicū est: duos vna in ciuitate sedisse Tyrannos: id qd magis etiā natura repudiat: q̃ eodem in corpore gemina capita! In iisdē aluearibus duo se reges pariter nō ferunt. In armentis tauris tauro cedere cogitur. In iisdē lustris nō conuenit duobus inter se leonibus: & Tyrānus (quo nulum animal efferactus) parē in eadē vrbē patit! Nō vides necessario fieri: vt e duobus: aut alter alterum oppugnet: aut alter alteri cedat! Vtrum tu fuisse maioris in patre: & in filio

Erasmi Roterodami.

Si iuuenis aduersus senem obtinebat Tyrannidem: quid a rep. præmium postulas? Tyrāni partes adiuiuisti nō reip. Sin patri cessit: quid tandē illum vocare potes: nisi Tyrāni vel præfectum aut satellitem? Quando quidem tñiori: Tyrannicā appellationē ne tu quidem audes detrahere: Verū: vt quoquo modo Trānidem omnem in adolescentē oratione deriuares: q̄ multa tu quidē non ex re: sed pro cusa tuæ cōmoditate cōminiscebaris! Cæterum q̄ in his confingendis decori: q̄ in personi situm est: nullā habuisti rationē: Sic enim (vt meminī) inducebas in fabulam senē iam ætate mitem: & qui omnē Tyrannidis acerbiteriam ob senectam exuisset: nō secus atq; mal: quæ natura acerba: tēpore mitescunt: & in alium abeunt succum: Porro iuuenem ferocē illo incolumi gerentem Tyrannidē: iamq; patri uiuo succedentē. Priuatus paterfamilia non fert filiū: se uiuo: successorē: & tu vis isthuc credi in Tyranno! Ille nō sinit vllum e libris rem domesticā ex animi sui libidine moderari: & Tyrannus sese veluti abdicans impetio: negociū omne in adolescentē reiecerat! Non dubito: quin & ipse videris: q̄ dura sint ista & q̄ a cōmuni sensu abhorrentia. Verū quid faceres? nisi tales personas induxisses: exiti inuenire Tragœdia tua non poterat. Quæso te: en vnq̄ auditum est. Tyrannū ætate mitescere! Quando tu defines ea quæ sunt priuatorū: quæ bonorum principū Tyrannis tribuere! Vt eodē igni cara mollescit: ilmus durecit: ita ætate pleriq; reddunt mitiores ac tēerantiores: Tyrannus magis ac magis exasperatur. Vt tēpus nonnullis pomis amaritudinē adimit: at vinis nonnullis acorem cōciliat: itidē Tyrānis non adimit sœuiciā ætas: sed exaggerat. Vis ipsissimā Tyrānici ingenii tibi demonstrē imaginem! Spīnam cogita: quæ iuo magis senescit: eo pungit acrius. Echinos cogita: qui quo plus habet ætatis: hoc testa sūt asperiore. Vulgaribus ingenii fortasse nōnulla vicia senectū vel detrahit vel certe miigat: etiā si plura irritat: nōnulla parit. At Tyrannorū mentibus ad scelus: ad crudelitātē: scelere & immanitate imbutis atq; educatis: præter viciorum omniū incrementum adferre senectū quid potest! Nisi forte libidinē adimit! Quāq̄ ista Tyrannidis quantula tandē est portio! Sed esto fuerit sane: propter ætatē ad voluptates segnior: verum erat fastidiosior: vnde fit: vt imbecillior sit ad coitum: ad raptum audacior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi: sed insigniores. Pauciores producebantur virgines: sed exquisitiores. Quur non autem et plures: videlicet quo senile fastidiū optiōe: et varietate vinceret. Hoc ita esse: quot ego tibi testes citare possem! qui quo nobiliores sūt quo fortuna præstantiores habēt liberos: hoc magis eis: a flagitiosissimi senis cupiditate metuebāt. An tu putas vna cum viribus senescere libidinē! Multo secus habet. Imo q̄tū ætas improborū hominū facultati detrahāt. At ad adiicit cupiditati. Quāq̄ Tyrannici animū his in rebus non tam volutatis vsus e. p̄: q̄ nostra delectat cōtumelia. Vt frigeat in senē Tyrannovenus: certe feriet viget: q̄ malicia: sœuicia: nocēdi libido. Postremo totū illud viciorum agmen quæ propria Tyrannorū sunt: cupiditas: rapacitas: improbitas: impudētia: impietas: iracundia: violentia: impotentia: suspicio: fraus: perfidia: crudelitas: implacabilitas: immanitas: periurium (Quid aut oportet omnia cōmemorare nobis omnibus heu nimium nota) horum in: nullū non ætate fit acerbius: propterea q̄ luuenta nonnūq̄ naturæ bonitate vincitur: præterea quædā mala nōdū didicit: at senectū: si quid pudoris: si quid humanitatis: si quid melioris ingenii a natura insitum est: id omne multo ac diuturno flagitiorum vsu penitus exuit & prorsum in immanissimā quandā feram abiit. Id ita euenisse ludices in execratissimo illo senē: quid ego coner argumentis docere! quū sua cuiq; memoria abūde satis exemplū suppeditet: Qd si iuuenis sese gerebat insolentius: videlicet patris abutens imperio: num tu hunc cōtinuo Tyranni noīe donabis! Ergo ex eadem Tyrānide sexcentos Tyrannos facile reddideris. Nam quis est omnino in Tyranni familia: vel extremum mancipiū: qui nō ipse poene Tyrāno sit ferocior: violentior: sceleratior: filius (inquit)

emolumentis imperii poteratur: patri præter nomen nihil cessit. Quasi vero non sit isthuc omni Tyrannidi commune. Longe minima fructuum pars: qui solent ex Tyrannide capi: ad ipsum redeunt Tyrannum. Quemadmodum in latrocinio fieri consuevit. prædæ cõiter in omnes distribuuntur. Vel in eos potius quorum opera capiunt. Alioquin non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille: quisquis fuerit: plus etiã permittat suis: quàm sibi ipsi. Solum nomen sibi proprie vendicat. Et in nullos est Tyrannus indulgentior: quàm in scelerum ministros: quippe quorum opera sentiat suum imperium contineri. Proinde sui vultus umbra: satellites omnis: omnis minister familiaris: leno Tyrannidẽ quandã in ciues exercet. Ridicule fecero: si hoc quoque coner argumentatione probare iudices: vidimus: senimus: experti sumus: nisi forte tam diutina calamitatis memoriã tam pauculi dies oblitterauerunt. Neque enim esset res usque adeo misera Tyrannis: si vnius modo foret toleranda violentia. Quot ferendi latrones: quot sacrilegi: quot ex extrema barbarie aduenæ: feris quàm hominibus similiores! Neque defuit qui se simul lent apud Tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse: quo nimirum hoc nomine metuatur a ciuibus. Horum igitur vnum quolibet Tyrannum appellabis: & pro quolibet occiso Tyrannicidæ præmiũ petes! Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus omnem dominatum in filium transfulerat: quicquid Tyrannicum in vrbe gerebatur: id iuuenis violentia committebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine veri: quis tam cæcus ut non videat? Quis tam obliuiosus ut non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites possum filio insolentiores. Ad hæc veri simillimum est aulius insolentiam minus approbasse senem quàm filium: vel quod odit omnem Tyrannidis affectatorem omnis Tyrannus: vel quod intelligit ex illius facinoribus longe plus inuidiæ odiumque sibi consilari (Callidissimi autem Tyranni est: eatenus legitimum imitari regnum: quatenus obtineri Tyrannis possit) vel quod pater etiam pessimus: tamen liberorum non nihil offenditur viciis: & ad crudelitatis ministeria: alienis quàm suis vtri mauult. Quid si clam patre rapinas: raptus: atque id genus facinora designabat filius profecto non Tyrannum agebat: sed insolentem satellitem. Sin approbante patre: quasi per illum exercente Tyrannidem: vtri tandem par erat imputari commissa: huic per quem gerebantur: an ei cuius authoritate arbitrioque fiebant? Non arbitror obscurum: quin huicui in manu erat: nutu ne fierent: vetare. Quid autem non agunt per alios Tyranni? Nam ipsi quidẽ neque pueros emasculant: neque virgines abripiunt. neque proscribunt: neque bona diripiunt. neque phana dispoliant: neque hæreditatibus manum iniiciunt: neque complant ætarium: neque tormentis excruciant: neque quicquid iugulant: neque armis vicos expugnant: neque incendunt villas. Totum hunc Tyrannicum ludum per ministros exercent. In vnum tamẽ Tyrannici nominis inuidia competit: in vnum occidendum lex præmium instituit: in vnum stringend ferri ius facit: illos suæ cognitioni referuat. Quorum ut quisque sua opera Tyranno profuit: ita aliud atque aliud vocabulum imponi potest: certe Tyranni vocabulum nemini congruit: nisi vni illi: sub cuius veluti Clypeo: tota illa perniciosissimorum hominum colluies latitat. Arbitror vobis iudices sæpenumero auditum esse: id quod eleganter a doctissimis viris est scriptum: Tyrannis non longas modo: verum etiã plurimas esse manus: plurimos oculos: eosque acerrimos plurimas aures easque longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal Tyrannus: multoque Titanibus illis Briareo & Enchelado portentosius: centenis capitibus: centenis linguis: centenis manibus pedibusque. Quot enim habet scelerum ministros totidem habere membra videtur. Atque ut ex membris corpus: ita Tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Vtum ut illud quod corpus appellatur: nihil est aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: ita in Tyrannide: vnum quippiam est quod neque pes sit neque manus: nec ullum aliud membrum: contineat: autem vniuersa: ita contineat: ut ab illis possit separari: idque Tyrannus vocatur. Proinde exag gera quantumlibet iuuenis insolentiam: violentiamque: præfectum arcis voces licebit: oculum

Erasmi Roterodami.

nomines licebit: aut si maui dextram: aut si ne id quidē satis: prācipuū Tyrannī caput dīcas licebit: Tyrannū certe vocare nequaquā potes. Vnum enim illud portentum Tyrannī nomine lex censet: cuius auctoritate tituloque cuncta hāc membra velut animant. Idque vnū forti ciui permittit occidere: non vult te in oculū aliqūe inuolare: non finit vt caput aliqd amputes: ne tale quiddā eueniat: qd de lernā hydra fabulant poetæ: vt pro vno capite resecto: duo pestilentiora subnascantur: pro vno excusso oculo: plures actiores succedāt: pro vna rescisa dextera: multæ robustiores subpullulēt: vnus vitæ te dominū arbitrumque constituit: qui sibi sit ausus Tyrannī vndicare nomē: quo sublato futurum sit vt membra reliqua: quasi destituta spū emoriantur aut certe sanentur. At quid ego tecum tam accuratis argumentationibus ago? Possum iico tuis te verbis reuincere: ac veluti tuo te laqueo capere. Iuuenem pauloante magnū patris satellitem nominabas. Non inficiabere. Rursū alio loco dicebas omnē Tyranniden occupasse filiū: solius appellationis honorem cepisse. Qui conuenit eundē & satellitē & Tyrannū appellari? Tum si cessit: non igitur vsurpauit Tyrannī nomen. Contractus autē verbis aut ratī sunt: aut rescinduntur. Lex hac tecum formula cōtraxit si quis Tyrannū occiderit: prāmiū ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia cōmemoras? Id te lex voluit occidere. quodcūque illud esset animal: qd Tyrannus diceretur Magnum (vt ipse fateris) satellitem occidisti: nō Tyrannū: quid tibi cū lege rei est? At rem inquis legis sequutus sum: non syllabas: cum interfeci: qui caput erat Tyrannidis: paratus hāeres pater nī dominatus: libertatē peperī: seruitutē iustuli: hoc lex sensit: huius rei auctori prāmium prāstituit. Satellitem inquā occidisti: nihil moror: q̄tū: q̄ grauē: q̄ ferocem: q̄ scelestū: satellitem tamē occidisti Tyrannidis: nō caput: aut si caput: vnū e plurib⁹. Sed hāc omnia tibi ex animi sententia largiamur: fuerit sane res tota Tyrannidis filius: pater nihil nisi vocabulum quoddā inane Tyranni: quemadmodū in fabulis habetur: Echo nympham: nil aliud q̄ meram quandā fuisse vocem sine corpore. Qui tibi licuit in re tanta. a verbis legis discedere: prāsertim ita dilucidis: vt perspicuū magis nihil esse possit: & cōmentitiā in interpretationem domi tuæ natā in iudiciū adferre? Ego iudices nullū in remp: exemplum perniciosius induci posse iudico: q̄ si cōsueſcāt homīnes calūniosi a prāscripto legum recedere: & in interpretationē: qd ad prātexendū facinus quisque suū maxime idoneū cōminisci queat: id iudicibus obicere. Quis autē vnq̄ meminīt de legis sententia quæri solere: nisi quū in scripto quiddam apparet ambigue obscure ve dictū: aut quum ex verbis & cūctū absurditas quæpiam extitit: eaque manifesta. In priore nō cuiusuis cōmentum: sed iuris prudētiū responsa: sed iudicis sententia recipi solet. In hoc posteriore: necessitas ipsa compellit aliquantis per a legis vocibus deflectere: & æquitatē iuris potius q̄ verba spectare. Duplex itaque periculum videtis iudices: alterū ne superstitiosa caullatione litterarū legis ab eo qd lex spectauit abducamur: alterū ne passim a prāscripto discedēdo leges omnis et iudiciorū religionem subuertamus. Quorum illud quidē multo leuius est: propterea q̄ vix vnq̄ accadat: vt legislator: obscure quid voluerit explicuerit: aut absurdum quiddā exoriat: hoc multo periculosissimū: perniciosissimūque. Etenim quæ tādem lex futura est quā versutus calūniator: quo poenam effugiat nō facile possit: aliquo cōmēto subuerrere? Neque quisq̄ elabatur e iudicio vestro nocēs: nisi qui sit vsq̄ adeo nullius ingenii: vt ne friuolā quidem aliquā cōmentatiſi cui iam queat huenire. Atque vt cuique cōmodum erit: aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem: pro Tyranno satellitē: pro homicidio Tyrannicidiū. & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim iudices Religio: vestrum iusiurandū: qua tandē ratione seruabitur quibus nihil futurū est certi: qd in cognoscēdo sequamini: verum ambiguas diuersasque liti gatorum coniecturas spectare necesseū erit? Ergo quum in omni causa maximo pe cauendū est: ne sine grauissima ratione a legis prāscripto discedatur: tum in hac non periculosum

modo: verum etiam absurdissimum: quum legis verbis nihil possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpretamento quod præter legis mentem inducitur nihil pestilētius. An credimus legis huius authorē vsq̃ adeo infantem: & verborum inopem fuisse: vt dicere nō potuerit: qui quouis modo Tyrannidē sustulerit: huic præmiū esto: si modo isthuc sensisset! Neq̃ vero fugit illum totā Tyrannidē per satellites & præfectos exerceri solere: per multosq̃ in his esse vel Tyrannis ipsis sceleratiores: atq̃ vt ita dixerim Tyrannicos magis: et omnino supplicio digniores: nisi & omnium omnia ministrorum scelera Tyranno imputarentur. In vnum tamen illū qui hoc nomine censetur: tibi ferro grassandi facultas data est! In reliquos nō tibi permittitur idem. non quod illos vita dignos iudicet lex: sed quod vnus cæde totam Tyrannidē tolli velit. non multorum cæde reddi duriorē Tuū erat legi simplici ter parere: neq̃ eius verba quasi plumbeā quandā regulā ad tuum facinus accommodare: verum ad illius præscriptū factorū tuorum rationē instituere. Præsertim in hoc exemplo: quo non aliud potest admitti pestilentius: vt ex legis arbitraria interpretatione: quem velis interficendi tibi pro tua libidine licentiā sumas! Nō illud hoc spectandū loco iudices quod inuisus reip̃ sit qui occisus est: quod maiore etiā supplicio dignus: verū id etiam atq̃ etiā perpēdere oportet: exemplū præter leges iugulādi hoīes: semel in ciuitatē receptū: semel vestris sententiis approbatū: deniq̃ præmio cōpensatū. quo tandem licētiæ sit processurum. Quid iste sibi in Tyrāni filiū licere voluit: hoc alius sibi volet in dirissimū quemq̃ ciuitū licere. Quisquis pauper a locuplete cōtumelia afficietur: protinus Tyrānū eum appellabit: & veneno aut ferro adoriētur. Postremo si cui magistratus nō placebit: Si cui iudex erit inuisus: non dubitabit e medio tollere. Porro ad facinoris defensionē: sophistā quempiam aut Sycophantā consulēt (Si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouā legis interpretationē vobis adducet: dicet nil aliud sensisse legislatorē: quod vt huiusmodi ciuitū genus nō noīe: sed re Tyrannidē agētium ferro: igni veneno tollatur e medio. Atq̃ ita breui futurū est: vt quod in vno factū semel: et probauimus & gauisi sum⁹: id in multis sapius & doleam⁹ & improbem⁹. Credite mihi nō mediocre discrimen: neq̃ cōnuēter accipiendū: vt titulo reperto: priuatus hoīem indēnatum interficiat. Id ita esse facile liquebit. Si quidem animaduertimus: nihil omninū esse: quod lex parcius circūspectiusq̃ permiserit: Etenim (si memini) tribus dūtaxat tēporibus lex indulgit: vt quis citra iudiciū hominē occidat: primū adulterū: sed in vxore deprāhēsum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatū est. At ita si corpus vtrūq̃ pariter interficiat. Si argumētis idoneis deprāhensum fuisse doceat: deinde in vi depellēda. At ita si demōstres: te mortem effugere nequiuisse: nisi mortē intulisses id lex ita interpretat: quasi sese tueri potuis sit isthuc: quod aliū occidere. Vterq̃ tamen facti sui rationē reddere compellit statim sese prodere: nec expectare donec in ius trahatur atq̃ (vt ita dicam) vltro semet rectū facere cogitur. Quid si omnia cōstabunt argumenta: ita demū a lege dimittitur: vt venia nō laude dignus esse videatur. Postremo in Tyrannicidio: vbi propter periculi suscepti magnitudinē lex præmiū quoq̃ proponit: at ita si eum quē tibi lex isto velut insigni Tyrannici nominis denotauit: fortiter occideris: non si scelestū alio scelere sustuleris: neq̃ patietur te ius occidendi permissum: latius quod ad vnicū Tyranni caput trahere: nisi si quis obfistat: vt per illius necem tibi necesse sit ad illū penetrare. Jamq̃ hoc factum tuū secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi forasse proxima videatur: hostē in bello ferendi facultas: quam tuæ tamē libidini lex non: nisi permisit. Nisi palam hostis sit declaratus in imperatoris verbis iuraris: nisi ille in aciem eduxerit: nisi signa canere iusserit: tibi fraudi futurū est: hostem interfecisse. Tu dicturus es. Hostē occidi: nam plusq̃ hostilia faciebat nomen hostis tantum aberat: re hostē agebat. Lex respondebit: suarum partiū fuisse: hostem declarare. ac tuo fortasse scelere fruetur: verum ne serpat exemplum: poenas de te sumet. Quid aut aliud abste

Erasmi Roterodami.

factum est! Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius vocabulum tuapte auctoritate in aliū transfers: quod nisi in vnum non potest competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit: ne tibi fas sit aliquando quē voles magistratū: quem voles iudicē: quē voles ciuem Tyrannū appellare. Neque vero sine grauissimis causis lex tot vinculis astrinxit: hanc in vitam alterius licentiā. Perperdit nihil maius eripi cuique posse: quā vitam: vidit in extinctū facile varias causas confingi etiā impune posse: quandoquidē ille non sit refutaturus: qui iacet. Vidit quā multis titulis suum quisque dolorē posset prætendere: si post occisum hominē vlla causa recipiatur: præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quod grauatim sibi quoque lex permisisse videtur: ut homini vitam eripiat: quā comperta: quā multa requirit argumēta: quā multa concedit reo: quā maligne agit cum actore: quē non nisi suo periculo vult accusare: quātum spaciū largitur: ei qui defertur: quā liberam iudicum reiectionē. Quantū igitur a mente legis abesse putas: ut cuilibet permittat vel pro suo priuato dolore: vel domestica iuris interpretatione: hoc est subuersione in cuiusque vitam grassari! Neque ad rem pertinet quātum criminū aceruū exaggeres: quātū uis etiam verorū: addo notorū: dicas parricidā: sacrilegū: incestum: proditorem: peculatorē: veneficum: interfeci. Tyrannū lex iubet occidi: at hic vnus multis Tyrānis erat sceleratior pestilentiorque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi verbo respondit. Nihil moror quā fuerit scelerosus: qui perit. in vnum Tyrannū tibi ius feceram occidēdi. In reliquos in ius trahēdi. Si derulisses: auditus reuictus damnatus a me palam poenas dedisset: omnique reip. salubri exemplo fuisses. Nūc tu priuata libidine interficiens: pro saluberrimo exemplo: perniciosissimū in ciuitatē induxisti & legum instaurationē: a legis violatōe auspicaris: hoc ē malis malo mederi studes. An me clā esse putas: quā multi sint in hac turba vita indigni: morte dignissimi! At eos meæ cognitioni non tuis manibus seruo: sunt fora: sunt tribunalia: sunt iudices: sunt carceres: secures: carnifices. Quur tu mihi præire conaris! quur nullo mandate magistratū occupas! & dum Tyrannicida videri vis: Tyrannū imitaris! Nā quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille: nisi quod mihi parere recusat: & præire conatur. Ei demū ferrum tractare licebit: cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses: quod non alia patuisset ad Tyrannū via: darem veniā necessitati: nunc occidisti: non obstitentē: non auxilium ferentē patri: sed patris opē implorantē. Huius vnus cæde contentus discessisti Tyrannū nec imperisti: in quē vnum tibi ius fecerā. Meum erat expēdere utrū ex vso reip. fuerit an iuuenis occideretur: maluerā illum exquisitoribus excruciatū suppliciiis exemplū omnibus edere. Neque hæc dico iudices. quasi parū gaudeā pariter cum patre sublatū filiū: utinam eadē opera simul oēs sint oppressi: quibuscūque Tyrānus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere: quod decorum bonitas nobis hanc rem bene verterit: & tamē non cōmittere ut huius temeritas si iudicio cōprobetur: in legē atque in exemplū trahatur! Nec de iuuenis iniuria vindicanda nunc agitur: sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est: ut cuique personæ præter ius extincti odium in scelere suffragetur. Neque tam spectandū in quē commissum sit facinus: quā quo exēplo commissum. Alioqui quur non eadē opera: fas sit in Tyrāni nepotes: pellacas: pucros: vxores: libertos: lenones grassari! Bonā Tyrānidis partem vxor sæpenumero suggerit. Ad summā immanitatē: non nunquā libertus aliquis: aut vernula instigat: quur non & hos iugulas! Si tibi ius est aestimatiōe priuata meritorum ciuem iugulare! Quid quod est aliquid Tyranno nocētius: in quo tamen haud quāquam tibi ius sit occidēdi! Finge esse qui totam hanc urbē: templā: domos: curiā conatus sit incendere: imo qui iam compluribus locis ignem subiecerit: sed incēdiū subito exorto hymbri restinctū: authorem non obsecrum: verū abditū latitare. Eum forte fortuna repertū manu tua trucidas. Num lex tuum factū approbabit! Non opinor. Atqui Tyranno ille quāto erat nocētior! Tanto nimirū quāto est atrocius ciuitatem: semel funditus euertere: quā expilare: ciues yniuersos vno iore

finire q̄ in pauca quædā scire capita. Et tamē in vnum Tyrānum stringendi ferri potestas priuatim permittitur. Illū deferendi modo ius habes: Hic in re tam aperta legis mētē calumniari: & nouo interpretamento tuū facinus palliare: quid tandē aliud est q̄ legū auctoritatem euertere: atq; id per cuniculos quosdā agere: qd Tyrannus palā ac vi facere cōsueuit: In recipiēda lege fas est populo causam aequitatēq; legis excutere: Cæterū receptæ: & lōgo iam vfu cōprobatæ simpliciter oportet obtemperare. Neq; enim existimandū est maiores illos nostros viros sine cōtrouerfia sapiētissimos ita sine grauissimis rationib⁹ instituisse vt priuatim interficiendi Tyranni facultas vnico capite finiretur. Primū ad iugulādī licentiam fenestrā aperiendā ciuib⁹ non putauerunt: deinde perspiciebāt Tyrannidem fatale quoddā esse reip. malū: qd minore noxa toleraretur: q̄ male exagitaretur. Neq; posse semel tolli: nisi Tyranni ipsius cæde. Quo submoto videlicet qui legibus imperabat nō parebat: iam nihil opus esse priuata audacia: nimirū illis in reip. administrationē vindicatis. Quod si Tyrannus in ius vocari potuisset: ne hunc quidē tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud. Tyrannidē nonnullā habere monarchiæ legitimæ speciem: hoc tm̄ interesset: q̄ in monarchia: populus regi pareat: Rex legibus. In Tyrānide omnia vnus libidini subiecta sunt. Rex publicā spectat vtilitatem: Tyrannus priuatim suam: vnde publicitus exedit: vt Tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat. donec idoneus aliquis vindex extiterit: qui legum auctoritatē in pristinū statū restituat: atq; id vnus (si fieri potest) capitis lactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus: quæ totū reip. quasi corpus corripunt: legū prudentia cōsuevit vti: vt exemplo magis: q̄ admissi ratione: morbo medeatur: ne dum ciuitatē sanare studet: magnam ciuitatis partē interimat. Hinc est q̄ in seditionibus publicis: non nisi in ipsos authores cōsuevit animaduerti: reliquis quos tempestas illa cōmouerat: dari venia: aut vix etiā dari venia: qui in publico reip. tumultu quietē egissent. Quæ potest autē pestis esse fatalior: q̄ Tyrannis: Quæ sese latus in ciuitatis membra diffundit: Quota quæq; vrbis pars ab hoc vicio sincera potest esse! Omitto iam quicquid est ambitiosorum: aere alieno obstrictorum scelere contaminatorum: barbarorum (nam hæc tota sentina hominum Tyrannide gaudet: vt in qua nullis maiora q̄ sceleratis sint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit: dum vel timēt fortunis suis: vel rectū iudicāt seruire tempori. In hoc itaq; rerū statu leges non extinctæ sed oppressæ modo: cauti & circūspicienter agūt: intelligunt hoc vlcus citra summā ciuitatis perniciē exasperari nō posse: vnus capitis dispendio cōmode sanari posse. Quare docto cuipiā medico præmiū ostendunt: digito demonstrant qd membrū secari velint: quibus abstineri. Caput iudicātū illæ: tu de xtram secuisti. Illæ Tyrannū: tu Tyrāni satellitem occidisti. Quo præmio dignus! Nempe eo quo qui morbo inscite exagitato: totum hoīem in extremū vitæ discrimen adducat: quo qui hominē legibus veratib⁹ occidat. Neq; ego nūc te cædis reum ago: ager alius forassis: cuiusq; lubitū erit: verū illud modo consiliū fuit: ostendere tibi q̄ insignitæ sit impudētiæ in ea causa: tam eximiā tibi vendicare laudē: tam egrægia poscere præmia: in qua nequeas obtinere: si modo rectū exactius ac seuerius agat: vt graueis poenas effugas. I nunc & curiosum me voca: qui tam cādide tāq; ciuilliter tecū agam: vt quum te possim in graue discrimē vocare: sat habeā legis & reip. causam defendere. ne circūuenta præmium dare cogatur ei qui nihil boni sit promeritus. Id qd nō iudicibus modo (quibus isthuc iam dudū liquere puto) verum tibi etiam ipsi cupio persuadere. & facturum me cōfido: si modo tātis per animū possis attēdere. Vn igitur: vt quēadmodū tu faciebas: itidē & nos summatim totam causam ob oculos reuocemus: dispiciamusq; q̄ multa tuo in facto desiderēt ad id: vt legi satisfeceris: & q̄rum tu sis hallucinatus: quum multa diceres etiam superesse! Tria quædam requirit lex: & ita requirit vt si qdlibet horum desit: aut poenam te: aut certe nihil gratiæ

debere se credat. Quorū ego non vnum aliquod: sed vniquodq; deesse docebo. Quod si facio: vtrū aequo animo cedes prēmio: an impudēter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint: nō est qd Tyrānicidæ prēmii petas. Animus: via: & effectus. Animus duo quædā complectitur: vel quid speraris: vel quid proposueris. Nam si Tyrannum per impudentiam occidisses: si præter proposuitū: nō magis profecto: prēmii tibi debeat: q̃ si quis Tyrāno amicissimus idē fecisset. nam idem potuit accidere. Tu porro qd proposuit in arcem attuleris: ipse videris: ita demū legi persuasum erit: te voluisse occidere Tyrannū: si occideris. Non occidisti: atq; id etiā quum tibi in manu fuerit (vt ais) si libuisset interficere. Lex negat sua referre: vtrū Tyrannidii proposuitū in arcem non attuleris: an allatum repente mutaris. Iam quid speraris excuriamus. Quāq̃ isthuc leges nō ita valde curiose perscrutantur: sed tamē in tam absoluto facinore partes omnis consistere oportet. Quid enim si Tyrannū interfecisses quo Tyrannidē ipse occupares: vtrum prēmii sperares? an supplicium metueres? Quid si quo priuatū animi tui dolorē vlcisceris: Tyrannū occidisses: atq; id esset palam? Num prēmii auderes poscere? Quid: si Latrones Tyrannū forte fortuna obuium obrūcassent: num ad hunc honorē aspirarent? Quid si quis Tyranno priuatim insens: magna te pecunia conduxisset: quo ei Tyranno venenū dares dedissetq;: nū quæso Tyrannidæ prēmii postulares? Ego hic tecum nō ago coniecturis: nihil dico in vitā tuam: q̃ quidē obscurior est: q̃ vt tu alioqui tā gloriofus quicq; de ea ausus fueris dicere: illud vnum affirmare nō dubitē: qui Tyrannū quū tuto licuerit nō occidit: plane noluit occidere. Qui eum occiderit: cuius mors extremū exitium reip. videretur allatura: potius q̃ vllā cōmoditatem: is aut priuatim dolorē vlcisci voluit: nō libertatem publicā vendicare: aut emolumentum suū sequutus est reip. periculo: non suo periculo reip. studuit prodesse. Postremo, nō potest nisi gloriæ sciuntio adductus videri: qui tam insolenter se laetat: Nō pōt nō videri lucrum sequutus: qui tam improbe p̃m̃ium flagitat. An nō vides igitur q̃topere hac parte a tota legis mēte dissentias: quem illa tuæ vitæ periculo: sua causa voluit occidere: eum tu non solum volens præteristi: verū etiam periculose in remp. irritasti: quem sua causa noluit occidi: eum tu maximo nostro periculo tui cōpēdii: aut animi fortasse gratia iugulasti. sed finge te animū Tyrannidæ dignū ad facinus attulisse: lucri perinde vt vitæ contēpto rem: magni tamen refert: qua ratione Tyrannidē tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior quæ tamē nemo alius tibi cōcessurus est. te in filio iugulasse patrem: in nō Tyrāno Tyrannū. Largior isthuc delium aliquē tibi prædixisse: vt certū præscire potueris: qd ipse etiā vix diuinare delius potuerit. Licuisse tibi patrē occidere: si libuisset: verum hoc pœnæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sane Tyrannidē: idq; noua: quadā et inusitata ratione. Vides q̃ multa tibi dono. Tamē obstitam tibi nec finā ferre prēmium: propterea q̃ ea via sustuleris: quæ legi nō probatur: quæ non expediat moribus ciuitatis: quæ nō sit forti viro digna. Age quid si Tyranni filiū infantem in cunis iugulasses: & rurū adfuisset delius ille: per quē certū præscire posses fore: vt necato puero: Pater sibi mortē accerferet: atq; id euenisset. Vtrum te tanq̃ Tyrannidæ suspiceret resp: an potius tanq̃ immanem & ferum hoīem execraretur: qui in eā sæuieris ætatem: cui etiam ab hoste armato parcitur: quæ leonibus etiā miseranda videatur? Quid ergo? Vt tuo maleficio resp. Ceterum exēplum haud quāq̃ probabit. Quid si Tyrāni vxorem: quā ille misere deamaret: per vim constuprasset: atq; ille eius impatiens cōtumeliæ fugerit e vita. Vtrum Tyrannidæ laudem flagitabis: an raptus & adulteriū supplicii potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si Tyranni medicus quū esses: veneno agrotāti datus: illum sustulisses: Vtrū vt veneficum oderit te resp. an vt virum fortē admirabīs? Tyrannū sublatum gaudebit: facti rationē modūq; detestabitur. Quid si quum te Tyrannus familia

ritur vteretur: tu in conuulſio: prætextu neceſſitudinis venenū porrigeres. deniq; ſi per magicas imagines ac maleficas quaſdā deuotiones Tyranno vitam ademiffes: vtrū a lege præmium an poenā expectares? Atqui Tyrannidē vt cunq; ſuſtuliffi. Euentu gaudet lex. Verū exemplū tam pñcioſū in remp. nō recipit: vt cōſueſcant ciues ſcelus vlcifci ſcelere: patrē in filio iugulare. vides quātū momēti ſit in modo viaq;: vt factū tuū approbet? Qd lex permittit vt fiat: non ſtatim permittit: vt id via qualibet efficias. Adulterū ferro occidere licet: veneno aut incantamētis nō licet. Quur ita? Quia peſtilēs exēplū oīno tractare venena. Nec id vlla cauſa q̄tūis honeſta: ſinit in ciuitatē irrepere. Quid qd ne hoſtē quidē veneno: aut malis artib⁹ interficere fas eſt? Nā nuſq; nō improbat maleficia lex: & veneno ticta tela etiā in bellis interdicta ſunt Qd ſi modus facti ſperatur in hiſ: in quibus nullū petitur præmiū: quāto magis id fiet: in hiſ in quibus ſūmū petitur? Lex triumphū ſtatuit: ei qui certū hoſtiū numerū fuderit: Fuderit aliquis nō acie: ſed aquis & pabulo veneno tinctis: Vtrū ciues hūc æquis oculis ſpectare poterunt triūphantē: an potius ſicuti veneficū oderint: auerſa būtur execrabuntur? Quid qd priuatis etiā in rebus via moduſq; perperdit: quo magis idē oportebit: tum in publico: tum in ſplēdidiffimo facinore: vt a quo cōueniat omnem ſceleris ſuſpicio nem abeſſe? Age illud tecū reputa: ſi medico mercedē pactuſſeſ: quo te morbo leuaret: atq; ille nō pharmacis ſed maleficiis & incantamētis morbū exemiſſet: vtrū præmiū dabiſ: an magis hoīem in ius trahes iniuriæ malis artib⁹ data: reum ages? Clamabit ille morbo te leuauit: qua via quid iſt huc tua refert? Hoc tm ſpectabas: vt morbo liber eſſeſ: ei rei merces ē promiſſa. Ingratū te vocabit: qui niſi ſua opera ne eſſeſ quidem: qui præmiū negare poſſeſ. Tu protinus reſpondebiſ: opinor medico te præmiū eſſe pollicitū non mago: neq; debet quicq; niſi rem malam et: qui beneficiū male dederit. Quanq; ne dediſſe quidem videtur: qui malum malo tollit. Id enim mutare eſt incōmodum: nō amouere. Dices enim animo notum: dum corpori ſubuenitur. Atq; iſtam litē vinces: etiam in iquo iudice. Atqui eadem: aut melior etiam & vincibilior eſt tecum cauſa legi: q̄ quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula diſceptaretur: hic de publico honore. Ibi falſus eſt vnus: hic legi fraus fracta: per quā cautū oportuit ne quiſq; ciuium circumueniatur. Ibi ſal⁹ data: certa quidem & efficaciſ: ſed ſuſpecta & improbara via: hic nefario ſcelere (quur enim nō ſic appellatur homicidium qd in ciuem contra legem admiſſum ſit) nō libertas reſtituta: ſed in extremum diſcrimen adducta reſp. Quandoquidē tuum factum perinde habet: ac ſi medici quicq; ad curam mercede cōductus: venenum pro remedio miniſtraret: qd tamē agro tanti (ita vt non raro conſueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reualuit ſuis fatiſ acceptū feret q; viuat: tibi mortem tamenſi vitarit tamen imputabit Neq; ſua re ferre putabit: vtrū impetitia: an perperam ac ſtudioſe pro pharmaco venenum porrexeris propterea q; tui fuerat officiū: aut non ſuſcipere negociū: aut fidem ſimul & artem & induſtriam ac diligētiā: & quicqd a probato artifice ſolet requiri: ad curam adferre. Sed age finimus adhuc poſſidere te: qd dudū ſumus largiti: vt plane iſta via Tyrannū occideris: citra vllū reip. diſcrimen. Lex non approbabit facinus tuum: niſi non tantū a crimine verum etiam ab omī criminis ſpecie procul abſuerit: ne videlicet ea quæ in hoc poriffimū adhibita eſt in ciuitatē: vt maleficiū omne ſecludat: incolumitatem ſuā quā cōueniebat: aut deo culpam: aut certe diis ſimillimo homini acceptā referri: ſceleri debere dicatur. Non approbabit inq; niſi Tyrannū ipm quē noīatim indicauit ipla: quaq; pmittit via ſuſtuleris: ne p primā iſtā periculofū exēplū in rēp. irrepāt. Poſtremo niſi ferro: nō clanculariſ ac maleficiis artib⁹ niſi virtute: niſi manu: niſi vitæ tuæ maniſto cōreptu Tyrannū trucidariſ. Neq; em huc tm ſpectat lex: vt Tyrannus in præſens ſubmoueāt: verū illud multo magis reſpicit: vt oēs mortales intelligant: in ea ciuitate viros eſſe fortes qui nō vereantur vitæ ſuæ diſpēdio: patriæ

Erasmi Rotterdami.

omnibus consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione Tyrannidis deterreantur: quum videant in ea ciuitate nullum esse Tyrannis satis tutum præsidium quâdoquidē illud nemo scit: qui vitæ suæ sit cōtempтор: eum esse alienæ vitæ dominum. Nam quod omnino satellitum: quæ excubias: qui parietes: quæ arx: quæ arma aduersus huiusmodi animū: Tyranni caput defendant: qui patriæ libertatem sua vita bene credat emi! Postremo autē: vt maxime tibi cōstet animus: vt constet via: id quod est totius negotii caput non effecisti: Tantū enim abes: vt Tyrannū occideris: vt quātum in te fuit: Tyrannidē maiore in modū auxeris: interfecto Tyrāni filio. Quid autē refert: malicia an stultitia remp. in discrimē adduxeris! Nam illo quod vulgo dicunt nihil verius. Intēpestiuam beneuolentiā nihil a similitudine differre Tantū abest: vt occideris Tyrannū: vt ne suspicari quidē potueris id euenturū: vt ipse semet occideret. Sed iuuenē occidisti: patre insolentiorē: quid tum postea! si patri & huius scelera lex imputat! Magnū proinde Tyranni satellitē: nō Tyrannum occidisti. Sed paratū Tyrannidis hæredē occidisti: in Tyrannidē succedit: qui prior: qui potior est in occupando. Verū esto sane: certum hæredē sustuleris: igitur qui Tyrannus erat futurus interemisti! At qui quod futurū est: id nondū est. Porro lex eū qui iam Tyrannus sit tolli iubet: nō quē aliquando futurū diuines. An qui statuā ex pacto debeat: & rudē truncū præstitit: fidē persoluisse videatur! Non arbitrator. Vbi nūc igitur sunt illa tam multa: quæ tibi ad præmiū postulandū supererant! Vides quē vnū quidem omnium tibi cōstet: quorum nihil oportebat deesse. Volui inquis: id demum voluisse te lex credit: quod effeceris. Postea creata: propositum est cōmutatū. Hoc igitur præmiū tibi debetur: quod ei qui in Olympiis medio cursu relicta meta: ad carceres reflectit habēas. At periclitat⁹ es. Proinde id laudis auferes: quod is qui sudauit in Olympiis nec vicit. Sed occidisti denique: verū eum quem neque lex præmittebat arbitrio tuo: neque ex v⁹u publico fuerat: occidi. At bene vertit ciuitati quod fecisti: numini igitur gratia debetur: tali qualē pallidē atticis fuisse ferunt de qua prouerbiū extat quod Atheniensium male consulta: in bonū exitū vertere cōsuevit. Nō tu leges seruasti: sed sustulisti. nō libertatē restituiisti: sed numen aliqd huic vrbi propiciū: quod euentū tuæ temeritati debitū: sua cōmoditate a nobis auertit. quod tuam stultitiā nobis vertit in occasione restituendæ libertatis. Non ego ingratus erga te populū cōstituo: imo tu populū ingratum: in deos reddere laboras: quē quū semel in periculū vocaris: ne pro simplici Tyrānide duplicatam pateretur: nūc rursū in discrimē trahere conaris: ne ab iratis superis in pristinā seruitutem: aut grauius aliqd infortunū retrudat. Quid tu te fucis & phaleratis dictis: in alienum meritū insinuas! Quid tibi in eo negotio laudē vniuersam vēdicas: ex quo p⁹ter poenā temeritatis nihil ad te redire merito possit! Si reip. si iudicib⁹: probare potes animū tuū Tyrannicidā dignū: qui nullū periculū vitæ reip. causa recusarit: Si facinus nō scelere: nō pernicioso exemplo: sed legitima via peregisti: si fortuna tuis egregiis conatibus bene expertum dedit euentū. aude Tyrannicidā te vocare: aude pulcherrimū ac penediuinū munus a rep. poscere: aude nobis seruatas leges: restitutā ciuitatē: aude tēpla: aras: focos: fortunas ois: tutos pueros: inuolatas virgines: impolluta matrimonia: denique hoc ipsum quod hic lege et apud iudices agimus exprobrare: aude mihi minari: quod obstiterim: aude ciuitatē ingrati tudinis insimulare: nisi laudē p⁹meritā persolueris: aude iudices vel iniquos vel corruptos clamitare: nisi suis sententiis præmiū tibi decreuerint. Cōtra si suspectū quod volueris: si periculo sum: si cōtra leges: si cū scelere cōiunctū: quod feceris: sit pudor ac define tandē improbe præmiū flagitare quod nulla rōne p⁹merueris: poenā si sapias icipere deprecari. Isthuc fortassis ab ægrotate iudicū: a ciuitate deorū munere læta quæ impetrare. Neque enim putes: vnū me: te a præmio deterre re. Imaginare isthac in causa: pariter & leges & rēp. & deos tibi aduersari. Pute leges his reatum verbis agere. Si nos vere restitutas videri vis: sine nostram authoritatem primū in hac

tua causa valere. Longe plus laudis ex hoc iudicio referes: si nobis cesseris: si parueris: si tuâ cupiditatē nostro submiseris arbitrio: si primū exemplum in te ciuibus edideris: reuixisse nos. Si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorū libidine: sed ex nostro præscripto cuiq; viuendū esse. Atq; altera ex parte remp. hac tecū oratione vti puta. Si ciuem bonum mihi præstare studes: noli hanc stultitiæ notā mihi inurere: vt in posterū re cognita dicar ebrietate quadam gaudiorū ei præmiū decreuisse: cui poena magis deberet: noli mihi deos: quos vix deniq; tam diutinis votis: tot sacris: tot precibus: tot meis malis placui: cōmoui: ppiōs reddididi: denuo per Ingratitudinē iratos atq; infensos reddere. Sine vt mihi per te liceat: saltem illorū beneficio frui. Qd si te neq; leges: neq; resp. cōmouet: certe deorū orationē vereri debes: quos ita tecū agere putato. Quid tute in nostræ laudis possessionē ingeris? Quid honoris nostro inuides? Quur nō finis nos in hāc ciuitatē perpetuo benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutā libertatem debet: tu bis debes. cōmoditati nostræ: & q; remp. seruauimus: cuius tu pars es: & q; cōmoditate nostra: tuā periculosam stultitiā vel scelus potius: in maximā felicitatē verterimus. Etenim nisi nos dextris propiciq; adfuissemus: quid aliud tu q̄ perieras: & per te resp? Quod si plane contendis: vt præmiū aliquod feras: abunde magnū præmiū a nobis perfolutū est: q; per nos res a te male instituta bene verterit. A legib⁹ merito maior: relata gratia: si nostræ prosperitatis respectu: temeritatis simul & sceleris veniā cōdonarint. A ciuitate satis amplā laudē feres: si ea patiat: vt in restitutæ libertatis histōria tuū quoq; nomē admisceat. Hæc laudis parte cōtentus desine nobis debitū velle præripere: ciuitati munus nostrū eripere: legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio nimirum extillata iam aqua. Qd superest: nunc vestræ presunt iudices statuere: Vtrū secundū leges: secundum deos: secundum remp. sententiā dicere: an secundum hunc gloriosum ostentatorē pronuciare velitis. Vtrū hanc vrbis felicitatem: huius temeritati: huius sceleris acceptam ferre malitis: sapius exprobrādā: & breui fortassis a superis iratis (id qd abominor) auferendam: an in deos quibus sine controuersia tota debetur referre: eorundē pietate: seruandam: agendam: beneq; fortunandam. Vtrū magis ex vsu sit: vt primo hoc iudicio: statum leges circūuentæ dicantur: an vt appareat: legū restitutarum seueritatem: & iudicum sapientiam aduersus vnus iniquam postulationem valuissē.

Finis declamationis Erasimicæ.

Erasmus Roterodamus M. Iohanni Paludano Rhetori Lotanienfium. S.P.D.

Untelligas humanissime Paludane Erasmi illum tuum tametsi per omnes terras mariaq; volitantē: tamē tui memoriā perpetuo secū circumferre: mitto quasi Symboli vice Luciani dialogum cui Titulus. περὶ τοῦ ἐν τῇ αἰσχροῦ συνόπῃ τοῦ Ἰταλίου. Quem in Italiam profecturus. in ipso poene procinctu latinum feci. In eo nō sine voluptate tāq; in speculo videbis: aulicæ vitæ incōmoda: quæ tu mihi sæpenumero cōmemorare solebas: nimirum expertus: et veluti naufragio eiectus ac vix isti liberæ litterariæq; vitæ redditus. Idq; feci eo studiosius: vt meo exemplo te prouocarem: vt iam diu Græcanicis in litteris versatus incipias & ipse aliquando audere aliquid. Quur enim non dicā audere? Quum nullum sit mea sententia facinus audacius: q̄ si coneris ex bene Græcis bene Latina facere. Vale: meq; tui amantissimum mutuum Ama.

Erasmi Roterodami Interpretatio e Luciano.

Luciani libell⁹ de iis q mercede cōducti in diuinū familiis uiuūt: Erasmo interprē.

Quid tibi primū. amice: aut quid postremum (quemadmodum vulgo dici consuevit) recenseam: ex his quae tum facere tum pati cogitur: qui mercedis gratia sese in alienas domos conuictūq tradit alienum: quiq in locupletum istorū amicitia accensentur: si modo estis modi illorū seruitutem: cōuenit amicitia appellare. Nō enim permulta atq adeo pluraq omnia quae illis tibi soleant accidere: non q ipse ea experimēto cognorim (neq em̄ mihi vnq experiri dī incidit necessitas: ac ne quādo incidat dī prohibeant) sed q complures: qui in hoc vitæ genus inciderant: apud me soliti sint cōmemorare: partim qui in ipsis etiā dum malis cōstituti: quae & quāta ferrent deplorabāt: partim qui tanq e carcere quodā profugū: nō absq voluptate recordabantur cōmemorabantq ea quae fuerāt perpassi. Imo iuuabat reuocare ob oculos: quas erūnas effugissent. Atq hi quidē digniores mihi visi sunt: quibus fides haberetur: vt q eius sacri ritus (vt ita dixerim) omnis omniaq mysteria pdidissent. Hos igitur haud quāq indiligēter nec oscitanter audire soleo: veluti naufragiū quoddā: ac praefer spē oblectam salutem enarrantes. Cuiusmodi sunt isti qui in templis derafo capite: in frequentī mortalium coetu: immanes vndas: procellas: sublatos in celum fluctus: lactus: malos fractos: gubernacula reuulsa narrāt. In primis aut geminos Castorē & pollucē apparētes (Nā hi peculiariter ad hāc tragediā ptinent) aut aliū deū quēpiā repēte (quēadmodū in fabulis fieri cōsuevit) exortū: sumisq antēnis cōsidētem: aut iuxta clauū adfistentē: qui nauim inualidā ad litus aliqd direxerit: in qd illi ipsa qdē sēsim ac cōmode dissolueret: illi vreo tu ro in solū descēderint: idq ope fauoreq diuino. Atq isti igitur: p multa id genus ad p̄sentē cōmoditatē: exaggerantes cōmemorant: quo videlicet a pluribus stipē accipiant: si nō calamitosi modo: verū etiam diis chari esse videātur. Porro si dum eas quas in rectis tulerūt tēpestates referrēt: atq imanes illas vndas: quin etiā decumanos fluctus: & quēadmodū primum a litore soluerint mari trāquillo: q̄tūq molestiarū ppetua nauigatiōe sint ppassi: dū fīrūt: dū nauscant: dū salo pfundunt. Deniq quēadmodū infelici nauigio in cautē quāpiā sub vndis latentē aut in scopulū aliqū pruptū: & asperū illiū fractoq miseri egre enatarint: nudi: cunctarūq rerū inopes. Hāc vnq quū referrēt: mihi quidē visi sunt: p multa: prae pudore subticere. volētēq ac sciētes obliuisci. At ego etiā illa: p̄terea aut & alia nōnulla ex illorū narrationib⁹ cōiectās dephendi: quicqd erūnarū cū eiusmōi cōuictibus cōiūctum est. Quae qdē oīa haud grauabor: optime Timocles: tibi p̄celsere. Iam pridē em̄ mihi videor aīaduertisse: te de capeienda hac vitæ rōne cogitare. Nā olim quū his de reb⁹ sermo incidisset: mox ex his q p̄ntes erāt quispiā: mercenariū hoc vitæ gen⁹: laudare coepit: fortunatissimos eos affirmās: qb⁹ cōtigisset: horū familiaritate q apud Romanos eēt optiātes: tū cōuictis adesse opiparis: idq imunes: p̄terea splēdidis in aedibus diuersari: tū peregrinari oīgena cū cōmoditate voluptateq alba interim in rheda si forte libeat resupinatos. Insup ob hāc amicitia obq cōmoditates qb⁹ afficiūt: etiā prēmū ferre. Id vero non mediocre videt: istis em̄ haud dubie citra semētē: ac citra culturā: qd alit: cūcta puenire. Hāc igit atq id gen⁹ alia cū audires: aīaduertis: quēadmodū ad ea inhiaueris: q̄q auide ad ostētātā iminētēq esca os porrexeris: p̄inde ne qd mihi certe: in posterū possis iputare: neq expostulare qas: qd cū re cōspicerem? tm̄ vna cū esca deglutiētē hamū: nō corripuerim? neq priusq in guttē de mergeret fuulserim? neq pmonuerim? Verū posteaq cessassem? donec eolā adacto atq fixo trahi iā ac vi duci cōspicerem? tū quū nihil opis afferri possit frustra adē nos atq illachry mari. Hāc inq ne qn̄ possis dicere: q si dicāt: merito p̄fctō dicāt: neq a nobis refelli possent: quo min⁹ peccasse videremur: vt q pri⁹ ista nō indicassemus: audi nūc ordie oīa. Ac rete qdē ipm: cuiusmōi sit q̄q nullū habeat exitū: nō intus mediis in sinib⁹ iolut⁹ sed foris tuto

atq; per oclum ante contemplator: vncj aris aculem: reflexa hami aciem: ac tridentis cul-
pides: manu tentans malaq; ad moras experiens. Qd nisi vehementer acuta: nisi sic illigaria
vt effugiendi nulla sit facultas: nisi dira vulnera factura videamur: acriter trahētia: & inex-
plicabiliter retinentia. nos quidē inter formidolosos. atq; ob id etiam pauperes famelicosq;
ascribit: ipse vero sumpta fiducia: venatū istū si videtur: aggreditor. Lari in morē totam ef-
cam hiatu deglutiens. Atq; in vn̄uersum quidē forsitan tua causa omnis hic sermo diceſ.
Quaſq; nō solum de vobis phylsophis aut his quicūq; vitæ institutū sibi delegerunt: cū
virtutis studio conuinctus: verū etiam grammaticis rhetoriciſq; musicis: breuiter de omnib;
qui in doctrinæ professione versari: questūq; facere proposuerūt. Cæterum: quū omnia sine
inter istos cōmunia: eademq; prorsus accidant omnibus palā est: philosophorū conditionē
non esse a reliquis eximā. Imo hoc illis turpius ista contingere quū sint cum aliis cōmunia
si ii qui cōducunt: nō aliis præmit eos q̄ reliquos dignos iudicēt: nihiloq; magis q̄ cæteros
in honore habeant. Itaq; cū re reperietur id qd hac narratōe recensēbitur: eius culpā po-
tissimū in ipsos conferre par est qui eiusmodi facti sūt. deinde in eos qui talia sustinēt. Ego ve-
ro culpari non debeo: nisi forte veritas & libertas in cōmemorādo reprehensionem mereat.
Ac reliquū quidem hoīm vulgus: puta palæstricos quospiā: aut adulatorēs imperitos: for-
didosq; animos: ac suapte ingenio humiles & abiectos homines ne operæ precii quidē fuerit
ab eiusmodi cōuictu dēhorrari: quippe nequaquā obtemperaturos: neq; rursum æquū sit
illis vicio vertere: q̄ nō relinquant suos cōductores: etiam plurimū ab illis cōrumellis affe-
cti. Sunt enim ad eam vitæ rationē accommodati facti: neq; ea videlicet idigni: præterea ne
habeant quidē aliud quippiam: ad qd sese cōuertant: & in quo sese exerceant: adeo vt si q̄
eam vitam illis adimar: ignauū illico: cōsiliūq; inopes: defidiosū: atq; inutiles reddātur. Quā
obrem: nec ipsi rem indignā aliquā patiātur: nec illi cōrumeliose facere videant: si (qd aliū)
in matellā iminuerint. Et enim ad eas ipsas cōrumelias iā inde initio pparati: cōferunt sese in
familiā. Atq; hæc sola illis ars suppetit: ferre: & perpeti quoloquid acciderit. Cæterū erudito-
rum nomine de quibus instituerā loqui merito indignandū: enitendūq; vt q̄ maxime fieri
potest: eos inde reuocatos: in libertatē vindicemus. Videor autē recte facturū: si quibus de
causis se quidā ad hoc vitæ genus cōferunt: eas causas excusserō: parūq; idoneas: atq; effi-
caces esse demonstrauero. Siquidē eo pacto omnis illis præripietur excusatio: summūq; ille
titulus quo suam spontaneā scruturē solent obtexere. Iam igitur plariq; paupertatē & re-
rum necessariarū inopiā proponūt: atq; eam vmbra satis idoneam existimant: qua suū factū
prætexant. q̄ vltro ad eam vitā accesserint. Ac sibi sufficere credunt (quū aiunt) se quidā
dam ignoscendū facere: qui id qd est in vita molestissimū: nempe paupertatē: studeant effu-
gere. Postea in promptu Theognis atq; illud plurimum in ore.

Nam quemcūq; virum paupertas illigat.

Et si quæ alia terricula abiectionis quicūq; poetæ de paupertate sunt cōmenti Equidē si vide-
rem ex hmoi cōuictu paupertatis effugiū aliquid vere cōtingere: nō ad modū anxie cū eis de
vehementer amplectēda libertate discorparē. At postea q̄ eiusmodi quædā accipiūt: cuius-
modi sunt ægrotatiū alimēta (quæ admodū egregius ille dixit orator) qui quæant effugere:
quo minus in hoc ipm parū recte sibi cōsuluisse videant: nimirū sp̄ illis manente eodē vitæ
illius argumēto. Sēp̄ em̄ manet paupertas: sp̄ accipiendi necessitas: nihil qd seponat: nihil
superest qd reseruet. Verū quicqd datū fuerit: vt def: vt vn̄uersim etiā capiat: prorsus omne
insumit: ita tñ: vt ne id qdē in v̄sus sufficiat. Rectū autē futurū fuerat: si nequaquā cas eiusmodi
cōminiscerēt: q̄ paupertatē seruāt alitq; atq; eaten⁹ dūtaxat opitulant: verū q̄ illā tandē ali-
qñ tollāt. Ac fors ita tibi hoc volebas Theogni cū diceret. et i altū mare ac pruptis de scopul⁹
p̄cipitē dari oportere. Qd si q̄ sp̄ paup̄ sp̄ egēs: quū sp̄ mercede cōduct⁹ mereat hoc ipso sese

Erasmi Roterodami Interpretatio e Luciano.

arbitratur aufugisse paupertatem: non video qui fieri possit: quo minus hic ipse sese fallere videatur. Rursum alii negant sese paupertatem formidaturos: si modo reliquorum hominum in modum possint suo labore suaque industria victum suppeditare. At nunc sibi fractas esse corporis vires: seu seniores seu morbis: eoque ad eam vitam mercenariam facilem videlicet atque commodam confugere. Age igitur inspiciamus num vera praedicent: & num ea quae dant: ex facili illis superant: neque maiore labore consistunt: quam vulgo suus victus. Nam id quidem etiam votis expectandum: ut citra laborem: citra sudorem: nullo negotio paratum argentum accipias. Verum quod haec absint a vero: istud profecto ut dignum est: ne dici quidem satis potest: tantum laborum: tantum sudorum in eiusmodi conuictibus exhauriendum: ut ex eo tempore: quum pluribus etiam egeant rebus: tum praecipue bona valitudine: quippe quum quotidie sexcenta non desint negotia: quae corpus conficiant atque extremam usque defectionem delassent. Verum haec suo loco dicemus quum etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In praesentia sat erat leuiter ostendere qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese: ne istos quidem vero dicere. Super est iam ut eam causam referam⁹. quae quidem ut est verissima ita ab illis minime profertur. Nempe ipsos voluptatis gratia: & amplis illis spebus incitatos vitro inuadere familias diuitum: auri argentique vim & copiam admiratos: praeterea quod felices sibi videantur: ob oculiula: reliquasque eius vitae delicias: sperantes futurum: uti mox: nemine veritate: affatim auro sese pluant. Haec nimirum sunt quae illos adducunt atque ex liberis seruos constituent. Non rerum necessarium usum quem praetexebant: sed rerum non necessariarum cupiditas: atque ingentium illarum: & ampliarum opum admiratio. Enimvero quae admodum miseros istos atque infelices amantes: callidi quidam & veteratores amasii receperant: & fastidienter ducunt: lactantque: videlicet: quo iugiter amantes: ambiant ipsos atque inseruiant. Caeterum ex amoris fructu: ne summo quidem osculo impartitur. Intellegunt enim Copia facta dissoluendum amorem. Id igitur: ne fiat praeterea: diligenterque sui copiam subtrahunt. Alioquin spe se periret amantem: metuentes: ne desperatio minuatur cupiditatis ardorem: amantesque ab se alienet. Proinde se arrident. pollicenturque se facturi sint: seque gratificaturi: seque magnificis de rebus curae habituri: donec imprudenter ab eo repetere sensuerint atque utriusque iam praeterierit aetas: huius ad amandum: illi ad dandum. Atque ita omnivita: nihil illis pactum est: ultra spem meram. Atqui voluptatis cupiditate nihil non ferre: id quidem forsitan: non usque adeo vicio vertendum: quin magis venia danda: si quis voluptate capiatur: & hac unde quaque consecretur: quo possit ea potiri: quicquid turpe forsitan ac seruire. si quis. ea gratia semet in sus tradat alienum: propterea quod voluptas quae ex libertate percipitur: multo suauior est quam ea quam ille libertatis lactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis sit: si modo consequantur. Verum enimvero ob solam voluptatis spe: multas perferre molestias: equidem: & deridiculum arbitror: & stultum maxime: quum videant labores certos esse: manifestos: & inuitabiles: porro illud quod speratur: quod quidem nihil aliud tandem est quam voluptas: ne tam longo quidem tempore contigisse. Praeterea autem: nec verisimile videri: ut contingat aliquando: si quis modum recta reputet via. At vlyssis socii: dulci quadam gustata loto reliqua negligebant: ac praesenti voluptate deliniti honesta continebant: ut non prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirum animo voluptatis illius sensu occupato. Verum si quis famelicus alii cuiusdam loto sese ingurgitant: neque quicquam inde impartienti assistat: idque sola ob spem: quod credat fore: ut & ipsi aliquando degustanda lorum porrigat: assistat inquam ad hunc modum: recti atque honesti oblitus. dii boni quod hoc ridiculum: planeque verberibus quibusdam homericis dignum. Ergo quod istos ad diuitum conuictum adducit: & quibus impulsus sese illis dedit: ad quicumque lubitum fuerit utendos: haec sunt: aut his ferme simillima. Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicet: quos haec una res ad id commouet: quod gloriosum arbitrantur: cum illustribus atque opulentis viris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque praeciarum ac magnificentum supraque

plebem esse existiment. Nam ego quidem: quod ad me proprie attinet: recusarim vel cum per
 sarum rege conuolare duntaxat: conuictorque videri: si nullus ex eo conuictu fructus ad me re
 deat. Quis itaque causa eius vitæ suscipiendæ sic illis habeat: age iam consideremus apud nos
 metipsos: primum cuiusmodi sint illis perferenda priusquam admittantur: priusquam obtineant. De
 inde cuiusmodi in ipsa iam vitæ constituti partiantur. Postremo si qua denique catastrophe: si
 quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere possunt: hæc tamen si molesta sint:
 tamen assuesci facile: neque ad id multo opus esse labore. Sat esse si velis modo: postea reliqua
 omnia factu fore facilia. Immo necesse est ut primum diu sursum ac deorsum cursites: mane ex
 citatus assidue pro foribus obuerferis: ut perdures. quum protruderis: quum excluderis: quum
 improbus interdum: atque importunus videris lanitori male syrrisanti: quumque tibi nomē indi
 tur Cletori Libyco: quumque nominis tui memoriā mercede redimere cogeris: quum etiam ve
 stitus tibi est apparandus: supra tuæ rei facultatē: pro dignitate eius culus conuictum ama
 bis: deligendus color: quo ille potissimum gaudeat: uti ne discrepes: neue oculos illius offēdas.
 Postremo uti gnauiter affectere necesse est: vel antecedas poti⁹: a famulis protrusus: ac ve
 luti pompā quandā expleas. At ille interim compluris iam dies ne aspiciat quidē te. Quod si
 quando res tibi felicissime verterit: si te respexerit: si accersuerit: dixeritque quicquid illud fue
 rit: quod illi forte in buccā venerit tum denique: tum plurim⁹ sudor: tum singultus crebri: tum
 intempestina trepidatio: tum sane eorum qui adsunt: hesitantiam tuā ac perplexitatē riden
 tium. Qua quidē non raro accidit: ut quum oportuerit respondere: quis fuerit rex achiuorum:
 mille naues illis fuisse respondeas. Atque id si qui sunt modesti pudorē vocant: immodesti ti
 miditatem nominant: improbi inscitiam. Ita fit: ut tu primā hanc diuitis comitatē: tibi peri
 culosissimā expertus: ita discedas: ut tantā animi tui imbecillitatē ipse condēnes. Porro ubi
 multas iam noctes insomnes duxeris: ubi plurimos dies cruentos egeris: haud quidē Hele
 næ gratia per Iouem: neque ob priameia p̄gama: verū spe quinque obolorū. Cōrgerit autē si de⁹
 quispiā tragicus qui tibi sit auxiliorum iam illud restat: ut exploreris excutiarisque: num litteras
 noris. Nam tuus conuictus nō iniucundus est diuiti: probat enim. ac felicem se reddit. At ti
 bi videtur: de vitā ipsa: deque omni fortuna certamen esse paratum: propterea quod tibi venit in
 mentem: idque merito futurū: ut alius nemo sit admissurus: si prius ab hoc reiectus: ac repu
 diatus videre. Interim in varias curas distraharis oportet: partim dum inuides: his qui pa
 riter ex æquo tecum æstimanē. Finge enim & alios esse: qui eiusdem fortunæ tibi sint cōperi
 tores: te vero tibi videri cuncta parū absolute respondisse: metuentem interim simul & spe
 rantem ac misere de illius vultu pendentē: qui si quid parū probet: eorum quæ dixeris: peristi
 Sin arridens auscultat: hilarescis & spe bona fultus cōsistis. Porro consentaneū est: esse non
 paucos: quorum alii tibi aduersentur: maleque cupiāt: alii tibi sint oppositi uti refellant. Horū
 unusquisque clanculū velut ex insidiis in te iaculatur. Iam vero illud considera: quale sit virū
 promissa barba: cana coma: examinari: nūquid bonæ rei didicerit: & aliis quidē didicisse vide
 ri: aliis secus. Superior interim vitæ: & oīs cōtracta ætas tua curiosius disquiritur. Quod si
 quis aut cuius inuidia aut vicinus leui quapiā de causa prouocat⁹: te deferat: & adulterū di
 cat: vel puerariū: is protinus: iuxta vet⁹ illud prouerbiū: ex Iouis tabulis testis. Porro si pa
 riter omnes bene de te prædicent: suspecti leues: pactaque salarii parte ad hoc ipsum redem
 pri videbuntur. Nam admodū omnia tibi cōstent oportet: Nihil prorsus sit: quod tibi queat
 obfistere. Alioqui nunquam obtineris. Age sane. Hoc quoque contigit: ac bona quapiā fortuna
 cuncta tibi feliciter cesserunt. Probauit ipse tuā orationē: non dehortantur amici qui sunt
 præcipui: quibusque ille huiusmodi in rebus plurimā habet fidem. Ad hæc vult etiam vxor:
 Non refragatur domus præfectus: neque item dispensator. Nemo tuā insimulauit vitam: de
 extra omnia: & omni ex parte bene promittit sacra. Vicisti igitur o fortunate: & coronatus

Erasmi Roterodami Interpretatio e Luciano.

es olympia. Quin̄n babylonem magis cepisti: aut sardorum arcem occupasti. Habebis copias cornu & gallinaceū lac emulgebis: par est ut aliquando præmia capias: maxima videlicet: & quæ laboribus tãtis respondeant. ne corona tua frondea duraxat sit: simul ut merces haud quaq̄ contēnenda p̄stituat: eaq̄ cōmode ad vsum: citraq̄ negotiū persoluat: utq̄ reliquis item honos tibi præter ministrorū vulgus suppediet. Caterū a laboribus illis: a luto: a cursationibus: a vigiliis: in ociū te recipias: uti id qđ vulgo solēt optare mortales: porrectis pedibus dormias: nihilq̄ iam facias præter ea sola: quorū gratia primū recept⁹ es & in quæ cōductus. Ita enī cōsentaneū fuerat Timocles neq̄ ingēs malū erat futurū: si quis subdita ceruice ferat iugū: leue nimirū: & portatu facile: quodq̄ oīm maximū: auro illitū. Atqui longe secus res habet: imo nihil horum reperiet. Siquidē in medijs ipsis id genus conuictibus: sexcentæ res accidunt: viro ingenuo neutiq̄ tolerāda: Quæ quū audieris: ipse tecū ordine reputato. num quisq̄ ea perpetrare queat: cui quidē cū eruditōe vel minimū cōmerciū fuerit. Exordiar autē si videtur a primo cōuiuio. vnde consentaneū est te cōsuetudinē illā cōspicaturū. Primū igitur: adest tibi quispiā: qui te iubeat ad cōuiuium accedere: famulus: nō incomis: qui tibi prius placād⁹ datis in manū: ne videaris inclutis: ut minimū quinq̄ drachmis. At ille Accizans: seq̄ quū maxime cupiat: cupere dissimulās. Apage inquit. Egone quicq̄ abste! Addit & illa: absit: dii prohibeant. Tandē flectitur atq̄ obtemperat: ac discedit: te diducto rictu: subfannās. Tu porro nitida sumpta veste: mundissimeq̄ cultus: lotus accedis: sollicitus interim: ne prior alijs aduenias. Nam id inurbanū: quemadmodū postremū venire: graue: proinde media inter vtrūq̄ obseruata oportunitate ingrederis: teq̄ sane q̄ honorifice excipiūt: Tum arrepta manu te quispiā: iubet accumbere: paulo infra diuitē inter duos ferme veteres amicos. At tu perinde atq̄ in louis ædes veneris: nihil non admiraris: & ad omnia quæ gerunt suspensus in hias: propterea q̄ noua tibi atq̄ inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat: omnesq̄ qui præsentēs sunt: quid agas obseruant. Neq̄ vero ea res curæ nō est ipsi diuiti: quippe qui famulis aliquot p̄monitis negotiū dederit: ut oculis obseruet: quemadmodū te geras in pueros aut in vxorē: nū subinde: ex obliquo respectes. Ac reliqui quidē cōuiuāt: simul atq̄ te vidēt: propter imperitiā ad ea quæ fiunt attonitū: ac stupefactū derident clāculum: cōiectātes te nunq̄ antea apud alium quēpiā coenasse: nouūq̄ tibi esse ut mātile apponatur. Proinde: sicuti verisimile est: præ hæsitantia sudes oportet: ac neq̄ cū sitias: audeas potū poscere: ne vinosus videre: neq̄ varijs appositis obsonis: & in ordinem quendā extructis: scire posses: cui prius aut posterius manū admoueas. Quare ad eum qui proximus accubuit respectes necesse est: atq̄ eundē imitatus: conuuli rationē & ordinē discas. Alioqui anceps sedes: & varians: animoq̄ penitus perturbato: & ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. Atq̄ interim quidē: diuitis admiraris felicitatē propter auri vim: & eboris: tantaq̄ delicias Interim tuā ipse deploras infelicitatē: qui quū nullius sis rei: tamē viuere te credas. Nonnūq̄ & illud in mentē venit: fore: ut admirādā & expetendā quandā viuas vitam: quippe qui sis omnibus delicijs illis fruturus: cunctorūq̄ ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te semp bacchanalia festa celebraturū. Quin & adolescētuli formosi præministrātes: ac silentio arridentes: suauius in posterū hoc vitæ genus pollicentur: ut Homericum illud nunq̄ desinas in ore habere.

Haud vicio verti debet si Trola pubes:

Armatq̄ simul danai: sub marte: laborum

Pondera tanta ferant.

Ob tantam videlicet felicitatem.

Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum. Ac postulato per q̄ ingenti scypho quispiam: præbuit tibi: præceptorem: aut aliud quiddā deniq̄ te appellās. At tu recepto scypho

quid vicissim oporteat respondere: propter eiusmodi mortis imperitiam ignoras. Iamque rusticus: & ineligiās esse videris. Ceterū ea propinatio multorum veterū amicorū inuidiā in te concitauit: e quibus nōnullos iamdudū tuus accubitus vrebatur: quod modo quū adueneris: his antepondere. qui multorū annorū seruitutē exhauserint. Protinus itaque talia quādam de te inter illos dicta feruntur. Illud scilicet malis nostris deeat. ut etiā iis qui nuper in familiā cōmigrarunt: posthabeamur. Et solis graculis patet vrbs romana. Et quid hñt: quamobrem nobis debeant anteponi? Num mirificā quandā vtilitatē adferre vident: quū verbula quaedā misera dicunt? Rursum alius: hæc. An non vidisti: quātum biberit: quēadmodū cibos appositos auide corriprensus deuorarit? Homo inelegans: ac fame enectus: qui ne per somnū quidē vnquā fuerit albo pane saturatus: multo minus: aue numidica: aut phasianorū: quibus nobis vix ossa reliqua fecit. Porro tertius: fatui inquit priusquā quicquid abeat dies: videbitis hūc nihilo plus fieri quā nos. Nā nunc quidē: nō secus atque calcei noui solent: in precio est: & habetur charus. verū ubi crebro iam fuerit calcatus: lutoque deformat: tum misere sub lecticā abiicietur situ: quēadmodū nos: opplerus. Atque inter illos talia permulta de te iactant. Ex quibus aliquot iam tum etiā ad calūniandū infimulandūque te incitantur. Omne igitur illud cōuiuiū tui plenum: ac plarique de te sermones. Tu vero propter insolentiā atque insuetudinē: plusquam sat est hauris vini tenuis & acris eoque iamdudū aluo tibi citra: discruciaris: verū neque decorū tibi: ante alios cōuiuiū discedere: neque rursum manere tutum. At perducta interim in longū potatione dū sermo alius ex alio nascitur. dum spectacula alia post alia perferunt in cōuiuiū (Nam vniuersū fortunæ suæ strepitū tibi cupit ostētare) nō mediocriter discruciaris: cui non liceat: neque videre quæ gerunt: neque auscultare: si quis voce cythara ve canat: egregie formosus adolescēculus. At laudas tñ inuit? ceterū animo illud optas: ut aut terræ motus repēs ortus ea cōstita discutiat: aut incendiū aliquod renuncietur: quo simul cōuiuiū tandem aliquādo dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimū conuiuiū: quod mihi quidē haud quāquam suauius sit cepis: candidoque sale: libere quum velim ex his & quātum velim edenti. Verum ut ne tibi cōmemorē: ructus acidus: qui deinde sequitur: ut ne nocturnos vomit? mane vobis erit de mercede pacto transigendū quantū: & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo presentibus duobus aut tribus amicis: accersito te: & confidere iussu: sic loqui incipit. Facultates nostræ cuiusmodi sint: iam prospicere potuisti: quā nullus in his strepitus aut ostentatio. sed mediocria omnia: ac plebea. Sic autē animū inducas velim: ut existimes omnia nobis fore cōmunia. Nam ridiculum perfectorū: si quum charissimā possessionū mearum partē puta meā ipsius vitā: aut per iouē: liberorum etiā (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam: nō aliarum item rerū te mecum ex æquo dñm ac possessore existimem. Ceterum quando certi quipiam est perficiendū age consideremus quid aptū: quidque tuis moribus sit satis. Atque equidē intelligo nō mercedis adductū sperare in nrām venisse familiā: verū aliarum gratia rerū: puta nostræ in te beniuolentiæ causa: tū honoris: qui tibi propter ceteros omnis cōtinget. Attamen præfinitendū est aliquid. Quin ipse magis quod videbis statuiro: habita ratiōe: vir amicissimē: munerū etiam illorū: quæ quotānis festis diebus a nobis accepturū videris. Neque enim vel ista nobis fuerint neglectui futura: etiā si nunc hæc pactione nō complectamur. Scis autē cōplures per annū eiusmodi: munerum occasiones incidere. Horum igitur habita ratiōe: moderatius nimirum primum nobis prescribas. Præterea decet etiā vos homines eruditos: pecuniā negligere. Hæc ille dicens: totūque te variā spe labefactās: mirē sibi ac tractabilē reddidit. Tu porro qui dudū talenta: ac multa nūmū millia somniaras: solidos agros: & familias: sentis quidē tacitus apud te hominis sordes ac parcimoniā: nihilominus blādis tibi pollicitatio tamen atque illud cōmunia futura: sūt oīa ratū & verū fore arbitraris: ignarus: eiusmodi dicta. Summis e labiis: non imo e corde profecta.

Tandem præ pudore ipse statuendi ius defers: verum ille facturum sese negat. Ceterum ex amicis presentibus quempiam in eo negotio veluti medium intercedere iubet qui salarii modum pronunciet: tum: qui neque ipsum grauet: ut cui plurimas: tum alias in res: magis his necessarius sumptus sit faciendus: neque rursus ei qui laturus est: sit omnino indignus. Atque is seniculus quispiam: diuitis æqualis: vna cum illo a pueris: adulando educatus. Eho tu inquit: num inficias ire potes: quin vnus sis qui in hac vrbe viuunt omnium fortunatissimus: cui primum contigerit: quod pluribus misere cupientibus: vix a fortuna dari possit: nempe: ut in huius hominis consuetudinem admittaris: ut communes penates habeas: ut in familiam: inter romanos primariam recipiaris: Id nimirum tu Cræsi talenta: tum Midæ diuitias superat: si modo sapere didicisti. Equidem non paucos noui magni nominis viros: qui cupissent: etiam si quid ultra dandum fuisset: gloriæ duntaxat causa: cum isto viuere: & familiares apud hunc atque amici videri. Quapropter haud inuenio: quibus modis tuam prædicem felicitatem: quicquid ad hanc tam exuperandam fortunam: etiam premio addito admitteris? Proinde: mihi satis esse videtur: nisi plane es insolens: si tantum accipias: simulque pronunciat: sane minimum quiddam: præsertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam possis effugere: quum intraria tenearis. Frenum igitur recipis: mussitans: ac dissimulans: ac initio quidem non magno pere illi reluctans: facileque sequeris: ut quod non admodum te torqueat: neque stringat: donec illi tandem paulatim assueueris. Tum vero si qui foris sunt mortales: hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur: quod te conspiciant intra cæcelos versantem: ac nullo prohibente introeuntem: prorsusque præclaris illis opibus deliciisque domesticum quendam ac familiarem esse factum. At ipse nequaquam videre potes: quam obrem illi te felicem existimant: nisi quod gaudes tamen neque ipse fallis: semper futura meliora fore existimas. Ceterum contra atque speraris euenit: & quemadmodum adagio dicitur: iuxta Mandrabuli more negotium procedit: in singulos (ut ita dixerim) dies: deterius ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia: tum demum dispiciens intelligere incipis: aureas illas spes: nihil aliud fuisse: quam ampullas quasdam inauratas: porro graues: veri: inuitabiles: perpetuique labores. Sed qui nam isti sunt: forsitan me rogabis. Neque enim video inquires: quid in hac consuetudine sit adeo molestum: neque intelligo ista quæ commemoras: grauiora atque intoleranda. Audi igitur vir egregie: non molestiam modo negotii pendens: verum foeditatem: humilitatem: prorsusque seruitutem: vel præcipue interitum consideras. Principio memineris ex eo tempore: te iam neque liberum: neque ingenuum posse videri. Noueris enim te hæc omnia genus: libertatem: progenitores: ante limen relinquire: quum in hominum seruitutem temetipsum addicens in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recusat: ad vitam tam indignam: tam humilem te conferet. Seruus itaque (tamen si nomine ipso grauius offenderis) seruus inquam: velis nolis: futurus es: neque vnus seruus verum complurium: operamque seruilem præstare cogeris: obstipito capite: a diluculo in vespem usque: idque mercede villi atque indigna. Adde: quod ne placebis quidem admodum: neque domino satisfacies neque ab illo magni facies: ut qui non a puero fueris ad seruitutem institutus: sed sero didiceris atque ætate multum aliena coeperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinae libertatis memoria: animo recursans facit quod ut interdum resilire conere: relucterisque: atque ob id ipsum fit: ut seruitus tibi molestior accedat. Nisi forte illud tibi ad libertatem sufficere putas: quod non fueris pyrrhia aut zopyrionepatre prognatus: aut quod non sic: uti bythinicum aliquod mancipium vociferante preconem diendaris. Atqui tum vir egregie: quum instante nouilunio: pyrrhiis & zopyrionibus imixtus: manum iterum: ut alii seruuli protedis: capisque: quodcumque illud tandem est quod datur: hæc videlicet est auctio. Nam preconie nihil operis erat: homini qui ipse sui fuerit præco: qui quod ipse ultro sibi multo tempore dominum ambierit. Age iam o scelestes: quum enim non dicam præsertim in eum qui se philosophum esse dicat) si quis te pyrata inter nauigandum captum: aut si quis prædo in

seruitutem tradidisset: te ipsum deplorares: tanquam indignam fortunae iniuriam patiereris. Aut si quis manu inlecta: te duceret: in seruitutem afferes: leges inclamares: omnia faceres: acerbè serres: & o terra: o dii: magno clamore vociferareris. Nunc vero: quum ipse te: ob paucos obolos: id ætatis in qua etiam si seruus natus esses: tamē tempestiuū fuisset. iam ad libertatē aspirare: ipso virtutis ac philosophiæ titulo vendideris: nihil illa reueritus: quæ p̄multa ab egregio Platone. Cryssippo. Aristotele differunt: quum libertatē laudat: seruitutem damnant. An non te pudet: quum inter hoīes assentatores: & emptitios: ac scurras versans ex æquo cum illis aestimaris: quum in tanta Romanorum turba: solus peregrino in pallio versaris: quum quæ romanam linguam perperam ac barbare sonas: præterea: quum agitas conulula: tumultuosa: magna hominum turba cōferta: quorum plerique collectitili: quidam sunt & improbi. Atque inter hos laudas odiose. bibisquæ præter modum: deinde mane ad tintinabulum expectatus: discussa ab oculis dulcissima somni parte: vna sursum ac deorsum deambulas: heu sterno luto etiamdum tibi adhærere! Vsq̃ adeo ne te lupini aut holerū agrestium tenuit pœnuria! Vsq̃ adeo tibi defuerunt: fontes frigida manantes aqua: vt per desperationem ad ista deuenires! Haud puto. Quin potius palam est: te: non frigida aqua: neque lupini: sed belliorum: atque obsoniorū: viniq̃ odorati cupiditate captū euenisse. Quæ dum lupi piscis in morem apudius appetis: tuo merito euenit: vt hamus tibi fauces transfixerit. Itaque in oculis sunt huius intemperantiæ gulæque authoramēta. Ac perinde atque sinia a trunco reuinctus: reliquis quidē omnibus risui es: at ipse tibi deliciis affluere videris: cui cōtigerit: affatim exple ri caricis. Cæterū libertas: ingenuitas: vna cum ipsis gētilibus: ac tribulibus: hæc nimirum euanida cuncta: atque istarum rerum ne memoria quidem vlla: quicquid hoc quoque ferendū: si vita ista cum hac turpitudine duntaxat esset cōiuncta: quæ e libero seruū videri facit non labores etiam accederent: cum illa seruorū colluuiē cōmunes. Sed vide: num quæ tibi imperāt: leuiora sint his: quæ Dromoni aut Tybio mandātur. Nam doctrinæ quidē: cuius rei cupiditate simulat te in familiā suā accersisse sese: per quæ exigua illi cura ē. Quid enim (vt dici solet) cōmerci afino cum lyra! An non vides videlicet: quæ misere maceretur imodico desiderio: vbi homericæ sapientiæ: vel demosthenicæ grauitatis ac vehemētiæ: vel platonice sublimitatis. Quorum me hercle ex animis si quis aurū: argētū: atque harū rerū curas tollat: nihil fuerit reliquū: præter fastum: molliciem: lasciuia: luxū: ferocitatē: impietiam. Atque ad ista nihil prorsū opus te. Verum quoniam tibi barba ingens properidet a mento: quoniamque vultu ipso graue quiddam & venerandū præ te fers: tum quia pallio græcanico decenter amictus es: noruntque iam omnes te grāmaticū esse: seu rhetorē: seu philosophū: pulchrū ille sibi putat: vt & eiusmodi quispiā: anteambulonū suorū pompæ permixtus esse videatur. Futurum enim hac re: vt græcanicarū disciplinarū studiosus: reliquæque omnis doctrinæ neque negligēs: neque rudis esse putetur. Vñ fit vt in periculū vir egregie venias: ne non tam ob admirandas illas artes: quin magis ob barbā palliūque conductus esse videare: proinde vt perpetuus apud illū conspicaris oportet: neque absisynq̃: verum vt diluculo relictis stratis: in famulatio temet exhibeas cōspiciendū: neque locū in acie deseras. Porro ille inlecta nonnunquam tibi manu: quicquid forte in mentem inciderit: de hoc tecū nugatur: obulis ostentans: quæ ne per viā quidem ingrediens: incurius sit litterarū: quin vt illud ipsum etiam ocium: quod inter inambulandū datur: in re quapiā honesta collocet. At tu miser interim: nūc cursim: nunc gradatim: nonc scansimplerunq̃: nunc descensim (Nam scis huiusmodi esse urbē) obambulans: tum sudas: tum spiritū anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiā: quū libitum fuerit cōfabulantē: quū tibi interim locus desit: vbi vel assidere queas: librū videlicet in manū sumis: quoque fallas tædium: legis. Postvbi ieiunū te sitientēque nox occuparit: incōmode lotus: intēpestiue: puta nocte ferme cōcubla: ad coenam accedis. Haud perinde deinceps in p̄cio habitus: neque conspi-

Erasmi Roterodami Interpretatio e Luciano.

ciendus his qui adsunt. Verum si quis aduenerit recentior: tu post tergum reliceris. Itaque in
 angulum aliquem abiectionissimum retrusus: accumbis: testis duxat ac spectator eorum quae
 apponuntur: canum ritu ossa circumrodens: si fors ad te perueniat: vltimum malum folium
 quo reliqua corripuerint: si fastidiatur ab iis qui supra te accumbunt: praefame libenter ar-
 repturus. Audi iam & aliud contumeliae genus. Quid quod ne omnium quidem soli tibi apponitur. Neque
 enim conuenit: ut tu semper eadem requiras: quae hospitibus atque ignotis ministrantur: quoniam
 quidem haec tua sit incitiae atque inurbanitas. Neque auiusmodi tibi apponitur: qualis aliis.
 Verum diuiti illi: pinguis & succulenta: tibi pullus dimidiatus: aut palumbus aliquis ari-
 dus atque insipidus: non auius videlicet: sed manifesta conrumelia ludibriumque. Neque vero raro
 fit: ut si quando desit alibi: minister repetere te inspectante: submouens ea quae tibi erant ap-
 posita: aliis apponit: illud tibi ad aurem immurmurans: tu profecto noster es. Quod si quando
 interim dissecetur: vel porca foeta: vel ceruus: aut structor tibi modis omnibus propitium
 habeas oportet. aut certe promethei partem feres: nempe ossa adipe circumtecta. Nam quod
 ei qui supra te accumbit: parina finitur adstare: quo ad satiatum repudiet: te contra tam cele-
 riter praetercurrat: quis tandem isthuc ferat: qui modo sit ingenuus: cuius tantum insit bilis
 quantum vel ceruus adest. Atque illud equidem nondum dixi: quod reliquis suauissimum: ac vetus-
 tissimum vinum bibentibus: tu solus malum quoddam et pingue bibis: proinde illud semper
 curas: ut auro argentoque bibas: ne colore prodente: palam fiat: re usque adeo contemptum negle-
 ctumque esse conuiuium. Quam bene tecum ageretur: si vel illud ipsum ad satietatem usque bibere li-
 ceret. At nunc ubi crebrius poposceris: minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim
 et alias esse res quae te discrucient: imo nihil esse ferme: quod non sit acerbum maxime quum
 tibi cinedus aliquis antefert: quin pluris te sit is: qui saltandi docet artem: qui iocos ionicos
 contextit: Alexandrinus quispiam homunculus. Nam qui tibi speres: tu ut in accubitu aequi-
 ris iis qui voluptates & amatoria subministrant: qui litterulas in pectore gestant: proinde
 in obscuro quopiam conuiuii latibulo reclusus: praepudore abstrusus: suspiras: ut coniectan-
 dum est. teque ipsum deploras: ac fortunam incusas tuam: quae tibi ne paucillulum quidem le-
 poris ac venustatis asperferit. Ac prorsus ita videris affectus ut optes poeta fieri: ut amato-
 rias conscribas cantiones: aut si id non contingit: vel eam assequi facultatem: ut possis ab aliis
 conditas digne canere. Vides enim quibus in rebus situm est: ut quis efferat: plurimumque fiat. Quin
 et illud ferre quas: ut magi quoque aut arioli personam (si necesse sit) induas: ex horum genere: quae ap-
 paretur hereditates: qui imperia: qui cumulas opes pollicentur. Quondam hos quoque vides non
 mediocriter a diuitibus amari: plurimumque fieri. Eaque vel unumquodlibet horum fieri percipias: uti
 ne prorsus ridiculus: atque inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidem docilis es infelix: proinde
 de submittas te oportet: mutesque ac tacitus feras: clam apud te plorans: ac neglectui ha-
 bitus. Etenim si te famulus aliquis susurro: deferat: qui solus omnium non laudaris: puerum
 herae saltantem: aut cythara canentem: ista scilicet ex re non leue discrimen impedit. Quapro-
 pter terrestri in more ranae: sitiens vocifereris necesse est: id operam dans: ut in laudantium
 numero insignis ac praecipuus appareas. Quin sepicula: silentibus reliquis: tibi ficta quae-
 dam laus proferenda: quaeque multa sapiat assentationem. Iam vero magnopere ridiculum est: cum
 esurias interim sitiasque: vnguentis collinis: ac vertice gestare coronam. Siquidem id temporis
 non dissimilis videre: sepulchrali columna: vetusti cuiuspiam cadaueris: quae gestare solet ea
 quae manibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento: impositaque corona: ipsi & bibunt: et
 edunt apparatus epulas. Porro si etiam zelotypus quispiam fuerit: sintque illi vltimi pueri formosi
 vel vxor puella: neque tua aetas adhuc omnino defloruerit: proculque abfuerit a rebus vene-
 ris: profecto non satis tuta res: neque periculum negligendum: propterea quod regis plures sunt
 oculi: qui quidem non vera solum vident: sed semper veris aliquid addunt ad cumulum: ne

conuiuere videatur. Quas ob res: vultu demisso tibi est accumbendum quemadmodum in persicis conuiuiis fieri mos est: verito: ne quis eunuchus sentiat te: in concubinam aliquam coniectentem oculos: moxque alter eunuchus: cui iamdudum arcus in manu tensus est: quia videaris: quæ videre nephas: inter bibendum: malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuii: ubi dormieris: ad galli cantum expgefactus. O me miserum inquit: o infortunatum: cuiusmodi quondam conuictus: quos amicos: reliquit: tui vitam tranquillam & oculi plenam: somnum quem meapte paulisper cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet precipitem dedi. Et deum immortalē: culus tandem rei gratia! Aus quodnam istud magnificentissimum præmium! At ne fieri quidē potuit: ut mihi unquam alias plures commoditates suppeterent quam tui suppetebant. Tum autem accedebat: libertas. atque omnia pro meo arbitrio faciendi facultas. Nunc porro iuxta id quod proverbio lactatum est: Leo chordula vinctus sursum ac deorsum circumferor. Quodque omnium est miserrimum: maximeque deplorandum: neque efficere possim ut placeam: neque gratiam emereri queo: propterea quod harum rerum sum imperitus ac rudis maxime compositus collatusque cum his qui hæc velut artē profitentur. Proinde iniucundus sum: ac neuiquam aptus conuiuiis: quippe qui ne risum quidē concitare norim. Quinetiam sentio me non raro molestum esse & importunum: quum adsum: maxime: quum ipse meipso festiuor esse conor. Nam illi tettricus videor. In summa nullam inuenio viam: qua me illi ac commodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo: iniucundus videor: ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contra si risero: vultumque quod possum maxime ad hilaritatem composuero: fastidit ilico ille: & auersatur. Ac prorsus tale quiddam mihi videtur: quale sit: si quis in persona tragica Comoediam agere tentet. Postremo quam tandem aliam vitam mihi viuam demens: posteaquam hanc presentem alteri vixerim! Dum hæc tecum loqueris: iam sonuit tintinabulum: iamque ad eadem tibi redeundum est: obambulandum. standum: sed ceromate inunctis ante femoribus poplitibusque si modo velis par esse certamini præmioque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem et eadem apparatus hora iamque adeo diuersa viuendi ratio superiorique contraria. tum insomnia: sudor: defatigatio: paulatim quasi suffossis cuniculis inducit vel tabem: vel pulmonis exulcerationem: vel intestini tormina: vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulo Ac frequenter quum validudo poscat ut lecto decumbas: ne hoc quidē licet: eo quod assimilari morbus quo munia officiaque iusta defugas existimatur. Hinc præter omnes perpetuo palles semperque iam iam morituro videre similis. Et hætenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. Quod si quando fuerit peregrinandum (ut ne interim referam alia incommoda) Sæpe fit: ut pluuio coelo: ubi postremus veneris (Nam is locus tibi sorte contigit) vehiculum operiaris: donec nullo iam reliquo loco ubi sed eas: proxime coquum aut heræ comptorem te reclinante ne stipulis quidem affatim substratis. Neque vero tibi referre grauabor: quod mihi Theopompus iste Stoicus narrauit sibi accidisse: rem profecto nimisque ridiculam: quæ tamen eadem possit et alii culis accidere. Conuiebat enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex illustribus istis & urbanis. Eam: quum aliquando peregre proficisceretur (nam id primum atebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi viro nimirum philosopho adiunxisse Cinedum quempiam picatis cruribus: derafa barba: Quem illa honoris (ut contico) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque Cinedi commemorabat. Aiebat enim Chelidontium vocari. iam primum illud cuiusmodi fuerit vide: iuxta viri seuerum tettricumque: tum senem canoquem mento: affidere nihili hominem & effœminatum: picturatis oculis: lubrico vultu: fracta ceruice: non Chelydonem per Iouem. I. Hyrundinem sed vultu

rem magis: reuulsis barbæ plumis. Qd nî magnopere illū fuisse deprecatus ne faceret: futurum fuisse: vt flammeum etiam in capite gestans assideret. Præterea autē perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese: illo cantillāte garrienteq: demū (nisi idem hominem coercuisset) in Rheda etiam saltante. Addebat secūdo loco tale quiddā sibi fuisse mādaturum. Accersito illi mulier Thesimopoli inquit: ita tibi dū bene faciāt: magnum qd dam officium abste requirā: qd caue recuses: neq: expectes vt quicq te sim rogatura studio sius. Atq: hoc (vt est credibile) omnia se facturum pollicito: hoc inquit te rogo quandoquidem: video te virum probum: diligentem & amātem Caniculam quā nosti Myrrhinamū vehiculum recipe: eamq: mihi serua: curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est atq: adeo propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri: non dicā huius: sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum: si charissimam mihi iucundissimamq: Caniculam seruaris. Recepit Thesimopolis quum illa tantopere rogaret ac propemodū etiam fleret. Porro spectaculum erat supra modum ridiculum: Canicula e pallio p̄minens prospectansq: paulo infra barbam ac subinde imēlens (Tametsi hæc quidem Thesimopolis reiecit) ac gracili voce latrās (huiusmodi enī catellæ iam in deliciis sunt) neq: non p̄mē tum oblingens. maxime si quid pridiani iuris inhreret. Porro Cinedus assessor ille quum non insulse super conuiuium diēteria quædam iecisset in eos qui aderant: ac deniq: & ad Thesimopolim vsq: dicacitas peruenisset: de Thesimopolide (inquit) vñum hoc possum dicere eum e stoico Cinicum iam nobis esse factum. Equidem audiui caniculam etiam peperisse in Thesimopolidis pallio. Huiusmodi deliciis illudunt: vel (vt verius dicam) huiusmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos: qui cum ipsis viuunt: paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias reddentes. Præterea autem & Carcharorum oratorem noui qui iussus super cœnam declamabat: neutiq: inerudire per louem imo grauiter & absolutissime: ac laudabatur interim ab illis bibentibus: quum non ad aquæ modum: sed ad vini amphoram oraret. Atq: eam molestiam: ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verum hæc quidē fortassis vt cunq: tolerāda. Porro si diues ipse aut poeticus fuerit: aut historicusq: sua ipsius scripta in conuiuiū recitare gaudeat: tum vero maxime futurum est: vt discruceris ac dirumparis. Nempe quū admirari: quū assentari: quum novos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas nunc Hyacinthos appelles necesse est: etiam si illis naris nonnūq: cubitali hiet magnitudine. Qd nî laudaris protinus in lapidicinas dionysiacas asportaberis: eanq: qui illi tum inuideas: tum insidieris maleq: velis. Ad hæc & sapiētes & Rhetores sint necesse est. Quod si etiam rustice quippiam dixerint: tum vero iuxta illud qd dici solitū est. Attice atq: hymetti plenam orationem videri volunt: atq: in legem abire: vt deinceps ita loquātur homines. Quāq: in his quoq: viri forsā vtrūq: fieri queant. At vero mulieres (nā mulieribus etiam illud studio est vt doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant: quicq: sese mercede assententur) Quandoquidem hoc quoq: ad reliquū cultū elegantiamq: p̄tinere putāt: si dicant eruditæ: si phi: si carmīa cōponere Sapphicis haud multo inferiora) ob hæc eadē hæ quoq: cōductitios rhetores grāmaticos phios circūferunt. Hos autē adire solēt (id qd ipm est ridiculū) rū t̄pis quū v' comitū aut capillos in orbē religāt: vel in cōuulso. Nā alias non suppetit illis oculū. Porro sæpenumero fit: vt interim dū phus quippiā disserit interueniens ancilla litterulas ab adultero porrigat. Ac præclari illi de pudicitia sermones intermittuntur operientes donec illa rescripserit adultero: atq: ita redeat ad auditionem.

Porro si quando post multum temporis instantibus saturnalibus aut panathenæis misera quæpiam umbella tibi mittatur aut tunicula semiputris ac detrita: tū deniq; plurima misereantur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultarit herum id facere destinantem: præcurrit primus: adiensq; non exiguum prædum aufert: qui renunciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem reputantes nuntii: quorum quisq; cōmemorat q̄ multa dixerit: quem admodum submonuerit: quemadmodum adhortans cōmodiora sublecerit. Omnes itaq; donati præmio discedunt: at non sine murmure tamen: qui non plura dederis. Porro salarium ipsum: sex ferme obolorum. Idq; si tu postules: grauis atq; importunus habetis. Proinde quo illud aliquando auferas. Primum ipsi hero adulteris supplexq; fias necesse est. deinde captandus & dispensatoris fauor. Nam hoc quoq; quoddam est seruitutis genus. Neq; vero negligendus is quem in consilium adhibet: neq; item amicus. Deinde qd̄ acceperis iā dudum debebatur vel vestiario vel medico: vel cerdoni culpam. Vnde fit vt fera atq; inrempetstua eoq; inutilia præmia tibi accedāt. Cæterum inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te: apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat si quid aduersum te dicatur. Quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum: & ad obeunda munia famulatus claudicantem: atq; obaudientem: ac podagra subinde grauari. Proinde posteaq; id qd̄ erat in te florentissimū decerpit: æuiq; partē maxime frugiferam ac præcipuum corporis vigorem detriuit: iamq; te lacerū pāniculum reddiderit: tum modis omnibus circūspicit in qd̄ sterquilinum te deportatū abiiciat: atq; alium perferendis laboribus idoneum in tuū substituat locū. Ibi insimulatus vel q̄ pusionem illius tentaris: vel q̄ homo senex vxoris ancillam virginē viciaris: vel alio quouis imposito crimine: noctu obuolutus ac præceps datus extruderis: discedisq; desertus ab omnibus: atq; omniū inops rerū optimā podagram vna cum senecta comitem ducēs. Quum interim quæ quondā sciueris: tanto temporis spacio dedidiceris: tum ventrē culleo reddideris ampliorem: tibiq; paraue ris inexplabile quoddā & intolerabile malū. Etenim gula ea quib⁹ affluuit flagitat. Quæ cum negantur indignatur. Adde q̄ præterea nemo te posthac recepturus est in familiam: utpote cuius iam præterierit ætas. quicq; similis euaseris equis sentio affectis: quorū ne pelilis quidem perinde vt aliorū animantium est vsui. Quin ex hoc ipso q̄ eiectus es calumnia q̄ potest proxime ad veri similitudinē cōficta: facit: vt aut adulter: aut veneficus. aut aliud quippe tale videaris. Nam accusatori vel tacenti fides habetur. Tu vero Græculus: morib⁹ leuibns et ad omne facinus facilis. Siquidē huiusmodi nos omnes esse dicunt: idq; iure optimo: videor enim mihi causam aduertisse: quāobrem eiusmodi de nobis obtineāt opinionē. Nam pleriq; qui in familias accedunt: propterea q̄ alioqui nihil bonæ rei didicerunt: diuinationem ac maleficia profitentur: conciliationem amorum: immisiones in hostes: atq; id quum faciunt: doctos sese affirmant: palliis amicti barbiscq; neutiq; contemnendis onusti. His rebus fit vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem: quando eos quos præcipuos esse iudicant videant tales. Maxime vero posteaq; animaduertent q̄ sint in conuiuiis reliquosq; conuictu adulantes: q̄ ad lucrum humiles ac seruiles. deinde eiectos eosdem iam oderunt: neq; id iniuria. ac modis omnibus adnitūtur vt eos funditus perdāt: si quo modo possint. Verentur em̄: ne cuncta illa vitæ suæ mysteria invulgas efferrāt: quippe qui nihil non exacte norint: quicq; illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos male angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris quorum aurei quidem umbilici: purpurea foris membrana. Cæterū intus aut Thyestes est liberos in conuiuio comedens aut cædipus matris maritus: aut Tereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt et illi: splendidi conspiciq;. Porro intus sub purpura varias occulunt tragoedias. Quorū vnumquemq; si euolueris explicuerisq;: fabulam nō mediocriter longam reperies. Euripi

Erasmi Roterodami.

dis cuiuspiam aut Sophoclis. Contra foris nil nisi purpura splendida aureiq; vmbilici. Harum itaq; rerū sibi conscii oderunt illos: atq; infidias parāt: si quis penitus ab illis defecerit: qui eos probe cognitos depingat: qualesq; sint euulget. Iam vero libet mihi Cebertis illius exemplo & imaginē quandam huius vitæ tibi depingere: vt eam contemplatus scire quæ as: num ex ysu tuo sit eam adire Equidē magnopere cupiā vel appellem quempiam vel par rhasiam vel erionem: vel Euphranorē ad hāc depingendam tabulam adhibere. Verū quoniam fieri potis nō est: vt aliquem artificem tam egregiū atq; absolutū nanciscamur in præsentia: tenuem quandam pro mea virili imaginē adumbrabo. Ergo pingatur vestibulū sub lime atq; inauratum neq; id humi situm in solo: verū procul a terra in edito collis fastigio. Præterea inaccessum ferme & abruptū lubricoq; aditu: ita vt plerunq; qui se iam ad lumen vsq; verticem penetrasse sperarāt: lapsō pede præcipitati ceruicē frangant. Intus autē opulencia sedeat: tota (sic vti videtur) aurea: maiore in modū formosa atq; amabilis. Porro amator vbi vix tandem cōscendit: iamq; ad fores accesserit obstupescat: oculis in aurū defixis: deinde spes: quæ & ipsa specioso vultu est: ac versicoloribus amicta: manu præhensa introducat: mire iam ipso ingressū attonitū. Atq; ab eo quidem tpe spes vsq; illum antecedit ducatq;: tum aliæ mulieres illum excipiētes: puta fallacia scrutusq;: tradāt labori. At is miserum penitus renudatum tandem senectæ tradat: iam morbidum coloreq; cōmutato. Postremo contumelia: arreptum illū ad desperationem pertrahat & hoc quidem tēpore spes auolans euanescat. Tum ille nō per aureum illud atrium per qd ingressus fuerat sed per posticum quoddam & occultum exitum extrudatur: nudus: ventricosus: pallidus: senex: leua quidem pudorem occultans: dextra vero seipsum strangulans. Occurrat autem exēti pœnitudo frustra lachrymans: & miserū bis etiam conficiens. Atq; hic quidē esto picturæ finis. Cæterū tu Timocles optime ipse consideratis singulis expēde: nū e re tua sit vt in hanc imaginē per aureas illas fores ingressus: per illas longe dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris memineris sapientis illius qd dixit: deum in culpa nō esse: verum qui sua sponte delegerit.

Τέλος

Cnemonis ac Damippi dialogus: Erasmo interprete. Cnemon

Hoc scilicet est qd vulgo dici consuevit: hinulus leonē. Da. quid isthuc est: qd recti stomachare Cnemon? Cne. Quid stomacher rogas? Equidē hāredem reliqui quendam: præter animi sententiā: videlicet astu delusus miser: iis quos maxie mea cupiebam habere pteritis. Da. Sed isthuc quinā euenit? Cne. Hermolaū nobilē illum diuitē: quū orbus esset: imminēte morte captabā: assidens atq; insensibilis. Meq; ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoq; mihi visū est scitū cōsultūq;: vt testamētū proferre ac publicare: quo illum rerū mearum isolidū hāredem instituerā: nimirū vt ille vicissim idē faceret: meo prouocatus exēplo. Da. At quid tādē ille? Cne. Quid ille suo in testamento scripserit: id quidē ignoro. Cæterum ego repente atq; insperato e vita decessi: recti ruina oppressus. Et nunc Hermolaus mea possidet: lupus cuiuspiā in morē ipso hamo: cum esca pariter auulso. Da. Immo nō escam mō cū hamo: quin etiā te quoq; pistatorē simul abstu lit. Itaq; technā istā: in tuū ipsius caput struxeras. Cne. Sic apparet: idq; adeo deploro.

Τέλος

E Luciano dialógibremiores. Fc.L.

Zenophantæ et Callidemidæ dialogus.

Eodem interprete.

Zenophantes.

AT tu callidemides:quo pacto interisti? Nam ipse quæadmodum diuise parasit⁹ quum essem:imodica ingurgitatioe pfocat⁹ fuerim:nosti:aderas enim moriet⁹. Cal. Aderam Zenophantes. Porro mihi nouum quiddam atq⁹ inopinatum accidit. Nam tibi quoq⁹ notus est Proæodor⁹ ille senex. Zeno. Orbem illum dicis:ac diutem:apud quem te assidue versari conspiciebam? Cal. Illum ipsum semper captabam:colebamq⁹:id mihi pollicens fore:vt meo bono q⁹ primum moreretur. Verum quum ea res in longum proferretur:sene videlicet vel ultra tithonios annos viuentem:compendiariam quandam excogitauit viam:qua ad hereditatem peruenirem. Sigde empto veneno:pocillatori persuaferam:vt simulatq⁹ Proæodor⁹ potum posceret:bibebat aut prolixius:presentius in calicem inticeret:haberetq⁹ in promptu:porrecturus illi. Quod si fecisset:iureiurando confirmabam: me illum manumissurum. Zeno. Quid igitur accidit:nam inopinatum quiddam narraturus mihi videris. Cal. Vbi iam loti venissemus:puer duob⁹ paratis poculis:altero Proæodoro cui venenum erat additum.altero mihi:nescio quo modo errans:mihi venenum:Proæodoro porrexit innoxium. Mox ille quidem bibit:at ego protinus humi porrectum stratus sum:supposititium videlicet illi⁹ loco funus. Quid hæc rides Zenophanta? Atqui non conuenit amici malis illudere. Zeno. Rideo profecto:nam eleganter:aclepide tibi hæc rescuenit. Porro senex ille quid interim? Cal. Primum ad casum subitum atq⁹ inexpectatum:sane conturbatus est. Deinde simulatq⁹ intellexit:qd ac ciderat:puta pocillatoris errore factum:risit & ipse. Zeno. Recte sane. Tamen si non oportuit ad compendium illud diuertere:siquidem venisset tibi populari vulgataq⁹ via:tutius certiusq⁹:etiam si paulo serius.

Finis.

Menippi & Tantali Dialogus.

Eodem Erasmo interprete.

Menippus.

Quid elulaso Tantale:aut quid tuam deploras fortunam:stagnatio imminet? Tan. Quoniam siti enecor Menippe. Me. vsq⁹ adeo piger es atq⁹ iners:vti non vel pronus incumbens bibere noris:vel caua vola hauriens? Tan. Nihil profecero:si procumbam. Refugit enim aqua:simulatq⁹ me propius admoueri senserit:q⁹ si quando hausero:orig⁹ coner applicare:prius effluxit:q⁹ summa rigem labia. Atq⁹ inter digitos effluens aqua:haud scio quomodo rursus manum meam aridam relinquit. Me. prodigiosum quiddam de te narras Tantale. Verum dic mihi: isthuc ipsum quorsum opus est bibere? quum corpore careas? Nam illud qd esurire poterat aut sitire: in lydia sepultum est. Caterum tu quum sis animus:quinam post hac:aut sitire queas:aut bibere? Tan. Atqui hoc ipsum supplicii genus est:vt anima perinde quasi corp⁹ sit:ita sitiatur. Me. Age hoc ita habere credimus:quumquidam affirmas te siti puniri. At quid hinc acerbi tibi poterit accidere? Num metuis ne potus inopia moriatur? At equidem haud video.alteros infirmos:si quis hoc relinquat:neq⁹ locum alium in quem morte demigret quispiam. Tan. Recte tu quidam dicis. Verum hoc ipsum supplicii genus est:sitire:quum nihil sit opus. Me. Desipis Tantale:& vti verum tibi fatear:non alio potu videris egere:q⁹ veratro mero. Nam diuersum quiddam pateris:his quos canes rabiosi momorderint:vt qui non aquam:quemadmodum illi:sed sitim horreas? Tan. Ne veratrum quidem recusarim bibere Menippe:si liceat modo. Menip. Bono es animo Tantale:certum habens:nunq⁹ fore:vt vel tu vel reliquorum manum quispiam bibat. Neq⁹ enim fieri potest. Quam non omnibus:quemadmodum tibi:poena adiudicata est:vt sitiatur:aqua illos non expectante.

Finis.

It. iii.

Erasmi Roterodami.

Menippi ac Mercurii dialogus.

Erasmo quoque interprete.

Menippus.

A Tybinam formosa illi sunt: ac formosae mercuri: Ducito me: docetoque: utpote recens huc profectum hospitem. Mer. Haud mihi licet per ocium Menippe. quin tu isthuc ipso e loco dextrorsum oculos deflecte. Illic & hyacinthus est: & Narcissus ille: & Nireus: & Achilles: & Tyro: et Helena: & Leda: breuiter quicquid est veterum formarum. Me. Equidem praeter ossa nihil video. caluariaeque carnibus renudatas: inter quae omnia: nihil sit omnino discriminis. Mer. Atqui haec sunt quae poetae cuncti mirantur ac celebrant: ossa scilicet quae tu videris continere. Me. At Helenam saltem mihi comonstra. Nam ipse quidem haud quae dignoscere. Mer. Haec videlicet caluaria: Helena est. Me. Et huius scilicet ossis gratia: mille naues ex vniuersa graecia: acto delectu: sunt impletae: tantaque tum graecorum tum barbarorum multitudo confluit: tot urbes sunt euersae: Mer. Caeterum Menippe non vidi si mulierem hanc viuam. quod si fecisses forsitan diceres tu quoque: vicio dandum non esse: Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioquin si quis flores etiam arefactos marcidosque contemplet: posteaque coloris decus abiecerint: deformes nimirum videantur. At iidem: donec florent: colorisque obtinent: sunt speciosissimi. Me. Proinde illud iam demiror Mercuri: si graeci non intellexerunt: sese pro re usque adeo momentea: quaeque tam facile emarcesceret: elaborare. Mer. Haud mihi vacat tecum philosophari: quare delecto loco: vbi cumque velis: prosterne temet ac recumbe. Mihi iam aliae sunt traduenda umbrae.

Finis

Menippi Amphilochoi Trophomi disceptatio

Eodem interprete.

Menippus.

Os nimirum Trophome atque Amphiloche: quum sitis mortui: tamen haud scio quonam modo: phanis estis donati: vatesque credimini: ac stulti mortales deos esse vos arbitrantur. Tro. quid? an nobis igitur imputandum: si per inscitiam illi de mortuis huiusmodi opinantur? Me. At qui non ista fuisset opinati: nisi vos: tum quum viueretis: eiusmodi quaedam portenta ostendissetis: tanquam futurorum fuissetis praescii: quasi praedicere potuissetis: si qui percoterentur. Tro. Menippe: Nouerit Amphilochoe hic: ipsi pro sese respondendum esse. Caeterum ego heros sum: vaticinorque: si quis ad me descenderit. At tu videre nunquam omnino Leadiam adiisse: neque enim alioquin ista non crederes. Me. Quid ais? Equidem nisi Leadiam fuisset profectus: ac lineis amictus: offam ridicule manu gestas: per angustum aditum in specum irrepsissem: nequaquam fieri potuisset: ut te defunctum esse cognoscerem: perinde atque nos: solaque prestigatura reliquos antecellere. Sed age per ipsum diuinandi artem: quid tandem est heros: neque enim intelligo. Tro. Est quiddam partim ex homine partim ex deo compositum. Me. Nempe: quod neque sit homo: quemadmodum audio: neque deus verum pariter utrumque. Ergo dimidia illa tui pars: quo nunc recessit? Tro. Reddit oracula Menippe in Leadia. Me. Haud intelligo quid dicas Trophome: nisi quod illud plane video: te totum esse mortuum. Finis.

Charontis ac Menippi dialogus.

Ex eiusdem interpretatione.

Charon.

Bedde nautam scelestum. Me. Vociferare: siquidem isthuc tibi voluptati est Charon. Cha. Redde inquam quod per praedictum debes. Me. Haud quaquam auferre quas: ab eo quod non habeat Cha. An est quisquam: qui ne obulum quidem habeat? Me. Sit ne alius quispiam praeterea: equidem ignoro. Ipse certe non habeo. Cha. Atqui praefocabo te per ditem: impurissime: nisi

reddas. Me. At ego illis baculo tibi cōminuam caput. Cha. Num ergo te tam longo traie-
ctu gratis transfuexero? Me. Mercurius meo noīe tibi reddat: vt qui me tibi tradiderit. Mer.
Belle mecum agatur per Iouē: siquidem futurū est: vt etiam defūctorū nomine persoluam.
Cha. Haud omittam. Men. Quin tu igitur: hac gratia perge vt facis: nauim trahere: qđ qđ
non habeo: quinam auferas? Cha. At tu nesciebas: quid tibi fuerit adportandum? Me. Scie-
bam quidē. verum nō erat. Quid igitur: num ea gratia erat mihi semper in vita manendū?
Cha. Solus ergo gloriaberis te gratis fuisse transfuēctū? Me. Haud gratis: o p̄clare: siquidē:
et sentinam exhausti & remū arrīpui: & vectorū omniū vnus non eiulauī. Cha. Ista nihil ad
naulum: obulum reddas oportet. neq; em̄ fas est: secus fieri. Me. Proinde tu mē rursum in vi-
tam reuehe. Cha. Belle dicis: nimirū vt verbera etiā ab Aeaco mihi lucrificiā. Me. Ergo mo-
lestus ne sis. Cha. Ostēde: quid habeas in pera. Me. Lupinū si velis: & Hecataē coenā. Cha.
Vnde nobis hunc canem adduxisti Mercuri? tum qualla garriebat inter nauigandū: vecto-
res omnes irridens ac diēteris incessens: vnusq; cantillans: illis plorantibus. Mer. An igno-
ras Charon: quem virū trāsuexeris: plane liberū: cuiq; nihil omnino curā sit: Hic est Menip-
pus. Cha. Atqui si vnq; posthac te recepero. Me. Si receperis: o p̄clare. Ne possis quidem
iterum reciperet

Finis.

AD GVLIELMVM COPVM Medicorū eruditissimū ERASMI ROTERODAMI.
Sacrae Theologiae professoris de Senectute subrepente: deq; reliquo vitæ christo: cui totum
debeatur: dicando Carmen.

U Nica nobilium medicorum gloria Cope:
Seu quis requirat artem:
Siue fidem spectet: seu curam: in quolibet horum:
Vel iniquus ipse nostro
Præcipuos tribuit Gulielmo: liuor honores.
Cedit: fugitq; morbi
Ingenio genus omne tuo: teterrima porro
Senecta: morbus ingens:
Nullis arceriue potest: pelliue medelis:
Quin derepente oborta
Corporis epotet succos: animiq; vigorem
Hebetet: simul trecentis
Hinc atq; hinc stipata malis: quibus omnia carptim
Vellitq; deteritq;
Cōmoda: quæ secum subolefcens vexerit ætas:
Formam: statum: colorem:
Partem animi memorem: cum pectore lumina: sommos:
Vires: alacritatem:
Authorem vitæ igniculum decerpit: & huius
Nutritium liquorem.
Vitales adimit flatus: cum sanguine corpus:
Rifus: locos: lepores.

Erasmii Roterodami

Deniq; totum hominem paulatim surripit ipsa
Neq; de priore tandem:
Præterq; nomen titulumq; relinquit inanem.
Cuiusmodi tuemur
Passim marmoreis insculpta vocabula bustis.
Vtrum hæc senecta quæso:
An mors lenta magis dicenda est inuida fata: et
Impendio maligna:
Vt quæ deteriora labantis stamina vitæ:
Pernicitate tanta
Accelerare velint. rapidisq; allaber alis:
At floridam inuentam
Vsq; adeo male præcipiti decurrere filo:
Vt illius priusq;
Cognita sat bona sint: iam nos fugitiua relinquant.
Et citius atq; nosmet
Plane viuere senserimus: iam viuere fracti
Repente definamus
At cerui volucres: & cornix garrula: viuunt
Tot sæculis vigentq;
Vni porro homini post septuaginta protinus idq;
Vixdum peracta lustra:
Corporeum robur cariola senecta fatigat.
Neq; id satis: sed ante
Q; decimum lustrum volitans absoluerit ætas
Tentare non veretur:
Immortalem hominis ductamq; ex æthere partem.
Et hanc laceffit audax:
Nec timet ingenti sacros incessere nervos
Sua si fides probato
Constat Aristoteli: sed quorsum opus obsecro tanto
Authore: quando certam
Ipsa fidem: heu nimium facit experientia certam.
Q; nuper hunc Erasmum
Vidisti media viridem florere iuuenta!
Nunc is repente versus
Incipit vrgentis senii sentiscere damna:
Et alius esse tendit
Dissimilisq; sui. nec adhuc phœbeus orbis
Quadragies reuexit
Natalem lucem: quæ bruma incunte calendas
Quinta anteit nouembres.
Nunc mihi iam raris sparguntur tempora caris.
Et albicare mentum
Incipiens: iam præteritis vernantibus annis;
Vitæ monet cadentis

Carmen de senectute subrepente. Ad G. Copum. Fo. LII.

Aduentare hycem: gelidamq; instare senectam.
E heu fugacis: o he
Pars veluti melior: sic et properantior æul
O sæculi caduci
Flos nimium brevis: & nulla reparabilis arte,
Teneræ o viror iuuentæ:
O dulces anni: o felicia tempora vitæ:
Vt clanculum excidistis:
Vt sensum fallente fuga: lapsuq; volucris:
Furtim auolastis: o he.
Haud simili properant vndosa relinquere cursu
Virides fluenta ripas.
Impete nec simili fugiunt caua nubila: ficcis
Quoties aguntur Euri.
Sic sic effugiunt tacitæ vaga somnia noctis:
Simul auolante somno:
Quæ desiderium: curas & præter inanes
Sui nihil relinquunt.
Sic rosa: quæ tenero modo murice tincta rubebat:
Tenui senescit haustro.
Atq; ita (me miserum) nucibus dum ludo puellus:
Dum litteras ephebus
Ardeo: dum scrutor pugnasq; viasq; sophorum:
Dum rhetorum colores:
Blandaq; melliflua deamo fragmenta poesis:
Dum necto syllogismos:
Pingere dum meditor tenui sine corpore formas:
Dum sedulus per omne
Authorum voluor genus impiger: vndiq; carpo
Apis in modum Matinæ
Peditas solidum cupiens absolvere cyclum
Sine fine concitanti
Singula correptus dum circumuector amore:
Dum nil placet relinqui:
Dumq; prophana faccis: dum iungere Græca Latinis:
Studeoq; moliorq;
Dum cognoscendi studio: terraq; mariq;
Volitare: dum niuofas
Cordi est: et iuuat: & libet ereptare per alpes:
Dulces parare amicos
Dum studeo: atq; viris iuuat innotescere doctis:
Furtim inter istra pigrum
Obrepsit senium: & subito segnescere corpus
Mirorq; sentioq;
Vix mihi spaciū iam defluxisse valentis
Persuadeo iuuentæ.

Quir adeo circumspecte parcesq; lapillis
 Quir purpuris et ostro
 Mortales utuntur: & ætas aurea: tanto
 Preciosior lapillis
 Et quousq; auro quousq; pretiosior ostro
 Prodigitur: inq; nugis
 Conteritur miseris: nullo recorditer usus
 Sinturq; abire frustra!
 Adde q; illa: queant sarciri perdita: Crassos
 Speres tibi licebit
 Et lydos speres Croeseiam Codrus & Ius.
 Sed quod semel seuera
 Pensibus fufis Clorho deuoluerit æuum:
 Id neq; venena Circes
 Nec magicum Mala nati gestamina: sceptrum
 Neq; dira thessalorum
 Medæ: succis: reuocare precamina possint.
 Non si vel ipse diuum
 Neq; are re saturer patentiambrosiorum liquore.
 Namq; his ali iuuenram
 Arceri sentum scripsit nugator Homerus.
 Non si tibi efficaci
 Rore riget corpus Tithoni Luthæ coniunx.
 Non si ter octiesq;
 Phaon per ficulas venerem Transiueris vndas.
 Non si tibi ipse Chiron
 Omneis admoueat quas tellus proferit herbas.
 Nec anulus: nec vlla
 Pharmaca cum neruis annos remorantur euntes.
 Atqui ferunt magorum
 Monstrifico fitti torrentia flumina cantu:
 Iisdem ferunt relabi
 Precipites amnes verso in contraria cursu:
 Et Cinthiæ volucres.
 Et rapidas phœbi fitti figiq; quadrigas.
 Sed vt hæc stupenda possint
 Carmina: non speres tamen improbus: vt tibi quondam
 Aut iam peracta vitæ
 Sæcla iterum referunt: aut prætereuntia sistant.
 Sol mergitur: vicissimq;
 Exoritur nouus: & nitido redit ore serenus.
 Exincta luna: rursus
 Nascur: inq; vices nunc decrescente minuta
 Sensim senescit orbe.
 Nunc vegeta ardet tenero iuueniliter ore
 Redit ad suam iuuentam

Carmen de senectute subrepente. Ad G. Copum. Fo. LIII.

Bruma vbi consenuit: zephyris redeuntibus annus:
Et post gelu niueſq;
Ver nitidum. floreſq; reuerſa reducit hirundo.
At. noſtra poſtea q̃
Feſuida præteriit ſæclis labentibus æſtas:
Vbi triftis occupauit
Corpus hyems: capitiſq; horrentia tempora poſtq;
Niue canuere denſa.
Nulla recurſuri ſpes aut ſucceſſio veris.
Verum malis ſupremum
Imponit mors vna: malorum maxima: finem.
More phrygum inter iſta
Incipimus ſero ſapere: & diſpendia vitæ
Incogitanter actæ
Ploramus miſeri: & conſumptos turpiter annos.
Horremus: execramur.
Quæ quondam heu nimium placuere: et quæ vehementer
Mellita viſa dudum:
Tum trifti cruciant recolentia pectora felle.
Fruſtraq; maceramur
Tam rarum ſine fruge bonum fluxiſſe: quod omni
Bene collocare cura:
Par erat: & nullam temere diſperdere partem.
At nunc mihi oſcitant
Qualibus heu nugis: quanta eſt data portio vitæ:
Satis hætenus miſelle
Ceſſatum: ſatis eſt dormitum: pellere ſomnos
Nunc tempus eſt Eraſme
Nunc expergiſci: & tota reſpiſcere mente.
Velis dehinc: equiſq;
Et pedibus manibuſq; & totis deniq; neruis
Nitendum: vt antea cti
Temporis: vt ſtudio iactura volubilis aui
Vigilante ſarciatur:
Dum licet: ac dum triftis adhuc in limine primo
Conſiſtimus ſenectæ.
Dum noua canicies: & adhuc numerabilis: & dum
Pilis notata raris
Tempora duntaxat ſpaciū effluxiſſe virentis
Iam clamar tuuentæ:
Nec tam præſentem iam teſtificantur aſſeſſe:
q̃ nunciant: citatum
Ferre gradum: & ſterilem procul aduentare ſenectam.
Cuſuſmodi videtur
Tum rerum facies: quum autumnī frigore primor
Iam vernuſ ille pratis

Carminis Erasmi Roterodami Finis.

Decessit decor: ac languescunt Lumina florum,
Iam iam minus nitentes
Herbas: affirmes boreasq; geluq; nocentis
Iam prætimere brumæ.
Ergo animus dum totus adhuc constatq; vigetq;
Et corporis pusillum
Detrimenta nocent: age iam meliora sequamur.
Quicquid mihi deinceps
Fata aut superesse volunt: id protinus omne
Christo dicetur vni.
Quo cui vel solidam decuit sacrarier: vt cui
Bis terq; debeat.
Principio gratis donata: hinc reddita gratis.
Totiesq; vindicata:
Huic saltem pars deterior: breuiorq; dicetur.
Posthac valere nugæ:
Fucataq; voluptates: risusq; lociq;
Lusus & illecebræ
Splendida nobilium decreta valete sophorum:
Valete syllogismi.
Blandæ pegasides: animosq; trahentia pithus
Pigmenta flosculiq;
Pectore iam soli toto penitusq; dicato
Certum est vacare Christo.
Hic mihi solus erit studium dulcesq; camœnæ:
Honos: decus: voluptas.
Omnia solus erit: neq; quicq; ea cura (qđ alunt)
Mouebit Hippoclidem:
Terrea si moles: compagoq; corporis hulus:
Marcescet obsolescens:
Mens modo pura mihi scelerumq; ignara: per illum
Niteatq; floreatq;
Donec summa dies pariter cum corpore mentem
Ad pristinum nouata
Conuictum reuocabit: & huic iam vere perenni
Pars vtraq; fruatur.
Hæc facito vt rata sint: vitæ exorabilis author:
Vitæq; vindicator.
Quo sine nil possunt vnq; mortalia vota: &
Vires labant caducæ.

Τέλος

Ascensius lectori. S.

Habes itaq; lector studiose complures Luciani dialogos Erasmo Roterodamo viro literatissimo: & nup sacri theologiæ laurea decorato interprete latinissimos factos: Habes præterea de senectute ingruascente, deq; reliqua: quâta erit: vita christo dicâda festiuissimum eiusdem ad medicorū longe peritissimum Guiljelmū Copum Carmē. Habebisq; prope diem longe plura ex eiusdem officina: si hæc manu grata & qua merentur fronte susceperis. Vale: Ex officina ascensiana: Sub Calen. Nouemb. MDVI.

Erasmi Roterodami In dialogos Luciani receentius versos præfatio.

Hieronymo BVSLIDIANO præposito Arienſi Conſiliario regio

Eraſmus Roterodamus. S. P. D.

RVMor iam pridem hic perſeuerat: acerbiſor: q̃ vt verum eſſe libeat credere: ſed cō-
ſtantior tamen: q̃ vt vanus credi poſſit: Philippum principem noſtrum: e viuis ex-
ceſſiſſe. Quid querar mi Buſſidiane: quid vociferer: quē incuſem: hominumue de-
umue! Quæ cōploratio: Tragoedia: q̃ huic tam atroci vulnere ſufficiat! Nimio: heu nimio
conſtituiſtis Hiſpaniæ: q̃ quidē primū Franciſcū Buſſidiani Archiepiſcopū Bizontini nobis
ademiſtiſ: neq̃ tanti viri lactura cōtēta: principē etiā eū abſorbuſtiſ: quo (ſi viuere mō licu-
iſſet) nihil vnq̃ habuit hic orbis neq̃ mai⁹ neq̃ meli⁹. Q̃ q̃ qd q̃lo ſuperat etiā adoleſcētī niſi
vti iam ipſe ſeſe ſuperaret! Sed o dirum fortunæ ludum. O nouā fatordi inuidentiā: o mors
q̃ iniqua: tam etiā inuida vt ſemp præſtantiſſima q̃q̃ q̃ ocyſſime tollis e medio vixq̃ oculis
oſtenſa prius ſubducis. Cuius ego vicem hic potiſſimū deplorē! Maximilianē ne patris: q̃
tali ſit orbarus filio: quem vnū multis etiā imperiis anteponēbar! An liberorū magis: q̃bus
ætate tam imatura: tam pius ſit creptus pater! An patriæ potius: cui de chariſſimo princi-
pe: tam ſerum gaudium: tam præpoſitus contigerit luctus! An orbis demū vniuerſi! cui
tam ſingulare lumen ſit ademptum! idq̃ tam ante diem. Hoc nimirum hoc tempeſtas illa
fatalis: qua medio e curſu in Britāniam depulſus eſt portendebat: videlicet fatiſ illum pa-
lam ab Hiſpania reſcipientibus. Equidem Panegyrico qualicunq̃ laudau iunenē Tum aſit
bone deus: quot mihi panegyricos: q̃ copioſos pollicebar! Et en repēte cōmutatiſ rebus epi-
taphium paro miſer. Eamus nunc nos homunculi & fortunuli noſtris fidamus: quum eos
etiā pro ſua libidine mors rapiat. quos q̃ diutiſſime viuere tantopere omniū reſert. Sed
quid ego mi Hieronymē: dum meo indulgeo dolori: tuum exulcero! Qd reliquū eſt præ-
cor vt ſuperi propitiū liberis paternam quidem felicitatem: ſed cum diui Federici viuacita-
te copulatam largiantur. Tibi item in moderandiſ illis fraternos ſucceſſus: ſed vitam fra-
terna diuturniorem. Litteriſ hiſ: ne ad tantum tamq̃ doctum amicum nullo litterario mu-
nuſculo comitata: venirent dialogos aliquot Luciani: comites addidi: quos pauculiſ hiſ die-
bus: dum obſidionis metu Florentiam profugerem⁹: Latinoſ feci: hoc nimirum agens: ne
nihil agerem. Nam in præſentia quidē in Italia mire frigent ſtudia: ſeruēnt bella. Summus
pontifex Iuliuſ belligeratur: vincit: triumphat: planeq̃ lultum agit. Vale et Ampliſſimo
patri Nicolao Ruterio epiſcopo Atrebatenſi etiā atq̃ etiā Eraſmū commēdato. Bono-
niæ. XV. Cal. Decemb. MDVI.

kk

Erasini Roterodami.

Cratetis ac Diogenis. Crates.

Moerichum diuitem: noueras ne diogenes: illū in quā supra modum diuitem: illum Corintho profectū: cui tot erant naues onustae mercibus. cuius consobrinus Aristes: quum ipse quoque diues esset Homericum illud in ore solebat habere.

Aur me confice tu: aut ego rete. Diog.

Cuius rei gratia sese captabant inuicē Crates! Crat. Hereditatis causa: quum essent aequales: vterque alterū captabat. lang. testamenta publicauerant ambo in quibus Moerichus (si prior moreretur) Aristen omniū rerum suarū dominū relinquebat. Moerichū vicissim Aristes: si quidē ipse prior e vita decederet. Hæc igitur quæ essent in tabulis scriptæ: illi inter se se captabant: & alter alterum adulationibus obsequiisque supare contendebat. Porro diuinitas haud scio utrū ex astris id quod futurū sit coniectantes: an somniis quemadmodum Chaldei faciunt: quin & pithius ipse: nunc Aristem victorem fore pronuntiabat: nunc moerichū ac trutina quidem interim ad hunc. Interim ad illum propendebat. Diog. Quid igitur tandem euenit? Nam audire est opæ precii Crates. Crat. Eodem die mortui sunt ambo. Cæterum hereditates ad Eunomium ac Thrasyclē deuenerūt: quorū vterque cognatus illis erat. Atqui de his nihil prædixerant diuini futurum: vt tale quippiā accideret. Etenim quū Sicyone Cirrham versus nauigarent: medio in cursu. obliquo orto lapige eo sunt depulsi. Diog. Recte factum. Ad nos quū nos essemus in vita nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabam: vt moreretur aristhenes: quo nimirū bacul⁹ illius ad me rediret heredem (habebat autem egregie validum) quem ipse sibi parauerat oleaginū: neque tu Crates opinor desyderabas. vt me mortuo: in possessionum mearū successionem venires puta doli: ac peræ: in qua quidē lupini Choenices inerant duæ. Crat. Neque enim missi quicquam istis rebus erat opus. Immo ne tibi quidē Diogenes. si quidē quod ad rem pertinebant: quæque tu Aristeni succedens accepisti: deinde ego succedens tibi: ea nimirū multo sunt potiora: multoque splendidiora. quam vel plarum imperium. Dio. per Iouē nemini me in istiusmodi opum hereditatem Aristeni: successisse: tibi que eas longe etiā maiores reliquisse. Crat. Verū reliquæ mortales hoc possessionū genus aspernabantur: neque quisque nos ob spem potiundæ hereditatis obsequiis captabat: sed ad aurū omnes intendebāt oculos. Diog. Nec iniuria Neque enim habebant: quo faculrates eiusmodi a nobis traditas acciperēt: quippe rimosi iam viciatique delicti: non aliter quam vasa carie putria. Quo fit vt si quis in illos infundat: vel sapientiā: vel liberratem: vel veritatē: effluat ilico perstilletque: fundo quod immissum est continere non valente Cuiusmodi quiddā & Danaï filiabus aiunt accidere: dum in doliū prorsum haustā aquā important. At iidem aurum dentibus: & vnguibus: omni que vi seruabant. Crat. Proinde nos hic quoque nostras poss. debimus opes. Illi simulatque huc venerint: obulū duntaxat secum ferent ac ne hunc quidem vltterius: quam ad portitorem.

τελευτῶ

Nirei ac Therfitæ Nireus.

Distremo vel Menipp⁹ hic ludex erit: vter nostrū sit formosior. Dic Menippe: an non tibi videor forma præstantior? Menip. Immo quinā sitis prius arbitror indicandū. Nam hoc opinor scito est opus. Nireus. Nireus ac Therfites. Menip. Vter Nireus vter Therfites? Nondū enim vel hoc satis liquet. Ther. Iam vnū hoc vinco: quod tibi sum similis: neque tantope me præcellis: quantope te cæcus ille Homerus extulit: vnū oim formosissimū appellās. Quin ego fastigiato vertice: parisque & impexis capillis ille: nihilo te inferior visus sum arbitro. Iam vero contēplare Menippe: utrū altero formosiorē existimes. Nir. Mirū nī me Aglaia charopeque prognatum. Qui vir pulcherrimus vnus.

Omni bus e graui s priameia ad pergama veni.

Menip. Atqui nō item sub terrā opinor pulcherrimus venisti: quippe q̄ reliqs quidem ossi-
bus: aliis appareas affimilis. Porro caluaria: hoc vno īsigni a Therfiræ caluaria dignosci pos-
sit: q̄ tua delicata est ac mollicula. Qñquidē istuc habes effoeminatū ac neutiq̄ viro decor-
Nireus. Attamen homerū p̄contare: qua specie tum fuerim: quū inter Græcorū copias mili-
tarem. Menip. Tu quidē somnia mihi narras. Ar ego ea spectro: q̄ video: q̄q̄ tibi adsunt in p̄-
sentia. Cæterum ista norunt: qui id t̄pis viuebant. Nireus. Quid igitur tandē? An non ego
huic formosior Menippe? Menip. Neq̄ tu: neq̄ quisq̄ alius formos⁹ hoc loco. Siquidē apud
Inferos æqualitas est: paresq̄ sunt omnes. Therfir. Mihi quidē vel hoc sat est. Tελος

Diogenis ac Mausoli.

Diogenes.

MHe tu Car: quare tadē insolēs es tibiq̄ places: ac dignū te credis q̄ vnus nobis oib⁹
anteponare. Mausolus. Primū regni nomine O tu siopenfis: q̄ppe qui Caria impa-
uerim vniuersæ: præterea Lydiæ quoq̄ gēribus aliquot. Tum autē & insulas non
nullas subegerim: Milesiū vsq̄ puenirim: pleriq̄ loniæ partib⁹ vastatis. Ad hæc formosus
erā ac procerus: ac bellicis in rebus p̄ualidus. Postremo: qd̄ est oīm maximū: in Halicarnasso
monumentū erectū habeo: singulari magnitudine: quantū videlicet defunctorū alius ne-
mo possidet: neq̄ pari etiā pulchritudine conditū: viris scilicet atq̄ eqs: pulcherrimo e sa-
xore: viam formā absolutissimo artificio expressis: adeo vt vel phantū aliqd̄ simile haud faci-
le qs̄ inueniat. Num iniuria tibi videor has ob res mihi placere: atq̄ efferri? Diog. Num ob
imperitū ais. ob formā. atq̄ ob sepulchri molē? Mausolus. p̄louē ob hæc inquā. Dioge. Atqui o
formose Mausole neq̄ vires iā illæ: neq̄ forma tibi iā adest. Adeo vt si quē arbitru de formæ
p̄cellentia delegerimus: haud quāq̄ dicere potis sit: quāobrē tua caluaria meæ sit antefere-
da: siquidē ytraḡ pariter tum calua: tum nuda: ytriq̄ dentes p̄minulos pariter ostēdamus:
pariter oculis orbatī sumus: pariter naribus simis: ac sursum hiantibus deformari. Cæterū
sepulchrū: ac saxa illa p̄ciōsa: Halicarnasseis forsitā lactare licebit: & hospitibus gloriæ cau-
sa ostētare: tanq̄ q̄ magnificā quandā apud se structurā habeāt: verū qd̄ hīc cōmoditatis ad
te redeat vir egregie: nequāq̄ video: nisi forsan illud cōmodū vocas: q̄ plus oneris atq̄ nos
sustines: sub tam ingētibus saxis p̄ssus ac laborās. Mausolus. Ita ne nihil illa mihi cōducit
omnia: planeq̄ pares erunt Mausolus ac Diogenes? Diog. Imo haud pares inquā. Nā Mau-
solus discruciatib⁹: quoties earū rerū in mentē veniet: q̄bus in vita florere cōsuevit. Ar Dio-
genes interim eū ridebit. Atq̄ ille qd̄ de suo illo monumēto: qd̄ est in Halicarnasso memo-
rabit: ab vxore Artemisia: atq̄ sorore parato: cōtra Diogenes ne id quidē suo de corpore no-
uit: nunquid habeat sepulchrū. Neq̄ em̄ illi res ea curæ ē Verū apud viros excellētissimos
sui memoriā famāq̄ reliquit: vt qui vitā pegerit viro dignā: tuo monumēto Carq̄ abiectis-
sime: celsiorē: ac tutiore in loco substructam. Tελος

Simylus ac Polystrati

Simylus.

Venisti tandē & tu polystrate ad nos quū annos vixeris haud multo pauciores cē-
tum opinor. Poly. Nonaginta octo Simyle. Simyl⁹. Sed quīnā triginta istos ānos ca-
gisti: q̄bus mihi fueras superstes. Nā ipse perit te ferme septuagenario. Poly. Q̄
suauissime p̄fecto etiā si hoc mirū tibi videbit. Simy. Mirum vero: siquidē tibi primū senis:
deinde inualido: postremo etiā orbo q̄q̄ poterat esse in vita suaue. Poly. P̄cipio nihil erat
qd̄ nō possem. p̄terea pueri formosi cōplures aderāt: eū mulieres nitidissimæ: vnguēta: vi-
nū mire fragrās: postremo mēsa: vel siculis illis lautiores. Simy. Noua narras. Nā ego te pla-
ne sordidū ac parciūmū esse sciebā. Poly. Atqui vir p̄clare: ex alienis arcis opes mihi sub

Erasmi Roterodami.

scatebant. Tum diluculo prius quam plurimi mortales ad fores meas venerant: simulque ex omni rerum genere quod terrarum vbiuis pulcherrime reperiunt munera deportabant. Simy. Nunc me defuncto regnum gessisti? Poly. Minime: verum amantes habebam innumeros. Simy. Non possum non ridere. Tunc amantes: tantus natus quod esses: vixque tibi dentes superessent quatuor? Poly. Habebam per Iouem: eadem optimates ciuitatis. Quisquam enim tum senex: tu caluus: sicut vides: propterea lippius etiam ac senio cecurtes: postremo naribus mucosis: tamen cupidissime mihi inseruebant: adeo ut is felix videretur: quemcumque vel aspexissem moris. Simy. Nunc tu quoque quemadmodum Phaon ille: Venerem aliquam et Chio transuexisti: ut ob id operanti tibi illa dederit: rursum ad iuuentam redire: ac denuo formosum atque amabilem fieri? Poly. Haudquaquam. Quin magis quam talis esse. qualis dixi: tamen supra modum adamabar. Simy. Aenigmata narras. Poly. Atqui notissimum est hic amor: quum vulgo sit frequens. nempe erga Senes orbos ac diuites. Simy. Nunc tua forma: vnum tibi perfecta fuerit intelligo vir egregie: nimirum ab aurea illa Venere. Poly. Verum tamen non parum multas commoditates ab amatoribus tuli Simyle: prope modum etiam adoratus ab illis. Porro laetius etiam quasi peccator illis illudebam: excludens interdum nonnullos eorum. Interim illi inter sese decertabant et in ambigendis primis apud me prius: alium alium antequam nitebant. Simy. Sed age: de facultatibus tuis quid tandem statueras? Poly. Palam quidem affirmabam: me vnumquemque illorum relicturum habere. Idque illi quum crederet futurum: certatim se quisque obsequentior et adulatorior prebebat. Ceterum alteras illas veras tabulas: quas apud me seruaueram reliqui: in quibus omnes illos plorare iussi. Simy. At postrema illarum tabularum: quem pronuntiabant heredem? Nunc cognatis quemplam? Poly. Non per Iouem: imo nouitium quedam: ex formosis illis adolescentulis: natione phrygae. Simy. Quot annos natum Polystrate? Poly. Viginti ferme. Simy. Iam intelligo quibus obsequis ille te demeruerit. Poly. Attamen multo illis dignior: quod scriberet haeres: etiam si barbarus erat ac perditus. Quae iam ipsi etiam optimates colunt captantque. Is igitur mihi extitit haeres. Iamque inter patritios numerat: subrafo merito: barbaroque cultu ac lingua. Quin etiam Codro generosior: Nireo formosior: Ulysses prudentior esse predicant. Simy. Non laboro: vel totius Graeciae sit imperator: si libet: moris ne illi potius hereditate. Τελος

Venus & Cupidinis.

Veneris.

Quid tamen in causa est Cupido: ut quum reliquos deos omnino adoret expugnaris: Iouem ipsum Neptunum: Apollinem: Iunonem: me denique matrem: ab una Minerva temperes: utque aduersus hanc nec ullum habeat incidium tua fax. & iaculum vacua sit pharetra: tu & ipse arcu ac reas: neque iaculari noris. Cupi. Eadem hanc metuo mensura. est enim formidabilis truculentorum aspectu: ac ferocitate quodam supra modum virili. Proinde si quando teso arcu petam illam: galeae cristam quatiens: expauescit me: moxque formidie tremere occipio: sic ut arma mihi e manibus excidant. Veni. Atque Mars an non erat hac formidabilior? Et hunc tamen superatum exarmasti. Cupi. Immo ille cupide me recipit: atque ultro etiam inuitat. Verum Minerva spiritum adductis supercillis obseruat. Quin aliquando temere ad illam aduolaui faciem prope admouens. At illa si quidem ad me accesseris inquit per parietem Iouem quouis modo te confeceris: aut lancea te transfigam: aut pedibus arreptum in tartara dabo precipitem: aut ipsa te discerpam: plurima inter id genus comminabatur. Ad haec acriter obtulit oculis: postremo & in pectore faciem quodam gestat horrendam. vix capillorum vice comatam. Hanc nimis maxiope formido. Territat enim me: fugioque quoties eam aspicio Veni. Esto sane. Minervam metuis ut ais atque huius gestamen gorgona reformidas: idque quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris? Ceterum musae quam ob causam abs te non feriunt: atque a tuis iaculis tutae agunt? Nunc & haec cristas quatiunt: aut gorgonas praedunt? Cupide: Has quidem reuerereor mensura. Sunt enim vultu pudico ac fueredo: propterea spiritum aliquo tenent studio: spiritum cantionibus animi interitum gerunt. Quin ipse etiam non raro illis assisto: carminis suauitate delinor. Veni. Esto nec has odoritis: propterea quod sint reuerendae: At dianam quae tamen grauius non vulneras. Cupi. Ut breuiter dicam: hanc ne deprehendere quidem visum sum potui. prope perpetuo per motes fugitatem. Ad haec alterius cuiusdam sui cupidinis illa tenet cupidie. Veni. Cuius nomine? Cupi.

Nempe venatu ceruorū & hīnulorū: quos infectatur vt caplat: ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio teneretur. Tamen si fratrē eius qui nimirum arcu valet & ipse feritq; eminus. Venus. Teneo gnate. cum saepenumero sagitta vulnerasti. τελοο

Martis ac Mercurii.

Mars.

A Vdistin Mercuri cuiusmodi nobis minatur sit Iuppiter: q̄ superba: q̄ dictu absurdum: Ego inquit: si voluero: catenā ex æthere demittam. vnde si vos suspēsi me vi detrahere conemini: luseritis operā. Nunq̄ em̄ me deorsum trahetis. Contra si ego vos velim in altū attrahere: nō vos modo: verū etiam tum terrā ipsam: tum mare pariter subuectū in sublime sustulero Ad hæc alia permulta: q̄ tu quoq; audisti. At ego si quidē cū vno quolibet singulatim cōferatur: ita præstantiorē eū esse: viribusq; superiorē: haud quāq; negauerim: verum vnum tā multis pariter in tantū antecellere: vt eum ne pōdere quidē vincere queamus: etiā si terram ac mare nobis adiunxerim: id neutiq̄ crediderim. Mercuri. Bona verba Mars. Neq; em̄ sat tutū est ista loqui. Ne quid forte mali nobis hæc petulātia conciliet. Mars. An vero credis apud quēlibet hæc dicturū me? Imo apud te solū id audeo: quem linguā cōtinētis esse sciebam. Sed qd̄ mihi maxime ridiculū videbatur: tum quū hæc minitantiē audirem: haud quā apud te reticere etenim meminerā: quū non ita multo ante Neptunus: luno ac Pallas: mota aduersus eū seditione machinarētur cōphensum illū in vincula conicere: quātope formidaret: atq; id tris duntaxat deos: Qd̄ ni Thetis misericordia cōmota: Briareū Centimanū illi auxiliatū accersiuisset: ipso pariter cum fulmine ac tonitru victus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat: eius magniloquentiā lactantiāq; Mercuri. Tace. Bona verba. Neq; em̄ tutū est ista vel tibi dicere: vel audire mihi. τελοο

Mercurii & Maiæ.

Mercuri.

E St vero mater deus quisq; in cœlo me miserior! Maia. Caue ne qd̄ istiusmodi dixeris Mercuri: Mercuri. Quid nō dicā: quiquidē tantū negotiorū solus sustineā: quibus delassor: in tam multa ministeria distractus! Nā mane p̄tinus surgendū est mihi statimq; verrendum coenaculū: vbi dī cōpotant. Tum vbi curiā in qua consultant vniūq; strauero: ac singula ita vt oportet composuero: loui necessum est assistere: ac perferendis illius mādatis totq; die sursum ac deorsum curſitare: insup quū redeo: puluerulentus adhuc Ambrosiā apponere cogor. Porro priusq̄ nouitius iste pocillator aduenisset: Ego ne etiam ministrabam. Qd̄q; est omnium indignissimū: soli omnium ne noctu quidem agere quietem licet: verū id quoq; temporis necesse habeo defunctorū animas ad Plutonem deducere: maniumq; gregi me ducem p̄bere: tum autem & tribunalib⁹ assistere. Neq; em̄ mihi sufficiebāt scilicet diurna negocia: dum veraxor in Palestis: dum in concionibus p̄conis vices ago: dum oratores instruo: nī hæc quoq; prouincia accedat: vt simul etiam vniūq; brarum res disponam! Atqui ledæ filii alternis inter ipsos vicibus apud superos atq; inferos agitant. Mihi necesse est quotidie: tum hoc tum illud pater agere. Deinde duo illi Alcmena ac semele miseris prognati mulieribus: ociosi in cōiuiis accūbunt: at ego Maia Atlantide progenitus illis ministro scilicet. Quin nunc quū recens a fidone Cadmi filia reuersus essem: Nā ad hanc me legarat: visum quid ageret puella: priusq̄ respirassem: & adhuc anhelū de viā versum ad argos emandauit visurū: quicū danæ ageretur. Rursum inde in Boeotriā profectus inquit: obiter Antiopā visito. Adeo vt plane iā pariturū me negarim. Qd̄ si mihi licuisset: iubens p̄fecto fecissem: id qd̄ solēt ii q̄ in terris duram seruiunt seruitutem. Maia. Missa fac ista gnate. Decet enim per omnia morem gerere patri: quū sis iuuenis

Erasmi. Roterodami Venus.

Ac nunc quo iussus es. Argos contende: Deinde in Boetia: ne si cessaris fueris q̄ lētor: pla-
gas etiā auferas. Nam iacundi sunt qui amant. Τελος

Veneris & Cupidinīs.

Venus.

Cupido Gnate: vide q̄ facis flagitia. Nō iam de his loquor: q̄ te impulsore mortales
in terra vel in se quisq̄: vel inuicē alii in alios faciūt: verū de his ago q̄ apud supos
quoq̄ designas: qui qdē louē ipm cogis varias assumere formas: i quodcūq̄ tibi p
tpe viliū fuerit: eū vertens Tum lunā e cœlo deuocas Quin & solē aliquoties cōpellis lē
tū apud Clymenen cessare aurigādī muneris oblitū. Nā q̄quid iniuriæ i me m̄sem etiā cō
mittis: audacter ac tāq̄ tuto facis. Verū tu qdē o deorū oīm cōfidentiss̄ me: Rheā insup ipsā
lā anū p̄rerea deorū tā multorū parentē: cōppulisti: vt pulsionē adamer: atq̄ in phrygiū illū
adolescētulū depereat: ac tua iā opa insanit: iūctusq̄ leonib⁹: adhibitis itē corybātib⁹: q̄ppe
qui & ipsi furorē quodā sūt afflati: p̄ Idā montē: sursum ac deorsū oberrat: ipsa qdē Artis amore
ciulās. Ceterū Corybantū: ali⁹ suū ipse penē ense defecat: ali⁹ dimissa coma p̄ mōres fert
insanus: ali⁹ cornu canit: ali⁹ tympano tonat: ali⁹ Cymbalo p̄strepit. breuiter oīs vndiq̄
Ida-tumult⁹ atq̄ isanīe plena est. Proīn cūcta timeo. Meruo ne tale qd accidar: q̄ngdē te p
duxī: malū ingens: vt si q̄n resipiscat Rheā vel poti⁹: si p̄gat insanire: Corybātib⁹ impet: vt
te correptū discerpāt: aut leonib⁹ obiciāt. Hic me sollicitat met⁹: qd videā tibi piculū im-
nere. Cupido. Ocioso animo esto mater: si qdē leonib⁹ etiā ip̄s iā familiaris sū fac⁹. Ita vt s̄e
penūero cōscēsis eorū tergis: p̄henasq̄ iuba: equitis ritu insidēs illos agitē. At vero illi in-
terim mihi caudis adblandiūt: ac manū ori insertā receptāt: lābuntq̄. deīn mihi reddūt in-
nocuā. Porro Rheā ipsi q̄n tādē vacauerit: vt me viciscat. quū in Atte sit tota! Postremo qd
ego peccos: quī res pulchras vt sūt offero ac demōstro: vos ne appetite res pulchras. Quas
his de rebus ne in me crīmen conferte. Num vis ipsa tu mater: vt neq̄ tu posthac Martē
ames neq̄ ille te? Venus. Vt es perulcax. & nulla in re nō supas. Attamē horum quæ dixi
fac in posterum meminerit.

Doridis & Galetæ.

Doris.

Formosum amantem Galatæa: nempe siculū istum pastorē: alit amore tui depere
re. Galat. Ne ride Doris: etenim qualis qualis est: Neptuno patre prognatus est.
Doris. Quid tū postea: si vel loue ipso sit p̄genitus: quū vsq̄ adeo agrestis atq̄ his-
pidus appareat qdē est oīm deformissimū vnoculus. An vero credis gen⁹ illi qdē p̄futu-
ad formā? Gala. Ne isthuc quidē ipsum: q̄ hispidus est atq̄ agrestis vt tu vocas: illum de-
format. Quin virile magis est Porro oculus media in frōte decet etiā: quo quidē nihilo se-
gnius cernit: q̄ si duo forent. Doris. Videris Galatæa nō amantē habere Polyphemū: sed il-
lum potius adamare: sic hominē prædicas. Galatæa. Equidem haud adamo: sed tamen in-
gnem istam vestrā insultandi opprobriūq̄ petulātiā ferre nō queo. Ac mihi nimis in-
uidētia quadā isthuc facere videmini: p̄pterea q̄ ille quī forte aliq̄n gregē pasceret fuisse:
nosq̄ e littorali specula ludētes cerneret: in p̄minētib⁹ Aetnæ pedib⁹: q̄ videlicet iter mōrē
& mare littus sese in lōgū porrigit: vos ne aspexerit qdē: at ego oīm vna visa sim formosissī-
ma: eoq̄ in vnā me cōiecerit oculū. Ea res vos male habet. Nā argumētū est: me forma p̄stā-
riorē esse: ac digniorē q̄ amer. vos cōtra fastiditas esse. Doris. An istud tibi puras inuidēdū
videri. si primū pastorī: deīn lusco formosa visa sis? Qdē qd aliud ille potuit in te p̄bare: p̄ter
solū cādorē? Is illi placet opinor: q̄ caseo & lacti assueuerit. p̄n qdē his sit simile id p̄tin⁹
pulchrū iudicat. Alioq̄ vbi libebit scire: qua sis facie: de scopulo quopiā in aquā: si q̄n trāgl
la steterit despectās: temetipsā contēplare: videbis aliud nihil: nisi p̄petuū candorē. Verū

is quidem non probatur: nisi rubor admixtus illi decus illi tñxerit Gala. Atqui ego illa imo modice candida: tamen eiusmodi habeo amantem: quum interim e vobis nulla sit: quã vel pastor/vel nauta/vel portitor aliquis miretur. Ceterum polyphemus: vt alia ne dicã: etiã canendi peritus est. Dor. Tace o galatæa. Audiuimus illum canentem quum nup pruriret in te Sed o sancta venus: Afimũ rudere dixisses. Nam lyra corpus/simillimum erat ceruino capiti: ossibus renudato/tum cornua pinde quasi cubiti prominebãt lis colligatis: inductis q̃ fidibus ne finui quidem lyram admouens agreste quiddam atq̃ insuauē cantillabar: quũ aliud interim ipse vocẽ caneret: aliud illa succineret. Ita vt tẽperare nobis negerimus: quin rideremus amatoriam illam cãtionem. Siquidẽ Lyra sonitus adeo loquax ac garrulus erat vt noller illi balanti respondere: Imo puduisset: si visa fuisset stridulum illius et ridiculum cantum imitari. Ad hæc gestabat in vlnis amasius iste delicias suas/vrũ catulum: pilis hirsutis: ipsi non dissimilem. Quis autem nõ inuideat tibi amicum istum Galatæa/Gala. Quin tu igitur tuũ ipsius amicum nobis cõmõstra: qui meo sit formosior: quicq̃ doctius ac mellius vel voce canat vel cithara/Doris. Mihi quidem nullus est amator: neq̃ me hoc nomine laetor: quasi sim vehementer amabilis: verũ tamen istiusmodi amicũ qualis est polyphemus nempe totus hircum olẽs tum crudis victitãs carnibus et hospites si qui appulerint deuorans tibi habeas: eũq̃ tu mutuum ames.

Τελοσ.

Diogenis et Alexandri.

Diogenes.

Quid hoc rei est Alexander! Itane: defunctus es tu quoq̃ perinde atq̃ nos omnes? Alexander. Vides nimirũ Diogenes. Tamen si mirandum nõ est: si homo quũ fuerim: defunctus sim Dioge. Num ergo Iuppiter ille Ammon mentiebatur quum te tuum filium esse diceret: An vero tu Philippo patre progeneras? Alex. Haud dubie philippo. Neq̃ enim obiissem: si ammone parente fuissem progenitus. Dioge. Atqui de olympiade etiam confirmilia quædam ferebantur: puta Draconem quendam cum ea fuisse congressum: visumq̃ in cubiculo: Ex eo grauidam peperisse te. Porro Philippum errare falliq̃: qui se tuum patrem esse crederet. Alexan. Inaudieram quidem et ipse ista quemadmodum tu: at nunc video neq̃ matrẽ: neq̃ hãmonios illos vates: sani quicq̃ aut veri dixisse. Dioge. Attamen istud illorum mendacium Alexãder: ad res gerendas haud quãq̃ tibi fuit inutile propterea q̃ vulgus te verebatur metuebatq̃: quum deum esse crederet. Sed dic mihi: cui nam tam ingens illud imperiũ moriens reliquisti? Alexã. Id equidem ignoro. Celerius enĩ e vita submouebar: q̃ vt esset ocium de illo quicq̃ statuendi: præter id vnum: q̃ moriens Perdiccæ anulum tradidi. Sed age: quid rides Diogenes? Dioge. Quid ni rideam? An non meministi: quid Græci fecerint: quum nuper tibi arrepto imperio adularentur: principemq̃ ac ducem aduersus barbaros deligerent? Nonnulli vero in duodecim deorum numerũ referrent/ac phana constituerẽt: deniq̃ sacra facerent tanq̃ Draconis filio? Sed illud mihi dicito vbi te sepelierunt Macedones? Alexan. Etiamdum in Babylone iaceo: tertium iam diem. Porro Ptolomeus ille satelles meus si quando detur ocium ab his rerum tumultibus qui nunc instant: pollicetur in ægyptum deportaturum me: atq̃ inibi sepulturũ: quo vlti delicti vnũ fiam ex diis ægyptiis Diog. Nõ possũ nõ ridere Alexãder: q̃ qdẽ te videã etiam apud inferos desipietẽ speratẽq̃ fore: vt aliqñ vel anubis fias vlti osiris. Qui tu spes istas omittis o diuinissime: neq̃ enĩ fas est reuerti quẽq̃: q̃ semel paludẽ trãsmiserit: atq̃ intra specus hiatũ descēderit: ppter ea q̃ neq̃ idiligēs ē æacus neq̃ cõtemnẽd⁹ cerber⁹. Vex illd abs te discere puelim: quo feras aĩo: quoties in mētẽ redit: quãta felicitate apud supos relicta: huc sis pfect⁹: puta capitis custodib⁹: satellitib⁹: ducib⁹: tũ auri tãta vi: ad hoc pplis q̃ te adorabant. Præterea Babylone: Bactris/immanibus illis beluis: dignitate: glã: deĩde q̃ eminebas

Kk liii.

conspicuis: dum vectareris: dum amiculo candido caput haberes reuinctum: dum purpura circumamictus esses! Nūquid hæc te discruciant quoties recurant animo! Quid lachrymas stulte! An non id te sapiens ille docuit Aristoteles: ne res eas quæ a fortuna proficiscantur stabiles ac firmas existimares! Alexan. Sapiens ille: quum sit assentatorum omnium perditissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire: quæ multa a me petierit: quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit: mea illa ambitione qua cupiebam eruditione cæteris præstare: quum mihi palparetur interim: ac prædicaret mens: ob formam tanquam et ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atque opes. Nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat: ne sibi vitio verteretur: quod eas acciperet. Plane præstigiosus vir ille quidē erat ac fraudulentus o Diogenes. Quod illud fructus scilicet ex illius sapientia fero quod nunc pinde quasi summis de bonis excrucior: ob ista quæ tu paulo ante commemorasti. Droge. At scin quid facies! Ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem his in locis veratrum non prouenit: fac ut Lethæi fluminis aquam auidis faucibus attrahens bibas: iterumque ac sapius bibas. Atque eo pacto define de bonis illis Aristotelicis discruciar. Verum enim: Cletum etiam illum et Calisthenem video: cumque his alios compluris raptim huc sese ferentes: quo te discerpant: poenasque sumant/ob ea quæ quondam in illos commisisti Quare fac in alteram hanc ripam te cõferas: & crebrius (ut dixi) bibas. Τελος.

Menippi et Chironis

Menippus.

Equidem inaudiui Chiron/te deus quum esses: tamen optasse mortem. Chiron. Vera nimirum sunt ista quæ audisti Menippe. Planeque mortuus sum sicuti vides: quum mihi licuerit immortalem esse. Menippus. At quæ nam te mortis cupido tenebat: res videlicet: quæ vulgus hominum horreat! Chiron. Dicam/ apud te: virum neutrumque stultum atque impetitum: iam mihi deficiat esse iucundum/ immortalitate frui. Menippus. Quid! An iniucundum erat/te viuere: lucemque tueri! Chiron. Erat inquam Menippe. Nam quod iucundum vocant: id ego neutrumque simplex: sed varium quiddam esse arbitror. Verum quæ ego semper viuerem/ atque iisdem perpetuo rebus vterer: sole: luce: cibo: tum horæ eadem recurrerent: reliqua item omnia: quæcumque contingunt in vita reciproco quodam orbe redirent: atque aliis alia per vices succederent: satietas videlicet eorum me cepit. Neque enim in eo voluptas est sita: si perpetuo fruaris iisdem: sed omnino in permutando posita est. Menippus. Probe loqueris Chiron. Cæterum hæc quæ apud inferos agitur vita: qui nam tibi procedit: posteaque ad hanc tanquam ad potiorem te contulisti. Chiron. Haud insuauiter Menippe: Siquidem æqualitas ipsa quiddam habet admodum popolare. Nihil autem interest utrum in luce quis agat: an in tenebris præterea neque sitiendum est nobis quemadmodum apud superos: neque esuriendum: sed eiusmodi rerum omnium egentia vacamus. Menippus. Vide Chiron ne temet ipse inuoluas: neue eodem tibi recidat oratio. Chiron. Quamobrem isthuc ais? Menippus. Nempe: si illud tibi fastidiosum fuit: quod in vita semper iisdem similibusque rebus vtendum erat: quum hic iisdem similia sint omnia: eundem ad modum parient fastidium. At de integro tibi querenda erit vitæ commutatio: atque hinc quopiam aliam in vitam demigrandum: id quod arbitror fieri non posse. Chiron. Quid igitur faciendum Menippe! Menippus. Illud nimirum/ uti sapiens quum sis: quemadmodum opinor: et vulgo prædicant/ præsentibus rebus sis contentus: neque quicquam in his esse putes: quod ferri non possit. Τελος.

Menippi; et Cerberi.

Menippus.

Eus Cerbere: quando quidem mihi tecū cognatio quædam intercedit: quæ et ipse
 fim canis: dic mihi per stygiam paludē: quomodo sese habebat Socrates: quū huc
 accederet? Verisimile est autem: te deus quum sis: non latrare modo: verū etiam
 humano more loqui si quādo velis. Cerberus. Quum pcul adhuc abesset Menippe: visus ē
 constanti atq; interrito adire vultu: pinde quasi mortem nihil omnino formidaret: ac tanq;
 hoc ipsum veller iis qui procul a specus ingressu stabāt ostendere: verum simul atq; despe
 xit inhiatum: viditq; profundū atq; attrum antri recessum / simulq; ego contantem etiam
 illum: aconito mordēs pede correptum detraherem: infantium ritu eiulabat: suosq; deplo
 ratabat liberos: nihilq; non faciebat: in omnem speciem sese cōuertēs. Menip. Num igitur fu
 cate sapiens erat ille: neq; vere mortem contemnebat? Cerbe. Haud vere. Cæterum vbi vi
 dit id esse necesse: audaciam quādam præ se ferebat: quasi vero volens id esset passurus: qđ
 alioqui volenti nołenti tamen omnino fuerat ferendum: videlicet / quo spectatoribus esset
 miraculo. Equidem illud in tortū de viris istiusmodi / vere possum dicere: ad fauces vsq; spec⁹
 intrepidi sunt ac fortes: porro intus quum sunt: nihil mollius neq; fractius. Menip. Cæterū
 ego quo nam animo tibi visus sum subiisse specum? Cerber. Vnus mortalium Menippe sic
 mihi visus es subire: vt tuo dignū erat gñe: et prior te Diogenes: ppter ea qđ neutiq; adacti
 subieritis aut intrusi: verū tū vltro: tū ridētes: atq; omnibus plorare renunciantes.

Præfatio seu Hercules Gallicus Luciani. Erasmo interprete.

Herculem Galli lingua gentis vernacula Ogmiū vocant. Porro deum ipsum noua
 quadam atq; inusitata figura depingunt Senex apud illos est: ad extremum vsq;
 occipitium recaluus: reliquis capillis: si qui reliqui sunt canis: cute rugosa: et in
 aterrimum exusta colorem: cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontem potius: aut Lape
 tum quempiam ex his qui apud inferos versant: diceres. In summa: qđuis potius qđ Hercu
 lem esse cōticeres ex imagine. Atq; tali specie quū sit tamē Herculis ornatum gerit: vt quū
 tum leonis exuuium indutus sit: tum clauā dextra teneat: tum pharetram humeris apra
 ram portet: tum arcum leua p̄tendat. Deniq; modis oībus Hercules. est. Hæc equidē arbi
 trabar in Græcanicorum deorū contumeliam pperam facere Gallos: quum eum eiusmodi
 fingerēt effigie: quo nimirū illū talib⁹ picturis vlciscerent: qđ olim in regionē ipsorū incur
 sasset: p̄das agēs id rēporis: quū Geryonis armenta vestigās occidentaliū gētū plerasq; re
 giones puastaret. At nondū etiā dixi: id qđ erat in imagine maxime nouū atq; mirandum.
 Si quidē Hercules ille senex ingētē admodū hominū multitudinē trahit: oībus ab aure re
 uinctis. Porro vincula catenulæ tenues auro electrove cōfectæ: pulcherrimis istis monilib⁹
 adhilēs. At qui quū vinculis vsq; adeo fragilibus ducant: tamē neq; de fugiēdo cogitāt: quū
 alioq; cōmode possint: neq; pr̄sus obnitunt aut pedib⁹ aduersus trahētē obtendūt. sese re
 supinātes: verū alacres ac læti sequunt: ducētē admirantes: vltro festinantes oēs & laxatis
 funiculis: etiā anteuertere studētes. p̄inde qđsi grauit̄ laturi: si soluerent vīculis: Ne illud
 qđ pigebit referre: qđ mihi videbat oīm absurdissimū. Etenim quū nō inueniret pictor vn
 de catenularum summas ansas neceret: videlicet dextera iam clauam: leua arcum tenēte
 summam dei linguam perterebravit: atq; ex hac religatis catenulis eos trahi feci. Ipse ni
 mirum ad eos qui ducebantur: vultum et oculos conuertebat / arridens: Hæc ego quū diu
 tius assistens effem contemplatus / admirans: hæsitans: indignās Gallus quispiam: qui pro
 pius astabat / nostratiū litterarum nō indoctus: id qđ declarauit. quū Græcanicā linguam
 absolute sonaret: philosoph⁹ opinor ex cogñe phōx: qđ apud illos esse fert. Ego tibi hospes
 inq; picturæ istius ænigma explicabo: Nā videre vehemēter ad eā attonit⁹ ac stupefactus.

Erasmi Roterodami.

orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium: quemadmodum vos Græci: verum Herculi illam tribuimus: propterea quod hic Mercurio longe robustior extiterit. Nam quod senex fingitur: nihil est quod mirare. Siquidem una facundia consuevit in senecta demum absolutum vigorem ostendere: si modo verum vestri dicunt poete.

Obduci iuuenum densa caligine pectus.

Contra senectam posse quiddam dicere:

Rudi iuuenta melius ac præclarior.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle perfusa. Et Troianorum concionatores lirtio essan edunt vocem: videlicet floridam quandam vocem. Nam lirta si satis commemini flores appellatur. Proinde quod ab auribus vinctos: ad linguam trahit: senex hic Hercules qui non aliud quam ipse est sermo: ne id quidem debes admirari: qui quidem non ignores linguam cum auribus esse cognationem. Neque vero ad contumeliam illius illud pertinet: quod ea perusa est. Nam meministi inquit: et lambicos quosdam versiculos e comœdiis apud vos discere.

Siquidem viris loquacibus

Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc habemus opinionem: ut quicquid egit id oratione facundiaque conficisse putemus: utpote virum sapientem: ac persuadendo plerumque sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt: acutæ: missiles citæ: atque animi fauciantes. Unde perniciosa dicta vos quoque nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem quum huc me conferres mecum inter eundem preponderem: num decorum iam esset: ut tam grandis natus: qui iam pridem ab his doctrinae certaminibus memet abdicassim: rursus metam multorum iudicum calculis exponerem iudicandis: in tempore subit animi meum eius picturae recordatio. Nam antehac verebar: ne cui vestrum viderer hæc admodum pueriliter agere: quasi præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus: illud mihi impingeret dicens.

Aetas iam perit tua. Tum illud.

Ac te corripuit cariola senectæ: minister

Inualidusque tibi: et segnes tardique caballi:

Videlicet eo

scornate pedes meos notans. Verum quoties senex ille Hercules recurrit animo ad quiduis adducor ut faciam: neque me pudet hæc audere: quum sim ipsi æqualis imago. Itaque robur: celeritas: forma: et si qua sunt alia corporis bona: valeant: cumque his tuus o Teie vates / cupidus: ubi me mento subcano viderit: auro rutilantibus alis: si videbitur vel aquilas præter uolet: neque laborabit Hippoclydes. Immo nunc vel maxime tempestiuum fuerit: facundia repubescere: florere: vigere: et quod licet plurimos ab auribus ducere: ac saepius arcu ferire: quod quidem periculum non est: ne quando quis præter spem pharetram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meam: meaque senectutem ipse consoler animemque: adeo ut non sim veritus: naulum iam olim in terram subductam denuo reuellere: suisque instructam armis: medium in pelagus demittere. Contingat autem a vobis o dii: afflatus secundi quando nunc vel maxime presente bono: atque amico vobis est opus. Quo si digni modo videbimur: in nos quoque dicat aliquis Homericum illud.

Quos profert senior pannis e vilibus armos.

Τελευσ;

Eunuchus siue Pamphilus Luciani.

Erasmo interprete.

Unde nobis aduenis Luciane. seu quid nam rei rides? Semper tu quidem et alias consueuisti nobis hilaris ac festiuus occurrere: verum isthuc magis aliquid solito videtur

esse: de quo risum nec compescere queas. Lucianus, E foro tibi adsum o páphile: porro mox efficiá: vt tu quoq; mecū rideas: simulatq; audieris cuiusmodi litis adfuerim actioni duobus philosophis inter sese cōtendētibz. Pamphi. Iam isthuc ipsum pfecto ridiculum est qđ ais: philosophos inuicem lites agitare: Nā etiā si quid magni fuisset negotiū: inter ipsos mō deste citraq; pugnam: cōtrouersiam cōpositā oportuit. Lucia. Quid ais. Trāquille componāt illi: qui quidē solida plaustra cōuiciis onusta: alter in alterū effuderint: vociferantes: mīraq; puicacia contendētes. Pamphi. Videlicet de disciplinis atq; opinionibus: ita vt affolēt dissentiebant: q; erant diuersæ factionis. Lucia. Imo aliud quiddā erat hoc de quo dissidēbāt Nam eiusdē sectæ erāt ambo: eiusdemq; scholæ. Et tamē orta inter eos lis erat. Porro tu dices: qui cognoscebāt primates erant hui⁹ reip. natuq; maximī ac sapientissimī. Breuiter. quos habere quis gaudeat: si quid parū cōcinne parūq; modulate sonuerit: nō autem si ad tantā tanq; insignē impudentiā ac foeditatem labat. Pam. Quin tu igit litis argumentum exponis: quo videlicet ipse etiā cognoscā: quæ res tibi tantū risum cōcitarit. Lucianus. Scis pamphile: Salariū: idq; neutiq; exiguū ab impatore fuisse cōstitutū: singulis phōrū generib⁹: puta: Stoicis. Platoniciis. Epicureis. cūq; his etiā peripatericis: ita vt vnīculq; sectæ pmiūm esset æquale. Ceterū de mortuo ex his quopīā: alius aliquis in eius locū subrogādus est qui sit optimatū calculis probatus. Porro pmiū illud: neq; bucula erat quæpiam: quemadmodū ait poeta: nec hostia: verū singulos in annos decies mille drachmæ: quas accipiunt: vti cū adolescētulis habeāt cōsuetudinē. Páphi. Memini quidē ista. Quin aiūt nup ex illis diē obuisse quæpiam: alterū nī fallor e peripatericis. Lucia. Hæc ipsa páphile Helena: ppter quā illi inter sese singulari certamine cōflictabāt. Et hætenus quidē nihil etiā ridendū erat in illis pter hoc: q; quū phōs esse se profiterent: ac pecunias p nihilo ducere: tñ earū gratia pinde atq; p patria in discrimen adducta: pro religiōe maiorū: pro monumētis pgenitorū: decertarēt. Pamphi. Atqui peripatericorū istud est decretum: nō admodū esse negligēdas pecunias: verū eas in tertio quodā bonorum ordine esse ponēdas. Lucia. Recte dicitis. Dicūe hæc illi. Proinde bellū hoc ex maiorū iudicio sentētiāq; illis extitit: verū quæ postea confesquuta sint: iam ausculta. Primū cōplures quidē aliū in defuncti illius funebribus ludis decertabant. sed inter hos pcpue duo: viribus pares: puta Diocles ille senex: nosti quē dicam cōtentiosum illū inquā: præterea Bagoas: q; quidē ea specie est: vt eunuchus esse videatur. Inter hos initio de doctrina: deq; philosophiæ decretis atq; opinionibus est decertatum: et vterq; sui specimē ac documentum dedit. q; esset Aristotelicæ factionis: q; eius placita se queretur ostendit. At per louem in hoc certamine: neuter altero supior erat. Lis igitur huc deflexit. Diocles desinens iam eruditionis suæ periculum ac specimen ostendere: ad Bagoam descendit: ac vitā illius imprimis carpere est aggressus. Bagoas iridem huius vitam vicissim taxabat. Pamphi. Idq; merito Luciane. Siquidem eius rei magis erat habēda ratio: Proinde si ego forte iudex causæ sedissem: magis in hoc vt mihi videt: futurus eram occupatus: potiusq; spectassem: vter moribus esset præstantior: quā vter ad disputandum ac dicendum promptior: atq; illi potius q; huic victoriā adiudicassem. Lucianus. Equidem isti tuæ sententiæ meum & ipse calculum addo. Verum vbi iam cōuiciis: vbi maledictis essent satiati: tandem Diocles illud aiebat nefas esse: vel conari aut proponere Bagoam: vti cum philosophiæ studio: cūq; præstātissimis eius pffessoribus: cōmercii haberet: q; quidē eunuchus esset. Imo hoc hominum genus: non solum ab eiusmodi cōtubernio secludi oportere verum ab ipsis etiā sacris: ac vasis puris breuiter ab omnibus publicis coetibus eiici: Ostendens inauspicatum quoddam et occursum infaustum spectaculum fore: si quis mane domo egressus: vel videat istiusmodi quippiam. Atq; hac de re multis verbis differebat:

affirmans eunuchū neq; virum esse. neq; mulierē. sed quiddā vtrinq; cōpositū et conflātū
 planeq; monstrū ab hominū natura specieq; alienū. Pāphilus. Nouā accusandi rationē no-
 bis narras Luciane. lamq; & ipse ridere cōpellor/ crimē audiēs tā inauditū Sed alter ille qd ?
 Num obticebat? An vicissim & ipse quiddā ausus est ad ista respōdere? Lucian⁹. Inītio qdē
 pudore ac meru (nā id est istis familiare) diutius obticebat: erubescēs interī: palāq; p se fe-
 rēs. q; laboraret: tandē aut tenuem quandā ac mullebrē edēs vocem: negabat æquū facere
 Dioclem. q se q; Eunuchus eēt: ob id a philosophia secluderet: cū qua foeminis etiā eēt com-
 mercū. Allegabant: Aspasia: Diotima: Thargalia: q; causam illi⁹ adiuuabāt. Præterea Aca-
 demic⁹ qdā Eunuchus natiōe gallus: q paulo añ nostrā atarē maximī noīs florūisset. Porro
 Diocles etiā illū ipm: si quidē extaret ac fili negotio sese misceret: phibiturū sese respōdit
 nihil expauēfactū opīnionē: quā apd vulgus obtinebat. Ad hæc quū ipse quædā diēctia in
 illū iaciebat: tū referebat ī eū q a stoicis maximeq; cynicis diēta ad risum cōcitādū erāt ido-
 nea de corpe mutilo atq; impfecto. Hac in re iudiciū cognitiō versabat. Deniq; toti⁹ causæ
 tā illud caput eē cepit: nū eunuchus idoneus eēt cēfendus: qui ad phām admitteret: qui-
 q; iuuenib⁹ p fici postularet: quū alter interī formā etiā ac corpis integritatē: in philosopho
 requirēdā esse diceret. Maxime vero vti Barbā altā ac pmissam gerat: quo videlicet iis qui
 discēdi cupidi aduenirēt: vir grauis appare at. & is cui fides haberi debeat: neq; indign⁹ vi-
 deat decē illis drachmarū milib⁹: quæ forēt ab impatore capiēda. Coeterū eunuchorū cōdi-
 tionē etiā q spadonū esse villiorē. Nā illos aliqui virile quiddā exptos fuisse at hūc ab ipso sta-
 tim ortu fuisse exectū: planeq; aīal esse quoddā/ variū atq; anceps nō aliter q cornices. q ne-
 q; inter colūbas: neq; inter coruos numerari qant. Alter cōtra respōderet eo iudicio nō de
 corporis agī figura: verū de animi virtute. proinde mentis qualitātē expēdi oportere deq;
 dogmatū cognitiōne quærēdū esse. Eius rei testis citat⁹ Aristoteles: qui qdē Ermeā eunu-
 chū Atarne oriundū tyrannū supra modū sit admiratus: adeo vt illi pinde atq; diis sacra
 fecerit. Ausus est & illud addere. Bagoas: multo magis idoneū esse Eunuchū: cui adolescē-
 tes erudiendi credant q ab hoc nulla in illos calūnia possit herere. neq; Socraticū illud cri-
 men in hunc competat: q adolescentulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimū in men-
 tū imberbe fuerat cauillatus: ea hic facite: vt ipi quidē videbatur: relect. Erenī. Si e barba
 plixitate inquit: Philosophos æstimare conuenit: nīmīrum hircus ante omnis primas tene-
 bit. Hic tertius quiddā assistens (nomē hominis silebitur) Atqui iudices inquit hic malis le-
 uibus ac foeminea voce: reliquoq; corporis habitu eunucho adsimilis: Si quis vestes detra-
 hat: egregie vir esse videbitur. Alioqui mentitur qui ferunt eū aliquando in adulterio de-
 prehensum: mēbra in membris vt legū tabulæ loquūtur: habētē atq; id quidē temporis
 ad eunuchum confugisse: ea q repta latebra absolutum fuisse: quum iudicibus crimen per-
 suaderi non posset. vt qui e specie hoīem iudicarent eunuchū. At nunc mihi palinodiā can-
 turus videtur. idq; propter ostentatū præmiū. Hæc quum dicerētur omnibus vt par erat.
 risus est obortus. Porro Bagoas magis etiā perturbabat omnem in specē se varians: atq;
 in innumerabiles versus colores: tum frigido sudore fluens. ac neq; decorū sibi existimabat
 adulterii crimen agnoscere: neq; rursus eam accusationē inutilem ad præsens certamē ar-
 bitrabatur. Pamphī. Profecto dericula sunt ista Luciane: neq; vulgare vobis vti coniectan-
 dum est voluptatem præbuerūt Verū quo tandem res euasit? Et quid super his pronūcia-
 runt iudices? Lucia. Non erat eadem omniū sentētia. Verū aliis quidem visum est vti nu-
 dato illo: quēadmodū in empritiis seruis fieri cōsueuit: inspicerent. num in iis quæ ad penē
 pertinent: philosophari posset. Alii vero sententiā dixere: multo magis etiā hac ridiculam
 nempe vt a ceteris e iustro mulieribus aliquot iuberent illum cum illis congregi: ac viri

officio fungi: astante interim e iudicibus quopiam qui quidem esset natu maximus fideq;
spectatissima: qui inspiceret num philosophum præstaret. Hæc vbi omnium risu essent ex
cepta: neq; quisq; adesset cui nō vter doleret risu distortus: statuerūt vt causa vtriusq; in
Italiam reliceretur. Ac nūc alter (vt aiunt) quo possit ea quæ dixit docere: semet ad causam
exercet atq; apparat: summoq; ingenio accusationem meditatur. Iamq; adulterii crimen
labefactat: vt quod sentiat sibi maxime aduersari: idq; facit iuxta pestilentiam istorū ora-
torum: morem ex ipsa colligens accusatione quo aduersarium refellat. Contra Bagoas dis-
nerfa affert: causam vt videbatur omnibus viri agit: ac negotium præ manibus habet.
Postremo vincere litrem sperat si modo docere possit se nihilo deteriore esse equis in eun-
tibus a finas. Siquidem rem amare visam est optimum philosophiæ documētū/ vnaq; pro-
batio cui non possit contradici. Proinde optauerim vt filius: qui mihi est adhuc admodum
adolescens: non animum & linguam: sed penem haberet ad philosophiam idoneum.

Τελος.

De Sacrificiis.

E Nimvero si quis recensere velit: quæ stultissimi mortales faciunt: in sacris: in se-
cristis diebus: in adeundis salutandisq; diis: tū quas res ab illis petant: quæ vota fa-
ciant/ cuiusmodi sint: quæ de illis sentiunt statuuntq;: equidem haud scio sit ne
quid q̄ animo curis ita confecto/ vsq; adeo mœsto quin risurus sit: vbi perpenderit negotii:
tum absurditatem: tum amentiam. At multo ante q̄ ridere incipiat opinor: secum illud ex-
pender: vtrum pios istos appellari conueniat: an contra diis inimicos: atq; infelices: ac ge-
nios malos: qui quidem numen ipsum rem vsq; adeo humilem atq; abiectam existimēt esse
vt humanis egeat obsequiis: vtq; adulatione capiatur ac gaudeat: rursus vt stomachetur
atq; iracunde ferat/ si negligatur. Nam Aetolica illa mala: simulq; Calydoniorum calamitas
etates: totq; hominum cædes: ad hæc et Meleagri interitum: hæc omnia a Diana autho-
re pfecta esse prædicant: quæ videlicet graulter ferret: q̄ ab Oeneo nō esset: ad sacrificium
adhibita. Vsq; adeo nimirū alte dolor hic animo illius insederat: q̄ sacris epulis esset frus-
trata. Quā illam iam mihi videre videor: vt erat id temporis/ in coelo solitariam: reliquis
diis ad Oenei conuiuium profectis foras: miseris modis gerētem sese: ac miserabiliter etia-
lantem q̄ ab eiusmodi festo esset abfutura. Contra Aethiopes illos fortunatos/ ac multis
modis felices quis dixerit. si modo Iuppiter meminerit humanitatis ac benignitatis: illorū
quā in initio Poematis Homericī in ipm exhibuerant: duodecim perpetuos dies epulis ac-
ceptum: idq; quum reliquis etiam diis comitatus ad conuiuium veniret. Vsq; adeo nihil
vt apparet quicquid faciunt illi: gratis faciunt: verum sua bona vendunt mortalibus: atq;
emere quidem ab illis licet omnia: puta bonam valitudinem bucula: diuitias bobus quat-
tuor. tum regnum bobus centum: Præterea Sospitem ab Troia in pylum reditum: tauris
nouem. Iam ex Aulide ad illum transmittendi facultatem: regia puella. Nam alius quidā
ne id temporis vrbs caperetur: a Mixetua mercatus est bobus duodecim ac peplo. Verisimile
est autem: esse præterea quædam: quæ vel gallo: vel corolla/ vel solo thure ab illis rea-
dimi queant. Hæc igitur quum non ignoraret: opinor: Chryses ille: vtpote/ tum sacerdos:
tum senex: diuinarumq; rerum egregie peritus: posteaq; re infecta redisset ab Agamemno-
ne: tanq̄ qui pridem Apollini mutuū dedisset beneficium: ita nunc imputat: ac reposcit
recompensam: quin conuiuiatur etiam propemodum: nempe quum sic ait. Equidem
Apollo Egregie: templum tuum: quum id temporis adhuc esset incoronatum: sæpenu-
mero coronis ornauit: deinde tam multas tibi in aris adoleui coxas: taurorum pariter atq;

caprarum. At tu contra me negligis quum huiusmodi patiar' iniurias: proq; nihilo ducis hoïem bene de te meritū. Quaquidē orōne intantū ille pudefact⁹ est: vt protinus arrepto arcu/ac supra nauium stationem sese collocans: pestem in Græcorū copias iacularetur: ne mulis quidem et canibus intactis. Sed quoniā de Apolline incidit mentio: referam de codē et alia quæ de illo sapientes isti tradunt: non illa quidem: quoties q̄ infelicitē amarit: non Hyacinthi cædem: neq; Daphnes superbîa: verum quemadmodū/damnat⁹ etiam fuerit et ob Cyclopes interfectos: in exilium exactus. Vnde factum vt e cœlo in terram demitteretur: humana iam sorte vsurus: nostrisq; malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmodum in Theffalia mercenariam operā suam locarit apud Admerum: tum item in phrygia apud Laomedontem: atq; apud hunc quidem haud solus/verum cum Neptuno: quum ambo propter egestatem: lateres componerent: inq; construendis mœnibus operā præstarent. Ac ne mercedem quidē solidam a Phryge illo tulerūt: verum debebat illis adhuc de summa/vt ferunt: plus triginta dragmas Troiani nomismatis Quid enim! An non hæc in deorum honorem fabulantur poetæ: atq; his etiam multo diuiniora de Neptuno: de Prometheo: de Saturno: de Rheā: deniq; de vniuersa ferme Iouis familia: idq; inuocatis: vt adsint canentibus: in exordio poematum musis: a quibus tandem velut afflati numine: id qđ apparet/huiusmodi quædam cantāt: quemadmodum saturnus: vt primū cœlum patrem suum execut⁹: ipse in eo regnauerit: deinde liberos suos deuorari sicuti ferunt fecisse. & Argiū illū Thyestem. Deinde quemadmodum Iuppiter furtim occultatus a Rheā. Sæxum pueri loco subiciente in cretam sit allegat⁹: atq; inibi a Capella nutrice sit alitus: itēdem videlicet: vt Telephus a cerua: Cyrus p̄sa ls qui prior regnauit: a cane narratur enutritus. Postea quemadmodū expulso patre/atq; in vincula cōiecto: ipse potitus sit imperio. Duxerat autem vxores compluris quidem aliis: sed postremo loco lunonem germanā: idq; iuxta Persarum et Assyriorum institutum: Tum autem q̄ esset in amores propensus atq; in Venerem effusus: facile cœlum liberis expleuerit. Quorum alios ex suæ sortis deabus creari: alios contra nothos: ex mortali terrestriq; genere sustulerit. Quum interim generosus ille: nunc in aurum: nunc in taurum: nunc in cygnū aut aquillam verteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret: q̄ vel proteus ipse. Porro mineruam e suo ipsius capite progeniuit/hanc plane sub ipso cerebro complexus. Nam Bacchum vt aiunt: e matre etiam dum conflagrante surreptum: in suum femur illatum defodit: Deinde vrgente partu: excutit. Nec his dissimilia: de lunone etiam canunt. Nempe hanc citra virilem congressum/ subuentaneo conceptu grauidam puerum edidisse vulcanum atq; eum quidem non admodum fortunatum: verum excusorem ac fabrum ærarium: quiq; perpetuo tum in igni tum in fumo versetur: ac sintillis oppletum quippe cuius ars in fornacibus excroceatur. Tum autem ne pedibus quidem integris: claudicare enim e ruina: quū a Ioue præceps datus esset e cœlo. Qđ ni Lemni pro sua bonitate eum/ dum adhuc ferretur in aere suscepissent: perierat nobis vulcanus. Non aliter q̄ Astyanax e turri delectus. Q̄q; quæ de vulcano narrant/ toleranda videantur. Cæterum de Prometheo: cui non cognitum est: q̄ atrocitas sit passus: ppter ea q̄ supra modum humane gentis amans fuerit. Siquidem hunc Iuppiter in Scythiam deportatum: super Caucasum mōtem cruci suffixit: adhibita illi aquila quæ iecur illius assidue circumroderet. Hic itaq; poenas pedit. Porro Rheā (nam sunt hæc quoq; simul referenda) an non indecore / atq; indigne facit. Iam anus quum sit/ et ætate exacta: isq; rebus intempestiua: Deinde tam multorū mater deorū dū pueros adhuc adammat: eosq; zelotypia prosequitur: dumq; Arten ipsū leonib⁹ secum circūuectat: præsertim quū iā vtilis esse nō q̄at. Itaq; quā post hac vicio vertat aliq; vel veneri q̄ adulteret/ vel

Diane q̄ ad Endymionem frequenter medio e cursu diuertens descendat. Sed age mīse-
 las faciamus has fabulas: atq; ipsum cœlū cōscendamus; poetico illo more subuolātes: ea
 nimirū viā quā vnā pariter cū Homero Hesiod⁹ cōmōstrat contemplaturi: quē in modum
 singula apud illos sunt ordinata Ac primū q̄dem q̄ forissecus sit ferreū: vel ab Homero: q̄ id
 aū nostrā ætatem dixit audiui⁹. Qd̄ si supans ac sublato paulū capite: sursum aspexeris: ac
 plane ī ipm̄ q̄si dorsum pueris: ibi sū & lumen apparet candidius & serenior Sol: et astra
 fulgētiora: nihīlq; vsq; oculis occurrit nisi clar⁹ dies: ac solū vndiq; aureū. Ceterq; introgre-
 diēti: primo loco manfirāt horæ: q̄ppē q̄ portas seruāt. Post eas Iris ac Mercuri⁹: vtpote mī-
 nistri Iouis & Internūciū. Deīde Vulcani fabrilis officina: omnigena referta artificio Postea
 deorū aedes: ac Iouis ip̄i⁹ regia: q̄ q̄dem oīa Vulcanus pulcherrime fabricat⁹ sit. At vero dī
 iuxta Iouē affidētes (cōuenit enī opīnor vt ī supnis illis sedib⁹ magno strepitu fastūq; viua-
 tur) in terrā despiciūt: et quoquouersum Intēto capite: circūspectāt: sicunde subuolātem
 Ignē videāt: aur nidorē in æra surgentē circaq; fumū rotantē sese. Qd̄ si q̄s forte factū faci-
 at: epulant oīs fumo inhiātes: ac muscarū in morē sanguinē exuentes circū aras effusum
 Alioq; si domi cibū capiāt: nectare atq; ambrosia viciāt. Nā olim hoīes etiā ab illis in cōsu-
 tiū sunt adhibiti: vnaq; cū eis potarūt: nempe Ixion ac Tātalus: verū illi quonīā vim & ra-
 ptū pararēt: essentq; futiles & garruli: ob id ī hūc quoq; diē poenas lūit. Porro reliquo mor-
 taliū generi cœlū iā inaccessum est atq; occultū. Et in hūc q̄dem modū viuūt a diis. Proinde
 videlicet et iā mortales ip̄i in colēdis illis cōsimilia quēdā atq; istis cōsentanea moluntur
 Nam primū lucos illis attribuerūt tū et mōtes dicarūt: p̄terea aues consecrarūt: deīde suā
 cuiq; arborē assignarūt. His factis p̄ regiones illos distributos colūt: eosq; velut in ciuitatē
 suā receptant. Nempe Apollinem Delphi Delīq; Mineruam Athenienses: quæ q̄dē Græ-
 cis Athena dicta: vel ip̄o vocabulo se ei reip. familiarē esse testat. Argui lunonē: Mygdoniū
 Rheam: Venerē Paphiū Rursū aſit Cretēses Iouē affirmāt nō modo vixisse apud sese: mī-
 ritūq; fuisse: verū etiā sepulchrū illius ostendūt. At nos scilicet Interim tā multis iā seculis
 fallimur: qui quidē opīnemur Iouem tonare: pluere: reliquaq; oīa peragere Et illud non
 latuit: cū iam olim fuisse defunctū: et apud Cretenses sepultū. Deīde vero phanis in ho-
 norem illorū erectis: ne rectis videlicet aut penatibus careāt: formas illorū exprimūt adhi-
 bito ad id vel Praxitele vel Polyeleto: vel Phydīa. At hi quidē artifices: haud scio vbinam
 p̄sam: eorū effigiem reprēsentant. Ac Iouem quidē barbarū fingunt: Apollinem vero semp̄
 puerū. Mercuriū iam pubescentem primāq; ducentem lanuginem. Neptunū nigro capillū
 tio cecis oculis Mineruam: Attamen qui templa ingrediūtur: non iam arbitrantur sese vī-
 dere vel ebur: ab Indis aduēctū vel e Thracum venis effossum aurū: verum ipsum Saturnū
 Rheaq; filiū a Phydīa in terram hospitē adductum: Iussūq; Pisanorū in solitudine custo-
 dem ac speculatorem assidere: idq; hoc cōtentū prēmio boniq; cōsulentem: si intra quinq;
 perpetuos annos dum Olympīa celebrantur: interim obiter illi sacrificet aliquis. Tum au-
 tem cōstitutis aris: designatis sacroq; septis: puris vasis collocatis: vīctimas offerunt: bouē
 aratorem agricola: agnū opilio capram Caprarius. Est q̄ thus: est qui placentulā offerat At
 si quis paup̄: is ita deo litat: vt dexterā dūtaxat illius exosculetur. Iam vero quī immolant
 (nā ad illos redeo) primū fertis coronāt pecudē: multoq; ante explorant: nū legitima sit &
 sacris idonea: ne quid forte mactent: ex his quæ religio repudiat: deīde ad arā applicant:
 ac sub oculis dei iugulār. flebile quiddā emugiet: benēq; sicuti licet cōficere ominatū: itaq;
 voce submissiore sonās qd̄ ad rem diuinā sit accōmodatū. Quis vero nō facile cōiectet gau-
 dere deos: quī ista spectāt: Quin ante sacrū denūciationē alit̄ fieri: ne quis intra pura van-
 sa consultat: qui manibus sit impuris. Atqui sacrificus ip̄s: sanguine sœdatus: neq; aliter

q̄ Cyclops ille pecudē incidit: intestina educit: cor reuellit: cruorē arā circūfundit, Ecq̄ tā dem nō obīēs pagensq̄ qđ ad pietatē sacrorūq̄ ritū ptineat. Post oīa demū: incēso igni: ca-
prā ipsa pter cū pelle deportatā imponit: ipsam item cū lanis ouē. Nidor interim ille sacer
atq̄ diuinus sursum fert/atq̄ in ipsam vřq̄ coelū subuect⁹ paulatim diffundit. Iā vero scy-
thae reliquis oībus hostiis omīssis: vt q̄s viles atq̄ humiles existimēt: ipsos hoīes mactāt Ar-
temidi atq̄ eo ritu deā placant. Verū hāc fortassis/modesta videātur: cūq̄ his ea quae facti
tant Assyrii: q̄ phryges: quae lydi: Verū si in aegyptū pficiscaris: ibi demū: ibi videbis per
multa religiosa/planeq̄ coelo digna. Puta louē Arietino vultu: Mercuriū illū optimū facie
canina. Panē vero totum hircum. Adhāc aliū lbim: alium Crocodilum, aliū etiā Simiam.
Qđ si his quoq̄ de rebus.

Quo plane pernoſſe queas didicisse libebit.

Compluris sophistas audies: tū scribas: ac prophetas: mento raso: qui tibi narrent (Sed pri-
us vt dicti ſolet.)

Foras abitore prophani. Quēadmodū videlicet quodā ea ſeditiōe territi/quam mouerāt
hostes atq̄ gigātes in aegyptū deuenerint: vt illic in poſterū tūti ab hoſtib⁹ latitarēt. Et ob
eā cauſam alius hircū induerit: ali⁹ arietē: nimirū p̄ formidine/alius ſerā: alius auem. Atq̄
hinc eſſe: vt dī nūc etiā eas obtineāt formas: quas id tps aſſumpſerāt. Nam hāc diligēter
mādata litteris: idq̄ ante annos plus decies mille in adytis illoꝝ reſeruantur. Porro
ſacrorū pagendorū idem ferme apud illos ritus: niſi q̄ hoſtiā luctū pſequunt: iāq̄ mactatae
circūfuſi mēbra laniāt. Sūt q̄ ſepellant dūtaxat poſtea q̄ occiderint. Nā Apis ille q̄ qđ deus
apud illos eſt maxim⁹: ſi qñ moriatur: q̄s vřq̄ adeo magni faciat Caſariem ſuā: q̄ nō eā de-
tōdeat/ac nudo capite luctū p̄ ſe ferat: etiā ſi vel purpureā niſi comā habuerit. Eſt aurē hic
Apis de⁹ ex armēto iā antea ſuffragiis designatus: vt pote multo formoſior ac venerabilior
reliq̄s illis priuatis & gregariis bubus. Hāc igitur quū ſic habeāt & tū a vulgo vera ſeriāq̄
credantur: mihi quidem poſtulare videntur: nō qui rephendat ſed vel Heraclitum potius
aliquē vel democritū quorū hic amentia eorū rideat: ille deploret inſcitia. T. 1. 100.

Luciani conuiuī ſeu lapithae.

Erasmo interprete.

Philon.

Lucianus.

Philon.

Nouā quandā & variā vitā faciē Luciane variūq̄ coetū vobis fuiſſe narrāt: ſup coe-
nā apđ Ariſtānetū tū philoſophicas qđdā deceptatōes habitus: ſūmāq̄ inter ipſos
cōrrectionē exortā fuiſſe. Q̄ ni mētī⁹ eſt charin⁹. etiā ad vulnera vřq̄ res poſſiſſe
Deniq̄ ſanguie cōſictū fuiſſe dirēptū. Lucian⁹. Atq̄ vřnā philon iſta reſciuit Charin⁹: ne-
q̄ enī ſi nobiſcū aderat ī cōuiuio. Philon. E Dionico medico alebat audiſſe ſeſe. Porro Dio-
nicus etiā ipſe e cōuiuariū numero fuit opinor. Lucia. Fuit maxie. Verū ne ſi qđ ab initio re-
bus oīb⁹ fuit p̄ſis ſed ſerius aduenerat: media ferme pugna: pauloq̄ añ vulnera. Proinde de-
miror: ſi qđ cōperti certive referre potuit: q̄ nō ordine ſpectarit illa: vnde inter illos natalis:
poſtea ad ſāguinē vřq̄ deducta ē. Philō. Verū hinc adeo: Philon Charin⁹ etiā ipſe ſi rē cōp-
eius vellē cognoscere: et quo ſingula mō ſint geſta doceri: te adirē iuſſit. Nam dionici etiā
ipſm faſſū fuiſſe: ne ſe qđ toti negotio p̄ntē ad fuiſſe. Te vero q̄qđ eēt actū: id oē cōpro cer-
toq̄ ſcire: tū etiā q̄ dicta int illos fuerit meminiſſe: q̄ppe q̄ eiꝰmodi nō obiter neq̄ neglecti
audire: ſed potiꝰ atq̄ attēre auſcultari ſis ſolitus. Proinde nūq̄ effugies: qñ nos hoc ſuauiſſi-
mo accipias epulo: quo mihi quidē haud ſcio: an vllū poſſit accidere iucundius: p̄ſertim q̄
ſobriū potiꝰ ruto ac citra ſanguinē: extraq̄ reli (qđ alit) lactū cōſtituti: ſumus epulaturi.
Sive ſenes/aliquid Sup coenā ſunt debachati.
Sive etiam ſuuenes.

a mero compulsi sunt: quæ neutiq̃ fas erat: tum dicere: tum facere Lucianus. Iuuenilius tū quidē Philon: atq; incōsultius hæc nos iubes in vulgus efferre eaq; referre quæ inter pocula/ab ebriis sunt acta: quū hæc magis oporteat obliuioni tradere: eaq; oīa Baccho deo velut auctori imputare: quī quidē haud scio: an quēq; suis nō afflatū orgiis: et Bacchanlium exptem p̃terierit. Proinde vide ne hoīs sit parum bene morati: eiusmodi adamussim exquirere: quæ rectū erat ī cōuiuio reliquisse atq; ita discedere. Siquidē odi [sicut Ingr̃ versus poet̃] memorē cōpotorem. Ne a dronico quidem recte factū: qui hæc apud Charinū effutit uerit: immodicāq; et pridianā dissipat remulentiā hominū philosophorū. Ceterum ego absit vt istiusmodi quippiā sim dicturus. Philon. Nugas agis Luciane: quum ista dicis: Qz q̃ haud quāq; oportebat ad istū modū apud me p̃sertim agere: vt qui certo sciam: te mīto cupidiorē esse narrandi: q̃ ego sim audiendi. Adeo vt mihi videaris: si desint qui te audiant: vel ad colūnam aliquā: aut statuam libenter accessurus: quo cuncta pariter euomas. Qz si nūc coner discedere nō fines ni te prius audiero abire. Verū vltro aderis consectabere rogabis. At tum ego te vicissim iusero. Iamq; adeo: si ita vis/abimus: ex alio quopiā hæc eadē audiri. Tu vero ne dicito. Lucianus. Age ne quid succenseas. Equidem dicā: quādoquidem vsq; adeo cupidus es audiēdi: verū heus ea lege: ne passim in vulg⁹ efferas. Philon. Nī pr̃sus ignoro Lucianū: tute istū huc potius feceris. Nam prior ipse denarrabis oībus vt me qdē ad id nihil futurū sit opus. Sed illud mihi primo respōde loco Aristænetus: num filio Zenonī dabat vxorē: atq; ita in nuptiis eius vos accepit? Lucianus. Nō: imo filiam suam ille locauit Cleanthidem: idq; Eucriti nūmulariū filio: qui philosophiæ dat operā: Philon. Formoso admodū p̃ louem adolescentulo: tamen si tenero adhuc & vxoriæ rei non admodū maturo. Lucia. verū: at nō inueniebat alterū generū magis idoneū. Hūc igit q̃ tū modest⁹ videret: tū ad phiæ studiū p̃pessus: p̃terea autē vnic⁹ Eucriti diuiti ex oīb⁹ delegit filiæ suæ maritū. Philon. Cām neutiq; leuē dixisti: nepe qā diues sit Eucritus. Verū heus Luciane q̃ nam erās cōiuiæ. Lucia. Reliquos illos quorū artinuerit tibi recēdere? Verū e phōrū nūcro ac listetatorū: quos potissimū opinor audire cupis. Zenothemis erat: senex ille stoicus: vnaq; cum hoc Diphilus: cui cognomē Labyrithus: & hic quidē q̃ eēt Aristæneti filio p̃ceptor. Dein de peripateticæ factiōis Cleodem⁹: nosti hoīem: nepe dicacē illū & argutū: atq; ad refellendū instructū. Discipuli gladiū ac bipennē nomināt. Quin & Hermon aderat Epicureus: verū hūc quū ingredere: Stoici toruis obtruebant oculis & auersabāt: palāq; p̃inde quasi p̃ciēdā quempiā atq; impiū ac funestū detestabant. Et hī qdē tanq̃ Aristæneti ipsius amici familiarēq; fuerāt ad cenā vocati: quos comitabatur et istius grāmatic⁹: et Dionysodor⁹ rhetor. Iam vero p̃pter sponsum cheream vna cū illo ad cōuiuū accesserant: lon ille platonicus q̃ is iuuent p̃ceptor esset: vir venerandus aspectu: ac maiestatis quiddā pr̃ se ferēs: multumq; dignitatis ipso ostendens ore. Vnde nōnulli propter animi cōstantiam ac rectitudinem regulam illum appellant. Huic simul vt ingrediebatur assurgebāt omnes: ac velut p̃cipuū quendam ac primarium hominē comiter atq; officiose exceperūt: adeo vt plane numen aliquod pr̃sens esse videretur: quum adesset lon admirandus ille. Tandem vero: quum iam omnes ferme cōiuiæ pr̃sentes essent: tempus erat vt discumberetur. Ita q; ad dextram ingressus totam illam spondam/ mulieres (erant autē cōpluris) occupabāt. Inter quas erat et spōsa: summo studio culta: hic atq; huic stipata forminis. Porro ex aduerso ostii: altera turba/ pro cuiusq; dignitate locis distributis. Porro e regione mulierum: primo loco accumbebat Eucritus: secundo Aristænetus. Sub hæc ambigi coeptum: vtrum altero priorem oporteret accumbere zenothemin ne stoicum: Quippe senem: an Hermonem Epicureum. (Nam hic erat Castoris ac Pollucis sacerdos) Verum eam hæsitacionem

sustulit Zenothemis: si me inquit Aristænetes: minoris ducis Hermone/viro videlicet isto
 ut ne quid aliud mali dicā epicureo discedo: totumq; cōvitiū vobis relinquo. Et puerum
 protinus aduocat: discedere parans Tum Hermon. Imo habeto inqt tibi priores partes Ze
 nothemis: Qz q̄ etiam si nihil aliud vel hoc nomine mihi par erat concedi: q; sacerdos sim ut
 plane cōtemnas epicurum. Rideo inquit Zenothemis sacerdotē epicurū. Simulq; cū di
 cto accūbebat/Post hunc tamē Hermon. Deinde Cleodemus peripateticus: pone hūc lon.
 proxime hunc sponfus. post eum ego: iuxta me Diphilus: huic assidebat Zenon discipulus
 Postremo Rhetor Dionysodorus cū Istitæo grāmatico, Philon. Pape Luciane musarum con
 uentum quendam mihi narras fuisse istud cōvitiū: quippe plurimis sapientibus ac doctis
 viris refertū. Ego vero laudo Aristænetū: qui quum optatissimā illam ac splendidissimam
 solennitatē celebraret: prae ceteris sapientissimos viros adhibere voluerit: idq; adeo dele
 ctis ex vnaqua; phia; lecta praeceptis non hos aduocans: illos praeferens: verum promiscue
 vocans omnis Lucianus. Is vero nequa; est e vulgatum istorum diuitū numero verum &
 litterarum est studiosus/ac maximā vitæ partem in his rebus versatus est Coenabamus igit
 tur initio quidem/taciti et quieti. variusq; erat apparatus & omnitugus. Neq; enī arbitror
 opæ precium ut numero recenscam etiā illa condimenta: cupedia: aromata: atq; id genus
 illectamenta. Cuncta siquidem affatim suppetebāt. Inter hæc Cleodem⁹ admoto ad lonia
 aurem ore: nō vides inquit senem illū Zenothemim dicebat (subauscultabā enim) ut sese
 obsonis ingurgitat utq; iure vestem oppleuit: tum q̄ multa puero a tergo stāti porrigit pu
 rans interim se aliorū oculos fallere: neq; quid se deceat memor. Hæc igitur fac & Luciano
 cōmonstres: quo testis esse possit Mihi vero nihil lōne mōstratore opus erat: quippe q̄ hæc
 multo ante limis iam oculis praeuiderā. Hæc simul atq; dixisset Cleodemus. Irruit in cōviti
 ū et Alcidas Cynicus: atq; is quidem inuocatus vulgatū illud festiuitatis gratia pfa
 rus: de Menelao: qui vtro ad fratris cōvitiū accessisset. Itaq; plerisq; turpiter atq; impudē
 ter visus est fecisse: et qd̄ cuiq; tum forte in mentē veniebat: in eum torquebant alius illud
 insanis Menelae. Alius rursus. Verum Agamemnoniæ menti non ista placebant.
 Ad hæc alia quæ pro tēpore false lepideq; dici poterāt in eū obmurmurabant. Nam palam
 nullus audebat quicq; dicere: ppter ea q̄ metuerent Alcidas autē utpote cōvitiatorē egre
 gius: vnūq; e Cynicis omnibus clamorissimū. Qua quidē re adeo visus est reliqs antecellere
 ut nulli nō eēt formidādus. At Aristænet⁹ collaudatū illū q̄ inuocat⁹ aduenisset: iussit ac
 cepta sella: iuxta Istitæū ac Dionysodorū accūberet At ille Apage inqt muliebre quiddā ac
 molle dūcisti i scāno aut sella sedēā quēadmodū facitis vos: molli⁹ i stratis pene supini re
 cūbentes: purpura circūfulti Quin ego tibi vel stās coenauero i ipso interim cōvitiū etiam
 obābulās. Qd̄ si defatigar⁹ fuero: tū humi substrato pallio/cubito inīxus cubuero: qualem
 videlicet Herculem pingunt. Ita fiat inquit Aristænetus: siquidem isthuc mauis. Sub hæc
 Alcidas in orbem conuitium lustrans: cōnabat: scytharū ritu: ad vberiora pascua sub
 inde sese transferens/vnaq; cū his qui inferēbāt edulia: circumiens atq; obambulans. Atq;
 interim tamen dum cibum caperet: Haud qua; negotio vacabat/de virtute obiter: de vi
 cio differens tū in aurū atq; argentū dūcteria iaculans iāq; Aristænetum pcuntabatur: quid
 nam sibi vellēt: tam multa: tam magna pocula: quum non minus vsui possent esse fictilia.
 Verum Aristænetus iam obturbantē: molestumq; esse pgentem: in p̄sens quidē cōpescu
 it: ministro innuēs: ut ingentē calicē: infuso meracissimo vino illi porrigeret. Ac sibi qdem
 vif⁹ est rē vtilissimā fecisse: nōdū etiā intelligens: quātoq; malorū is calix eēt author futur⁹
 Hūc igit ut accepisset Alcidas/aliq̄ris silētiū agebat. Ac solo sternēs sese cubabat semi
 nudus: quēadmodū factur⁹ sese fuerat pollicit⁹ cubito humi fixo inītes silq; dextra: scyphū

sustinēs : qualē Herculem apud Pholū pictores effingūt. Iam vero & iter alios calix assidue circūagebat. tum inuitatiſculæ ad bibēdū: & confabulationes ortæ: demū & lucernæ illatæ. Interim ego quū puerū. q̄ iuxta Cleodemū adſtabat (erat aut̄ is pocillator egregie formosus) ſubridētē vidiffem (nā arbitror: quicquid obiter iter cernādū obtrigit: cōmemorari oportere: maxime: ſi quid ſit elegātius ac ſcite factū) iam admodū attentus obſeruare coepi: qd̄ nam rei rideret. Ac paulo poſt: accedebat puer: tanq̄ calicē a Cleodemo recepturus. At ille ſimul & digitū illius ſubſtrigebat: & drachmas duas vna cū calce tradebat. Porro puer: ad ſubſtrictū digitū rurfus arridebat. Cæterū: de pecunia: quū nō ſenſiſſet opinor: eoq̄ nō reciperet: in terrā delapſis drachmis ſtrepitus eſt cōcitatus: moxq̄ ambo pariter rubore ſuſfundebātur: idq̄ ira palā: vt nemo nō animaduerneret. Ambigebat̄ igiſ inter eos q̄ p̄xime ſedebāt: cuius nā eſſent illi nūmi: quū & puer negaret a ſe p̄ictos: & Cleodemus irē iuxta quē ſtrepitus acciderat ſibi excidiſſe diſſimularet. Verū ea res tū neglecta eſt: ac cōluēter omiſſa: p̄pterea q̄ id qd̄ acciderat: nō ita multi vidiffent: p̄ter vnū (vt mihi quidē viſū eſt) Ariſtænetū. Nam is paulo poſt puerū loco mouit: clanculū ablegās: & alii cuiſdā innuit: vt i Cleodemo pocillator aſſiſteret: videlicet ex exoletis illis: ac robuſtis mulioni aut equiſoni cuiſpiā. Ad hūc modū ea res vtrinq̄ abiit: Summū alioqui illatura pudorē Cleodemo: ſi qd̄ dem ad oēs p̄manafſet: ac nō p̄tinus occupans Ariſtænatus eā ſepeliſſet: petulantia ciuilliter cōmodeq̄ ferens. Cæterū Alcidas (iā cū potus erat) percōtatus: qd̄nā eſſet nomen puellæ nubētis: tū clara voce indicto ſilētio ſimul & ad ſceminas conuerſo vultu: p̄bibo ingetibi Cleanti: Hercule duce atq̄ auſpice Sub hac quū riſiſſent oēs. Ridetis inquit ſacrilegi: q̄ ſpōſæ Herculis dei mei nomine p̄pinauerim. Imo illud ſcito opus eſt: ni ſcyphū a me traditum accipiat: nūq̄ futurū. vt illi fili⁹ obtingat talis: qualis ego ſum: virtute inſerit⁹: ani mo liber: tū corpore adeo robuſto. ſimulq̄ cū dicto: ſeſe magis etiā renudabat: etiā vſq̄ ad illa q̄ ſunt maxime pudēda. Ad ea quū iterū arriſiſſent cōtutæ: indignatus ille ſurrexit: toruis iam atq̄ efferatis obtuēs oculis vultuq̄ ipſo teſtans iam neq̄ pacē neq̄ quietē acturum amplius Quin ilico baculū illiſiſſet alicui: ni cōmodū id t̄pis placēta p̄grandis fuiſſet illa. Nā hāc ſimul atq̄ cōſpexit: lenior ac mitior eſſe coepit: ac ſtomachari deſiit: obābulās interim ac placētā auide vorans. Iā vero plariq̄ temulenti eſſe coepant: & clamorib⁹ vndiq̄ perſtrepebat conuiuiū. Nā & Dionyſodorus rhetorē illic agens: orationes quaſdā pronunciabat: laudabaturq̄ a miniſtris: q̄ a tergo aſſiſtebant. Et iſtiæus Grāmaric⁹ viciffim: q̄ poſt illū accumbebat: verſuū centones quosdā recitabat. Pindari. Heſiodi: & Anacreontis carmina ſimul cōtexens atq̄ conſarcinās: ita: vt ex oib⁹ vnica redderet cantilenā: oppido q̄ ridiculā: In primis aut̄ illa: perinde quaſi vaticinās: de his q̄ poſtea acciderunt.

Commifere ſimul Clypeos. Tum illud quoq̄.

Tum vero clamorq̄ virum luctuſq̄ coortus.

At vero Zenothemis: libellulū quēpiā minutis conſcriptū litterulis: a puero acceptū legebat. Verum quū li quortū ptes erant edulia inferre: aliquātiſper ita vt ſolēt: ceſſarent morarenturq̄: Ariſtænatus: ſedulo curās. ne vel id interea t̄pis: aut ocloſū eſſet. aut voluptatis expers accerſitū intro Morionē: iuſſit ridiculū aliquid vel dicere: vel facere: quo magis etiā exhilararētur Cōuiuæ. Moxq̄ iſgreſſus deformis quidā: de raſo capite: pauculos capillos in vertice geſtās: eoſq̄ criſtæ in morē erectos: hic ſaltabat: atq̄ inter ſaltandū quo maiorem concitaret riſum: rotatu ſeſe circūagebat: diſtorq̄batq̄. Tum cymbalo concuſſo: ſonabat in terſim quiddā imitans ægyptiorum: poſtremo dicteria quaedam iaculabatur in eos qui adeſt. Ac reliqui ſcōmate tacti ridebant. Verum vbi & in Alcidas manentem ſimile quiddā torſiſſet: carulū illū in deliciis habendū appellās: indignat⁹ ille (iam dudū aut̄ p̄ ſe ferebat: qd̄

Erasmi Roterodami.

inulderet illi, dū probaretur ac cōuiuariū oculos retineret) abiectione pallior vt secū luctaretur prouocauit. Qd̄ ni faceret. hūc inquit baculū tibi īpingam Atq; ita miser ille satyrion (nā id erat Morioni nomē) Congressus cū eo: Pācratio decertabat Erat id spectaculi: multo iucundissimū: quippe quū viderēt hoīem phylōsophū cū Morione cōpositū: quū ferire: tū vltissimū feriri. Proīn q̄ aderāt p̄tīm tacti gaudebāt: p̄tīm ridebāt: donec iā lētus Alcidas: pugnā detrectaret: ab homūcione oīm plausu cōprobato certamie supat. Hāc igit: quū cēnt nō mediocri risu excepta: ibi tādē ingressus & Dionic⁹ medicus haud multo post pactā cōcertationē. Aiebat aut in mora fuisse: Polyprepū tibicinē: dum hūc phrenesi correptū curā di gratia viferet. Ac plane quiddā risu dignū: cōmemorabat. Dicebat em̄ in aedes illius venisse sese ignarū etiā hominē iam eo morbo teneri. At illū p̄tinus surrexisse: foribusq; occulis: ac nudato gladio: ribas ipsas sibi tradidisse: lūq; vti caneret iussisse. Deinde vbi id non posset illum pcussisse: scūtū sublata manu gestantē. Sese porro in tanto piculo tale quiddā fuisse cōmentū. Nempe ad canēdi certamē prouocasse hominē: idq; ea lege vt victus p̄scriptum certumq; plagarū numerū acciperet. Ac sese priorē cecinisse: prauē atq; īperite: dein traditis illi ribis: scūtū ab illo recepisse: gladiū aut ex templo per fenestras in arēā abiecissee. Dein quū minore iā discrimine cū illo luctaret̄ auxilio aduocasse vicinos. Eos reuulxisse bel luam: atq; ita illoꝝ opera seruātū sese. Ostēdebat aut & plagarū vestigia qdā: nōnullaq; in facie tubera liuentia Ergo quū Dionicus ob huiusmodi fabulā nō minus placuisset: q̄ morio ipse: proxime istiaū reclinās sese: de reliquiis coenabat: Atq; hic qdē haud absq; numine quodā nobis aduenerat imo prorsum vsui futurus ad ea q̄ postea contigerūt. Nam pdiens in mediū cōuiuiū puer qdā: qui se ab Ercemoele Stoiico venire diceret: epistolū quoddā ad serenstatiebat ab hero sibi mandatū: vt eo palā omnibus audiētibus plecto: rursus domū se se reciperet. Hic igitur permittēte Aristaneto. admotus ad lucernā legebat. Philon. Num orationē Luciane in spōsae laudē compositā: aut carmē nuptiale: qd̄ gen⁹ permulta faciūt. Lucia. Quin nos quoq; istiusmodi quiddam facere cōsueuimus. Verum nihil his rebus simile siquidem in litteris ita scriptum erat.

Ercemoeles philosophus Aristaneto. Q̄ nō mouear cōuiuiis omnis antea cta vita mea fuerit restis. Qui qdē quū quotidie mihi cōplures ea causa molesti sunt ite multo ditiores: tamē haud vnq̄ adduci quiuerim: vt illuc me conferrē ac coenis me dederē. ppendēs nimis: quātum sit in eiusmodi cōpotationib⁹ tumultus: quantū licētiae petulātiæq; verum aduersus vnū te mihi videor meo lure stomachaturus: qui quū tantū tēporis a me officiosissime cultus & obseruatus: tamē indignū habueris: quē vel inter reliquos amicos tuos numerares. sed solū ex omnib⁹ prateritis: q̄ quū vicinus essem: proinde tua causa magis discrucior qui quidē te tam ingrātū pbueris Nam ipse felicitatē: nequa q̄ in hoc statuo: si q̄s mihi impetiat. vel suē siluestrem: vel leporē: vlt placentā: q̄ mihi affatim cōtingūt apud alios qui quid cuiq; cōperat: norūt. Quādoquidē etiā hodie quū apud discipulū pammanē coenare mihi licuerit: opiparā (vt vocant) coenā non annui tamē: vehementer obsecrātis: tibi scilicet demēs ego. memetipm̄ reseruās. At tu nobis p̄teritis: alios accipis conuululo. Idq; merito facis Neq; em̄ villo modo potes: quid sit rectius dignoscere nec apprehēsam illā fantasiā habes. Caterū haud sum nescius: vñ mihi ista sint p̄fecta: nēpe ab egregiis istis philosophis tuis Zenothemide ac labyrintho Quibus equidē (absit inuidia dicto) vel vnico syllogismo mihi videor os p̄tinus obturare posse. Alioqui respondeat istorū aliquis: quid sit philosophia aut hāc: q̄ inter elementa tradunt: quid habitio differat ab habitu: vt ne quid interim de p̄plexis illis rogationib⁹ pponā quid sit syllogismus cornutus: quid acruialis: quid metens Verum tu quidem istis fruaris licet. Nam ego: qui solum in bonis ducam: qd̄ sit honestum

facile tulero contumeliâ. Atqui ne possis posthac ad istâ excusationē cōfugere: vt dicas te mei oblitū fuisse: nimirū in tanto regis strepitu: tantisq; occupationibus: bis te hodie sum al loquurus: primū mane domi tuæ: deinde rursū in castoris ac pollucis tēplo: rem diuinam facientem. Ac his quidē de rebus hæc responderim. Qz si tibi videre cœnæ gratia succēdere quid Oeneo acciderit cogitaro. Videbis nimis ipsâ etiā dianā indignantē: q; ille se solā nō adhibuerit ad sacrificiū: quū reliquos deos omnis acciperet cōuitio. Nā hac de re sic alicubi meminit Homerus. Seu quia nō nōrat: seu nō succurrerat illi.

At dedit ingentes animi socordia clades.

Item Euripides.

Calydon quidem hæc pelopei regio soli: Qua parte sætum spectat aduersa fretum

Argos habens: tum diuites tum fertiles. Rursū Sophocles.

Inimani apri: triste monstrum: in cœni Immisit agros gnata latonæ dea

Docta eminus: missis ferire spiculis.

Hæc tibi e plurimis pauca pposuerim vt itelligeres: cuiusmōi pterito viro Diphilū ad cœnā adhibeas: cui & ipsi filiū cōmiseris tuū. Idq; recte. Est em iucundus adolescens: & ita cum eo viuit: vt placeat atq; obsequat: atq; adeo ni mihi turpe dictu fuerat: addidissē & aliud quiddā. Qd quidē tu si libebit: e Zopyro eius pedagogo verū esse cognosces. Verum nō conuenit obturbare in nuptiis: neq; accusare quēq; pteritū criminib; vsq; adeo foedis ac pudēdis. Tamen Diphilus dign⁹ in quē id facerē: quippe qui duos iam discipulos a me ttraxerit: ego tñ ipsius philosophiæ causa reticebo. Porro famulo huic mandauit: vt si quā ipsi partem dare velles: vel apri: vel cerui: vel placēt: mihi deportandā: vt ist hoc pacto te mihi de cœna purgares: ne reciperet: ne ad hoc ipsum a nobis missus fuisse videat. Hæc amice quū legerēt: sudor interim vndiq; mihi manabat præ pudore: simulq; iam illud qd vulgo dici solitū est: optabam. vt terra mihi dehisceret: quū viderē eos qui pntes aderāt ad singulas epistolæ partes inter se ridētēs: potissimū aut hos. qui nouerant Etoemoclē virum canū: quiq; tantū seueritatis ac modestiæ pfe ferat. Admirabant igitur: q; eiusmodi vix esset: hætenus fugisse sese: barba videlicet ac vultus austeritate deceptos. Ceterū Aristænetus mihi quidē haud videbatur hoīem contēptu negligentiaꝝ pterisse: verū q; desperasset si fuisset inuitatus: vnq; adduci posse: vt annueret: vtq; ad eiusmodi res se morigerū pberet. Eoq; ne tentandū quidē esse putasse. Ergo postea q̄ puer iam legere desisset. vniuersum conuiuiū in Diphilū ac Zenonē torquebant oculos: q; hi iam metu trepidi sederēt: ac pallidi: ipsaq; vultus inconstātia ac perplexitate: crimen agnoscentes: ab Etoemocle intētum. Porro Aristænetus q̄q; esset sane p̄turbatus: vehemēterq; cōsternatus animo: tñ nos iubebat bibere: conans nimis id qd euenerat: cōmode vertere: subridens interim Ac puenire redire iussit: respondens: ea sibi curæ fore. paulo aut post: surgēs & zeno clāculū sese subduxit e cōuitio: submonit⁹ a pedagogo: vt discederet innuēte: idq; tanq; patris iussu. Ibi vero Cleodemus: qui iam dudū occasione q̄ritabat (Nā gestiebat oīno cum Stoicis cōsiliari: vtrum dirumpebat: q; nō replet causam ad id satis idoneā) tum igitur: aniam p̄bente epistola: Huiusmodi: inquit facit egregius ille Chrysippus & Zenon ille mirabilis. neq; nō Cleanthes: verbula misera: neq; quicq; pter rogatiunculas: & vmbas dūtaxat philosophorū. Ceterum Etoemocles sūt q̄ plurimi. vt videtis: q̄ sint seniles epistole scilicet postremo Aristænetus hic Oeneus ē. Etoemocles diana. Dii boni: q̄ bene auspiciata oīa: q̄q; cōgrua celebrāda festiuitati. Ita per louē inquit Hermon supra hūc accumbens: inaudierat aut: vt opinor apri quēdā Aristæneto parū: vt in cōuitio pponeret: eoq; putabat nō intēpestiue factā mētionē apri illi⁹ Calydoni: p̄ lares aristænete fac q̄ primū sacri pte mittas. ne senex interim ille fame p̄eat: tanq; Meleager tabefactus Tamen nihil q̄at acerbū accidere: q̄nquidē. Chrysippus hæc indifferētia censet esse: Itane vos Chrysippū noīatus inq; Zenothemis? erigēs

Erasmi Roterodami,

sele: maximamq; voce intonas: aut ex vno hoīe: qui nō legitime philosophiā exerceat: nepe
 p̄stigatorē isto Etoemocle. Cleārē ac Zenonē metimini: viros sapiētes! At q̄ tādē estis ipsi
 vos: q̄ hāc dicitis: an nō tu Hermō: Castoris & Pollucis cāsariē quā habebāt aureā circū
 disti? Cuius quidē facti poenā dabis carnifici traditus. Tu porro Cleodemē: nonne Soltrati
 discipuli tui vxorē stupraſti? Nōne in adulterio eo dephēsus nefandissima passus es? An nō
 igit̄ filebit: quū hmōi dedecorē vobis sitis cōscii? Atqui nō sū meāipsi⁹ vxoris Leno: Cleo-
 demus ingt. quēadmodū tu: neq; discipuli diuersantis apud me: viaticū sustuli: eoq; facto
 rapuisse me p̄ canicē deierās abnegauī: neq; q̄ternis drachimis foenero: neq; discipulos ob-
 torto collo in vincula duco: nisi in tpe mercedē p̄soluerit. Vc̄ illd̄ ingt Zenothemis: haud
 quā possis inficias ire: te Critoni venenū quo p̄fem necaret ministrasse: Hāc quū diceret
 forte bibebat: quicquid aut̄ erat in calice reliquū (erat aut̄ ferme semiplenus) in duos illos p̄-
 fundebat. Porro cōsperſus est p̄ter & Ion idq; p̄mī tulit: q̄ illis vicin⁹ accūberet: alioq; eo
 malō nō indign⁹. Hermon igit̄ demisso vertice merū e capite depluebat: eos iterū q̄ p̄fites
 erāt a trestās: q̄ id gen⁹ cōtumeliis eēt affect⁹. Cleodem⁹ aut̄ quū nō haberet calicē iuadēs
 primū cōspuebat Zenotemidi: dein leua cōphensū a barba: plagā in tps erat illisurus: ac
 senē fortasse necasset: ni Aristānetus dextrā sublatā retinuiſſet. Is mox transcēso Zenothe-
 midē iter vtrūq; medi⁹ assedit: vt eo veluti muro dirēpti: pacē inter ipsos agerēt. Hāc igit̄
 dū gerebant philon: egdē varia meo cū animo voluebā. Primū illud statī occurrebat: nullū
 esse op̄ap̄ficiū: si q̄s disciplinas perdiscat: nī sil & vitæ rōnes: ad id qd̄ est optimū accōmodet
 atq; componat. Quum viderem illos qui verbis alios antecellerent: q̄ factis ipsis seſe ridicu-
 los exhiberēt. Deinde & illud veniebat in mentē: ne forte verū esset: qd̄ vulgo plerūq; dicti
 tarent. videlicet eruditione a recta ratione bonisq; institutis abducere istos: qui solos libros
 spectarent: quiq; sollicitudine curaq; quam illi adferrēt p̄petuo tenerentur. Quandoquidē
 dem quū ibi tam multi p̄fites essent philosophi: ne casu quidē vllum erat cernere: a peccā-
 do imūnem. Verū alii faciebant turpia: alii dicebāt turpiora. Neq; em̄ iam poterā eoq; quā
 fiebāt culpam: vīno authori imputare: me cū reputans: cuiusmodi essent: q̄ Etoemocles: ne
 q̄ cibo neq; potu: etiā dum gustato scripserat. Itaq; rerum vices p̄postera atq; inuēsa vide-
 bantur: siquidē vidisſes idiotas illos: summa cū modestia cōuiuī agitantē: neq; vīno pec-
 culātes: neq; indecore seſe gerētes. At ridebāt duntaxat: & iā dānabāt eos optior: quos du-
 dū suspexerāt: ex habitu iudicātes eos alicuius esse p̄cti. Cōtra sapiētes illi: & in libidine fe-
 rebāt: & cōuiciis certabāt: & supra modū seſe potu cibisq; explebāt: postremo vociferabāt
 et ad man⁹ vsq; cōserendas: rapiebāt. Ceterū admirādus ille Alcidas: etiā meiebat sub
 oculis oīm: nihil reueritus foeminas. Ac mihi qdē: si quis hāc q̄ in eo cōuiuio gerebāt rectis
 finie voluiss̄et cōferre simillima videbant̄ iis: q̄ de Eridā dea poetæ fabulāt. Nempe hāc: q̄
 nō esset ad Pelei nuptias aduocata: malū in mediū cōuiuī abiēcisse: ex quo tā ingens apd̄
 Troiā bellū fuerit ortū. Itidē Etoemocles mihi visus est: epistola illa: quasi malo: quopiā in
 mediū p̄iecta: nō minus malorū: q̄ ilias habeat: excitasse. Neq; em̄ finē cōtentōis faciebant
 Zenothemis ac Cleodem⁹: q̄q; medi⁹ iter vtrūq; interceſſerat Aristānet⁹. Age igit̄ Cleode-
 m⁹: in p̄ntia: qdē sat ē: si l̄as nescire cōuincamini. sed crastino die vos vlciscar: q̄b⁹ cōueni-
 et modis. Respōde mihi Zenothemi: vel tu: vel elegātissim⁹ iste diphilus: quātandē grā pe-
 cuniā possessionē: inter indifferētia ponendā esse censeſis: nisi q̄ ex oib⁹ nil aliud spectatis
 q̄ vt ipi q̄ plurimū pecuniā possideatis. Atq; ob id causa: sp̄ apd̄ diuites hāretis: foenerat̄: at
 q̄ vsuris incūbitis: neq; nō mercede docetis. Rursum quū voluptatē detestemini: atq; hac
 de cā Epicureos in ius vocetis: quū ipsi voluptatis gratia: turpissima tū facitis: tum patiū-
 ni: Indigne ferētes: si quis vos nō vocarit ad coenā: rurū si vocemini: nō sat est tū vorare vt
 cibo turgēatis: nisi & famulis tū donetis. Atq; hāc quū diceret: pariter & linteum renellere

conatus est: qđ Zenothemidis puer tenebat: omni carnis genere refertus: planeq; futurum erat vt aptū illud ac solutū mediū in solū abiceret: nisi qula puer nō omitebat e manibus grauit̃ aduersus trahētē retinēs. Hic Hermō: Euge Cleodeme: rīdeāt q̃ grā dānēt voluptatē: quī ipsi supra ceteros oīs studeāt voluptati! Quin magis inqt Zenothemis: tu Cleodeme: respōdero: quāobrē diuitias inter indifferētia numeres. Imo tu potius: atq; hunc ad modū diutius est altercatū: Donec lon capite tandē in aptū plato: desistite inqt: Ego si libet sermonū argumēta pponā in mediū cōuiuio nuptiisq; digna. Vos porro citra cōtentio nem vicissim & dicite & auscultate: quēadmodum & apud Platonē nostrū alternis dicem di vicib⁹ res vt plurimū agitat. Id dictū pbabāt quū oēs q̃ aderāt tum in primis Aristænet⁹ atq; Eucritus: nimix in spem erecti: fore vt eo pacto ab odiosis illis contentionibus discedi posset. Et Aristænetus priorē in locū sese recepit: iā ptā esse pacē natus. Iāq; nobis inferebat ea cōuiuī ps quā secūda smēlas vocāt singulæ singulis aues: carnes aprugnæ: pulpa leporū: pisces Tagenic⁹: placētæ: breuiter illa: q̃cūq; liber⁹ est: seu velis in aluū cōdere: seu domū asportare malis. Apponebat igit: nō sua cuiq; q̃drula: vx̃ Aristæneto atq; Eucrito: eadē in pte mēla: vna ā bob⁹ cōmunis: ita vt de sua vtriq; pte q̃ se spectaret: eēt edēdū: aut tollēdū. Deīn altera Zenothemidi stoico: & Hermoni Epicurio: & his itē inī ipsos cōmunis. Deinceps Cleodemo atq; Ioni Post hos spōso ac mihi. Porro diphilo duorū ps apposita: ppter ea q̃ Zeno iā discesserat. Hæc facito philon: vtī memoria teneas: Nā paulo post: ad intellectū narratōis erūt vsui. Phi. Meminero. Lu. Tū lon: prim⁹ igit exordiar inqt: si qđē videf. Deīn vbi paulisp̃ inīsiluisset: Cōueniebat inqt fortassis: vt apđ eiusmōi viros de Ideis: atq; incorporeis substantiis: deq; animi immortalitate fmo haberef: vx̃ ne mihi cōtradīcāt: li q̃ diuersā philæ sectā sequūt: de nuptiis dicā: ea q̃ cōgruūt. Atq; illud qđ optimū fuerat futurū: si nuptiis opus nō haberem⁹: sed Platonis ac Socratis dogma sequuti a foemiāq; cōmercio nos penit⁹ abdicarem⁹. Etenī q̃ ita fecissent: il demū ad absolutā illā virtutē ptingere potuissent. Qđ si viris oīno ducēdæ sint vxores: vt eas iuxta Platonīcā sniam inī se cōes habeāt: vide licet: quo Zelotypia vacem⁹. Hæc quī essent risu excepta: vt q̃ nimis intēpestiue dicerētur. Tū Dionysodor⁹ nō tu defines inqt barbarica ista nobis occinere! Nā vbi Zelotypiā istā re perias: aut apud quē! At tu etiā hīscere audes inqt sterglinū! Ad hæc Dionysodor⁹ iā erat cōiucia: q̃ cōueniebat regestur⁹: vx̃ grāmatic⁹ istie⁹ vir optim⁹ ille. Definite inqt. Ego vobis epithalamion recitabo: simulq; coepit legere. Erāt aut elegiaci vers⁹ hi: si satis memini. Nuper Aristæneti in ædibus vnica summo Nutrita est studio diua cleantis hera. Virginibus cunctis reliquis præstantior vna Vel potior phoebe: vel potior venere. Salue & tu iuuenum validissimē sponse valentum: Nereo prior: ac fortior Eacida. At rursus vobis hoc carnē sepius olim. Cōmune ambobus coniugiale canam. Hæc ita vt est consentaneū: risus est cōsequutus. Reliquū erat: vt sibi tollerēt. Iāq; tollebat Aristænetus atq; Eucrit⁹: ex his q̃ sibi fuerāt pposita suā vterq; ptē. Tū ego q̃ mihi: & Che reas. Itē q̃ sibi erāt pposita Eūdē ad modū lon & Cleodem⁹. Porro Diphilus etiā Zenonis digressi partē tollere parabat: affirmās vni sibi ea fuisse pposita: atq; hac de cā cū ministris dimicabat: ac vicissim inī sese trahebāt manibus vtrinq; in auē inlectis: nō aliter q̃ patrocli cadauer hinc atq; hinc attrahere conātes. Postremo vicit ille atq; abstulit: plurimū interī risum pbēs cōuiuis Maxime quī eā ob rē postea grauit̃ stomacharet: pinde q̃si atroci affectus iniuria. Iā vero Zenothemis atq; Hermon: q̃ pariter vt dictū est: accūbebāt. alter superius: puta Zenothemis: alter infra hūc: reliqua qđē: qm̃ æqlia fuerāt apposita: citra pugnā sustulerāt. Ceter⁹ auis: q̃ iacebat ad Hermonis ptē: erat altera paulo pingulior: idq; ita casu euenerat: opinor. Iāq; suā vterq; sublatur⁹ erat. Ibi Zenothemis (sed tu mihi nūc q̃ maxie fac animū aduerter: iā em̃ ad ipm̃ negotii caput puenimus) Zenothemis inquā: omīssa ea

Erasmi Roterodami.

quæ sese spectabat eâ q̄ ante Hermonē iacebat tollere ē aggressus: q̄ qdē (vtrū iā dixim⁹) erat
 pinguiscula. At ille cōtra nitēs retinebat: haud sinens: vt ea in re potiores ferret. Inter hæc
 clamore coorto vtriq̄ in alterū irruētes ipsis auib⁹ facies mutuo cædebāt: ac barbis iuicē p̄
 hēnsis: auxilio aduocabāt: hic qdē Cleodemū: puta Hermō: ille vero: nēpe Zenothemis: Alcida
 mātē ac diphilū. At ceteri qdē ad ptes accesserūt: p̄tim hui⁹. p̄tim illi⁹: p̄ter vnū Ionē:
 q̄ sese neutrū atq̄ ācipitē seruabat. Ceterū illi iuicē cōferti pugnabāt Ac Zenothemis qdē
 Scyphū e mēsa sublatū: eū q̄ corā Aristæneto stabat: abiecit in Hermonē. Atq̄ hūc haud
 tetigit alio sed flexus aberrat. Vex spōsi caput discecuit: alto grauissimoq̄ vulnere, itaq̄
 mulierē coorta vociferatio: q̄ mediū in plū infiliēbāt: cū primis aut̄ adulescētuli mater: quū
 iā sanguinē ei⁹ aspexisset: p̄terea & spōsa metu territa: sese sup̄ illū iniecit. Inter hæc Alcida
 mas: strēmū vix prastitit: quū Zenothemidi ferret opē: & illiso suo baculo: Cleodemū qdē
 caluariā. Hermonis vero maxillā cōminuit: ad hæc e famulis aliquot opitulari pantes: vul
 nerant. Quāq̄ illi nihil his reb⁹ territi cesserūt. Vex Cleodem⁹ intērato digito: Zenothe
 midī oculū effodit: tū admot⁹ narē mordic⁹ auulsit. Porro Hermō Diphilū Zenothemidi
 suppetias ferre conatū: e spōda: in terrā p̄cipitē dedit. Sauciat⁹ ē & isticus grāmatic⁹ dum
 interuētū suo eos studet dirimere: calce videlicet ī dētes illi⁹ illiso: idq̄ a Cleodēo: quū hūc
 Diphilū esse credidisset: nō l̄sticiū. Iacebat igit̄ miser ille: iuxta suū ipsius Homerum.
 Purpureū vemitū pietās: ore cruorē. Præterea tumultus atq̄ lachrymarū plena vndiq̄
 erāt oīa: dū & m̄lieres eiularēt Chereæ spōso circūfusæ: dūq̄ alii: has studēt cōpescere. Por
 ro maxia malorū oīm ps erat Alcidas: postea q̄ semel p̄ sua virili irruisset: ferēs: q̄cunq̄
 forte in ipm̄ incidisset. Neq̄ vero pauci in eo plio cecidisset: scito: ni baculū is fregisset Ego
 porro iuxta pietē erect⁹ assistēs. Spectabā oīa: neq̄ me ei negotio admiscebā: nimis l̄sticiū iā
 doct⁹ exēplo. q̄ esse piculosū eiūsmōi cōflict⁹ velle dirimere. Lapithas itaq̄ centaurosq̄ vi
 disses: euerit mēsas: effūdī sāguinē: plūci scyphos. Demū Alcidas subuersa lucerna ma
 gnas induxit tenebras. lāq̄ res vt ē cōlectu facile: atrocior etiā m̄lto eē coepit: p̄sertim quū
 haud eēt p̄clue: luminis copiā alicūde recuperare: sed m̄lta interi ac scæua patrata sūt in te
 nebris post vbi accederet: nescio qs lucernā rādē adportās: Alcidas qdē reptus ē: tibici
 næ vestē sustollēs: vix cū illa cōgredi pugnās: Dionysodor⁹ aut̄ in alio quodē ridiculo fac
 tore dephēsus ē iā vt surrexerat: scyph⁹ e sinu illi⁹ elaps⁹: ī solū decidit. Id ita factū: Ion ad
 modū sollicitē q̄si patronū agēs assueuerat. His reb⁹ dimissū est cōuiuīū. a lachrymis de
 nuo ī ridiculū exitū cōuersū. idq̄ Alcidas mātis Dionysodori: atq̄ Ionis gfa. Porro q̄ erāt sau
 cii: sublati sarcinæ ritu: foras deportabāt miseris affectū mōis: maxie senex ille Zenothemis
 p̄ter tū oculo tū nare mutilat⁹: enecari se præ cruciatu clamitans. Adeo vt Hermō: q̄q̄ ne
 ipse qdē exps malorū. Nā huic duo dētes fuerāt excussi: palā attestaret: Memineris ingēs o
 Zenothemis: ne post hac dolorē in mediis habēdū ducas. At spōsus iā vulnere a Dionico
 curato: domū reueci⁹ est fasciis reuictō capite: eidē ipositi⁹ vehiculo quo spōsa fuerat abdu
 cturus. Atq̄ ita miser ille nuptias acerbis celebrarat. Dein & aliis itē Dionic⁹ p̄ sua virili re
 mediū adhibuerat. Postreō cubātes asportati sunt: pleriq̄ mediis in viis vomētes Ceterū
 Alcidas inibi remanebat. Neq̄ em̄ valebāt hoīem extrudere: posteaq̄ semel sese in spō
 sam abiecerat atq̄ ibi trāsuersus accubisset Hic erat obone Philō eius exit⁹ conuiuī: de
 quo rectissime illud dici possit: qd̄ in fine Tragœdiarū frequēs est. Sunt fortunæ varij casus
 Plurima q̄ haud speraueris vnq̄ Ea cōficiūt: numina diuū. Rursum q̄ certo speraris Ea fru
 strato nō contingūt. Sigdē & hæc plane p̄ter expectationē atq̄ īopinato exierūt. Præ
 terea & illd̄ iā didici. nō esse tutū: cui nō sit opus: cū eiūsmōi philosophis agitare cōuiuīū.

Thomæ Mori Traductionis E Luciano ad M. R.uthalum præfatio.

Ornatissimo doctissimoq; viro Magistro Ru-
thalo Regio apud anglos Secretario
Thomas Morus. S.P.D.

SI quisq; fuit vnq; vir doctissime: qui Horatianū præceptū impleuerit: voluptatēq;
cū vtilitate coniunxerit: hoc ego certe Lucianū in primis puto præstitisse. Qui &
superciliofis abstinēs philosophorum præceptis: & solutioribus poetarū lusibus
honestissimis simul & facitissimis salibus: vitia vbiq; notat atq; insectatur mortalium. Idq;
facit tam scite: tantaq; cum frugē vt quum nemo altius pungat: nemo tamen sit: qui non
æquo animo illius aculeos admittat. Quod quū nunq; nō egregie faciat: fecisse tamē mihi
singulari quodam modo videtur in tribus his dialogis: quos ob id ipsū e tāto festiuissimo
num numero potissimum delegi: quos verterem: aliis tamē alios fortasse longe prælaturis
Nam vt e virginibus nō eandem omnes: sed alius aliam: pro suo cuiusq; animo præfert de
amatq; non quam præcipuam tuto possit asserere: sed quæ sibi videatur: ira e lepidissimis
Luciani dialogis: alius alium præoptate: mihi certe isti præcipue placuerunt: neq; temere
tamen (vt spero) neq; soli. Nam vt a breuissimo incipiam: qui Cynicus inscribitur: quisq;
posse videatur ipsa breuitate contemni: nisi nos Horati⁹ admoneret: sape etiam in exiguo
corpore vires esse præstantiores: ipsiq; minimas etiam gemmas esse videremus in pretio. In
cuius ergo delectu: honorifico calculo mecum suffragatus est diuus Ioannes Chrysostomus
vir acermi iudicii: doctorum ferme omnium christianissim⁹: & christianorum (vt ego certe
puto) doctissimus: quem vsq; adeo dialogus hic delectabat: vt bonam eius partem in Ho-
meliam quandam: quam in Ioannis euangelium cōmentatus est: inseruerit. Neq; id imme-
rito. Quid enim placere magis viro graui vereq; christiano debuit: q̄ is dialogus in quo dū
aspera paruog; cōtenta cynicorum vita defenditur: mollis atq; eneruata delicatiorum ho-
minum luxuria reprehenditur. Nec non eadem opera: christianæ vitæ simplicitas: tempe-
rantia: frugalitas: deniq; arcta illa atq; angusta vita: q̄ ducit ad vitā: laudat. Iam Necromā-
tia (nam hic secundo dialogo titulus est) non satis auspicato vocabulo: sed materia tamen
felicitissima: q̄ false taxat: vel magorum præstigias: vel inania poetarum figmenta: vel in-
certas quauis de re philosophorum inter se digladiationes. Superest Philopseudes: qui nō
sine Socratica Ironia: torus versatur (id quod titulus ipse declarat) in ridenda coarguen-
daq; mentiendi libidine: dialogus: nescio certe lepidior ne an vtilior. In quo non valde me
mouet: q̄ eius animi fuisse videtur: vt non satis immortalitati suæ consideret: atq; in eo fu-
isse errore: quo Democritus. Lucretius. Plin⁹. plurimiq; iidem alii. Quid enim mea refert
quid sentiat his de rebus ethnicis: quæ in præcipuis habentur fidei christianæ mysteriis?
Hunc certe fructum nobis afferet iste dialogus: vt neq; magicis habeamus præstigiis fidē
et superstitione careamus: quæ passim sub specie religionis obrepit: tum vitam vt agamus
minus anxiam: minus videlicet expauescentes tristitia quæpiam ac superstitione mendacia:
quæ plærumq; tanta cum fide atq; auctoritate narrantur: vt beatissimo etiam patri Au-
gustino: viro grauissimo: hostiq; mendaciorum acerrimo: nescio quisnam veterator: persua-
serit vt fabulam illam de duobus spurinis: altero in vitam redeunte: altero decedente: tan-
q̄ rem suo ipsius tempore gestam pro vera narraret: quam Lucianus in hoc dialogo: muta-
tis tantum nominibus: tot annis anteq̄ Augustinus nasceretur: irrisit. Quo minus mireris
si pinguioris vulgi mentes suis figmentis afficiant si qui se tum demum rem magnam con-
fecisse putant: christumq; sibi deuinxisse perpetuo: si commenti fuerint: aut de sancto ali-
quo viro fabulam: aut de inferis tragediam: ad quam vetula quæpiam aut delira lachry-
metur: aut pauida inhorrescat. Itaq; nullam fere martyris: nullā virginis vitā: prætermise-
runt: in quam non aliquid huiusmodi mendaciorum inseruerint: pie scilicet: alioqui enim

Thomæ Mori.

periculum erat ne veritas nō posset sibi ipsa sufficere nisi fulciretur mendacis. Nec veriti sunt eā religionē cōtaminare figmētis: quā ipsa veritas instituit: & in nuda voluit veritate consistere. nec viderunt vsq̃ adeo nihil istiusmodi fabulas conducere: vt nihil perniciosius officiat. Nempe (vt memoratus pater Augustinus testatur) vbi admixtum subolet mendacium: veritatis ilico minuitur ac labefactatur auctoritas. Vnde sæpe mihi suspicio suboritur: magnam huiusmodi fabularū partē: a vafis ac pessimis quibusdam nebulonibus hæreticisq̃ confictā. quibus studium fuit: partim ex incauta: simpliciū potius q̃ prudentiū: credulitate: voluptatē capere. partim fabularum fictarū cōmercio: fidem veris christianorum historiis adimere. quippe qui frequenter quædā: his quæ in sacra scriptura cōtinentur: tam vicina confingunt: vt facile se declarent: ad ludendo luisse. Quāobrem quas scriptura nobis historias diuinitus inspirata cōmendat: eis indubitata f. des habenda est. Cæteras vero ad Christi doctrinā: tanq̃ ad Critolai regulam applicātes caute & cum iudicio: aut recipiamus: aut respuamus: si carere volum⁹: & inani fiducia: et superstitiosa formidie. Sed quo p̃gredior epistola: fere iam librum superat: nec interim tñ verbum de tuis laudibus vllum. In quas alius fortasse tot⁹ incubuisset: quarūq̃ citra vllā adulādī suspiciōē vberimā mihi materiam præbuisent (vt cæteras virtutes tuas omittā) vel egregia doctrina tua summaq̃ in rebus agendis prudētia: quā tot in diuersis nationibus in tam arduis negotiis: tam feliciter actæ legationes declarant: vel singularis fides grauitasq̃: quā nisi satis perspectā exploratamq̃ habuisset: nunq̃ te prudentissimus princeps sibi a secretis esse voluisset. Sed cæterarum virtutū tuarum prædicationi vnica modestia tua reluctatur: quæ facit. vt quum laudanda tam libenter facias: fecisse te tamen non libenter audias. Parco igitur pudori tuo hoc vnum dūtaxat abs te precatus: vt has in græcis litteris studii mei primitijs æquo animo suscipias: sinasq̃ vt quaecunq̃ apud te sint amoris officij: in te mei monumētū. quas tibi sum ausus eo maiora fiducia cōmittere: q̃ etsi tā acre tibi iudiciū sit vt quicquid erratū fuerit: nemo penetrātius videat: is tamē est ingenij tui candor: vt nemo libētius cōnuat.

Vale.

E Luciano Cynicus.

LVCIANI CYNICVS THoma Moro interprete.

Personæ. Lucianus et Cynicus.

Lucianus.

Quid tu tandem barbam quidem habes: & comam: tunicam non habes: nudusque conspiceris: ac sine calceis: delecta nimirum vaga inhumanaque ac ferale vita: tum proprio corpe contra quod faciunt ceteri: semper usus: incommodus: nunc huc: nunc illuc circuis: in arido præterea solo cubas: adeo ut plurimum etiam sordium: tritum isthoc pallium referat: alioqui nec ipsum: vel tenui filo: vel molle vel florulentum. Cyn. Neque enim indigeo: si quid est huiusmodi: ut comparetur facillime: dominoque minimum exhibeat negotii: id in quam mihi sufficit. At tu per deos dic mihi: putas ne esse in luxu vitium? Lu. Immo admodum. Cyni. Contra in frugalitate virtutem? Lu. admodum. Cyni. Cur igitur tandem quum me videas viuente frugalius quam vulgo faciunt homines: eos vero sumptuosius: me non illos arguis? Lu. Quia non frugalius per Iouem videris mihi: sed egentius viuere: imo vitam omnino ege nam atque inopem. Nam tu nihil a mendicis differs: qui cibum medicant in diem. Cy. Vis ergo videamus (quandoquidem huc processit oratio) quidnam inopia sit: quidque rursus copia? Lu. Si tibi quidem ita videtur. Cy. Numquid ergo satis id cuique est: quicquid ipsius explet necessitatem: an aliud quippiam dicis? Lu. Esto istud. Cy. Indigentia vero quicquid cuiusque usus deest: nec eo quo sit necesse peruenit? Lu. Scilicet. Cy. Nihil igitur meis in rebus deest. Nihil enim in his est: quod necessitatem non expleat mea. Lu. Quo pacto istud ais? Cy. Scies si consideres: in quem usum eorum quodque paratum est: quorum egemus: ut domus. an non tegumeti gratia? Lu. Maxime. Cy. Quid vestis: cuius gratia? nonne tegumeti etiam ipsa? Lu. Sane. Cy. At ipso per deos tegumentorum cuius rei gratia indiguerim? nonne ut melius se habeat: id quod regitur? Lu. Mihi quidem sic videtur. Cy. Vtrum igitur tibi peius se habere hi videntur pedes? Lu. Nescio. Cy. Atqui hoc pacto didiceris: quidnam pedum officium est? Lu. Ingredi. Cy. An deterius ergo ingredi pedes tibi videntur mei quam aliorum? Lu. Istud vero fortasse non. Cy. At non posset seu sese melius seu deterius haberet officium suum præstare? Lu. fortasse. Cy. Pedibus ergo nihilo peius affectis videor quam alii? Lu. Non videris. Cyi. Quid corpus vero meum? Num deterius quam reliquorum? Nempe si deterius se haberet. esset idem imbecillius. corporis quippe virtus robur est. An meum ergo debilius? Lu. Non videtur. Cy. Neque pedes ergo tegumento videntur egere: neque reliquum corpus. Quippe si egerent: male haberent. Egestas etenim omnino mala: ac peius habere se facit: ea quibuscumque adfuerit. At ne aliquid deterius corpus videtur meum: quam quibuslibet cibus alitur. Lu. Manifestum est id quidem. Cy. Nam nec vegetum esset robustumque: si aleretur male. Mala siquidem alimenta corpus tabefaciunt? Lu. Ista quidem ita se habent. Cy. Quo pacto igitur dic mihi his ita se habentibus: me arguis vitamque improbas meam ac miseram prædicas? Lu. Ideo per Iouem: quod quam natura (quam tu colis) ac superi terram in conspectu statuerint: ex ea multa nimirum ac bona ediderint: ut nobis omnia superessent abunde: non in necessitate mori: verum in voluptate quoque: tu tamen horum omnium aut maximam saltim partem expers es: nec eorum quod frueris nihilo certe magis: quam feræ. Nepe aquam bibis: quam etiam bibunt feræ. Comedis vero quicquid offereris: quemadmodum canes: tum cubile nihilo melius canibus habes. quam quidem gramen tibi sufficit: quemadmodum & illis: pallium præterea circumsers nihil medico decetius. Quamquam si tu his contentus recte sapias tum de profecto neutrum recte fecit: primum quod oues effecit pingues: deinde vires dulcis vini feraces: ac reliquum: deinde apparatus varietate mirabilem: & oleum & mel & reliqua omnia ut nos haberemus: edulia quidem omnigena haberemus: portum dulcem haberemus: pecunias haberemus: mollem lectum haberemus. Præterea pulchras domus: ac reliqua demum omnia: mirum in modum præparata. Nam & ipsa quoque artificum effecta deorum dona sunt. At viuere omnibus huiusce bonis priuatum id fuerit profecto miserum: etiam si ab aliquo quopiam priueris. Quemadmodum hi qui seruantur in

vinculis. Longe vero miserius: si quis ipse sese omnibus bonis priuet. Nam ea demum manifesta insania est. Cy. Et recte quidē fortasse dicis. Verū istud dic mihi: Si quis diuite quopiam alacriter atq; humane: quin prolixē quoq; exhibēte conuulsiū: tum hospites excipiēte et multos simul & omnigenos: alios quidē imbecillos: alios autem robustos: deinde apponēte multa: atq; omnigena. si quis inquā omnia corripiat: omniaq; deglutiat: nō ea tantum quæ vicina sunt: sed ea quoq; quæ procul absunt: præparata videlicet inualidis: ipse tamē valēs quū vnum duntaxat: ventrē habeat: nec multis vt nutriatur indigeat: diutius tamē q̄ alit. multi imoref: hic vir cuiusmodi tibi videtur esse? probus ne? Lu. Non mihi quidem. Cyni. Quid vero num temperās? Lu. Ne id quidē. Cy. Quid vero si quis eiusdem mensæ princeps: multa illa ac varia negligat: vno quopiam ex his quæ proxime apponuntur electo: quum satis in suam habeat necessitatem: id decēter edat eoq; solo vtatur: cætera illam respiciat. quidem: an non hunc & temperatiorem: & meliorem virū illo putabis? Lu. Ego certe. Cyni. Vtrum ergo iam intelligis: an me oportet dicere? Lu. Quidnam? Cyni. Quod deus illi quidem pulchre conuulsiū instruenti similis est: vt qui apposuerit multa ac varia atq; omnigena: vtī essent quæ cuiq; conueniant: alia quippe valentibus: alia rursus ægrotantibus: atq; alia quidem robustis. alia vero inualidis: nō vt omnibus vtamur omnes: sed vt his vtatur singuli quæ suæ culusq; naturæ conueniunt: & ex his ipsis quacūq; re maxime quemq; indigere contigerit. At vos illum qui per insatiabilitatem atq; incōtinentiā omnia corripit refertis: vt qui rebus vtī velitis omnibus & vndecunq; partis: non solis contenti p̄sentibus existimantes propriā quidē: neq; terram neq; mare. sufficere: Sed importantes ab ipsis vsq; terræ finibus voluptates: patriūq; rebus peregrina præferentes: sumptuosaq; frugalib⁹ atq; ea quæ difficile comparātur his quæ sunt comparatu facilia. In summa deniq; molestias malaq; potius eligentes q̄ absq; molestiis viuere. At isti quidem plurimi ac preciosi beatiq; apparatus: quibus exultatis: per magnam ad vos miseriam erumnāq; perueniunt. Aurū ipsum tam opabile: si libet: argentūq; cōsydera: domus cōsydera sumptuosa: vestes oporosas cōsydera: atq; eius generis omnia quāto negotio emunt: quot laboribus: periculis: Immo sanguine: ac cæde: quantoq; hoīm interitu: nō ideo solū q̄ dum nauigant: ppter ista pereunt: ac dū quarunt parantq; grauiā perferunt: sed ob id quoq; q̄ digladiationes multas pariunt: q̄ ob ea insidiant inuicem: & amicis amici & parentibus liberi: & maritis coniuges. Sic opinor Eriphilē quoq; auri gratia prodidisse maritū. Atq; hæc quidē omnia fiūt quū tamē vestes illæ variæ nihilomāgis quicq̄ queāt calefacere: aurataq; illa ædificia nihilo prorsus magis regant: nec pocula illa argentea potui quicq̄ magis conducāt. Sed nec aurei illi nec eburnei item lectuli: somniū suauiorē præbeāt. Immo videbis frequenter in eburneo lecto sumptuosiq; stromatibus: beatis illis: somniū contingere non posse. Præterea omnigenæ illæ circa edulsiæ curæ nihilomāgis alunt. Quin tabefaciūt potius corpora iisdemq; morbos ingenerāt. Quid autem dicere attinet: libidinis gratia quantas molestias mortales & faciunt & patiuntur: q̄q̄ facile est isti cupiditati mederi: nisi quis velit indulgere deliciis. At ne hæc quidem insania corruptelaq; sufficere videtur mortalibus. Sed iam rerum etiam vsum peruertunt: singulis rebus ad id vtentes ad qd̄ minime paratæ sunt. quemadmodū lecto si quis vtī carpēti loco velit: ac tanq̄ curru. Lu. Quis nā is est? Cy. Vos inquā qui hoīb⁹ tanq̄ iumentis vtimini. Nam eos iubetis vt lecticas tanq̄ currus in ceruicibus ferāt. Ipsi vero in sublimi residetis: delicati atq; hoīes perinde tanq̄ asinos aurigamini imperātes vt hac non illac eāt: & qui hæc facitis maxime: idē maxie beati videmini. Tum hi qui pisciū carnibus nō tantū: vt alimentis vtūtur: verū tincturas etiā quasdam ex his machinātur: eos: dico qui purpurā tingunt: nonne & hi præter naturā his vtūtur quæ a deo præparata sunt? Lu. Non per Iouem: si quidē tingere etiā potest non comedi tantū purpuræ caro. Cy. At nō

E Luciano Cynicus.

in id tamen nata est. Nam et crateræ quispiā (si præter naturā detorqueat) ollæ loco posset
 uti: nec in id tamē paratus erat. Sed quo pacto possit quispiam vniuersam illorū infelicitatē
 percurrere: quæ tanta est! At tu me quoq; qđ volo eius esse particeps: incusas. Vt ego ta-
 men quæadmodum modestus ille: his videlicet duntaxat quæ mihi apponuntur vescens:
 ac frugalissimis vtens. Variis vero illis atq; omnigenis minime inhias. Ac deinde quū pau-
 cis egeam: ac minime multis vtar. ferinam tibi videor vitam viuere. At qui hac rationē tuat
 dñi profecto in periculum veniunt: ne & ipsi sint feris etiam deteriores: quippe qui rei nulli-
 us indigent. Verum vt exactius intelligas: cuiusmodi horum vtrūq; sit: vel paucis vide-
 licet egere vel multis: considera qđ pluribus egent: primū pueri qđ adulti: deinde mulieres qđ
 viri. cum ægroti qđ valentes: atq; oīno in sūma inferiora quælibet præstātoribus pluriū indi-
 gent: proinde dñi omnino nullius egent rei. qui vero ad deos accedunt proximeq; minimis
 egent. An herculē putas omnīū hominū præstantissimum: quippe diuinū virum: deūq; re-
 cte creditū: miserū tūc fuisse: quū circuitet nudus pelle dūtaxat indutus: harū rerū nostra-
 rum nihil desiderās! At ille miser profecto nō erat: quippe qui miserā ab aliis propulsabar:
 Neq; rursus pauper: qui terra mariq; dominabā. Nempe quocūq; intendisset impetū om-
 nes quaquaversum superabat: nec in quenq; sui temporis incidit: qui se vī æquatit vnq; vel
 vicerit: quoad ex humanis excessit. At tu illi stromata putas calceosq; defuisse! atq; ob id
 mundum obambulasse tantum virum! Dicendum profecto non est. Sed cōtinens erat ac for-
 tis & moderate viuere volebat: nō indulgere deliciis. Quid theseus eius discipul⁹! An nō
 rex erat atheniensium omnium: ac filius etiam vt ferūt neptunī! sua certe tempestate for-
 tissimus! Arramē ille quoq; voluit sine calceis esse: ac nudus ingredi: barbāq; et comam nū-
 trire placuit ei: nec ei tamen solum sed omnibus etiam veteribus placuit: nempe meliores
 erāt qđ nos: atq; adeo ne sustinisset quidem eorū quisq; aliquid huiusmodi. nihilo profecto
 magis: qđ leo quispiā sese rōderi. Siquidē carnis molliciē ac leuorē decere mulieres existima-
 bant. ipsi vero sicuti erant ita videri quoq; viri volebant. ac barbā quidem cultum viri du-
 cebant: quemadmodū in equis iubam: in leonibus barbā: quibus deus splendoris quādam
 atq; ornamentū venustatē dedit: sic & viris barbā adiunxit. Illos igit ego æmulor: veteres
 inquā illos imitari volo: huius vero rēpestatis hoīes nō æmulor mirabilis huius felicitatis
 noīe. Quam in epulis & vestib⁹ habent: dū politū ac leuigāt: singulas corporis ptes ac ne se-
 cretiorum quidē vllā ita vt instituit natura dimittentes. At mihi certe pedes opto: vt nihil
 equinis differant: quales Chironis fuisse ferunt. Tum vt ipse stromatis non egeā more leo-
 num: nec cibo egeā magis exquisito qđ canes. Cōtingat præterea mihi vt terra quæuis mihi
 perse pro cubili sufficiat. Domū vero vt mundum hunc existimem. Allmēta demum vt ea
 deligā: quæ facillime comparari possint. Aurum vero argentumq; ne desiderem vnq;: neq;
 ego neq; meorū amicorū quisq;. Omnia nāq; mala inter homines ex horū cupiditate nas-
 cuntur: & seditiones & bella & insidiæ & cædes. Hæc omnia fontem habent plus habēdi cū-
 pidinem. At hæc a nobis abscedat procul. neq; vnq; plus satis appetam: minus vero quū ha-
 beam: ferre æquo animo valeā. Nostra quidē ita se habent. Plurimū profecto a vulgī sentē-
 tiis ista dissentiūt. Neq; quicq; ergo mirandū est: si ab his deferimus habitū: a quibustantū
 differimus instituto. Sed te demiror: quonā pacto quū suam quādam cit haredo vestem tri-
 buas: cultumq;: atq; adeo tibi cinī suū: & tragædo suum: bono viro cultum vestēq; propriā
 am nullam existimas: sed eandem ei cum vulgo habēdam censēs. Idq; quū vulgus malū sit.
 Quod si bonorum cultus proprius debet esse vllus: quinam deceat magis qđ hic meus: qui
 maxime luxuriosis pudendus sit: quemq; illi maxime auersentur! Cultus ergo meus hu-
 iusmodi est squallidum esse: hirsutum esse: tritum pallium indui: comā producere: ac sine
 calceis ingredi. Vester vero Cinedorum ornatū simillimus est: nec dignoscere vos quisq;

Thomæ Mori.

ab illis possit: neq; colore vestium: neq; mollicie: neq; camisiarū numero: neq; lacernis neq; calcels: neq; capillorum cura: neq; odore. Nam et redoletis vt illi: iam p̄sertim vos: qui estis felicissimi. Et quidem quid facias quū vīr eundē cum cinedis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis prastatis? Voluptatibus vero nihilominus q̄ illi superamini: eadem comeditis: eodem modo dormitis: atq; inceditis. Imo vero incedere non vultis: sed gestari potius: tanq̄ sarcinæ: alii ab hominibus: alii vero a tumentis. At me pedes ipsi gestant: quocunq; sit opus: Egoq; & frig⁹ tolerare sufficio: & calorem pati: eaq; quæ diū obtulerint minime moleste ferre: ideo videlicet quia miser sum. Vos vero propter hanc felicitatē nulla estis fortuna contenti: sed omnīū poenitet: ac praesentia ferre non potestis: absentia desideratis. hyeme quidem optantes astatē: astate: rursus hyemē: atq; in calore frigus: in frigore vicissim calorem: quemadmodū agrotantes: morosi semper & queruli: qd̄ in illis qd̄ facit morbus in vobis vero mores. Atq; hæc ita quū sint: iam nos in vitam vestrā traducere æquū censeris: nostrāq; corrūpere: quū sæpe male consulta sint: quæ facitis: ipsiq; sitis in vestris ipsorum negociis minime circūspecti: nihilq; eorū iudicio ac ratione: sed consuetudine cupiditatis faciatis. Quāobrem: nihil p̄fecto differtis vos: ab his qui torrente feruntur. Illi quippe quocunq; fluxus intenderit: eo rapiuntur: & vos itidē quocunq; libidines. At similiter quidē vobiscum agit: vt cum quodam qui equū insanum ascenderat. Equus igitur virum corripiens abstulit. Hic vero amplius iam desilire equo currente nō poterat. Quidam vero quū occurisset ei: rogauit quonam tenderet? Hic respondit: quocunq; huic videt: equū demonstrās. Quod si vos quisq; roget: quo seramini: si verū vultis dicere: dicetis in vniuersum quidem quocunq; videatur affectib⁹: sigillatim vero: interdum quocunq; voluptati: interdum quocunq; ambitioni: interdū rursus quo lucri studio. Quin interdū ira: interdum metus: interdū aliud quippiā huiusmodi vos auferre videtur. Neq; enim vnum duntaxat equū vos: sed multos insiliētes: nunc hunc: nūc illum: furiosos quidē omnes: auehmini. Auferunt ergo vos in barathrum: ac prærup̄ta. Vos tamen priusq̄ cadatis casuros vos esse nescitis: at hoc detritum palliū qd̄ vos ridetis comaq; habitusq; meus: tantā habet vim: vt vitam mihi quietā præbeat: vtq; agā quicqd̄ volo: verserq; cū quibus volo. Nempe ex indoctis atq; ineruditis hominibus nemo me adire voluerit: ob hunc habitū. At molles etiā qui sunt adhuc admodū procul declinant. Congrediuntur vero scitissimi atq; modestissimi: & qui virtutem cupiunt: hi potissimū congregiūtur mecum: horū ego cōsuetudine delector. Eorum vero fores qui hoīes vocātur non obseruo: tum coronas aureas ac purpuram pro fastu habeo: atq; homines ipsos derideo. At vt cultum hūc intelligas: nō bonos mō viros sed ipsos etiā deos decere: atq; eum deinde si libet irrideas: deorū statuas considera: vtri videantur tibi ne an mihi similes: neq; græcorū solum: sed barbarorū etiā templa circūspicias: vtrum ipsi diū vt ego comati barbatiq; sunt: an quēadmodū vos: rasi finguntur atq; pinguntur: quin plurima etiā sine tunicis cōspicies: vt me nūc esse vides. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitum vitio dare: quū deos etiam decere videatur?

Cynici finis Thoma Moro interprete.

ELuciano Menippus siue Necromancia.

MENIPPVS siue NECROMANTIA LYCIANI

THOMA MORO Interprete.

Personæ Menippus Philonides.

MENIPPVS.

Salue attium domusq; vestibulum meæ:
Vt te lubens aspicio luci redditus.
Philo. Numnam hic Menippus est canis ille? Nō hercle alius nisi ego forte ad Me-
nippus omneis allucinator. At qd sibi vult habitus huius insolētia? Claua: lyra: leonis exuviae:
Adeundus tñ est Salue Menippe. Vnde nobis aduenisti? diu est q; in vrbe nō vidimus. Me.
Adsum reuersus mortuorum e latibulis
Foribusq; tristium tenebrarum nigris.
Manes vbi inferi manent superis procul.
Philo. O hercules clam nobis Menippus vita functus est: reuixitq; denuo! Me
Non sed me adhuc viuum recepit tartarus.
Philo. Quanam tibi causa fuit nouæ huius atq; incredibilis viæ? Menip.
Iuuenta me incitauit atq; audacia
Q; pro iuuenta haud paululum impotentior.
Phi. Siste o beate Tragica: & ab iābis descendēs sic potius simpliciter eloqre: quamnam hæc
vestis: q; causa tibi itineris iferni fuit: quū alioquin neq; iucūda: neq; delectabilis sit via. Me.
Res dilecte: grauis me infernas egit ad vmbas
Consulerem manes vt vatis Tyresiai.
Philo. Atqui delyras: alioqui non hoc pacto caneres apud amicos confarcinatis versibus:
Me. Ne miretis amice: nuper enim cum Euripide atq; homero versatus: nescio quo pacto
versibus sic impletus sum: vt numeri mihi in os sua sponte cōfluant. Verum dic mihi quo
pacto res humanæ hic se habēt in terris: & quidnā in vrbe agitur? Philo. Nihil noui: Sed quē
admodum prius actitabant: Rapiūt: peierāt: seenerant: v̄suras colligunt. Me. O miseri atq;
infelices. Nesciūt enim: qualia de nostris rebus nuper apud inferos decreta sunt: qualesq;
forte laeti sunt in diuites istos calculi: per quos cerberū nullo pacto poterunt effugere. Phi.
Quid ais? Noui ne aliquid apud inferos nostris de rebus decretū est? Me. Per Iouem: & qui-
dem multa verū prodere non licet. neq; arcana quæ sunt reuelare: ne quis forte nos apud
Rhadamanthum impietatis accuset. Philo. Nequaquā Menippe per Iouē: ne amico sermonē
hunc inuideas. Nam apud hominē tacendi gnarum: & initiatum præterea sacris edisseres.
Me. Dura profecto iubes: & neutiq; tuta: verum tui gratia tamen audendū est. Decretū est
ergo: diuites istos ac pecuniosos aurum tanq; danaen seruantes abstrusum. Philo. Ne pri-
us o beate quæ sunt decreta dixeris: q; ea percurras omnia quæ abste audire libētissime ve-
lim. Quæ videlicet descensus causa fuerit: quis itineris dux: deinde ex ordine & q; illic vide-
ris: & quæ audieris omnia. Verisimile est enim te: quū res pulchras videndi curiosus sis: eo-
rum quæ visu aut auditu digna videbātur nihil omnino prætermisisse. Me. Parendū etiam
in his tibi est: Nam quid facias: vrgente amico? Ego igitur quū adhuc puer essem: audirēq;
Homerū atq; Hesiodū: seditiones ac bella canentes: nō semideorum modo: sed ipsorū etiā
deorum: adulteria quoq; violentias: rapinas: supplicia: patrū expulsionēs: & fratrum & sororū
nuptias. Hæc me hercle omnia bona pulchraq; putabā: & studiose erga ea afficiebar.
Postq; vero in virilem iam ætatē peruenirē: hic leges rursus iubentes audio poetis apprimē
contraria: neq; videlicet adulteria cōmittere: neq; seditiones mouere: neq; rapinas exerce-
re. Hic igitur hæsitabūdus constiti: incertus omnino quo me pacto gererem: Neq; enim de
os vnq; putauī mor chaturus aut seditiones inulcē fuisse moturos: nisi de his reb⁹ peride ac

Thomæ Mori.

bonis iudicasset. Neque rursus legumlatores his aduersa iussuros: nisi id cōducere existima-
rent. Quā igitur in dubio eram: visum est mihi philosophos istos adire: atque his me in ma-
nus dedere: rogareque uti me utcumque liberet vterentur: vitæque viam aliquā simplicē ac certā
ostenderent. Hæc igitur mecū reputās ad eos venio: imprudēs profecto: quod me ex fumo (ut
aiunt) in flammam conlicerem. Apud enim hos maxime diligenter obseruās summā repperi
ignorantiam omniaque magis incerta: adeo ut præ his ilico mihi vel idiotarum vita iam au-
rea videretur. Alius etenim soli me iussit voluptati studere: atque ad eum scopum vniuersū
vitæ cursū dirigere. In eo ipsam firā esse felicitatē. Alius rursus omnino laborare: corpusque
siti vigiliis ac squalore subigere: misere semper adfectū contumeliis: obnoxii assidue: he-
fiodi sedulo inculcans celebria illa de virtute carmina: & sudorē videlicet: & acelluē in ver-
ticem montis ascēsum: Alius contēnere iubet pecunias: earumque possessionē indifferentem
putare. Alius contra bonas ipsas etiam diuitias esse pronūciat. De mūdo vero quid dicam?
de quo ideas: incorporeas: substantias: aetheros: & inane: ac talē quandā pugnantium inui-
cem nominum turbā indiem audiebā: & quod absurdū omnium maxime fuit absurdū: de cō-
trariis vnusquisque quū diceret: inuicibiles admodū rationes ac persuasibiles adferebat: ut
nec ei qui calidum: nec ei qui frigidum idem prorsus esse contenderent: contra quicquid hisce
re potuerim. atque id: quū tamen manifeste cognoscere fieri nunquam posse: ut eadē res calida si-
mul frigidaque sit. Prorsum igitur tale quiddā mihi accidebat: quale solet dormitantibus: ut
interdum capite annueret: interdū contra abnuerem. Præterea quod multo erat istis absurdi-
us: vitam eorū diligenter obseruās: comperi eam cum ipsorum verbis præceptisque sumope-
re pugnare. Eos enim qui spernendū censebāt pecuniā: auidissime conspexi colligendis di-
uitiis inhiare: de scenore litigantes: pro mercede docentes. Oīa denique nūmorū gratia tole-
rantes. Ii vero qui gloriā verbis aspernabātur: omnem vitæ suæ rationē in gloriā referebāt.
Voluptatē rursus oēs ferme palā incessebāt. Clanculū vero ad eam solam libenter consue-
bant. Ergo hac quoque spe frustratus magis adhuc ægre molestique tuli. Aliquatulū tamen
inde memet consolabar: quod vna cum multis & sapientibus & celeberrimis viris ipse inspicere
quod essem atque vere adhuc ignarus oberrare. Peruigilanti mihi tandem atque hisce de rebus me
cum cogitanti: venit in mentē: ut Babilonē profectus magorum aliquē ex zoroastri discipulis
ac successoribus conuenire Audieram siquidē eos inferni portas carminibus quibusdam ac
mysteriis aperire: & quē libuerit illuc tuto deducere: ac rursus inde reducere. Optime ergo
me facturū putauī: si cum horū quopiā de descensu paciscens Tyresia Boetii cōsulerē: ab
eoque perdiscerē (quippe qui vates fuerit & sapiēs) quæ vita sit optima: quaque sapiētissimus
quisque potissimū elegerit. Ac statim quidē exiliens quā poteram celerrime Babilonē versus re-
cta contendi. Quo quū venio: diuersor apud Chaldaeorū quendā hominē certe sapientē at-
que arte mirabilē: comā quidē canū admodūque promissa barba venerabilē. Nomē autē illi fuit
Mithrobarzanes. Orās igitur obsecrāsque vix exorauī: ut quauis mercede vellent: in illam me
viam deduceret. at tandem homo me suscipiens primū quidem dies nouem ac viginti cum lu-
na simul incipiens abluī. ad Euphratē: mane solē orientem versus perducēs: ac sermonem
quempiā longū mussitans quē non admodū exaudiebam Nam (quod in certamine præcones
inepti solent) volubile quiddā atque incertū proferebat: nisi quod quosdā visus est inuocare dæ-
mones. Post illam igitur incantationē ter mihi in vultu spuens deducit rursus: oculo nūquid in
obuium quenquē deflectēs. Et cibus quidē nobis glandes erant: potus autē lac atque mulsum et
choaspi limpha: lectus vero in herba sub dio fuit. At post quā iam præparati satis hac diēta sum-
mus: medio noctis silentio ad Tigredem me fluuium ducens: purgauit simulatque abstergit
faceque lastrauit ac squilla tum pluribus itidem allis: & magicum simul illud carmen sub-
murmurans: deinde totum me iam incantans: ac ne aspectis læderer circūiens reducit do-

E Luciano Menippus siue Necromantia.

nam: ita ut erā reciprocantē ac reliquū iam nauigationi dedimus. Ipse igitur magicā quādam vestem induit: medorū vesti ut plurimum similē: ac me quidē his quā vides ornatū: claua: videlicet ac leonis exuuiis: atq; insuper lyra. Iussit præterea ut nomē si quis me roget Menippum quidem ne dicerē: sed Herculem: Vlyssē aut Orpheū. Philo. Quid ita o Menippe: neq; enim causam aut habitus aut nominis intelligo. Me. Atqui perspicuū id quidē est: ac neutiq; arcanū. Nam hi qui ante nos ad inferos olim viui descēderant: putauit si me his assimularer: fore ut facilius Acaci custodias fallerē: atq; nullo prohibēte trāsire: utpote notior tragico ad modū illo cultū emissus. Iam igitur dies apparuit: quū nos flumē ingressi in recessum incumbimus. Parata siquidē ab illo fuerāt: Cymba: sacrificia: nulla: & in id mysterium deniq; quibuscunq; opus erat. Hæc postq; ergo quæ prōpta erāt imposuimus Tum nos quoq; anxii ac vagientiu more lachrymātes ingredimur: atq; aliquāti per quidē in fluuiō ferimur: deinde in syluā delati sumus: ac lacū quendā in quem Euphrates conditur. Tū hoc quoq; transmissos: in regionē quandā peruenimus solam: syluōsam atq; opacā: in quam descendētes (præibat enim Mithrobarzanes) & puteū effodim⁹: & oues iugulam⁹: & foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facē tenens: haud ampli⁹ iam sūmisso murmure sed voce q̄ poterat maxīma clamitās: dæmones simul oēs conuocat: Poenas: Erynnēs: Hecatem: nocturnā excelsamq; Proserpinā: simulq; polysyllaba quædā nomina barbara. atq; ignota cōmiscet. Statim ergo tremere omnia: & rimas ex carmine solū ducere: ac porro cerberi latratus audiri: & iam res plane tristis ac mœsta fuit. Ac protinus quidē inferorū patebant plurima: lacus: pyriphlegēthon: ac Plutonis regia. Tum per illū descendētes hiatū Rhadamant hū prope modum metu: reperimus extinctū. Ac cerberus primum quidē latrabat cōmouitq; sese. At quū ego lyram celeberrime correptā pulsassem: cārū statim sopitus obdormit: deinde postea q̄ ad lacū venimus. tranare fere non licuit. Iam enī onustum erat nauigiū: & eiulatu certe plēnū Vulnerati quippe in ea nauigabāt omnes hic femur: ille caput: ali⁹ alio quopta mēbro luxat⁹. vsq; adeo: ut mihi certe ex bello quoptā adesse viderētur. At optimus Charon quū leonis videret exuuias: esse me ratus herculem recepit transq; verit libens: tum exeuntibus quoq; nobis monstrauit semitam. Sed quoniā iam eramus in tenebris: præcedit quidē Mithrobarzanes: ego autem a tergo continuus illi comes adhæreo: quoad in pratū quoddā venimus maximū: asphodelo cōfirtū: vbi circūfusæ vndiq; mortuorū stridulæ nos sequuntur vmbra. Tum paulo procedentes longius ad ipsū Minois tribunal accessimus. Erat ipse qdē in solio forte quodā sublimi sedens. Astabant aut illi Poenæ: Tortores: mali genti: furia. Ex altera parte plurimi quidā adducti sunt ex ordine longa fune vincti: dicebantur aut adulteri lenones: mœchi: homicidæ: adulescentes: sycophantæ: ac talis hoīm turba quiduis in vita patrantū. Scorsum autem diuites ac foeneratores p̄dibant pallidi: ventricosi: ac podagrici: quorum quisq; trabe vinctus erat. ferri pōdere duorum talentorū imposito. Nos igitur astantes: & quæ fiunt omnia cōspicimus. & q̄ dicuntur auscultamus. Accusant aut noui quidam atq; admirabiles rhetores. Philo. Quinā ergo hī p̄louem sunt: ac ne isthuc quidē te pigeat dicere. Me. Vmbra ne vnq; istas nosti quas opposita soli reddunt corpora? Philo. Quid nī. Me. Hæ nos igitur quū primū functi vita sumus accusant: testant: atq; redarguunt: quicquid in vita peccauimus: & sane quædā ex his dignæ ad modum fide vidētur: utpote nobiscū versatæ semper: nostrisq; nusq; digressæ corporibus. Minos igitur curiose quēlibet examinans impiorum: relegabat in cerum: poenas ibi sceleribus suis dignas laturū. In hos præcipue tamē incenditur: quos opes dum viuerēt ac dignitates inflauerāt: quiq; adorari se fere expectabāt: nimirū periturā eorum superbiam fastūq; detestatus: q̄ppe qui nō meminissent mortales ipsi quū sint: sese bona quoq; mortalia consequutos. At nunc splēdida illa exuti omnia: diuitias inquā: genus: mūnia: nudi ac vulnere de

missio steterunt tanq̃ somnium quoddā humanā hanc felicitatē recogitantes: adeo ut hæc dum conspiceret nimis q̃ delectatus fuero. Et si quem eorū forte agnouerā accessi: atq̃ in aurem silenter admonui: qualis in vita fuerat: quantopereq̃ fuerat inflatus: tū quum plurimi mane fores eius obsidentes: pulsi interim exclusiq̃ a famulis illius expectabāt egressum. At ipse vix tandem illis exorians puniceus: aureus: aut versicolor: felices ac beatos se facturum salutes putabat: si pectus dextrāve porrigens permetteret osculādam. Illi vero audiētes ista moleste ferebant. At minos qddā etiā iudicauit in gratiā. Quippe Dionysii Siciliæ Tyrannū multis & atrocibus criminibus & a Dyone acculātū: & graui stoicorū testimonio cōuictum: Cyreneus Aristippus interueniens: Nam illū valde suspiciunt inferi: eiusq̃ plurimū ibi valet authoritas: ferme iā chimæræ alligatū absoluit a poena. Asserēs illum eruditorum nōnullos olim iuuisse pecuniā. Tum nos a tribunali discedēs ad supplicii locū peruenim⁹. Vbi o amice & multa & miserāda audire simul ac spectare licuisset. Nā semel & flagrorū sonus auditur: & eiulatus hominū in igne flagrantū: tum rotæ & tormenta Cathenæ: Cerberus lacerat: Chimæra dilaniat: crucianturq̃ pariter omnes: captiui: Reges: præfecti: pauperes: mēdici: diuites: & iam scelerū oēs poenitebat. Et quosdā quidē eorū dum intuemur agnouimus: videlicet qui nuper e vita decesserant. At hi se pudentes tum occulebant: nostrosq̃ subtrahebāt aspectui: aut si nos aliquādo respiciebant: id seruiliter ad modum abiecteq̃ faciebant: atq̃ hi quidē q̃ olim puras onerosi fastosiq̃ in vita! At pauperibus malorū dimidiū remittebatur: & quū interquieuisent: denuo repetebantur ad poenā. Sed illa quoq̃ quæ fabulis feruntur aspēxi Ixionē: Sisyphū: Phrygiūq̃ grauius affectum Tantalū. genitūq̃ terra Tytiū dii boni quantū! Integrum stratus agrū occupabat. Hos tandem prætereuntes in campum venimus Acherusiū: vbi semideos heroidasq̃ reperim⁹ atq̃ aliam simul mortuorū turbam in gentes tribusq̃ dispositā: alios qdē vetulos quosdā ac marcidos: atq̃ (ut Homer⁹ ait) iuuanidos: alios vero iuueniles & integros: & hos potissimū ob illam cōdiendi efficaciam ægyptios: verū dignoscere quemlibet haud proclive fuit: adeo nudatis ossibus: omnes erant inuicem simillimi: nisi q̃ vix tandē eos diu intendentes agnouimus. Quippe conferti confidebant: obscuro atq̃ ignobiles: nullūq̃ seruantes amplius pristinae formæ vestigiū. Cum igit̃ multi simul offeī consisterēt: inuicē oīno similes: qui terrificum quiddam per cauos oculorū orbes transpicerēt: dentesq̃ nudos ostenderent: hæsitabam certe mecum quonam signo Therisitem a Nireo illo formoso discernere: aut mendicum Irum a Pheacum rege: aut Pyrrīā coquū ab Agamēnone. Quippe quibus iam nihil veteris permansit indicii: sed ossa fuerunt inter se similia: incognibilia nullis inscripta titulis: nulliq̃ vsq̃ dinoscenda. Hæc igit̃ spectantī mihi: perfimilis hominū vita pompæ cuiuspiā longæ videbatur: cui præsit ac disponat quæquæ fortuna ex his qui pompā agūt: diuersos variosq̃ cuiq̃ habitus accōmodans. Alium siquidē fortuna deligens regis ornat insignib⁹ et tyarā imponēs & satellites addēs: & caput diademate coronās. Aliū serui rursus ornatū indult: hūc formosū effigiat: hūc deformē: atq̃ deridiculū fingit. Nā oīgenū: ut opinor: debet esse spectaculū. Quin habitus quorundā plerūq̃ in media quoq̃ pōpa demutat: neq̃ ppetuo eodē finit ordine cultusq̃ p̃gredi quo prodierāt. Sed ornatu cōmutato Croesū qdē coegit serui captiuiq̃ vestes induere. Meādrīū aut̃ oī inter seruos incidentē: Polycratis vicissim ornat Tyrānide. Et aliquātisp̃er qdē eo cultu p̃mittit vti: verū vbi iam pōpæ t̃ps p̃terlit: apparatū quisq̃ restituens & cū corpore simul exutus amictu: qualis ante fuit afficitur: nihilo a vicino differēs. Quidā tamē ob inscitiam: quū suos fortuna cultus exigit: agere ferunt atq̃ indignantur tanq̃ propriis quibusdā bonis priuari: ac nō potius alienis: quibus paulisp̃er utebantur: exuti. Quin in scēna quoq̃ vidisse te plerūq̃ puto histriones istos tragicos: qui prout fabulæ ratio poscit: modo Creontes: modo priami fiunt: aut agamēnones:

E Luciano Menippus siue Necromantia.

Idemque (si fors rulerit) pauloante tam graulter Cecropis aut Erechthei formam imitatus paulo postea seruus (poeta iubente) progreditur. At quum fabula iam finis affuerit: quisque auras illas vestes exutus personam deponens: & ab altis illis crepidis descendens: pauper atque humilis obambulat: haud amplius Agamemnon ille Atreo prognatus: aut Creon Menecae filius. Sed Polus filius Chariclei lunienfis: aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic se mortalium res habent: quemadmodum mihi tum spectanti videbatur. Ph. Dic mihi Menippe: isti qui magnificos altosque tumulos habent super terram: & Columnas: imagines: titulos: nihilone sunt apud inferos plebeis quibuslibet umbris honoratiores? Me. Nugaris tu quidem: nam si vidisses mausolium: Carem illum dico Pyramide celebrare: sat scio: nunquam videre de fuisse: ita in antrum quoddam abstrusum despectum abiectus est: in reliqua mortuorum turba de litescens. Hoc tantum commodi mihi videtur ex monumento referre: quod imposito tanto pondere laborat magis: & premitur. Nam quum Aecus o amice locum cuique metis: dat autem cui plurimum: haud amplius pedem: necesse est eo lacere contentum: seseque ad loci modum contrahere. At vehementer multo risisses (opinor) si reges hosce nostros Satrapasque vidisses: apud eos me dicantes: & aut fassamenta vendentes: aut primas ipsas litteras: urgente inopia: proficere et quemadmodum contumeliis a quouis afficiantur: atque in faciem cadantur: perinde atque vili summa mancipia. Itaque Philippum Macedonem conspiciatus: continere me certe non potui. Ostensus est mihi in angulo quodam: derisos caleos mercede refarciens. Quin alios praeterea multos erat videre medicantes in tritu: Xerxes videlicet Darios: ac Polycrates. Ph. Admiranda narras ista de regibus: poeneque incredibilia. Socrates autem quid facit: ac Diogenes: & si quis est sapiens alius? Me. Socrates profecto etiam ibi obuersatur omnesque redarguit. Versatur autem cum illo Palamedes: Ulysses: & Nestor: & quisquis est alius inter defunctos garrulus. Inflanantur autem illi etiam atque intumescunt exhausto veneno crura. At optimus Diogenes Sardanapalo vicinus assyrio: Midasque phrygio: atque aliis item pluribus ex istorum sumptuosorum numero manet quos quum eiulantes audit: veteris fortunae magnitudinem cogitantes: & ridet et delectatur: ac supinus cubans ut plurimum cantat: aspera nimis atque iucunda voce illorum eiulatus obscurans: adeo ut id agere ferret nec Diogenem ferre valeret: de mutata sede de liberent. Ph. De his iam satis quidem Caeterum quodnam illud decretum est quod initio dixeras aduersus diuites esse sancitum? Me. Bene admones. Nescio enim quo pacto quum hac de re dicere proposuissem: ab instituto sermone procul aberravi. Dum igitur ibi versabar Magistratus concionem aduocauerunt: his videlicet de rebus quae in comune conducere. Conspectus ergo multos concurrere: me quoque cum illis simul imiscens: vnus de numero eorum qui in concione aderant efficio. Agitata sunt igitur & alia multa. Postremo vero de diuitibus negotium: in quos postea plurima fuissent obiecta: violentia: superbia: fastus: iniuria: assurgens tandem ex populo Primas quidam huiusmodi decretum legit. Quum (inquit) multa diuites perpetrarent in vita: rapientes: ac vim inferentes inopesque omnimodo despectui habentes. Curiae Populoque visum est: ut quum functi vita fuerint: corpora quidem eorum poenas cum aliis sceleratorum corporibus luant: animae vero sursum remissae in vitam in asinos demigrent. donec in tali rerum statu quinquies ac vices decem annorum millia transegerint: asini semper ex asinis renatione raferentes: atque a pauperibus agitati. Dein ut liceat illis e vita excedere. Hanc sententiam dixit: Caluarius: patre Aridello: patria manicensis: tribu stigyana. Hac igitur lege recitata: approbaverunt principes: scituit plebs: adfremuit proserpina: allatrauit Cerberus. sic enim rara quae inferi statuunt authenticaque fiunt: Quae igitur in concione agebantur erant huiusmodi. Tum ego statim: cuius gratia veneram Tyresiam adeo atque illi re: uti erat: ordine narrata: supplicavi ut mihi diceret quodnam optimum vitae genus putaret: hic vero subridens (Est autem feniculus quispiam caecus: pallidus: voce gracili) O fili inquit causam tuam perplexitatis

Thomæ Mori.

scio: a sapientibus istis profectam: haud quāq̃ idem inuicem iisdem de rebus sentientibus: verum haud fas est id tibi proloqui. siquidē qđ Rhadamanthus interdixit. Nequāq̃ inquā o Patercule: sed dicamabo neq; me cōtemnas: qui in vita te etiam ipso cæcior oberro. Abducens ergo me procul ab aliis auferēs: ad aures mihi inclinans: optima est inquit idiotarum priuatorumq; vita: ac prudētissima. Quāobrem ab hac vanissima sublimium consideratione defiltēs Mitte p̃cipia semp ac fines ingre: & vafros hosce syllogismos despuēs atq; id genus omnia: nugas æstimans: hoc solum in tota vita persequere: vt p̃sēribus bene cōpositis minime curiosus: nulla re sollicitus q̃ plurimū potes hilaris vitā ridēsq; traducas. Hæc quū dixisset: rursus asphodelorum in pratum sese corripuit. Ego igitur (nam & nūc vesper erat) age inquā o Mithrobarfane quid cunctamur: ac nō hinc rursus abimus in vitam? Ad hæc ille: confide inquit o Menippe: breuem quippe facilēq; tibi mōstrabo semitam: & me p̃tinus abducens in regionē quandam magis priore tenebricosam: manu procul ostendens subobscurum tenueq; ac veluti per rīnam influēs lumē. Illud inquit Torphonī templum est: atq; illac ad inferos e boetia descenditur. hac ascendas. atq; ilico fueris in græcia. Ego igitur hoc sermone gauisus: salutato mago difficile admodum per angustas antri fauces subrepens: nescio quo pacto: in Lebadiam perueni.

Necromantiæ seu Menippi Lucianici finis.

Sequitur.

LVCIANI PHILOPSEVDES siue INCREDVLVS ab
eodem THOMA MORO in latinam linguam traductus.

Personæ: Tychiades & Philocles.

Tychiades.

Otes mihi Philocles dicere: quidnam id tandem sit: qđ multos in mentiendi cupiditate adducit vt pariter gaudeant quum & ipsi nihil sani loquuntur: & his qui talia narrant maxime anīmū intendant. Phi. Multa Tychiade sunt: quæ nōnullos mortales mentiri compellunt: quia in rē vident conducere. Ty. Nihil ad rem hæc (vt aiunt) neq; enim de his rogabam qui quum vsus postulat mētiuntur. venia nimirum hi immo laude pleriq; eorū digni sunt: quicunq; vel hostes fefellerunt: vel ad salutem tali quopiā phar-
Pmaco vsi sunt in necessitatibus. Cuiusmodi multa vlysses etiā fecit: vt & vitā suā & socio-
rum reditum redimeret. Sed de illis vir optime dico: qui nulla necessitate mendacium ip-
sum veritati longe anteponunt. ipsa re videlicet delectati atq; in easine vlla idonea occasio-
ne versati. Isti ergo scire cupio cuius cōmodi gratia istud agūt. Phi. An alicubi tales aliquos-
tam depræhendisti: quibus hæc insita sit mentiēdi libido? Ty. Et quidē admodū multi sunt
huiusmōi. Phi. Quid aliud ergo in causa sit: qđ mentiuntur: nisi demētia? Siquidē rem pes-
simam: optimi loco præoptant. Ty. Hoc nihil est. Nam ego tibi multos ostenderim ad cæte-
ra prudentes ac sapientia mirabilimēscio tamē quo pacto capros hoc malo mendaciq; stu-
diosos: adeo vt ego certe moleste ferā: qđ viri tales: omnib⁹ cæteris in rebus optimi: gaudēt
tamen & se & eos in quos inciderint: fallere. Nam veteres illi: id qđ tibi notius est q̃ mihi:
Erodotus: Cresiasq; Cruidius atq; his superiores: deniq; Homerus ipse viri celebres: mēda-
cis etiam scriptis utebant: vt nō solum eos fallerent a quibus tunc audiebantur: verū vsq;
ad nos etiā mendaciū per manus traditū perueniret in pulcherrimis versibus metrisq; ser-
uatum. Me ergo sape illorū versuū nomine subit pudor: si qñ cæli sectionē ac Promethei
vincula recensent: gīgantūq; rebellionē: atq; omnē illam de inferis tragœdiā. Et quo pa-
cto ob amorē Iuppiter in taurū & cignū versus sit: & quēadmodum ex muliere quispiam in

E Luciano Philopseudes siue incredulus.

aliculam vrsamve mutatus sit. Pegasos præterea Chymærasq; & Gorgonas: ac Cyclo-
 pas atq; id genus omnia: admodum absurdas monstrosasq; fabulas: & quæ mētes afficere pue-
 rorum queant: qui laruam adhuc lamiamq; metuunt: q̄q; poetica: sint fortasse tolerabilia
 At vrbes iam gentesq; totas vna voce ac publicitus mentiri: an nō hoc ridiculum! Veluti
 quū Cretenses sepulchrum Iouis ostendere non pudet. Athenienses Eriethoniū editum e
 terra ferunt: primosq; illos hoīes in attica olerum more & terra emerfisse. Hi tamen multo
 verecundiores q̄ thebani: qui ex serpētis dentibus satiuos quosdam progerminasse narrāt
 q; si quis hæc quū sint ridicula: vera esse non credat: sed ea prudenter examinans Chorebi
 cuiuspiā aut Margitæ existimet esse: si quis aut Triptolemū credat in alatis draconib⁹ per
 aerem vectum esse: aut Pana quendā ex archadia in Marathone venisse auxilio: vel Orithy-
 lam a Borea raptam esse: impius nimirū hic atq; insanus videatur eis: quippe qui tam mani-
 festa veraq; nō credat. vsq; adeo obtinet mēdacium. Phi. At poetis Tychiade vrbibusq; sue
 rit fortassis ignoscendū: Nam illi delectationē illam quæ ex fabula proficiscitur vt quæ ma-
 xima sit illecebra: poematibus suis imiscēt: qua potissimū erga auditores opus habēt. Athe-
 nienses vero Thebaniq; & si qui sunt alii: patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi figmē-
 tis conciliant: q; si quis fabulas auferat e grācia: nihil obstitit quo minus earum narrato-
 res fame intereāt: quādo iam nemo futurus sit hospitū: qui verū vel gratis audire velit. At
 si qui nulla tali causa: gaudēt tamē mendacio: hi omnino ridiculi merito videant. Tychi.
 Recte dicis Nam ego protinus ab Eucrate illo celebri venio: vbi multa incredibilia ac fabu-
 losa quum audissem: immo vero medio in sermone: discessi: non ferens narrationem tam su-
 pra fidem: sed me velut furie quædam abegerunt: dum mōstrosa multa atq; absurda refer-
 rent. Phi. Atqui Tychiade: vir grauis Eucrates est: & nemo certe crediderit illum tam pro-
 missa barba virum sexagenariū: & qui præterea sit plurimū in philosophia versatus: susti-
 nuisse vt alium quemq; audiret se præsentē mentientem: nedum vt ipse tale quicq; aude-
 at. Tychia: At nescis amice qualia referebat. Tum ea q̄ cōstanter asseribat: Præterea q̄ san-
 ctē in plerisq; iurabat: admotis etiam filiis adeo: vt ego quum eum respicerem: varia mecum
 cogitarem: interdum quidem illum insanire neq; animo constare: interdum vero ita cogi-
 tabam: fugisse me: q; impostor esset: ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quan-
 dam simiam circumtulisset: adeo absurda narrabat. Phi. Quænam illa (per lares) sunt Ty-
 chiade. Nam cupio cognoscere quamnam præstigiaturam sub tam longa barba occulte-
 rit. Tychia. Solebam quidem etiā alias Philocles aliquoties eum interuifere: si quando vide-
 licet multo ocio abundarem. Hodie vero quū opus esset mihi cōuento leonthicho (Est au-
 tem: vt scis: amicus mihi) edoctus a puero: eum se ad Eucratē mane contulisse: vt eum mor-
 bi inspiciendi causa videret: Amborum nomine: nempe vt & Leontichum conuenirē: & Eu-
 cratem viderem: ignoraueram autem q; agrotaret: ad eū prouenio. At Leontichum: ibi iam
 non inuenio Nā paulo ante vt dicebāt exiuerat: alios vero confertos reperio: in qb⁹ erat &
 Cleodemus Peripateticus & Dinomach⁹ Sroic⁹ & Ion nosti virū: illū dico q; ex Platonica do-
 ctina magnā sui admirationē expectat. vt q; sol⁹ mētē viri dephenderit: quib⁹ eius oracula
 aliis quoq; possit enarrare. vides quos tibi viros noīo: nimirū omī sapiētia atq; omī virtute
 peditos: vtpote ipm ex qua; secta caput: reuerēdos hercle omnes. atq; aspectu p̄p̄modum
 terribiles Aderat p̄terea medicus Antigonus: vt vsui in morbo esset aduocatus: opinor. Et
 melius iā habere se videbat Eucrates: Ac morbus quidā ex familiaribus erat. Humor enim
 rursus in pedes ei descenderat Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit voce languī-
 dule remissa paululum: quum me conspiceret. q̄q; Interim dum Ingrededer: vociferantem

Thomæ Mori.

cum ac vocem intendentem audieram Tamē ego admodum curiose cauens ne pedes eius tangerem: vbi me vulgaribus istis verbis purgaueram: q̄ cum ægrotare nesciuerim x̄p̄ vbi rescissem: curriculo venerim: ad sedi prope: & illis quidem sermo iam de morbo erat: & quædam iam ante dixerant: quædam vero etiam tunc narrabant. Præterea medicamēta quædam quisq̄ proferebat. Cleodorus igitur Si quis ergo (inquit) sinistra manu tollens humo mustelæ dentem: sic interfecit: vt ante dixi: in leonis pellem illigauerit: nuper excoriat: ac deinde circum crura posuerit: ilico sedatur dolor. Non in leonis pellem (inquit) Dinomachus: vt ego audiui: sed in ceruæ poti⁹ foemellæ virginis adhuc & nōdum initæ: & res quidē magis est hoc pacto credibilis: velox enim cerua est: maximeq̄ valet pedib⁹. Et leo quidē fortis est: pinguedoq̄ eius ac manus dextra: piliq̄ qui recti e barba prominent magnā vim obtinent. Si quis vti nouerit: cum proprio cuiq̄ carmine: at pedum curam minime pollicentur. Et ipse quoq̄ (inquit) Cleodemus olim sic putabam ceruiua pelle vtendum: propterea q̄ cerua velox esset. At nuper vir quidam libycus peritus profecto in rebus huiusmodi: contra: me docuit: ceruis ostēdens velociore esse leones: quippe qui eas (inquit) etiā persequendo capiunt: laudabant qui aderant tanq̄ recte dixisset libycus ille. Tum ego putatis (inquam) incantamentis quibusdam sedari talia: aut foris ad motis appendiculis quā intus malum grassetur? Riserunt hunc sermonem meum: & palam in me magnam damabant amentiam: qui apertissimas res ignorarem: & quibus nemo qui sapiat contradicat: quin sic se habeant. At medicus certe Antigonus delectari mihi visus est hac rogatione mea. Iam dudum autem neglectui habitus fuerat: opinor: quum opem Eucrati ferre ex arte vellet: denunciāns videlicet vino vt abstineret: atq̄ oleribus vesceretur: & vigorem aīo oīno minueret. Cleodemus ergo subridens interim. Quid ais (inquit) Tychiade incredibile tibi videtur esse: vt ex rebus huiusmodi parentur quædam apud morbos remedia? Mihi certe videtur inquā ego: nisi naribus adeo mucosis sim: vt credam ea quæ foris applicantur nihilq̄ cum his quæ morbos excitant intus communicant: per verbula tamen (vt dicitis) ac præstigiaturam operari: & quum appenduntur sanitates immittere: id profecto nunq̄ fieri possit: nec si quis vel in nemei leonis pellem sedecim mustelas integras insuerit. Ego profecto leonem ipsum e doloribus sæpe claudicantem vidi in vniuersa suis ipsius pelle. Nimum idiota es inquit Dinomachus: neq̄ vnq̄ tibi curæ fuit: vt disceres quonammodo res istiusmodi aduersus morbos quum adhibentur conferunt. ac mihi videris ne notissima quidem ista recepturus: febrium videlicet istarum profligationes: quæ certo quodam amibitu recurrunt: tum serpentum demulsiones: ac bubonum sanationes et cætera quæcumq̄ anus etiam iam faciunt: q̄ si illa fiunt oīa: quur tandem non putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinita congeris (inquam) Dinomache clauumq̄ (vt aiunt) clauo extrudis. Neq̄ enim constat ea quæ commemoras: eiusmodi vi fieri. Quamobrem nisi reddita ratione persuaseris primum natura fieri posse: vt febris tumorq̄ vereatur aut nomen aliquod diuinum: aut dictionem aliquā barbaricā: ob idq̄ ex inguine fugiat aniles adhuc fabulæ sunt quæcūq̄ retulisti. Tu mihi videris (inquit) Dimoniachus quum ista dicas: ne deos quidem esse credere. Siquidem putes fieri nō posse: vt per sacra nomina remedia morbis adferantur. Hoc (inquam ego) vir optime ne dixeris: nihil enim prohibet quo minus etiam si maxime dii sint: ista tamen sint vana. Ego vero & deos colo & medelas eorum video et leuamēta q̄ laborātib⁹ cōferūt Pharmacis videlicet atq̄ arte medica restituentes. Itaq̄ Aesculapi⁹ ipse cuiusq̄ posterī salutaria Pharmaca admoūētes medebāt ægrotis: nō leones aut mustelas circumligātes. Mitte hūc (inquit) Ion At ego vobis mirabile quiddā narrabo

E Luciano Philopseudes siue incredulus.

Eram adhuc adoleſcētulus: annos natus ferme quattuordecim: quum quidam ad patrem meum venit nunciāns ei Midam vitis cultorem seruū: etiam aliis in rebus robustū atq; industriū: circa plenū iam forum a vipera morſum: iacere iam putrefacto crure. Etenim dū ligaret palmites ac vallis circūplicaret adrepentē beſtiolam: maximū ei pedis momordiſſe digi- tum. Tum illam quidē ilico auſugisse: & seſe rursus in latebrā cōdidisse. Illum vero elu- lare perditum e doloribus. Hæc ergo quū nunciarent iam Midam ipsum videbamus in le- ſtica domū e conſeruis adportari: inflatū totum: ſtuidū ac ſuperficie tabefactū. vix iam ſpi- rantem. Pater ergo quū id moleſte ferret: inquit. Ego enim virum quēdā babiloniū ex chal- deis quos vocant protinus huc adducā: qui ſanabit hoīem: & ne diem narrādo cōteram: ve- nit babiloniū ac Midam reſtituit: effugato ex corpore veneno quādā incantatione: & ad- pedem eius appenſo virginis defunctæ lapillo: quē e columna exciderat. Atq; iſtud quidē haecenus forſan mediocre fuerit. Tum Midas iam ipſe ſublato in quo allatus erat ſcabellō: diſceſſit in agrum. tantum potuit incantatio: & colūaris ille lapis. At idem iſte babiloniū alia præterea diuina plane fecit. Nēpe in agrū proſectus mane: quū pronūciaſſet ſacra quæ- dam ex vetuſto codice: ſeptem nomina: ſulphure ac ſace luſtrato loco in orbem ter obam- bulans: ſerpentes omnes inultos excluī: quicūq; intra eam regionem erant. Veniebant ei- go tanq̃ ad incantationē tracti: ſerpentes multi: atq; aſpides: & viperae & ceraſtae & iaculi: phryniq; ac phyſali: relinquebat autem vnus draco: annuoſus: prorepere (vt opinor) ob ſene- ctam non valens: qui non fuerat audiens dicto. At magus Non adſunt omnes inquit. Tum vnū quendam ex ſerpentibus eum videlicet qui natu minimus erat: ſelectum legatū mit- tebat ad draconem. ac paulo poſt venit etiam ille. At poſt q̃ iam collecti conſtituiſſent Baby- lonis in eas inſibulauit. Atq; illi repente admodum omnes ab eius ſtatu incenſi ſunt: nobis interim admirantibus. Tum ego dic mihi inquā Ion: Serpens ille legatus: iuuenem illum dū co: vtrum manu perduxit draconem qui iam (vt ais) ſenuerat an ille baculum geſtans in- nitebatur? Ludis tu quidem inquit Cleodemus. At ego: qui & ipſe quoq; olim minus talia credebam q̃ nunc tu: putabam enim nulla ratione fieri poſſe: vt ea crederem: tamē quū vo- lantem primum conſpicerem: peregrinum illum barbarum (erat autem vt ſerebant ex Hy- perboreis) Credidi: ac victus ſum: quū tamen multum diuq; repugnāſſem. nam quid face- rem quum eum cernerem in aere volantem: atq; id interdū ac ſuper aquam ingrediētem, atq; per medium ignem incedentem: idq; lente ac ſenſim? Tu ne inquā ego iſta videbas: vte- rum Hyperboreum volantem: aut ſuper aquas ambulātem: & maxime (inquit ille) carba- tiuis indutum: quo calciamenti genere illi potiſſimum vtuntur. Nam minutula iſta: quid attinet referre: quæcūq; fecit: quo pacto amorēs imiſerit: ac dæmones exegerit mortuoſq; marcidos in vitam reuocauerit: atq; Hecaten ipſam palam conſpectibus exhibuerit: lunā q; e coelo detraxerit? Quin ego vobis referam quæ ab eo fieri conſpexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti ſubſtantiam ſuſcepſiſſet: Chryſidem amabat Demeneti filiam: ac me quidem præceptore in diſciplinās vtebatur: ac niſi amor ille a ſtu- dio deduxiſſet eum: vniuerſam peripateticorum doctrinam perdidiciſſet: vt qui octo et de- cem quum eſſet annorū iam abſoluerat analytica: tum phyſicam auſcultationem in finem vſq; percurrerat. Amore tamen victus: mihi rem omnem ſignificat. Ego vero quemadmo- dum par erat: quippe qui præceptor erā: Hyperboreū illum magum ad eū duco: conductū quattuor ilico minis in manū datis: Oportebat em̃ pparari quiddā ad ſacrificia: tū ſedecim præterea: ſi Chriſide potireſ. Ille vero creſcentē obſeruans lunā. Nam tūc vt plurimū hmōi ſacra peraguntur: foſſam quū effodiſſet: in aperto quodam loco domus: ſub dio circa mediā noctem: reuocauit nobis primum quidē Anaxiclem Glauciae patrē: ante ſeptē meſes vitā defunctū. Succēſebat aut ob amorem ſenex. atq; indignabatur. Tandem tamē ei promiſit: vt

amaret. Postea vero Hecaten quoque eduxit: adfererem una cerberum: tum lunam detraxit multiforme quoddam spectaculū: & quod alias aliud apparebat. Primum quidem muliebrem formam referebat: deinde in vaccā formosam vertebatur. Postremo vero catula videbat Hyperboreus ille tandē: quū sinxisset quendā e luto cupidinem: Abi inquit atque huc perducas Chrysidē: ac surum quidē procinus euolabat: paulopost autē affuit illa pulsans ostiū. Tū ingressa Glanciā cōplectitur: cū quā infantissime deperiens: & cū eo versata est: quo ad gallos canentes audiuius. Tū vero luna subuolabat: in celū atque Hecate subiit terrā ceteraque spectra disparuerūt: & Chrysidē tandē emisimus circa ipsum ferme diluculū. Hæc Tychiades si cōspexisses: haud quāquam amplius dubitasses esse multa in carminibus istis cōmoda. Bene dicis in quā ego credidissem equidē si vidissem ea: nunc vero ignoscendū mihi puto: si qualia vos videris: ac ut perspicere non possum. verūtamen Chrysidē illā quā dicis noui: mulierē plane meretricē ac facile: nec video sane cuius gratia ad illā egueritis lureo illo legato magog ex Hyperboreis usque atque ipsa insup luna: Quippe quā viginti drachmis ducere in Hyperboreos usque potuisses. Mirifice enim sese offert ad hanc incantationē mulier. Et contrarium quiddā spectris istis habet. Nam ea quidē artis ferrive sonū si audierint fugiūt (nam id vos prædicatis) illa vero si argentum vsquam sonuerit accurrit ad tinnitū. Præterea ipsum etiam magū admiror: quod cum diuissimas mulieres in amorem sui possit elicere: atque ab eis solida talenta suscipere istamē ob quattuor minas admodū tantillū lucellū audis. Glanciam amoris cōpotem fecerit. Ridicule facis inquit Ion: qui nihil credis Ego te libenter ergo roga uerim quid de his respōdeas: qui dæmoniacos liberāt erroribus: adeo manifeste spectra illa carminibus elicientes. Atque hæc me dicere non opus est: verum omnes nouerūt. Syrus ille ex Palestina: qui hanc rerum artifex est: quā multos mortales suscipiat: qui ad lunā cōcidant: oculosque distorqueant: spumaque os oppleant: quos tamen erigit ac sanos remittit: magna accepta mercede: diris eos malis liberans. Etenim quū lacertibus instet: rogaueritque: unde sint in corpus ingressi: agrotus quidē ipse tacet: at dæmon vero respondet (aut lingua græca loquens aut barbarica: aut vndecumque fuerit ipse) & quō & unde intrauit in hominem: Ille vero adiurans cum ac ni paruerit minitans etiā: expellitque abigitque dæmonē. Quin ego quoque dæmonem quendam exeuntem vidī nigrum certe & colore fumidū. Non magnum erat in quā ego talia te o Ion cernere: cui ipse etiam apparent. Ideæ quas vestræ familiæ patēs ostendit Plato: rem videlicet spectatu tenuem atque euandam: quantū ad nos homines lusciosos ita ne solus Ion inquit Euerates istiusmodi vidit: ac non alii etiam multi inciderunt: in dæmones: alii noctu alii etiam interdū. Ego profecto nō semel sed millies iam talia cōspexi: ac primum quidem turbabar ad ea: iam vero ob consuetudinē nihil noui aut prodigiosum mihi videre videor: maximeque nūc ex quo anulum mihi Arabs dedit ex ferro: de cruce quapiā sumptus: factumque docuit nominibus multis plenum: nisi forte ne mihi quidem fidem sis habiturus Tychiade. At qui fieri possit in quā ut Eucratī non credam diuonis filio: viro in primis sapienti ac libere quæ sibi videntur domi in priuato suo cum authoritate narrant! Illud ergo de statua inquit Eucrates: quæ oībus qui in domo sunt singulis noctibus apparet: tum pueris: tum adolescentibus: tum senibus: hoc in quā non a me dūtaxat audieris: verum etiā a nostris omnibus! De qua statua in quā ego! Nō vidisti (inquit) quū ingredere ris statuum quandā in atrio collocatam: sane quā pulchrā: opus demetrii: qui statuas humana specie fingere cōsuevit! Nonne illam dicis in quā quæ discū iacit: quā inclinata est ad emissuri gestū reflexa in eā quā discū fert: altero pede modice inflexo: quæque se erectura videt una cū laetū! Nō illā inquit nā vnū est ex Myronis opibus ille disci iactator: quæ dicis Sed nec eam quæ est ei proxima: est loquor cui tentis caput vinctū est formosam illā Nā id Poleclei opus est: verū eas quæ a dextra sunt egrediētib⁹ omitte inter quas & Tyrānicidæ illi stant: Critiæ Nesciæ

E Luciano Philopseudes siue incredulus.

plasmata. tu vero an non ad aquā illam quæ influit quāpiam vidisti ventre prominulo: caluam. seminudatā: vulvis quibusdā barbæ pilis: insignibus venis: vero homini simillimā! Pelichus dux Corinthius esse videtur. Per Iouē inquā vidi quādā a dextra Saturni q̄ tenias coronasq; aridas habebat: pectoreq; folia quædam inaurata Ego inquit Eucrates ea inaurauit quū me sanasset triduo febre pereuntē. Erat ne igit̄ etiā medicus inquā ego optimus iste Pelichus? Est: neq; ride inquit Eucrates: alioquin homo te haud multo post inuadet Noui ego certe quārū valeat hæc quā tu rides statua. An nō eiusdē putas esse imittere febres in quos voluerit qñquidē potis est eicere? Propicia inquā placataq; sit hæc statua mihi: q̄ tm̄ valeat. Quidnā ergo aliud facientē eam viderunt oēs qui in domo sunt? Quū primū nox est inquit: hæc e base descēdens in qua steterat: in orbē totā domū circuit: oēs occurrunt ei interdum etiā canēti: nec quisq; est quē vnq; leserit: diuertere tm̄ oportet. illa vero p̄terit nihil inruentes infestās: quū & lauat sæpe: & tota nocte ludit: vt ex ipso aquæ strepitu licet audire. Vide ergo inquā ego: ne forte non Pelichus hæc statua sit: sed Talus potius Cretensis: qui apud Ninoem fuisse dicūt. Nā & ille æreus quidā cretæ custos erat: q̄ nisi ex ære nō aut̄ ex ligno facta esset: nihil eā phiberet: quū nō opus demetriū sed vna potius ex dædali machinis esse videat̄. E base nāq; (vt ais) etiā ista fugit. Vide inquit o Tychiades: ne te posthac scōmatis hui⁹ poeniteat. Noui equidē ego quid illi euenerit: qui obolos surripuit: Quos ei quoq; nouilunio suspendimus. prorsus atrocita inquit Ion oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat: quō ergo illum vltus est o Eucrates? Nā audire cupio: etiā si q̄ maxime Tychiades iste diffisurus est. Multi inquit ille ad pedes eius oboli iacebant: aliaq; itē numissimata: quædam argentea ad crus eius affixa caræ: ac laminæ quoq; argenteæ: vota cuiusq; aut merces ob sanationē eius qui ab eo liberatus esset quū febre detineretur. At erat nobis seruus quidam libycus scelerat⁹: equorū curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia: abstulitq; digressam iam quū obseruasset statuā. At quū primū reuersus intellexit sacrilegio se cōpilatum Pelichus. vide quo pacto sese vltus est: atq; furti prodidit libycum. Tota nocte attritū obambulabat in orbē miser: exire non valēs: tanq̄ in Labyrinthū incidisset: quo ad orta die iam depræhēsus est: ea tenens quæ furto abstulerat. ac tum quidē compræhēsus plagas nō pauca recepit. nec temporis multū superstes malus male perit: vapulās: vt dicebat: singulis noctibus: adeo vt vibices postridie apparerent in corpore. I nunc & post ista quoq; Tychiades Pelichum ride: ac me tanq̄ cōstaneum Minoi iam delirare puta At o Eucrates: inquam ego: q̄ diu æs erit æs operisq; Plastes Demetrius Alopecēsis fuerit: qui non deos sed homines fingere consuevit: Pelichi nunq̄ statuā verebor: quippe qui nec ipsum etiam viuētem si mihi minaret̄ admodū timuissim. Ad hæc medicus Antiochus Et mihi o Eucrates (inquit) Hippocratesare⁹ ē magnitudie ferme cubitali: q̄ tūc dūtaxat quū lucerna exticta sit: totā in orbem domū ambit: perstrepēs ac pyxides euertēs: Pharmacāq; commiscēs: atq; ostia circūuerrēs: maximeq; si qñ sacrificia prætermittimus: qbus in singulos annos ei sacrificam⁹. Postulat ergo inquā ego etiā Hippocrates medicus iā: vt sibi sacrificet: indignatq; nisi in tpe iustorū sacrificiorū epul' accipiat: quē nimirū decebat boni cōsulere: si qs ei libauerit: aut mulsū insperferit: aut caput coronauerit. Audi ergo inquit Eucrates: istud certe etiā testibus probauero: qd̄ ante annos quinq; vidi. Erat ferme vindemiæ tēpus Ego vero in agrum circa meridiem vindemiatum dimissis operariis: in syluā solus abibam: cogitans interim quiddā atq; considerans. At postq̄ in saltum perueni: canū primo latratus insonuit. Ego vero Mnafona filium meū cum æqualib⁹ venientē ludere venariq; (quemadmodū solebat) cōiiciebam At res haud quāq; sic se habebat: verum paulopost facto terræ motu: sonosq; velut e tonitru: mulierē aduenientē video terribilē: proceritate ferme semistadiali. habebat autem in sinistra faciem: in dextra vero gladiū viginti circiter cubitorū. Et inferne qui-

Thomæ Mori.

dem pedibus erat serpētinis: superne vero Gorgonē referens vultu videlicet atq; aspectus horrore: pro coma quidē drachonib⁹ tanq̃ cesarie circūcincta: aliis collum amplectentibus: aliis etiā per humeros sparsis. Videte inquit amici quo pacto etiā internarrādū exhorruī. & simul hæc dicens Eucrates: ostēdit omnib⁹ brachiū sui setas erectas metu. Ion ergo ac Dinomachus & cleodemus vehementer inhiantes auscultabant eū viri senes: tanq̃ naribus traherent. adorātes apud sese tam incredibilē Colossū: mulierē semistadialē: gigāteum quoddam mormolociū. Ego vero considerabā interim: cuiusmodi erant hi qui cum iuuenibus sapientiae noīe versentur: vulgoq; in admiratione habeant: quū sola nimirū canicie barbaq; ab ipsis differant infanrib⁹. Cæterū etiā illis ipsis facilius ductiles ad credenda mendacia. Dinomachus ergo: dic mihi inquit Eucrates: illi canes deæ: quāta magnitudine erant! Elephantis inquit ille proceriores indicis: nigri & ipsi hirsutiq; sordido squalidoq; villo. Ego igitur quū viderem restiti: inuerso protenus in interiorē digiti partē (qđ Arabs mihi dederat) sigillo. Hechate ergo percussio drachonicis illis pedib⁹ solo: hiatū effecit maximū: & qui immani magnitudine penitus æquaret tartarū. Deinde paulopost abiit in eū defiliēs. Ego vero præsentē animo: porrecta ceruice inclinatus: inspexi apprensā arbore quaplā: quæ vicina stabat ne obortis mihi tenebris ac vertigine: in caput præceps inciderē: deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia pyriphlegetontē: lacum: Cerberū: manes adeo vt quosdā etiam eorū agnoscere. Patrem ergo meū manifeste cernebā adhuc his ipsis amictū: quib⁹ eum sepeliuimus. Quid agebāt (inquit Ion) o Eucrates animæ! Quid aliud: inquit ille: q̃ p trib⁹ familiasq; cū amicis cognatisq; versant: in asphodelo collocati! Contradiāt ergo etiā nunc (inquit Ion) Epecurei sacro Platoni eiusq; de anima rationibus. At tu nōne Socratē etiam ipsum Platonemq; videbas inter manes! Socratē (inquit) vidi: neq; illū tamen euidenter: nisi q; inde coniecī: qm̃ caluus ac vētricofus erat. Platonē vero nō cognoui. Nam apud amicos nimirum vera fateri oportet. Simul ergo atq; ego omnia cōspexi: & hiatu colit: & ex famulis meis quidā quæretes me: atq; in his pyrthias hīc superuenere hiatu nondū plane obducto: dic Pirthia: an nō vera narro! Per louem inquit Pirthias: & latratū audiui per hiatū: et ignis quidē a face mihi suffulgere videbat. Tum rīsi ego profecto: teste latratū ignemq; in cumulū addente: Tum cleodem⁹: haud quāquā noua ista inquit: neq; altis inuisa vidisti. Nā et ipse haud ita pridē quū ægrotarē: tale quiddā cōspexi. Prospiciebat mihi curabatq; Antigonus hīc: ac septima dies erat. Febrisq; o qualis! incendio certe vehemētiore. Omnes ergo me relinquentes solū: clausis foribus foris manebant. Sic enim iusseras Antigone Si quo pacto possem obdormiscere. Tunc igitur astetit mihi iuuenis quidā vigilanti: pulcher admodum: veste circūamictus candida: Ac me quū excitasset: per hiatum quendā ducit ad inferos: sicuti ilico cognoui: Tātalū quū viderē ac Tityum Sisyphūq;. At cætera vobis quid cōmemorem! Postq̃ vero ad tribunal perueni (Aderat autē & Acacus: & Charon: parcaq; atq; Erynnēs) quidā velut rex (Pluto certe mihi videbatur) assedit: singulorū nomina percensens: qui morituri erāt: quos diem iam vitæ præscriptū p̃terīisse cōtigerat. Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit: & ad eum qui me ducebat: nōdum illi cōpletum est stamen inquit. Abeat ergo. Tu vero fabrū demylū adduc: iam siquidē vltra colū viuit. Tum ego lætus recurrens: ipse quidē iam febre liber eram: denunciabam vero omnibus q; Demylus esset moriturus. Manebat autē nobis in vicinia ægrotās etiam ipse nō nihilo vt renunciatum est. Ac paulopost audimus eiulatū eorū qui lugebant eum. Quid miri est? inquit Antigonus: Ego etenim quendā noui post vigesimū diem q̃ sepultus est resurrexisse. nā hominē & anteq̃ morerē: & postq̃ resurrexit: ipse curauī. Et quo pacto (inquā ego) in diebus viginti neq; tabuit corp⁹: neq; præterea fame corruptū est: nisi fortassis Epimētidē quemplā tu curasti! Hæc quū diceremus protinus ingrediebant Eucratī filii e palestra re-

E Luciano Philopseudes siue Incredulus.

deuntes: Alter quidē iam ex Ephebis exceſſerat: alter vero annos natus erat circiter quinquādecim, tum ſalutatis nobis iuxta patrē adſidebant in lecto: ac mihi quidē ſella illata eſt. Tū Eucrates tanq̃ e conſpectu filiorū admonitus: ſic his ſui mihi cōtingat inquit: ſimulq̃ matrum eis iniecit: vt apud te Tychiades vera narrabo. Felicis memoriæ vxorem meā horum matrem nouerunt oēs: quo pacto dilexerim. Nam declarauī his reb⁹ quas in eā feci: nō modo dum viueret vertetiā poſtq̃ vira functa eſt. Quippe qui mundū eius vniuerſum veſtēq̃ qua dum viueret oblectabat: in rogū illius iniecerim. Septima vero poſt mortē die: ego qdē hic in eundē lectū incūbebam: quēadmodū nunc luctum eum mihi cōmitigans: quē de illa conceperam. Legebā enim tacitus Platonis illū de anima libellū. Ingreſſi interim demenſe ea ipſa atq̃ adſidet iuxta: quēadmonum nunc Eucratides. Hic: minorē designās filium. Hic: vero ilico tremuit admodum pueriliter. ac dudum ad narrationem paliebat. Ego vero (inquit Eucrates) vt conſpexi: amplexus eam ſingultim lachrymabam. Illa vero me vociferari nō patiebatur: verū incuſabat me: q̃ quū ei fuiſſem in reliquis gratificatus omnibuſ; e ſandaliis aureis alterū non cremauerā. ſuperelle autem id dicebat: qd̃ ſub arca ceciderat atq̃ ob id nos quū non inueniremus alterum tantū cremaueramus. Nobis aut̃ adhuc diſſerentibus ſceleſtiſſimus quidam canculus qui mihi in deliciis erat: in lecto cubās allatrabat ea vero ad latratū enauit. At ſandaliū ſub arca reperiū eſt poſtea: a nobis incenſum. An hæc etiam Tychiades recuſabis credere: quū tam ſint euidentia quōit dieq̃ ſeruant? Per Iouem in quā ego digni fuerint: quib⁹ aureo ſandalio nates puerorū more ſeriantur: ſi qui iſta non credant atq̃ vſq̃ adeo impudenter vero reſiſtant. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus: comatus ille: ab aſpectu venerabilis. Noſti illū doctrinæ noīe celebrē: qui cognominatur ſacer. Atq̃ ego quidē: vt eum cōſpexi: reſpirauī: hoc ipſum qd̃ prouerbio dici ſolet: adueniſſe mihi ratus: nempe ſecurim quampiā aduerſus mēdacia: occludet in quā eis ora vīr lapiēs: adeo mōſtroſa narranti⁹: atq̃ prorsus iuxta vulgatū illud adagiū repēte deū imiſſum eſſe mihi hunc a fortuna putabā. Hic vero poſtq̃ adſedit: aſſurgente ei ac cedente: cleodemox: primū de morbo percoctatus eſt: ſeq̃ audiſſe dicebat: Eucratem iam ſe meli⁹ habere. At quidnā inquit inter vos philoſophamini? Nam interim dū ingrediebar ſubauſcultaui: ac mihi certe videmini in re quapiam pulchra cōuerſari! Quid aliud inquit Eucrates: q̃ vt huic adamantino perſuadeamus (me demonſtrās) vt dæmoneſ credat aliquos eſſe phantaſmataq̃: ac mortuorū animas ſuper terrā obambulare: & ſeſe quibus libitū fuerit oſtēdere. Ego igitur erubui: vultumq̃ deieci reuerit⁹ Arignotum. At ille vide (inquit) Eucrates num hoc dicat Tychiades. Eorum tantū: qui violenter interierint animas errare: veluti ſi quis ſuffocatus: aut capite truncatus cruce ſuffixus fuerit: aut alio quopiam iſtiusmodi modo e vita diſceſſerit: eas vero quæ fatali morte naturali⁹ diſceſſerint: haud quā amplius oberrare. Nam ſi hoc dicat non vſq̃ adeo abſurda dixerit. Per Iouem inquit dīnomachus: ne eſſe quidem iſtiusmodi: nec præſentia cerni putat. Quid ais inquit Arignotus: in me: tortue aſpiciens? nihil horum tibi videt̃ fieri! præſertim quū omnes (vt ita dicā) videāt! Ignofceſ in quā ego mihi ſi nō credo: nam ſolus omnīū nō video. Qd̃ ſi vidīſſem: proſecto & credidīſſem quēadmodū & vos. Atqui inquit ille ſi qñ Corinthum veneris: roga vbi ſit Eubarida domus: Atq̃ vbi tibi fuerit indicata: nempe circa Craneū: in eā ingreſſus: dic lantatori Tibio: velle te videre: vnde dæmonem Pythagoricus Arignotus quū adduxiſſet: abegit: ac deinceps habitabilē domū reddiderit. Quidnam hoc erat Arignote: rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat inquit ille diu propter terricula: q̃ ſi quis ihabitāſſet: expauēſcēt ilico fugiebat exactus a quodā horrendo ac terribili ſpectro. Deciderat ergo iam: tectūq̃ rūpebatur: neq̃ quiſq̃ erat omnino qui in eā ingredi fuerit auſus. Ego vero vbi hæc audiui: libellos ſumens: Sunt aut̃ ægyptiī mihi de talibus rebus admodū multi: veni in domū circa

Thomæ Mori.

primâ vigiliâ: dehortante hospite ac ferme detinente: postq̃ didicerat quorūfuit essem: incertum: vt putabat: exitiū. At ego sumpta lucerna: solus ingredior: atq̃ in vastissimo atrio collocato lumine: humi sedēs tacite legebā. Adest vero dāmon ille: cū quopīa e vulgo se cōgressurū ratus: ac me quoq̃ quēadmodū alios p̃terrurū. Squallidus: hirsut⁹: ac tenebris nigrior. Atq̃ hic quū adstaret: vndiq̃ me adfultū petēs tētauit: si qua posset expugnare: ac mō incanē: mō in taurū: mō in leonē vertebat. At ego correpto in manū q̃ maxie horrēdo carmine: simulq̃ vocē imitatus & egyptiā incantās eum in domiciliū tenebrofi angulū quendā cōpuli. At quū animaduertissem: vbi se in terrā condidit: tū destiti. Mane autem desperantibus vniuersis: ac me quēadmodum alios mortuū sese reperturos putantibus: præter oīa spem progrediens Eubatedē adeo: feliciter illi adnūciāns: q̃ puram sibi ac spectris liberā domum iam liceret incolere. atq̃ illū assumens aliosq̃ multos (sequebant̃ autem huius inopi natæ rei gratia) quū ad locum duxissem: vbi condentē se dāmona conspexerā: iussi vt sumptis ligonibus matulisq̃ suffoderent: Atq̃ vbi id fecerāt inuentū est fere ad passum defossū cadauer quoddā marcidum: ossibus tantū humana specie coherentibus. Illud igit̃ effossū sepeliuimus: domus vero postea turbari p̃digiis desit. Hæc vbi narrauit Arignor⁹: vir prodigiosa sapientia: ac reuerendus oībus: nemo erat ex his qui aderant: qui non multā mihi impuraret infantiā: qui talia nō credam: narrante præsertim Arignoto. Ego tamen nihil veritus neq̃ comā: neq̃ illam quā de eo habebāt opinionem. Quid hoc inquā Arignote. Etiā tu talis eras: in quo mihi sola spes fuit fumo plenus ac simulachris! Illud ergo nobis in te qd̃ dici solet: euenit: vt thesaurum quū sperauerimus carbones offenderimus. At tu inquit Arignotus si neq̃ mihi credis narranti neq̃ dinomacho: aut huic Cleodemo: neq̃ ipsi Eucrati: dic age quemnam digniorem: cui his de rebus f. des habeatur: existimas: qui nobis dicat contraria. Per Iouem inquā ego virū apprime mirabilem Abdera oriundum illū Democritum: cui tam firmiter erat persuasum eiusmodi nihil esse in rerū natura posse: vt quū se in monumento extra portas clausisset: ibiq̃ degeret dies noctesq̃ scribens atq̃ cōponens iuuenesq̃ eum quidā illudere cupientes ac perterrefacere: nigra veste in modū cadaueris ornati: ac personis in capita adfectis circūfistentes illū circumfiliēt: crebro subsilientes: hic neq̃ eorum cōmenta pertimuerit neq̃ eos omnino respexerit: sed inter scribendū: desistite inquit ineptire. Adeo firmiter credidit animas nihil esse postq̃ e corporibus exierint. Hocci ne ais: inquit Eucrates: dementē quempiam virum esse democritū: si quidem sic existimauit. Ego vero vobis etiam aliud referam qd̃ mihi ipsi contigit: nō qd̃ ab alio acceperim: fortassis etiam tu Tychiades quū audieris cōpelleris accedere: ipsa narrationis veritate coactus. Quū i ægypto versarer: adhuc adolescēs a patre videlicet doctrinæ gratia trāsmissus: cupiebam nauigio profectus in Coptum illinc ad iēs Mennonē: miraculū illud audire: eum videlicet sonū reddentē ad orientem solem. Illum igit̃ audiui nō hoc vulgari modo: quo audiunt alii: sonum quempiā inanem: sed mihi oracula etiā edidit Memnon ipse: aperto ore septem versibus: q̃ nisi esset superuacuaneū ipsos vobis versus recenserem. Internauigandū vero: incidit in nos vna nauigans vir Memphiticus quidā: ex sacris illis scribis: mirabili sapientia: & qui vniuersam ægyptiorū doctrinā callebat. Dicebatur autem tres ac viginti annos in adytis subterraneis mansisse: Magiam interea doctus ab Ifide. Pancratem dicis (inquit Arignotus) præceptorem meū: virum sacrum: rasum: lineis indutū: doctū: pureq̃ lingua græca loquentē: procerū: simū: labiis promissis: cruribusq̃ gracilibus. Illū ipsum inquit ille: Pācratem: ac primum quidē quis esset ignorabā. At postq̃ vidi eum: si quando in portū appulissemus: cum alia multa miracula facientē: tum crocodilis insidentem agitasse: & cū feris versantem: illas vero reuerentes eum: caudisq̃ adulantes: agnouī sacrū quempiā virū esse: paulatimq̃ comitate mea me in eius amicitia ac familiaritatē insinuaui: adeo vt omnia

E Luciano Philopseudes siue Incredulus.

mihi arcana cōmunicaret Ac tandem mihi persuadet: vt famulis omnibus in Memphide relictis: se solus consequeret: neq; eñi defuturos nobis ministros. Atq; ex eo tēpore sic vitā duximus. Quū in diuersorū quodpiam veniremus: homo accepto pistillo scobinaue aut pessulo vestibus implicā: quū in id carnē quoddā dixisset: effecit vt ambularet: vtq; aliis omnibus homo videret. Illud ergo abiens: & aquā hauriebat: & cōenam parabat: instruebat q; atq; in omnib; cōmode subseruiebat: ministrabatq; nobis. Deinde postq; iam satis huius ministerii fuit: scobinā rursus scobinā: ac pessulū pessulum: aliud recitans carmen reddebat. Hoc ego vehementer conatus nō reperiēbam quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuadebat: q̄q; in aliis esset facillimus. At quadā die in angulo quodam tenebricoso clam illo delitescens subauscultraui propius incantationē illam. Erat autem trisyllaba Tum ille quū pistillo mandasset quā curāda erant: abiit in forū. At ego postridie Nō apud forum occupato: acceptū pistillum quū ornassem: syllabas illas simili modo pronūciāns: aquā tussi vt hauriret Tum impletam amphorā quū tulisset: desiste inquā: neq; aquam amplius haurito. sed rursus esto pistillū. At illud mihi haud amplius iam obtemperare volebat sed aquā hauriebat cōtinue: quoad hauriēdo totā domum nobis impleter. At ego quū resistere huic rei nō valerem: timebā aut ne Pancrates reuersus (id qd etiā euenit) irasceret: correpta secure Pistillum in duas partes dissecō. At vtrāq; pars amphoram sumēs hauriebat aquā: iamq; vnus loco duo mihi ministri esse cōeperunt. Interea Pancrates superuenit: ac re intellecta illas quidem in ligna rursus: quemadmodū ante carmen erant: muraui. At ipse me clanculum relicto: nescio quo clanculū se subducens ablit. At possis istud etiā nūc inquit Dinomachus hominem ex Pistillo facere: Per Iouem inquit ille dimidia ex parte scio: nā in priorem formā nunq; a me restitui potest: postq; semel aquarū esse cōeperit. Sed descreda nobis dom; esset aquā iam impleta. Non desistitis inquā ego huiusmodi monstrōsa narrare viri senes! Alioquin horum saltē adolescentiū gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in temp; omittite: ne clanculū terroribus ac prodigiosis fabulamentis impleantur. parcere ergo eis oportet: ne talia consuecant audire: quā eos per totam vitā comitata perturbabunt: atq; ad omnem strepitum meticulosos reddent: posteaq; eos omni genera superstitione impleuerint. Rocte admonuisti me inquit Eucrates: quū superstitionē dixisti. Nā quid tibi Tyche de rebus huiusmodi viderur: de oraculis loquor ac vaticiniis: & quācūq; quidam numi ne afflati proclamant: quāve ex adytis audiuntur: aut quā virgo numeris eloquēs futura prädicit: an videlicet nec talia credis? At ego q; anulū quendam sacrū habeo: Pythi Apollini imaginem exprimente sigillo: q; hic Apollo mecū loquitur: nō dico: ne tibi videar ad gloriā meā res incredibiles narrare. Cāterum quā apud Amphilochoū audiui in Mallo heroe mecū diu differente: deumq; meis de rebus cōsulente: tum quā ipse vidi: volo vobis narrare. Deinde ex ordine & quā vidi in pergamo: & q̄ audiui in pataris. Itaq; quū ex egypto redirem domum audiremq; illud in Mallo vaticiniū: apertissimum simul ac verissimū esse: tamē sic oracula dare: vt ad rem respondeat his quācūq; prophetae quispiam in schedulam inscripta tradiderit: recte me facturum putauī: si dum præternaūgarem: experiret oraculū: deumq; de futuris quidpiam cōsulerē. Hāc adhuc Eucrate dicente: quū viderē q̄ longe res esset processura. q; non breuē incepisset de oraculo tragœdiam: ratus non ex pedire: vti solus contradicerem omnibus: relinquens eum ex Egipto adhuc in Mallum nā uigantem. Nam et intelligebam molestā illis esse præsentiā meā: vtpote qui dissentirem reselleremq; eorū mendacia. Atqui ego ab eo inquā: quā siturus Leonticum: nam opus habeo cum eo congredi. At vos quandoquidē parum sufficere vobis res humanas putatis: ipsos etiam deos deniq; in fabularum vobis partem vocare. Atq; hāc simul ac dixi discessi. Illi vero a hōres iam libertatem nacti: vt est verissimile: mutuo sese epulis accipiebant ac mēda

Thomæ Mori.

clis ingurgitabāt. Talibus o Philocles apud Eucratem auditis: venio per Iouem inflato ventre: non aliter q̄ hi qui musto poti sunt: opus habēs vomitu. Tum libenter alicunde magno emerim pharmaci aliquod qđ mihi obliuionē induceret eorum quæ audiui: ne me nōnihil earum rerū lædat inherēs memoria. Nempe monstra: dæmones: atq; Hecates mihi videre videor Phi. Quin mihi quoq; o Tychade tale quiddā hic sermo tuus attulit. Aiunt etenim non solum in rabiem verti atq; aquā formidare: quoscūq; rabidi canes mordeant: verū etiā si quem mordicus homo morsus momorderit: illum morsum quoq; nō minus canino valitūrum: atq; cum etiam eodem modo formidaturū. Quin tu ergo videris: quū sis ipse apud Eucratē a multis mendaciis morsus: mihi quoq; morsum illum cōmunicasse: adeo mihi mētem dæmonibus impleuisti. Tychi. At bono animo simus amice: quum magnum aduersus huiusmodi res remediū habeamus: veritatē: rectāq; oībus in rebus rationē: quo si vramur: nullis huiusmodi vanis stultisq; mendaciis turbabimur.

Luciani Philopseudus seu increduli finis.

Eiusdem Luciani declamatio pro Tyrannicida eodem Moro interprete.
Argumentum declamationis.

Ascendit quidam in arcem: vt Tyrannū occideret: at ipsum quidem nō inuenit: filium autem eius cum peremisset: gladium reliquit in corpore: Tyrannus ingressus: ac filium iam cōspicatus mortuū: eodem gladio se transfixit. is qui ascendebat: ac Tyranni filium interemerat: tanq̄ Tyrannicida præmium petit.

Declamatio.

Quam duos Tyrannos iudices vno die peremerim: alterū quidem iam ætate deductum: alterū vero florentem: eoq; ad scelorum successionem idoneum: adsum tamen vnicū ob vtrumq; præmiū petiturus. idq; quū solus omnīū qui vnq̄ fuere tyrannicidæ: sceleratos duos: vno ictu sustulerim atq; mactauerim. filium quidē gladio: patrem vero nimio illo quo in filium ferebatur affectu. Tyrānus igit ob ea quæ gessit: satis nobis supplicii dedit. quippe qui et viuēs filiū spectauit occisum: & tandē (quod maxime præter omnē spem fuit) ipse sui coactus est Tyrannicida fieri. Filius igitur a me peremptus est: inseruit autem mihi: etiam mortuus: ad aliā mortem: nam qui viuens iniurias vna cū patre fecit: mortuus patrē vt potuit interfecit. Qui Tyrānidem ergo sustuli ego sum: ensisq; qui peregit omnia meus est: ordinē tantum imutauī cædiū ac perimendi sceleratos nouaui modū: illum qui fortior erat & qui vlscisci poterat: amolitus ipse: senem vero soli relinquēs gladio. Ego igitur ob ista etiā amplius aliquid a vobis expectabam sperabamq;: me præmia pro peremptorū numero suscepturū: vt qui vos nō præsētib⁹ tantū malis eripuerim: sed futurorū quoq; metu liberauerim: ac certā vobis libertatem præstiterim: nullo hærede scelerum relicto. At interim tot rebus a me præclare editis in periculum venio: ne a vobis nullo præmio donatus abeam: solusq; mercede frauder: quā leges a me seruatae statuerūt. Hic itaq; meus aduersarius: nullo rei publicæ studio istud agere videtur. Sed eorum cæde cōmorus: vt in eum qui mortis eis causa fuit vlsciscatur. Sed vos iudices auscultate paulisper: dū Tyrannidis mala (q̄q̄ ipsi pbe sciatis) expono. Nam & hoc pacto melius beneficii mei magnitudinem cognoueritis: & magis idē gaudebitis: reputantes quibus estis malis liberatis. Neq; em̄: quemadmodū aliis plerisq; iam sæpe accidit: ita nos quoq; simplicē Tyrannidem

E Luciano Tyrannicida

et vnicam seruitutē sustinulimus: neq̃ vnus domini libidinē pertulimus: sed soli omnium quos vnq̃ simillis preffit infelicitas: duos vnus locor tyrannos habuimus: & in duplices miseri iniurias distracti sumus. At moderatior admodū senex erat: & in ira mitior: & ad supplicia segnior: & ad libidines tardior: vtpote ætate iam impetus eius vehementiam cohibente: & voluptatum appetitiones refrenante. Et ad causas quidem facinorum inuitus a filio dicebatur impelli: quū ipse non admodum tyrānicus esset: nisi q̃ illi parebat. nam in filium (vt iam ostēdit) propensus supra modum fuit. Omnia illi filius erat: illi obtēperabat: & in fuisse fecit: quicquid ille iubebat. & puniebat: quos ille volebat. in omnibus illi morem gerebat. ac deniq̃ sub illius tyrānide vtiq̃ebat & vtroneus filii cupiditatum satelles erat. At iuuenis vero honore ætatis gratia patri esset: & solo imperii nomine abstinuit: ceterū re ipsa tyrannidis caput ipse fuit. Firmitas quoq̃ ac tutamentum principatus ab illo pēdebat. qm̃ & quod ex iniuriis prouenit solus ipse fruebatur. Ille erat qui satellites ducebat: qui custodias regebat: qui subditos seriebat: qui infidiatores terrebat. Ille erat qui ephebos rapuit: q̃ nuptias temerāuit: Cui virgines adductæ sunt. & si quæ cædes erāt: si qua exilia: si qua exilia: pecuniarum expilationes: tormenta: contumelia: hæc omnia iuuenis fiebant audacia. Nam senex ipse obsequabatur & comes in malis erat: & tantum filii scelera comprobabat. Et res quidem nobis intolerabilis facta est. nam quū animi libidines ab imperio sumunt licentiam: nullum iniuriarum finem faciunt. At illud tamen nos vrebatur maxime: diuturnam immo æternam potius futuram hanc seruitutem sciebamus: & tradēdam per successionem eē rempublicā populūq̃ alii post alium domino ac scelerato hæreditatē cessuram. Aliis profecto nō paruam spem hæc res facit: q̃ perpēdere possunt ac secum dicere At iam cohibebitur: at iā morietur: ac paulopost erimus liberi. De illis vero nihil tale sperabatur. Sed iā nunc paratū imperii cernebamus hæredē Quāobrē nec suscipere negotiū audebat fortis quicq̃ qui tamen eadē mecū cupiebant. Sed desperabat ōnino libertas & inexpugnabilis videbatur tyrannis: cū necesse esset tā multos aggredi. At me nihil ista deterruerunt. Neq̃ perpenſa negotii difficultate detractaui. Neq̃ periculū expaui. Solus quidē solus: aduersus tā fortē ac multiplicē tyrannidē: imo vero non solus: sed cū gladio auxiliari conscendi: Sortē etiā tyrānicidæ mortē præ oculis habēs: sed propriā tñ cādē cōmuni libertate cōpensans. Cū in primā ergo custodiā incidissem: ac satellites haud facile amouissem: obuiū quēq̃ perimēs: & quicquid obſisteret conficiens: in ipsū negotii caput ferebar: in ipsū vnū cū tyrannidis robur: in ipsā nostrarū calamitatū materiā: & in sūma arcis custodia sistens: quū illū conspexisſe sese generose defendentē: atq̃ resistantē: vulneribus multis tñ interfeci. ac iā quidē sublata tyrannis erat: facinus confectū erat: atq̃ exinde protinus ōms liberī. Senex relict⁹ est ille: solus: inermis: custodibus exutus: magno illo satellite sup̃ adēpto: nec āplius vlla generosa manu dignus. Ibi ego mecū iudices talia cogitabā. Totū negotiū meū bene se habet. Oīa peracta sunt: oīa strēnue perfecta sunt Quonā ergo iste qui superest plectetur modo? Me siquidē ac dextera mea indignus est: Præcipue vero facinore tā splendido ac iuuenili & generoso cōfecto. Cuius gloriā addita hac tā inerte cæde minuerē. Dignū autē querere carnificē quēpiā oportet: verū post erūnā tū: ne & hanc lucrifaciat: videat: puniatur: appositū tantū ensem habeat: huic ego reliqua cōmitto. Hæc vbi statuissem: illinc amollor Ille vero sicuti ego ante diuinauerā fecit: ac tyrannū interfecit: fabulæq̃ meæ sup̃mū actū addidit. Adsum ergo popularē vobis gubernationē afferens: & oībus securitatem denūcians: ac libertatē feliciter annūcians. Nunc igitur factis meis fruimini. Sceleratis enim (vti videtis) arx vacat: imperat autē nemo: sed & honores tribuere licet: & iudicare: & ex legibus cōtradidere. atq̃ hæc nobis ex me atq̃ hoc facinore meo pfecta sunt: atq̃ ex illa vna cæde: post quā pater haud amplius viuere potuit. Dignū igitur ob ista censeo debi-

Thomæ Mori.

eum a vobis mihi præmiū dari: non q̄ studiosus lucri sim: aut qui parua magnipēdam. neq̄
 q̄ ob mercedem de patria bene mereri in animum induxerim: sed q̄ mea officia cupiam ve-
 stro præmio esse comprobata: ne despectus sit neue inglorius fiat meus conatus. tanq̄ a vo-
 bis mancus & præmio iudicetur indignus. At iste contradicit: & me præter æquum ait fa-
 cere: qui honorari velim ac præmiū referre. Non enim esse me tyrānicidam neq̄ factū a me
 quicq̄ secundum legem esse: sed factō meo quiddam ad præmium petendum deesse. Rogo
 igitur eum: quid reliquū a me desideras? non volui? non ascendi? non peremi? non liberaui?
 nun imperat quisq̄? non iubet quisq̄? nun dominus minatur quisq̄? nun me maleficorum
 effugit quisq̄? nō dixeris. Sed omnia pacis plena: & leges omnes redditæ: & manifesta liber-
 tas: & popularis gubernatio firma: & coniugia inuololata: & pueri extra periculum: & virgi-
 nes tutæ: & festas agens ferias ob cōmunem felicitatem ciuitas. Quis est igitur horum om-
 nium causa? quis illa fustulit? ista præbuit? Etenim si me q̄q̄ est hoc honore dignior: illi hac
 mercede cedo: ac p̄mio istoc abstinco. Sin vero solus ego cuncta peregrinaudens: periclitās:
 adoriens: occidens: puniens alterum in altero: vlciscēs: quid mea calūniaris officia? quid in-
 gratum erga me populum facis? At ipsum non occidisti tyrannum: lex autem tyrannicidæ
 p̄mium statuit. Interest ergo quicq̄: dic mihi: an ipsum perimas: an mortis ei causam p̄beas?
 Ego certe nihil puto. nempe hoc solū legis lator spectauit: libertatem & popularē statū: ac
 sceleratorū amolitionē. istud honorauit: istud gratia dignū censuit: quod factū a me non eē
 non queas dicere. Si enim illum occidi: quo occiso: iste non potuit viuere: ipse nimirū maeta-
 ui. Cædes mea: manus illius erat. Ne nimium ergo curiose de mortis mō disputes: neq̄ exa-
 mines: quomodo interit. Sed an amplius non sit: an per me est: q̄ amplius ille nō est. Quan-
 doquidem hoc quoq̄ mihi videris excussurus & sycophantam in bene merentes acturus: si
 quis non ensē: sed lapide ligno ve aut alio quopiam modo peremisset. Quid vero si tyrānū
 fame obsessū ad mortis necessitatē adegissē: etiā ne tū requireres meamet manu peractā
 eadē: alioquin deesse adhuc aliquid mihi ad legē implendā dicerēs: atq̄ id grauiore suppli-
 cio interfecto malefico: vnū solū examina: istud interroga: in hoc curiosus inquire: quis faci-
 norosorū supest: q̄s iniuriæ metus imminet: quæ vestigia calamitātū? sin vero purgata sūt
 ac pacata omnia: sycophantæ est: modū rerū calūniantē: velle p̄mio ip̄s factis debito frau-
 dare. Ego siquidē hoc quoq̄ in legibus declaratū memini (nisi forsan ob longā seruitutem
 sim quæ in illis dicuntur oblitus) causas mortis duas esse: siue quis ipse occiderit seu si quis
 ipse quidem non occiderit: neq̄ manu rē gesserit: coegit tñ atq̄ occasionē necis dedit. æq̄li-
 ter hunc etiā lex plebendū censet. atq̄ admodū quidē iuste. nā præbitā interitus causā ni-
 hilo iudicauit ip̄so facto minorē. ac reliqua iā de modo necis quæstio supuacua est. Illū ergo
 qui sic occiderit puniendū tanq̄ homicidā æquū censeat: absolulq̄ nullo pacto velis: qui ve-
 ro eodē quo ille: modo: ciuitati benefecerit: indignū bene meritis p̄mio duces? Neq̄ enim
 istud possis dicere me videlicet id fecisse tantū: bonū autē exitū quēdam temere non me id
 destināte consecutū. Quid ergo pertimuissem ampli⁹: eo qui fortior erat interēpto? Quid
 in vulnere gladiū reliquissē: nisi idip̄m omnino quod erat futurū: prædiuinassē? Nisi hoc for-
 tasse dixeris: q̄ qui pemptus est tyrannus non erat: neq̄ hoc nomen obtinebat: neq̄ multa
 vos ob id libēter si necaretur præmia dedissetis: sed hoc nūq̄ dices. Ergo interēpto tyrāno
 illi qui necis causam p̄buit: non reddes premiū? o curiositatē quomodo necatus est curas: cū
 libertate fruaris. Ab eo vero qui rempu. reddidit: amplius quicq̄ desyderas? At qui lex (vt
 dicis) ipsum rerum caput examinat: media autē omnia valere sinit: neq̄ vltra curiosius in-
 quirat. Quid em̄: qui in exiliū tyrannū cōpulisset: non honorē iā tyrānicidæ tulisset? Immo
 ac valde quidē iuste. Nā & ille liberratē pro seruitute p̄stitit: At quod a me factū est nō exi-
 lium nec redintegrandæ rebellionis metus: sed omnino p̄fecta sublatio est: & generis illius

Declamatio contra Tyrannicidā Lucianicæ respondens.

Declamatio Thomæ Mori: qua superiori declamationi respondet.

Non putaueram iudices ei qui (id quod ego nunc facio) publicam causam suscepisset agendam: opus fore: ut quur id facere instituerit: Rationē reddat: neque enim vllū fore periculū: ne id malicia potius aggressus: quā pietate videatur: quū hoc certissimum praebeat magnae integritatis argumentū: quod aliorū omnium cōmodis elegerit suo priuato labore consulere. Quod quā omnes istiusmodi causarū patronos merito posse existimē ab omni calūniā suspicione defendere: me tamē omnium meritisime: qui ut oībus prosum nō solum hunc mihi laborē desumpsi: sed inimicitias etiam cū eo viro contraxi: qui se Tyrannos quoque iactat occidisse. Sed quoniam nihil tam recte coeptum esse video: quod nō improborū vellicet ac deprauet iniquitas: & quosdam iam nunc mussitantes audio qui istius oratione persuasi: hoc meum officiū in peiorem partem rapiunt: Statui iudices vobis huius actionis meae causas exponere: ne quis industriae meae malignus interpretes: eam dolori: odio vel inuidiae conetur ascribere. Ac primū: quid est quur Tyrāni mortem dolere puter: nam id iste mihi nuper obiecit: probationem vero nullā attulit dixisse tamen contētus: & credi sibi sine argumento: sine teste postulat. Immo (inquit) nisi doleres: nisi Tyrāni mortē vlciisci cuperes: me cum non contenderes. Ergo eo solo lugere me Tyranni mortē probas: quod tibi ob eius necem praeium iniuste petenti ego me iuste opposui? Vis videre quā nihil dicis? Si te Tyrannū occidisse probes: ego tecum litigare: nec si velim possem: nec si possem velim: Nūc vero quid aliud contra te dicturus sum: quā quod illū non occidisti? Si tu interfecisses nihil quereretur: immo laudarem: admirarer: ac praeium primus decernerē: nunc vero ideo tibi contradico: ideo tibi honorem denego: ideo aduersor: ideo queror: quia Tyrannum nō occidisti. Num igitur occisum protinus dolere videor? Ostendisse potius iudices debuit me Tyrāno fuisse vel sanguine coniunctū: vel affinitate propinquū: vel beneficiis deuinctū: vel scelerū cōmunionē foederatum. At istorum quicquid ne fingere quidem potuit. Ergo si neque cognatus illi: neque affinis fui: si mea opera nunquā in cuiusque iniuriā vsus est: si me ab illo beneficii nihil in me collatum est. si me acerba seruitute cum ceteris simul oppressit: si me illi⁹ interitus libertati vobiscum vna restituit: quid causae est ut illius mortē meae salutis ac libertatis auspiciū doleam? At odii certe tantundē causae est. Nam quid egit: quod odiū in illum prouocaret meū? Primo Tyranni filiū interfecit. Postea vero Tyranno sibi manus inferente iste praeium tanquā Tyrannicida petiit. Quorū alterum puta quod iuuenē peremit: quāquā id ipsum parū consulte: parum quod ex cōmuni cōmodo fecerat: nisi dii nobis fuissent propitii: fecit ille tamen animo (quātū ego certe suspicor) non male. Alterum vero: nempe quod praeium postulat: quū nō meruerit ut nunc sunt hominum ingenia: nō miror & ignosco certe: modo possit auferre. Neutrū istorū odiū in illum meū concitat. Extra haec nihil vnquā fecit: quod ad me vilo modo pertineat. Ergo tam iniquus sim ut hominē vix tandē satis aut de facie aut fama notū qui me nec re offenderat nec verbo laeserat: gratis odio persequeretur? Restat inuidiae diluēda suspicio: quā talis est: ut nullo malo carere velim libentius. Nam quū oīa vitia sint suapte natura pernicioſa: nullū tamen est liuore pestilentius: quodque peccus cui semel insederit grauiorib⁹ tormētis exagitet. Nempe alterius fortunā suā infortuniū ducere: secundis aliorū rebus astuare: alienis laudibus vri: aliena felicitate torqueri: an non sūma miseria: non extrema demētia est? Itaque si a quoque alio vicio iudices absūm: ab hoc certe lōgissime absūm. Cuius vnquā fortunae imperitiū? Cuius res bene gestas eleuauit? Cuius laudibus vnquā detraxi? Cuius famā labe respersi? Certe ab huius vicii suspicione si me mediocris ista fortuna mea: non asserit: quā nō tam inops est ut aliorum opibus ac praeiis inuideam: Si me antea cta vita nō vindicat: quā nō vsquā deo est rerū bene gestarū indiga: ut aliena debeā laude tabescere: At ipsa me hercle causa prorsus absoluit: quā talis est: ut potius omnium veniam: quā cuiusque mereatur inuidiā. Quae lo-

Thomæ Mori.

dices: quod tandem odii signum: quod inuidiæ documentum: præ me fero! Non prouoco: non irascor: non accuso: urbem tantum in ius vocatam ab illo defendo. Sed quæ sedētibus ergo cæteris ac tacentibus vniuersis: atq; in his multis & clarissimis viris: & auctoritate præstātibus: & multo ad dicendum instructioribus: ego potissimum surgo & petenti præmia contradico! Illi ipsi profecto quin mecum sentiāt non dubito: & quin ex his plerique sint: qui hoc ipsum officium nisi ego iam suscepissem libenter fuerint obituri. Neq; tamen ideo culpandus sum: q; me pro patria primus obtulerim. Quicquid est: alieni silentii causas non debeo. Me certe ad dicendum cum reipublica: tum deorum immortalium respectus incitabat. Nampe quum viderem satis tenues ærarii nostri prouentus: & presentem pecuniam nimis exigua: tum instare multas necessarij sumptus occasiones: non ferebā vti ciuitas hoc insuper non necessario sumptu mulctaretur. Tyrannidij præmium quantum sit non ignoratis: ac merito quidē. Quod enim scium satis grande sit: quo agri: foci: fortunæ: liberi: conijuges: salus ac libertas omnium: postremo ipsæ deorum aræ: atq; templa redimunt! Quod quomakus atq; vrbis onerosius est: eo magis a nobis prospiciendum est: ne temere collocetur. Satis iudices satis impensæ ac sumptus imminet: satis effundendum est: vt ærariū nostrum tam profunde: non iste etiam cui nihil debemus: exhauriat. Præterea quum hoc tyrannidij sola deorum clementia prouenerit: qui toties in clamatū calamitatum tandē nostrorum miseri. Crudelissimi nos iugo tyranni soluere: ac libertati reddere voluerunt: non ferendum putauit: vt ciuitas honorem gratiamq; dijs benemerentibus ablatam homini non merenti tribueret. Totū autem hoc negotij fortunæ deorumq; benignitati deberi: huic nihil gratiæ: apertissimis argumentis docebo: quod dum facio: quæso iudices diligenter attendite. Tria sunt quorum iste quodlibet sufficere sibi ad hunc honorem consequendū putat: vel q; tyranni peremit filium: vel q; tyrannum tentauit occidere: vel q; pater filii nece commotus ense quem iste reliquerat mortem sibi consciiuit. Ergo illius adolescentis cædes tyrannidij videtur! Quid nī: nempe & ille (inquit) tyrannus erat. Quis id credat iudices: urbem vnam duobus suffecisse tyrannis! duos tyrannos inuicem cōcordes eadem incoluisse moenia. vnus vrbis ambitu potuisse contineri! quorum alterutri vix vel orbis vniuersus suffecerit! Quisquis id credendum duxerit: is mihi parum videtur tyrannicam considerare naturam. Nam legitimæ quoq; potestates ac non solum legibus gubernantes: sed etiam legibus obtemperantes: & tyrannide tanto interuallo mitiores: ambitione tamen ita vincuntur vt nec vel intimorum amicorum vitæ parcant: potiusq; eos habeant imperij sui consortes. Quis tyrannum credat natura ferum ac violentū: cū imperij sui ciuis ardore hominū leges protriuertit: deorum contempserit: vitam neglexerit: lociū quenq; admittere! Quin brutorum quoq; plerūq; formæ quæ (quod tyrannorum propriū est) rapto viuere: quibus solius pabuli cura: impōit: aliqua tyrannicæ naturæ vestigia: in proprios foetus faciunt potiusq; socios illos venationis accipiant. Et hominē tyrannū putamus: quē fastus inflat: ambitio stimulat: cupiditas vrget: gloria sollicitat: suam cum quoq; posse cōmunicare tyrannidē! At iste non solū duos tyrannos facit: verū etiā adolescentē plusq; tyrannū vult videri. Nam ciuibz atroces (inquit) iniurias fecit: cæde: rapina: stupro: omnib; deniq; scelus formis insignis. Noīe quidē abstinuit: cæterū re ipsa tyrannidis caput erat: ac parēte plus potuit: reū vt volebat rexit. At longe contra: se res habet iudices. Nimirū impotēs semper ac formidolosa res tyrannis est. Neq; filius profecto patrē tulisset: si posset: neq; filio tantum permisisset pater: vt posset. Nemo tyrānis est hærede suspectior: qui eo maiore parenti metum incutit quo magis ferocem eius indolem ac tyrānicos mores expresserit. Cōtinebat ergo filij sui cupiditates: atq; adolescenti stringebat potiusq; laxabat habenas: ne virib; nimium inualescens iuuenis: imperij auidus atq; opibus insolēs: nec sibi iam imperās: tan-

Declamatio contra Tyrannicidam Lucianicæ respondens.

dem ne pareri quidē pceret: quā iā Saturno supi Iouē pferret. Nā si iniurias iterdū fecit: qd aliud q̄ se pareri satellitē p̄buit: ex qb⁹ Quor⁹ qsq̄ ē: q nō grasset: nuptias violer: domos cōp̄let: phana dispoliet: obuios cædat: atq; optimū quēq; trucidet! Sed qm̄ vn⁹ est cui⁹ potētia atq; vmbra freti/rā scelerata grassant audacia: poenas alioquin facinorū suorū: vel illi vel publicis legib⁹ daturū: ip̄i qdē latrōes: homicidæ: fures: adulteri: Sol⁹ aut vn⁹ ille scelerum princeps sub cui⁹ noīe oēs īpune delitescūt: tyrān⁹ ē. At ille adolescēs si quādo parrabat aliū quid atroci⁹: p̄fem semp sic impasse dicebat: neq; ego qn̄ imparit: dubito: Nā fili⁹ q̄q̄ ea indole fuit: vt parentē aliquādo videret (si ad tantā puenisset ætatē) flagitiis ac scelerib⁹ æq̄-turus: tñ in hac adolescētia p̄ illi⁹ crudelitate ac sauitia qb⁹ iā a puero semp assuet⁹ īsenue-rat: rudis adhuc miles: ac vix tyro fuit: neq; fere magnū qcq̄ nisi a p̄e iussus atq; edoct⁹ age-bar. Sed siue nō nisi iussus illa faciebat: siue ip̄e etiā iussus audebat: tñ quū tāq̄ iuss⁹ egerit: quū neq; Tyrāni nomē vsurparit: neq; se p̄ tyranno gesserit: sed p̄i se parere significarit: & auctorū suorū causas in illū rettulerit: quū aliū se potentiorē eē cōfess⁹ sit: cui⁹ virib⁹ fideret: a quo oīs ei⁹ p̄deret impunita: furē si velis aut sacrilegū: vel si quod aliud nomē mauis: ap-pelles: at ī p̄fecto nō est: in quo fieri tyrānicidū pōt. Qd si illū oīa solū potuisse: ac re ip̄a ty-rānti fuisse cōrendas (& qd paulo ante iactabas) ilico ei⁹ morte liberā fuisse rēpublicā: Fin-gam⁹ obsecro adhuc parentē viuere: sed nō fugatū tñ: qd nescio quur ip̄e sinxisti: qp̄pe quē nec ip̄e fugaueras: neq; cur ei fugiendū esset effeceras. Filio em̄ tñ p̄insidias adēpto: reliqs virib⁹ integris: nō videor cur p̄i magis despandū: aut fugiendū fuerit: q̄ si aut fili⁹ ei natus nō fuisset: aut peste corrept⁹ obliisset. Patrē ergo fingam⁹ (vt dixi) viuētē: Ac filio qdē vni-co orbatū. Sed satellitū tñ caterua cinctū: cedē filiū lachrymātē: sed īterfectori minātē: Atq; oīa suppliciorū ḡna destinātē. in forū vultu tristi quidē: sed tñ cruci p̄currere: & plato quē tu reliquisti gladio: ingētia polliceri p̄mia: si qs ei⁹ ensis dñm pdiderit: hic tū foro iā ab illo at-q; ei⁹ satellitib⁹ occupato: & in caput tuū q̄stioe iā haberi cōpta: in publicū fortis tyrānicida p̄curre: & in medios globos irruēs tyrānū te occidisse p̄clamira: libertatē oīb⁹ denūcia: ac tyrānicidū p̄miū postula. Quid fugis! Quid latebras q̄ris! Quid tyrānicida metuis! An nō libera est rēpublica! An nō Tyrān⁹ occis⁹ est! Neq; ergo is quē pemisti tyrān⁹ erat. Sed quidā poti⁹ tyrāni satelles neq; ei⁹ morte ciuitas liberrati restituta est: qd solū paulo āte di-cebas hui⁹ legis spectasse latorē. At haredē (ingt) occidi. Quid mihi haredes noīat! Quid in tyrānide leges mēorat! Legū ista noīa sūt: iuris est ista successio. An pyrata filiū si demor-tui p̄is locū īpleuerit: haredē qsq̄ dixerit! Intestat⁹ semp tyrān⁹ moritur: qp̄pe legib⁹ ab il-lo captiuus: q̄ solo ratū facere testamētū p̄nt. Proīde q̄ defūcti locū tyrāni subit: hares nō est sed nou⁹ tyrān⁹. Nō em̄ succedit. sed īuadit: at illi nūc puissēm⁹. Istud q̄ cōstat: Ego cōtra. tyrāno mortuo p̄p̄m ilico liberū eē dico: Alioqn frustra lex tyrānicidæ p̄miū statuit: Si al-teri⁹ morte in alteri⁹ p̄atē recidim⁹. Sed lōge secus iudices. defuncto enim quolibet ca-su tyrāno popul⁹ iā tū liber dū amici luctu occupāt: cū stupēt ei⁹ morte satellites: ilico sese in libertatē asseruissent: neq; pl⁹ fili⁹ aduers⁹ p̄p̄i vires tū valuissent. q̄ nūc pōt qsq̄: vī ex ami-cis tyrāni potētissim⁹ aut ḡne qsq; ei fuit post filiū p̄xim⁹: ad quē si successiōis nomē: atq; hareditatis audiēdū ē. tā nūc tyrānis p̄tinet: q̄ ad filiū p̄tinuisset. Qui satellitē igit: q̄ amicū: q̄ cognatū: q̄ filiū tyrāni p̄emerit: frustra tyrānicidū iactauerit. Tyrān⁹ ip̄e sol⁹ ē cui⁹ necē tāto p̄mio res publica merca. Sed volui (ingt) p̄ntaut: p̄clitāt⁹ sū: qd negari ne possit: Fi-llo tyrāni p̄ptorū spe futuræ tyrānidis exticta: p̄clarum aī mei documētū reliq; vī hoc solum sufficere mihi ad hūc honōrē puto. Hic vide obsecro q̄ nihil maluole: q̄ simplr agā tecū oīa. q̄ ex re tua totum hoc negociū minime suspiciosus interp̄ter. Nā si ali⁹ hāc ageret cām: nec tñ ex īmicis tuis: sed ex acriorib⁹ istis achorib⁹ q̄sp̄iā: q̄ locos oēs excutit: & suspiciōib⁹ vt-gēt ac moleste nimīū p̄mūt: Sic hercules hūc tractaret locū: vt te nec id tētaffe vnq̄ nec de-

Thomæ Mori.

stinasse cōcederat. Qd si tu vociferareris mirari te quēq̃ tā insigni eē impudētia: vt talia dicere occiso in ipso conatu tyrāni filio audeat: hic ille prin⁹ q̃si fieri nō potuerit (inget) Vt nō patriā liberatur⁹: qd nō p̃stitisti: nō tyrānū occidit⁹: quē nō attigisti: sed ipm poti⁹ lumenē quē trucidasti p̃ptur⁹ ascēderis: Illatā tibi priuatū: aliquā vltur⁹ ac retaliatur⁹ iniuriā. Hic si instaret: vrgeret: p̃meret: ac certas aliq̃s: p̃bationes illius aī tui ac p̃positi flagitaret: vides (vt opinor) in quātas traheris āgustias. Sed ego tecū hoc pacto nō agam: q̃ppe q̃ in rebus (cululmōi ista ē) vehemēter obscuris assueui: semp ī meliorē ptē eē p̃cluior. Permitto itaq̃ tibi vt ista fecisse aīo ī rēpn. p̃p̃so videaris. Voluisti ergo ac rētaſti prorf⁹ auferre tyrānidē. Hoc tibi videt̃ isto p̃mio cōp̃elandū: Primū q̃ voluisti: q̃s nō videt q̃ sit exigui⁹. Nā hac rōne oēs tyrānicidii p̃miū peterem⁹. Quis em̃ tā frigido in rēpn. aīo fuerit vt tyrānū crude lissimū nō libēter auferre voluerit. Tērado vero qd aliud declarasti q̃ q̃ eē tyrānicida: voluisti! Qd te p̃terea piculis exposuisti: an id p̃miū meruerit vllū: postea videbim⁹. q̃ aut̃ istud nō meruit: spo vobis iudices eē vel sola legis recitatiōe p̃spiciū. Quā quū p̃miū nisi tyrānicidā nō statuat: q̃ vero tyrānū nō ceciderit eē tyrānicida nō possit: quātūlibet q̃spiā tētauerit: quātūscūq̃ sese piculis exposuerit: frustra tyrānicidii p̃miū (nisi casō tyrāno) petierit. Nā ei q̃ dū conat̃ occidere: in exiliū compulerit: p̃miū qdē: sed neq̃ tm̃: neq̃ tāq̃ tyrānicidā decernā. Et ei si morbo quopiā laborās denūciē: q̃cūq̃ me sanauerit: ei recuperata valitūdie tria me talēta daturū: veniat aliq̃s spe mercedis inducē⁹: q̃ mei curā suscipiat. deīde medicamētis quibusdā adhibitis: vbi frustra se conari senserit: artē suā morbo victā: confessus: me iam deploratū reliquat: aliq̃ tm̃ molestiā pte leuatū: Sanitatis illi mercedē: q̃a nō sanauit: nō debeo: rurſ⁹ q̃a p̃fuit: inanē prorf⁹ a me dimittere haud aequū ē. At si post mille pharmaca: nihilo tm̃ meli⁹ habentem destituat: p̃miū nihil meret̃: q̃ nihil luuit. g̃fā vero tātūdē fere: q̃ q̃ mederi tētauit: sui g̃fā: nō mei fecit. Quod si insigniter medicæ artis ignar⁹: rē tm̃ aggredi fuerit aut⁹: atq̃ aliquātisp̃ misere venenis adfectū: postea dimittat: quū iā nō mō nihil opis tulit: sed plurimū doloris addidit: etiā si sese gratis obtulerit: vtrum amore dign⁹ est: q̃ me suo labore tā diu nulla p̃miū spe tā officiose vexauit: an sūmō poti⁹ odio: q̃ temere sese meo piculo: ei negotio cui⁹ erat impit⁹ imiscuit. Huic rei iudices haud multū mihi videt̃: p̃sens causa dissimilis. Lex etem̃ tyrannicidā cōducere vehemēter alicūde studet: eiq̃ p̃miū certū tyrāno casō: pollicet̃. Sed tyrānicidā quū dicit iudices: hoīem q̃rit artificē: nō manu tm̃ fortē: Sed pectore quoq̃ multo magis valētē: cōsilio potiusq̃ virib⁹ p̃stārē: q̃ insidias tēdere: laqueos abscondere: occasiōes captare nouerit. Ergo: hāc puiciā: si q̃s hmōi suscepit: q̃ tyrānū ipm arte ex insidiis adoriaſt: adorsū opprimat: opp̃ssū interimat: nec re coepta semel: nisi p̃fecta: desistat: hic tyrannicidii p̃miū audacter postulet. Sin id quidē nō potuerit: qd aut̃ p̃xlmū ē & cōfine fecerit: tyrānū videlicet vel in exiliū abegerit: vel ad deditiōē cōdonata vira coegerit: vel ad deponēdā tyrānidē certa cōditiōe cōpulerit: hūc ergo p̃mio dignū neq̃ nullo qdē: neq̃ tm̃ tyrannicidā iudico. At si q̃s manu potēs: mētis iops: illarū penit⁹ ignar⁹ artium: quibus istructum esse tyrannicidam oportet: quī rem viribus egere tantum: ac non consilio putet: quī deniq̃ Aiaci multo sit q̃ Vlyſſi similior: Sed Aiaci tamē iam abiudicatis armis insanienti: armenta hominum loco trucidantī: Si huiusmodi inquā quisplā rem tantam conficiendam sibi desumpserit: tum nec insidias collocans: nec tempus eligens nec occasionem expectans: impetu quodam proruat: nec ab ipso tamen tyranno incipiat: sed in satellites eius insiliat: dato interim illi sibi cauendi loco. Tum subducto Tyranno: re temere coepta: stulte gesta: per ignauā relictā: ac penitus infecta: sola sibi fuga abiecto etiā gladio cōsulat: Postea vero vel defūcto vel interfecto tyrāno: in publicū p̃deat: p̃miū tāq̃ tyrānicida postulet atq̃ hmōi vtatur orōne: Volui iudices: ausus sum: tētaui: periclitatus sum. Vtrū

Declamatio contra Tyrannicidā Lucianicæ respondens.

iudices illi Tyrannicidii p̄miū decerneretis: quia Tyrannū tētavit occidere: An malā potius
 g̃fam haberetis: ac dignū etiā supplicio duceret: q̃ sua temeritate nō se solū frustra pericu-
 lis obiecerat: sed vrbē etiā vniuersam in summū discrimē vna p̄cipitauerat: vtpote qui Ty-
 rannū stulte irritādo fecerit & ciuib⁹ infestiorē & aduersus insidias cautiore! Videris ergo
 iudices quēadmodū id qđ iste vel solū satis esse cōfidebat: vsq̃ adeo nihil adiuuat: vt etiā nō
 nihil officiat. Quāobrē si neq̃ is quē pemit Tyrānus fuit: nec sat Tyrāni filiū occidisse fuit:
 tentasse vero temere: plusq̃ frustra fuit. Reliquū est vt vltimū illud: Tyrāni videlicet ipsius
 mortē excuriam⁹. Quā iste sibi nos debere disputat. Hoc toti⁹ negocii caput ē: hoc si vobis
 iste persuaferit: causā nihil ē quin vicerit. Cōtraq̃ si ego hāc p̄tē euicero: atq̃ sacrā hāc (qđ
 aiunt) ancorā illi p̄cidero: nōne ilico necesse ē fluctuet ac naufragio pereat! Idcirco iudices
 hic etiā atq̃ etiā obsecro: vt q̃maxie sitis attēti: dū Tyranni eadē doceo: ex qua tota ista p̄-
 det cōtrouerfia: nihil ad istū qđ p̄tinere. Totū ergo hūc locū: iudices: sic ab isto tractatū cē-
 meministis: vt q̃ vobis psuadere cuperet: vti crederetis etiā iam tū quū filiū pemeret: parētē
 qđ postea fecit p̄cisse facturū. Sciebā (inqt) satis eē filiū occidere: sciebā p̄sem ilico sese post
 mortē filiū perēpturū. Immo sciebas certe: quū sic hāc causā ageres: opus eē tibi vt illa p̄cis-
 se videreris. Alioqn frustra te p̄miū Tyrannicidii petiturū. Si neq̃ ipse Tyrannū p̄misses: ne-
 q̃ id saltē fecisses vnde illi scires exitiū imminere. Eā obrē iudices exitū eius factū tā certū vi-
 deri voluit. vt vobis etiā audiētib⁹ dixerit: ob id ipm sese a Tyrāno manū abstinuisse. eūq̃ si
 biipsi pariter & isti⁹ gladio reliquisse: quē alioqn (vt ait) facile potuisset occidere: fecisset
 q̃: nisi de exitu securus scilicet: tūc de industria pepercisset: vt paulopost miserius interiret.
 Hic igit̃ quid faciā: quo me potissimū vertā: vnde argumenta cōquirā: quib⁹ hūc probē nō
 esse rerū futurarū p̄sciū! Quin illū percontemur potius ac rōnes aliquas exigam⁹: quib⁹ ille
 nobis fidē rei tam lōge supra fidē faciat: vñ tā hāc mirabilē diuinādi peritiā nactus sit: vtrū
 ne hoīe quopiā docente didicerit: an numine potius inspirāte cōceperit. dic igit̃ nobis Tire-
 sia: quonā probamēto facies vti cōstet: cōprahensam esse tibi rerū futurarū scientiā: defos-
 sum alicubi thesaurum effode: cogitationes nostras euolue: abstrusum aliquid atq̃ ocula-
 tum erue. qđ miremur omnes. nempe eiusdem artis esse puto: & quæ p̄ntia latent edicere:
 et quæ sunt futura prædicere. Aut si tu futuris duntaxat vales. aliqua nūc edisere: aliquot
 posthac annis: aut (si libet) seculis potius euentura: quæ quū ex tuo præscripto ceciderint:
 omnia: tū demū redito: & futura te præscisse dicito. Interim profecto ægrā (q̃tū suspicor)
 obtinebis: vt quod te nesciente fiebat: id præscisse credaris ante q̃ fieret: q̃ si tum quū filium
 interimeres: ignorabas patrem sese [qđ postea fecit] occisurū: quur tu nunc eius cædis præ-
 mium postulas: quam [nisi velis impudenter esse mendax] fateare necesse est te ignoran-
 te: atq̃ adeo ne cogitante quidem perpetrata esse! Sed ideo se fortasse putat huius etiam
 necis authorem: quoniam illa cædes quam fecit: istius quoq̃ (tam et si præter spem) causa
 tamen aliquo modo fuit. Qua in re vos longe alia iudices opinor esse sentētia. Neq̃ enim
 si Tyrannum casu quicq̃ aut mente captus occidisset: ei Tyrannicidii præmium decerne-
 retis: quid ita! Nempe q̃ inscius vterq̃ atq̃ imprudens occidisset: q̃q̃ istius causa est aliquā-
 to (vt mihi videtur) inferior. Nam si alteruter illorum præmium peteret: tamen si peteret
 qui peremisset ignarus: atq̃ ideo frustra peteret: peteret tamen: qui peremisset. nunc vero
 et isto nesciente: & nō ab ipso perēptus est. At nihil ego (inqt) neq̃ casu neq̃ imprudēs fe-
 ci: sed filium consulto trucidāui atq̃ ita patri volens ac prudens mortis causam p̄bui: qui
 (ni ego filiū occidissem) adhuc Tyrānus viueret. Age accedā etiā p̄plus. Si tu Tyrannū ag-
 gressus: vt perimeres: deinde vlt⁹ ab eo: p̄iecto etiā gladio: fugeres: atq̃ is equo te p̄sequi-
 tus: equo collapso p̄ceps in gladiū tuū tam oportune caderet: vt codē trāffigeret: an nō hic
 posses eadē omnia dicere: voluisse te videlicet: ac volētē aggressum esse: volentē igit̃ prudē

Thomæ Mori.

tēq; causas ei mortis attulisse! nā nisi tu illū fuisses adortus: ille nō fuisset occisus. Sed nōne
 vides: vt eadē opa: v'l magis fuga tua gloriari liceat: & ignauia tuæ p̄missū petere! nā nisi tu
 fugisses: ille nō cecidisset: nisi tu gladiū turpiter abieciisses: nec trāfixus ille fuisset. Postre-
 mo hac rōne ignauos etiā Tyrānicidas esse liceat. Quēadmodū licet volēs adortus esses vt
 interimeres: tñ postq̄ re ifecta fugisses: qđ postea factū eēt: tuū nō iudicares: licet id factū nō
 fuisset: nisi tu aliqd ante fecisses. Ita etiāsi Tyrānū perempturus ascendisti: filiūq; dū p̄sem
 quærīs: occidisti: tñ quū pergere ac p̄ficere qđ inceperas vel timore nō ausus sis: vel negligē-
 tia nolueris: vel casu nō potueris: sed re prorsus infecta redieris: quicqđ inde postea te ifcio
 atq; insperate puenerit: id a te p̄fectū esse ne dixeris. Siquidē quicqđ tuū dici pōt: ibi desūt:
 vbi tu destitisti. At nec istud fortassis ei qđ ipse fecit simile esse cōceder. Sed mihi hoc pactor
 rursus opponet. Is quē tu pponis nō ea mēte Tyrannū aggressus est vt se postea victo ac fu-
 giente: ille victor dū psequeretur: occuberet. Ideoq; qđ nō pposuit: merito suū vocare non pōt.
 At ego eo pposito peremi filiū: vt pater se se dolore cōmotus occideret atq; id facturū aīo
 meo p̄cepi: videtis iudices: vt nobis illa diuinatōe sua rursus occurrit! Quærem⁹ igit ab eo
 quonā pacto p̄senserit! p̄sciuerit ne! an cōiecerit! si se p̄sciuisse n̄deat: neminē credo ei cre-
 diturū. Sin cōieciisse: interim nescisse se fatef. Sed opinatū esse tñ: hoc est dubitasse incertū
 fuisse. Postremo qđ aliud q̄ ignorasse: Sed videam⁹ tñ qbus signis: q̄ p̄spicuis argumētis: rē
 tā inopinabilē ita collegerit euēturā: vt qđ alius nemo sperare potuisset: id ille sibi tanq̄ cer-
 tū atq; ineuirabile pposuerit. Nouerā (inquit) q̄ misere deperibat filiū. Ita ne id tandē adeo
 te certū ac securū reddidit: vt necē eius nō tanq̄ forte secuturā: sed necessario futurā desti-
 naret! Scio iudices haud mediocres illos affectus esse: quos erga liberos parētū pectorib⁹ in-
 seuit natura: neq; tñ aut rātos: aut cuiq̄ tā exploratos esse credideri: vt pmittere sibi ac spō-
 dere audeat (id qđ iste se fecisse narrat) interēpto filio p̄sem vltroneū ei comitē futurū. Nā
 quotūsq; ex his quorū filiū & vnici & charissimū quotidie vel morbo cadūt: vel dolo pere-
 unt: vel bello occubūt: v'l casu intereūt vsq; adeo moerore cōsternat: vt sibi mortē sua spōte
 cōsciscat! Sed amor (inquit) etiā despatio nō minor occasio desyderādæ mortis accessit. Quā
 obrē obsecro! An tu quū filiū pimeres: reliquos vna satellites oēs occidisti: nō dices: opinor:
 stragē te rātā fecisse. Cæteros igit adhuc retinebat: opū satis: viriū satis habebat. Quapro-
 pter vno adēpto: quū tot adhuc eēnt incolumes: quorū oīm intererat maxie hūc icolumē
 esse: quur ei vsq; adeo desperādū fuit: vt nō ab vrbe sed ex orbe festinaret effugere! An vs-
 q̄ gentiū viuere quēq; hodie suspicemur: qđ id fecisset qđ Tyrānus iste fecit! Quid de aliis q̄ri-
 m⁹ quī te potuīs interrogem⁹: quē verisimile ē de te cōiecturā hāc fecisse: & Tyrānū ex aīo
 tuo spectasse. Si tibi ergo fili⁹ pimeret: atq; insup̄ iminere videret nōnullū & fortunæ simul
 et vitæ piculū: nū potius eligeres te comitē filio dare: q̄ mortē illius vlcisci! An temetipe ne
 ab aliis occidereris occideres! Certe (vt p te quoq; n̄deam⁹) nō faceres. Quō ergo in mētē
 tibi venire potuit: vt qđ nec alii fecerūt: nec q̄q; fecisset: nec tute facturū esses: id Tyrānū
 cogitares facturū! At plane (inquit) cogitabā. Alioquin quur ibi gladiū meū reliquissē! Recte
 nimirū ignauia tuæ nos admones. Nā quū hoc dicit iudices: nōne id vobis videt dicere: p̄-
 sensi certe: alioqn cur inde fugissē! qđ em̄ aliud est alioqn cur gladiū ibi reliquissē: q̄ alioquin
 cur inde ablecto gladio turpiter me in pedes dedissē! Nā qđ opus fuit gladiū Tyrāno relin-
 quere! Ne deesset ei scilicet: quo p̄iret! Itane q̄ oīm gladios timet: ipse gladio caret! Qui q̄
 quid habet gladio peperit: gladio possidet: gladio tuef: ei gladius vnq̄ abfuerit! O nouū p̄-
 digiū iudices Tyrān⁹ sine gladio. Neq; illi gladi⁹ defuit: nec iste gladiū ei religit: sed abiecit:
 nec futurū qđ euenit: v'l leuissima cōiectura p̄uidit. Sed postea q̄ i arcē temere (nescio quō)
 perrepsisset: atq; ibi adolescentē (vt est iuuenta sp̄ incautior) solum securū: ac nihil minus
 expectantem: de improviso adortus oppressisset: ac potuisset fortasse progressus vltetius

Declamatio contra Tyrannicidā Lucianicæ respondens.

eadē opera Tyrannum fustulisse: Illico hominem timor inuasit: intruentem ne voce vel gemitu morientis audito: iam tum proditus cōcurrentibus Tyranni satellitibus: caperetur. Iā ante oculos eius obuerfabantur vincula: carcer. tormenta: ac mortes mille: mille supplicia: quorū imaginatione vana perterritus: iā strepitū omnem: omnem sonitū: ac postremo suam ipsius vmbra expauescēs. tam nunc repēte timidus: q̄ ante temerarius: ex arce se propripuit: nec secum gladium saltem tollere ausus est: seu ne esset fuga tardior: seu ne cū ense deprehensus infidiatus fuisse Tyranno diceretur: quo nunc perempto recurrit insolens: & tanq̄ ipse occiderit Tyrannicidii præmium postulat. Age ergo Tyrānum ipsum non quæro an peremeris: hoc tantum quæro: an peremisse potueris! Si non potueris: ergo occasiōnem non expectasti: locum idoneum non elegisti: tempus opportunum non captaisti: sed temere sine cōsilio: sine ratione. præceps incepisti: qđ perficere nō valuisti. Nec illum ergo te tacite occidisse: quē te fateris nec potuisse. Sin potueris magnæ profecto vī inertiae vel ignaviae fuit: qđ non feceris. Immo (inquit) potui sed de industria superfedi. Satis iam fecerā: filium occideram: patrem dolori suo: & gladio meo reliqui: quo eum sese perempturum praeuidi. O inuerecundum: si ista mentiris. O insanum. si nō mētiris: si tam incredibilia finxisti miramur impudentiam: si tam absurda cogitasti: miramur amentiam. Tu ne adeo eras insanus: vt quū vno scitu potueris: & vitam tuam: & reip. salutem in tuto collocare: malueris omnia dubiis fortunæ casibus exponere: & tibi futurum promittere: qđ sanus auderet nemo sperare! qđ si Tyrannus id voluisset qđ tute: haud dubie fecisses: & qđ illum quoq; facturum longe verisimilius q̄ quod fecit fuit. Conclamasset satellites: coegisset sicarios: armasset carnifices: ac prolato filii cadauere: & natura crudelis: & tā atroci spectaculo irritatus: iram ac furorem illum effudisset: primum in te: per quem filius occisus: deinde in urbē vniuersam: propter quam occisus est. quæ si contigissent (vt tua demētia propemodum contigerant) neq; tu miser hodie viueres: qui hoc præmium peteres: neq; nos temp. vllam a qua peti posset haberemus. Sed dii immortales: iudices: vota precesq; nostras recordati sūt dii seruitutis nostræ mala miserati sunt: dii nobis in summis atq; extremis periculis auxiliati sunt. Qui quū semper huic vrbi succurrere statuissent: id potissimum tempus elegerunt: quo maxime nobis beneficium suum commendare possent. Nam Tyrannus q̄q; semper erat molestus: viuentē filio: tamen eo nomine multus grauis incumbebat ciuibus: ne miseram penitus atq; exhaustam urbem filio reliqueret. At eo trucidato propter qđ ante percerat: cui dubiū esse pōt: quin funditus omnia direpturus fuerit. Postq̄ ergo resp. istius primū temeritate: deinde ignauia in extremū illud periculū corruisset: superi tps iam venisse rati: quo perpetuam nobis insculperēt fauoris sui memoriā: oīa mala q̄ tam prope ceruicibus nostris imminebant subito in ipsum Tyranni caput auerterunt. idq; tā celeriter vt citius nos piculo liberatos esse q̄ in periculo fuisse cognouerimus: ne nos interim saltē potuisset discriminis tanti metus urgente. Quis Tyrānū putasset: iudices: reperto filii sui cadauere in sese poti⁹ q̄ in hāc urbē gladiū fuisse versurū: nisi nostri studio superi in propriā illū perniciē: immisiss ei furiis agitassent! Itaq; iā nūc videre mihi videor micantes latronis oculos. obducta supercilia: contractā frontē: genas pallētes. dentes stridentes: labra tumētia. Deniq; qualem pentheum describit poetæ toto ore: toto vultu suæ prodentem mentis in faniā. Quū primū ingressus filium reperiret occisum: quid illū fecisse: quid clamasse suspicemur: quid aliud q̄ vt impiū atq; demētē: spurcissimorūq; ifana in superos euomuisse cōiuncta! O deorū iram: o numiriū inuidiā. Video cœlites odii vestri signa: video liuoris attri vestigia. Nihil vobis viuūt iniquius: nihil ābitiosius: nihil inuidētius. Soli impare: soli regnare vultis: nec satis ppria felicitate cōtenti. sp. aliena tabescitis: Quur nō mecū in certamen descēditis: Quur ignauū infidiatorē filio sūmisistis! Ille q̄ quis erat: cū Tyrāno in certamen

Thomæ Mori.

etiam ingredi non ausus est. hoc certe saltē gaudeo: q̄ nemo se poterit Tyrannicidā dicere. Nemo Tyrannicidii præmiū petere. Nemo enim Tyrannū occidet hodie: nisi Tyrānus. Tyrannus ego hodie vel diis inuitis moriar. Huiusmōi ergo deliria quū blaterasset: in gladiū tandē amens ac furiosus incubuit. Tyrannus igit iudices istius gladio: imo nec istius quippe quē ante abiecerat manu quidē suapte sed sola deorū opera perfoſsus iacet. At nunc iste sibi cuius ibi nullæ partes erant: primas vendicat. Itaq̄ qui me Sycophantā vocabas: vide obsecro vter nostrū huic vitio propior est: ego ne: qui tecū hodie pro rep. superisq̄ dimicās præmiū tamen nec victor postulo: an tu potius: qui desertor ac fugitiuus contendis tamen aliis: atq̄ his quidē diis: vincentibus ipse triumphare! Define define aliena virtute partam tibi arrogare victoriā. Define deorum in hāc urbem tam clarum obscurare beneficiū. Define deorū laudibus obſistere: & ab hac temeraria petitione desiste. q̄ si iste iudices molestus esse perrexerit: vos tamē ipsam rem æquis lancibus expendite. Nam iste quid aliud: q̄ Tyrānū sibi cauere admonuit! Dii ne cauere sibi posset: ne infidiis āplius opus esset effecerūt. Iste qd aliud: q̄ gladio suo Tyrannū in nos oēs armauit! Dii gladiū illū a nobis in Tyranni tugulū retorserunt: iste quid aliud deniq̄: q̄ vniuersā urbē in summū periculū demētia sua cōfecit! Dii corrigētes istius insaniā: discrimē illud subito ī prosperrimā securitatē cōuerterūt. Vos ergo iudices p̄ deos imortales obtestor: p̄ deos huius charissimæ libertatis: hui⁹ insperatæ felicitatis authores: ne (qd nobis deorū oīm consilio ac virtute successit) id vos vnus hōis amentia referri sinatis acceptū: neue hāc urbē vnq̄ in deos liberatores tā ingrātā esse: neue pariamini vt salutē suam debere se potius humanæ temeritati q̄ deorū benignitati fateatur: quos ita demum sperare licet futuros semper huic urbi propitios: si nos eorum quæ contulere memores: eos (vt æquum est) beneficiorum suorum recognoscamus authores. Alioquin si nos (quod absit) ingrati quæ ab illis profecta sunt: in alios referam⁹: gratiamq̄ superis debitam impendamus hominibus: vicissim hercle metuendū est. ne dii quoq̄ suum erga nos fauorem imminuant ac reipu. nostræ curam: vt indigne quæ ab illis curetur: abiciant. Quamobrem vt aliquando finem dicendi faciam: quandoquidē iste peccauit officio: & bono animo male fecit: dii vero eius peccatū in cōmoda nostra verterunt: ac dii quidem coegerunt: sed se tamen tyrannus interfecit: tum præmiū qui coegere non petunt: petere autem qui peremit non potest: vos sententiis vestris iudices & huic veniam: & superis gratiam decernite: & urbem ab huius præmiū debito quo eam liberam esse dii voluerunt: absoluite.

Dixi.

Declamationis Thomæ Mori aduersus tyrannicidam: Finis.

ASCENSIVS MORO SVO. S. D.

Laudabunt alii clarum vi laudis Erasimum:

Dulcisonaq̄ lyra grandisonaq̄ tuba.

At te si merita celebrarent More / camœna:

Multum sudarent Flaccus & ipse Maro.

Tu siquidem illustreis oliminam Marte Britannos:

Ditasti Latio protinus eloquio.

Ex officina Ascensiana ad Idus Nouemb. MDVI.

E Luciano Tyrannicida

vnuerſi internicio ac totius mali radicatus exciſio. Ac nūc per deos omnia mihi ab initio in finem uſq; (ſi videtur) excutire: an p̄termiſſum quicq; ad implēdam legem fuerit: & an q̄cūq; mihi deſuit: quod a deſſe tyrannicidæ debuit. Antē omnia igitur animū a deſſe generoſum decet: atq; reipu. ſtudioſum: paratumq; pericula pro cōmuni cōmodo ſubire: ac ppria morte multorum ſalutem redimere: Ergo ad id mihi quicq; deſuit An animo fractus ſum? An picula proſpiciens per quæ mihi vadendum erat detractauī? Non id dixeris. Manē ergo in hoc ſolo: ac me finge ex eo ſolo q̄ voluit: atq; iſto conſilio fui: etiā ſi nihil inde boni proueniſſet: tamē ob mentē iplam: aſſurgentem præmium tanq̄ bene merentē petere. quum tamē ego non potuerim ſed alius me ſecutus tyrannum occiderit. abſonum (dic mihi) aut abſurdum eſſet: tribuere: maximeq; ſi dicerem. O viri: volui cupui. aggreſſus ſum atq; animi mei ſigna dedi. Solus honore dignus ſum. quid tum? Nunc vero non id dico. ſed & aſcēdi: & periclitatus ſum: atq; innumerabilia priuſq; adoleſcentem peremeram feci: neq; enim rē uſq; adeo facilem eſſe ſuſpicimini: cuſtodiam ſuperare: ac ſatellitēs opprimere: vnūq; tot viros auertere: ſed ferme maximum in tyrannicidio atq; ipſum rei caput iſtud eſt. Nam ipſe quidem tyrannus: non magnum opus eſt neq; magno negotio conſiciendum: neq; expugnatum difficile. Sed ea potius quæ muniunt ac tuentur tyrannidem: quæ qui vicerit: iſ omnia per egerit. nam reliquum quidem parum eſt. Siquidem iſtud ad tyrannum uſq; penetrare: nequaquā licuiſſet mihi: niſi cuſtodum qui eos cingunt ac ſatellitum omnium victori: ac niſi eos omēs prius deuiciſſem. Nihil amplius adicio. Sed iis rūſus immoror Cuſtodias ſuperauit: ſatellitēs inquā: tyrannū incuſtoditum: inermem: nudū reddidi. ob hæc ne honore tibi dignus videor? An adhuc a me cædem poſtulas? Atqui ſi cædem etiam quæris: nec iſtud quidem deſt. Neq; enim incruentus ſum: ſed perpetravi magnam ac nobilem necem Iuuenis florentis atq; omnibus metuendi: per quem etiam ille tutus ab Inſidiis erat: quo ſolo conſidebat: q̄ multorū loco ſatellitū ſuffecit. Quid tū ergo? nū præmio dignus ſum? nū tantarū rerum honore fraudabor? Quid enim ſi ſatellitē vnū: ſi miniſtrū quēpiā tyrāni pemiſſem? quid ſi ſeruū honoratiore? an non magnū etiā hoc tibi videretur: aſcendere atq; in media arce in mediis armis: aliquem ex amicis tyrannū conſicere? Nunc autē etiā illū qui pemptus eſt conſydera. filius erat tyranni: immo tyrannus grauior: ac dominus inclementior: & tortor crudelior: extortor violentior. Tum (quod maximū fuit) hæres omnium atq; ſucceſſor. Poſtremoq; in longū poterat noſtras calamitates extēdere. Vis ne hoc me ſolū feciſſe Tyrannū autē ipſum adhuc creptū fuga viuere? Munus ob iſta peto. quid dicitis? non dabitis? Non illū quoq; ſuſpexiſtis? non dominus? non grauis? non intolerandus erat? Nunc vero etiam caput ipſum intelligite. Quod enim iſte a me flagitat: id q̄ optime fieri potuit: per egi ac tyrannū alterius nece necauī. non vulgariter neq; vno ictu: quod illi poſt tot ſclerā maxime fuit optandū. Sed dolore multo prius exagitans: & in oculis oſtendens miſere proſtrata: quæ illi fuerant chariſſima: filiū q̄ malū tū ætate florētem: ac patri ſimilē: ſanguine ac tabo plēnū. Hæc ſunt patrū vulnera: hi legitimorū tyrannicidarū gladii: Hæc tyrannis crudelibus digna mors Hoc ſupplicii ſcleribus tantis debitū Nā illico mori: illico neſcire: nullū tale ſpectaculū cernere: nihil habet tyrānica poena dignū. Nō em̄ ignorabā (te appello) non inq; ignorabā: immo nec alius quiſq; quantū ille erga filiū gerebat affectū: & q̄ poſt illum viuere ne paululū quidē dignaretur. Atq; omēs fortaſſe patres ſunt in filios eiſmodi. At hic certe aliquid ſupra cæteros habebat idq; merito: quippe qui illū ſolū videbat ducem: ſeruatoreq; tyrannidis: ſolūq; pericula patris præoccupantē ac firmitatē impio pſtantiem. Vnde etiā q̄ nō ob amorē at ob deſperationē ſaltē ſtatim illū ſciebā moriturū: quum cogitaret: inutilem ſibi vitā futurā: ſecuritate quā illi filius p̄bebat ablata. Omnibus igitur illū ſimul circūſepi: natura: dolore: deſperatione: terrore: ac temporū etiā futurorū metu.

Thomæ Mori.

His in illū cōmilitonibus vsus sum: & ad vltimū illud cōsiliū coegi. Interit nobis orbis: afflictus: dolens: lachrymans: luctū lugens: breuē quidē: sed qui patri sufficiat: & quod grauiissimum est: ipse a seipso: quod mortis genus omniū est miserimū multoq; acerbius q̄ si inferatur ab alio. Vbi mihi gladius est: num quis illū agnoscat alius: nū cuiusq; alteri⁹ telum est: Quis illū in arcē duxit: Ante tyrannū quis vsus est: quis illū tyranno misit: o ensis mecum cōicans: rerū a me bene gestarū successor: post tot discrimina: post tot mortes despiciamur: & indigni prēmio videmur. Si em̄ ob istud solū hunc a vobis honorē peterē: si dicerē: o viri tyranno mortē cupienti: ac rū inermi forte dephenso: meus iste subseruiuit gladius: atq; operā suā ad consequendā libertatē cōmodauit omnibus: honore ac p̄mio indignū putassetis: dominū rā popularis rei nō rettaliassetis: nō inter benefactores inscripissetis: nō inter sacra gladiū ipsum reposuissetis: non secundū deos illū coluissetis: Nunc mecum cogitate: qualia tyrannū ipsum ante mortē & fecisse & dixisse sit verissimile: quū filiū perimerē ac vulneribus multis in parte corporis cōspicua perfoderē: quo videlicet genitor vreretur atq; aspectu primo stupefceret: miserabiliter exclamauit atq; inclamauit patrē: non vt auxiliator esset: aut cōmilito: quippe qui iam senex erat: atq; inualidus: Sed domesticorū malorum spectator. Ego illinc digredior: totius quidem tragœdiæ author. Reliqui vero histioni cadauer: & scēnā: & ensem: ac cætera quæ fabulæ superant. At ille quū adesset: ac videret filium quem habebat vnicū: vix respirantē: lacerū ac morte plens: vulnera quoq; illa densa ac multa & letalia gerentem: sic exclamauit o nate: sublatus sumus: interēpti sumus: tyrāni cæsi sum⁹: vbi iste interfector est: ad quid mihi parci: cui me reseruat malis: p te iam fili prēmortuum: nisi me forte: vtpote senē: contēnit & lente me perimere decreuit ac mortem mihi producat vt necem mihi faciat longiorē. Et simul ista dicēs: ensem quærebat: ipse autem erat inermis: vt qui omnem in filio spem reposuerat. At ne is quidem defuit: iam dudum enim a me ante p̄paratus erat: atq; ad facinus futurū relictus. ergo ex corpore euellēs & ex vulnere gladium eximens iam dudum me occidisti: peremisti: nunc vero mihi finē facito. o ensis inquit patri lugenti consolator veni: atq; infelicem senis manum adinua. iugula tyrānū: pime: ac luctu solue. Vtinā in te prior incidissem. vtinā ordinē cordis incepissem cecidissem quidem: at vt tyrānus tantum: at vltorē sperans. nunc vero vt orbis: nūc vero vt etiam carnificis egens: & hæc simul dicens: vulnus intulit tremulus: impotens: cupiens quidem: inualidus tamen ad facinoris ministerium. Quot sunt ista supplicia: quot vulnera: quot mortes: Quot tyrannicidia: quot prēmia: Et tandem vidistis omnes iacentem iuuenem: op⁹ neq; paruum: neq; facile. Senē vero illi circūfusus: cruorem vtriusq; inharētem: atq; illam libertatis & victoriæ parentem libitinā & nostri ensis operam. Ensem vero ipsum inter vtrumq; monstratum: declarantem q̄ non indignus domino sit: testantemq; quod mihi sit fideliter obsequutus. Hoc si ergo fecissem: obscurius fuisset: nunc vero redditur ipsa nouitate splendidius. Qui tyrannidem ergo omnem sustuli: ego sum: opus aut in multos distributum est. quemadmodū in fabula. Atq; egi primas quidem partes ego: secundas vero filius: Tertias tyrannus ipse: ensis autem subseruiuit omnibus.

FINIS Tyrannicidæ Thomæ Moro interprete.